MUSEUM

ČASOPIS SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ

ROČNÍK LXIV.

V MILOSTIVÉM LÉTĚ 1933

V BRNĚ

Redigoval
Václav Skalník — Frant. Malík.

Nákladem „Růže Sušilovy", literární jednoty bohoslovců brněnských.

Knihtiskárna Jana Muchy ve Velkém Meziříčí.

OBSAH ROČ. LXIV.

BÁSNĚ

Beer Rud.: Láska 46
Cyž M.: Swjataj Cyrill a Method! 83
Jaroměřický: Očista 12
Olbrovec J.: Hvězdo z Lisieux! 137
Vlček Václav: Pastýř 50
Výtocký Š. P.: Hľa, kríž je láska moja! 101

ČLÁNKY

33—1933 65
—an: Slovensko svätí 103
Balažovjech Vojtech: K poštáneniu cirkevných škôl s ohľadom na Slovensko 69
Beer Rud.: Blahoslavený 81
Damborský O.: 1900 let křesťanského chrámu 107
—ec: Krev volající o pomstu 73
Fa: Tempora mutantur... 110
Grivec Fr. Dr. univ. prof.: De methodo practica laborum pro idea Cyrillo-Methodiana inter Slavicos s. theologiae candidatos 1
Hamrala Fr.: Církevně-politické události ve východořímské říši v době mezi Fotiem a Michalem Kerulariem . . 36
„Jirsík", kroužek č. bud. bohosl.: Českosl. církevní dějiny a prakse 75, 117, 155
Junger Jauraj: Foersterova pedagogija 23, 58
Ka: Eucharistia 105
—kler: Nové naděje katolicismu v Indii 51
P. Met. Klement, OSB: Rozhovor o komunismu 8
Klíčník: Důstojní 102
Malý Aug.: Když slavíme památku velkých v Církvi . . . 66
Mastyľak Fr. J., C. Ss. R.: Význam kongregace Nejsv. Vykupitele pro Církev svatou 53
Marcel J.: Kapitán Harvay 56
Musil Fr.: Píseň anebo misál? 147
—nd: Poutník Absolutna 18
Noll Lad.: Křesťanské umění a misie 33
Novák J.: Balbínovská tradice v reakci protiosvícenské . . 115
Pl: Bůh v nás! 143
Red.: Hlasy účastníků VI. unionist. kongresu o unionismu . 6
Staněk Fr.: Dvacetileté výroči smrti P. Tom. Šilingra . . 163
St. S.: Co praví o prvenství sv. Petra a římského biskupa liturgické knihy řecko-východní 46
Stehlík Fr.: Unionismus na západě 150
Svoboda J.: Kněz a proletariát 138
Šigut: Stojan a bohoslovci 124
Šrahůlek Št. Fr. SDS: Kněz — obětina 48
Šujan A.: Lékařství v misiích 119, 152
Typ: Pacifismus 86
Vávrovič-Osvaldov Jozef: Slovenský katolícky skauting . . 157

Vir: Stopy sportu v dějinách 42
V. Z.: Naše cesta 40
Z. J.: Co chce liturgické hnutí? 111
Božský život 140
Zima Václav: Slova svatých 15
Privilegium kněžství 84
— *Zi:* Ovoce mlčení 113

ROZHLEDY

—*c:* Za dp. P. St. Vlachem 60
D. J.: Spisovná čeština a jazyková kultura 61
Dokulil J.: Staveniště nového věku 127
—*id:* Sixtinský sbor 28
Kardinál Vilém v. Rossum 28
Symboly? 30
Misijní apoštolát 60
Studující a misie 63
j. v.: Philosophia perennis 166
Ka: První mezinár. tiskový kongres univ. stud. katol. v Lille 30
Typ: Tvůrčí reakce 61
Katol. mládež Evropy o sobě:
Slovinská středoškolská a akademická mládež 87
Slovinští bohoslovci 88
Německá katol. mládež v ČSR 90
Katol. mládež italská 91
Postavení studenstva v Katol. akci italské 93
Činnost katol. univ. studentů italských 121

Z NAŠEHO RUCHU

Hamrala Fr.: Bohoslovecký sjezd na Velehradě 13
Red.: Bohoslovci ve škol. r. 1932-33 26
Sjezd katol. bohoslovců při sjezdu katol. mládeže v Praze 30. června a 1.—2. července 1933 79

VÝROČNÍ ZPRÁVY JEDNOT

Růže Sušilova v Brně 168
Stojanova literární jednota v Olomouci 170
Bohoslovecký ústav O. Pr. v Olomouci 172
Kroužek českých bohoslovců ve Vidnavě 173
Apologetický kroužek „Jirsík" v Českých Budějovicích . . 174
Brynychova jednota bohoslovců v Hradci Králové 174
Bohoslovecký ústav C. Ss. R. v Obořišti 174
Osvaldov liter. krúžok slov. boh. v Trnave 176
Cirkevno-literárny spolok boh. „Bernolák" v Nitre . . . 177
Škola sv. Tomáša Aq. v Rožňave 178
Spolok sv. Pavla apošt. v Spišskej Kapituli 178
Krúžok sv. Jana Zlatoústeho v Košiciach 179

NOVÉ KNIHY

Posudky knih na str. 31-32, 63-64, 94-100, 130-136, 181-188, na obálce čísel 1, 2, 3, 4, 5.

MUSEUM
V BRNĚ V ŘÍJNU 1932
ROČ. LXIV.
ČÍSLO 1

Univ. prof. dr. Fr. Grivec:

DE METHODO PRACTICA LABORUM PRO IDEA CYRILLO-METHODIANA INTER SLAVICOS S. THEOLOGIAE CANDIDATOS.

Juventus studiosa in seminariis et universitatibus spes nostra est. Juvenes enim theologiae studiosi cooperatores nostri et successores sunt. A iuventute nobiscum cooperante nosque sequente dependet successus laborum nostrorum.

Quod in opere nostro pro idea cyrillo-methodiana magis quam in aliis ideis verificatur. Opus enim nostrum novum est; quaestio unitatis ecclesiae provehendae nondum satis perlustrata est, systematica rerum orientalium scientia in theologia catholica ultimis demum hisce annis coli coepta est, nondum firmas egit radices, nondum disciplinis theologicis intexta est; methodus huius ideae inter fideles vulgandae („popularisatio") nondum apte intexta est curae pastorali. Propterea hac in re theologiae studiosi potius quam in aliis quaestionibus propria industria proprioque idealismo agere debent, idque theologiae studiosi Slavi catholici, qui a Providentia divina vocati et quasi adaptati sunt, ut hoc opus gravissimum inter omnes nationes catholicas promoveant.

Atqui theologiae studiosi Slavi, Velehradii convenientes, iam grande opus perfecerunt. Conventus enim internationales Velehradenses e conventibus theologiae studiosorum Velehradensibus radices ducunt. Igitur nec vanum nec superfluum mihi videtur, nos qui ante sex lustra tamquam iuvenes theologiae studiosi operi conventuum Velehradensium fundamenta ponebamus, hodie quinque iam lustra huius operis pergrandis celebrantes, iterum ad theologiae studiosos recurrere, ut nos iuvent nosque sequantur, ne opus coeptum deficiat, sed incrementa capiat altioresque radices agat.

Hoc opus provehendo iuventus Slavica aptissime aggregabitur familiae iuventutis studiosae aliarum nationum catholicarum eamque iuvabit atque adimplebit.

Juventus studiosa ultimo decennio iam laudabiliter fervidum animum ad actionem missionum iuvandam convertit. Multa iam perfecit iuventus studiosa. Alacriter agit iuventus in commissione

pro missionibus in associatione „Pacis Romanae". Monitis Summi Pontificis obsequentes, studiosi universitatum in Germania, Belgio, Gallia ultimis annis mentes in Orientem christianum convertere tentabant. Ast in magnas difficultates occurrerunt parumque profecerunt. In aperto est atque experientia probatur, hic necessariam esse cooperationem iuventutis Slavicae. Sicut conventus internationales Velehradenses nonnisi Slavis catholicis praeeuntibus et ducibus celebrari potuerunt, ita etiam iuventus occidentalis hac in causa a iuventute Slava fortiter iuvanda, immo ducenda est. Iuventus catholica in hac re non potest proficere sine iuventute Slava, iuventus vero Slava non sine theologiae studiosis. Quanta ergo a theologiae studiosis Slavis dependent!

I. a) Inde iam prima et suprema regula methodica sequitur. Opus nostrum cyrillo-methodianum et orientale non est opus nationalismi Slavici, sed opus christianum et religiosum, vere catholicum et internationale, sicut ipsi ss. Cyrillus et Methodius non fautores vani nationalismi, sed veri Christi apostoli fuerunt, omnibus omnia facti, ut omnes Christo lucrarentur — ut praeclare dixit Pius XI. in litteris apostolicis (1927) ad episcopos Jugoslavos et Cechoslovacos.

Idea cyrillo-methodiana Slavis catholicis praeluceat, ut in gremio Ecclesiae catholicae et in familia nationum catholicarum quadam functione vitali et organica vires facultatesque sibi proprias evolvant adhibeantque, simul et propriam et universalem catholicam causam promoventes.

Idea tam sublimis religiosa apta est ut nos elevet supra rixas simultatesque nationales, ut in nobis mentem vere catholicam foveat atque universalismum catholicum augeat, pacem unitatemque inter nationes catholicas alat. Tam sublimem finem intendentes oculosque in tam grandem ideam convertentes, perspicimus vanitatem perniciemque schismatum inter nationes catholicas. Quomodo unitatem et reconciliationem evangelizabimus Orientalibus, si ipsi non sumus iuncti cum Ecclesia catholica et cum nationibus catholicis!

In conventibus Velehradensibus iam luculenter experti sumus vim unitivam ideae cyrillo-methodianae. Idem experti sumus in conventibus iuventutis academicae Slavicae (Cracoviae, Ljubljanae, Bratislavae), idem probatum est conferentiis orientalibus in urbe Pinsk in Polonia.

Idea cyrillo-methodiana efficax praebet incitamentum et fundamentum paci unitatique inter Slavos catholicos. Igitur theologiae studiosi Bohemi et Slovaci huic ideae superstruant labores suos Slavicos, litterarum commercium (dopisi) cum theologis Slavicis, folium „Museum" e. a. Ulterius progredientes foveant pacem inter Slavos et Germanos, Bohemos et Slovacos, Polonos et Ucrainos et Russos. Manus protendant iuventuti Lituanae in confinibus Russiae viventi.

b) Idea cyrillo-methodiana idea *religiosa, christiana est.* Igitur praeprimis precibus ad Deum optimum, officiis pietatis vitaeque sanctae exemplis fovenda est. In seminariis theologicis, ergo preces

pro unitate fundendae sunt, s. communio in hunc finem offerenda e. a. Hisce precibus iungendae sunt preces pro Russia et preces pro pace inter nationes catholicas. — Theologi in seminariis mixtis societatem inire tentent in hac actione cum theologis nationis Germanicae. Utantur Vita ss. Cyrilli et Methodii ab Academia Velehradensi lingua Germanica edita.

Theologiae studiosi eligant sibi dies precum pro Oriente et pro Russia (dies festi Patrum Orientalium vel alii dies festi pro opportunitate eligendi).

Inter theologos et in populo excitentur vocationes ad apostolatum unitatis, ut augeantur apostoli, qui precibus, operibus scientificis et practicis, verbo et exemplo unitatem ecclesiae promoveant.

In orbe catholico iam instituta sunt quaedam centra talibus vocationibus fovendis: O. S. B. in abbatia Amay sur Mense (in Belgio), S. J. Velehradii et Albertyn (Polonia), C. SS. Redemptoris in Polonia et ČSR, Basiliani in Polonia e. a. Novissime hoc opus amplexi sunt monachi Sloveni O. Cist. (Stična, Jugoslavia), qui candidatos aliorum quoque nationum admittent.

Omnes catholicos, praeprimis Slavos in confinibus Orientis exhortemur ad apostolatum vitae vere christianae, a qua non solum nostra salus, sed etiam salus Orientalium dependet — iuxta illud monitum Pii XI.: „Non tam disputationibus aut incitamentis aliis quam sanctae vitae exemplis officiisque hanc esse unitatem promovendam."

In hac re saepius volvenda ac memoriae retinenda commendo, quae in Conventu Velehradensi a. 1927 de „Methodo agendi pro unitate" dixi quaeque in actis illius conventus pg. 174-177 inveniuntur.

II. *Studium theologiae orientalis* fovendum. Studium theologiae orientalis novum est; theologia orientalis disciplinis theologicis nondum satis intexta est. Theologiae studiosi attendant ad theologiam orientalem. Cognoscant libros et commentarios de theologia orientali: „Orientalia christiana", „Echos d' Orient", „L' unité de l' Église"; libros a Jugie, Janin e. a. conscriptos, publicationes Academiae Velehradensis, Acta Conventuum Velehradensium e. a. Cognoscant vitam ss. Cyrilli et Methodii, ab ACM linguis bohemica, slovenica ac germanica editam, vertam etiam in linguas slovacam et polonicam. Multas notitias de ecclesiis rebusque orientalibus invenient in recentissimo libro, a Congregatione Orientali edito: Statistica con cenni storici della gerarchia e dei fedeli di rito orientale (576 pg. Roma 1932).

In omnibus seminariis adsint theologiae studiosi, qui parati sint, ut ab episcopis Romam in Institutum Orientale mittantur.

Si in seminariis et facultatibus theologicis desunt speciales cathedrae theologiae orientalis iuxta resolutionem Conventus Velehradensis a. 1924 (Acta pg. 218) „saltem in unaquaque regione vir aliquis rerum orientalium peritus habeatur, qui invitantibus seminariorum rectoribus per loca diversa discurrat, seriem praelectionum de rebus orientalibus habiturus."

Praeter studium scientificum theologiae orientalis necessarium est studium *quaestionum practicarum* unitatis promovendae, de vulgarisatione huius ideae inter populum christianum, de ACM. Haec studia

practica consilium (comité) ACM promoveat. Secretarius generalis ACM semel in anno omnia seminaria theologica visitet atque praelectiones habeat de quaestionibus practicis, de ACM e. a.

Fovenda sunt studia scientifica et practica liturgiae orientalis et cantus orientalis.

Ita theologiae studiosi praeparentur, ut postea in cura animarum et in iuventute instruenda ideam cyrillo-methodianam sollerter promovere possint.

III. Jam tempore studii theologici multa practica et utilia pro idea cyrillo-methodiana perficere poterunt.

Litterarum commercio, cooperatione in foliis iuventutis academicae, individuali amica relatione tempore vacationum, cooperatione in conventibus e. a. *iuventutem academicam* iuvabunt, ut hac idea imbuatur eamque idealismo iuvenili promoveat. Juventus academica Slavica ideam cyrillo-methodianum tamquam ducem et lucem elegit. Ast sine theologiae studiosis parum proficere potest.

Variis nexibus amicitiae et societatis theologi hanc ideam inter pueros et iuvenes in gymnasiis promoveant. Tempore vacationum conventus haberi poterunt cum pueris et cum iuventute academica.

Dirigente consilio ACM haec idea praesertim in seminariis dioecesanis puerorum promoveatur. Theologiae studiosi, qui alumni seminarii puerorum fuerunt, multos habent nexus cum illis seminariis; multum conferre possunt ad ideam c. m. in illis seminariis fovendam.

Tempore vacationum theologi ideam cyrillo-methodianam inter populum foveant; parentes, cognatos et notos hac idea imbuant. Folium ACM vulgent. Cognati theologorum fiant apostoli ideae c. m. Theologi tempore vacationum in associationibus catholicis praelectiones pro populo habeant de hac materia.

Labores pro idea c. m. cum nostra actione catholica atque cum vita christiana connectantur.

Ergo ne timeamus, nostros labores pro idea c. m. nimis a rerum actualitate abesse vel vanos futuros esse. Idea enim c. m. tantos fructus ipsis catholicis profert, ut labores nostri non a solis successibus in Oriente dependeant. Opus unitati christianae provehendae ipsos catholicos iuvat ac incitat, ut altius imbuantur spiritu christiano; idea c. m. ipsos catholicos altiore spiritu christiano catholico imbuit actionemque vere catholicam provehit. Studium theologiae orientalis ipsam theologiam catholicam nova luce collustrat eamque auget. Opus unitatis promovendae ergo ipsis catholicis utile, immo necessarium, praeprimis respondet indigentiis studiisque aetatis nostrae, ut Pius XI. iuventutem academicam a. 1927 monuit.

IV. Apostolo monente, sobrie, iuste et pie vivamus in hoc saeculo. Sobrietas, iustitia, pietas necessaria est nobis in idea c. m. alenda et in studiis orientalibus fovendis. In idea c. m. multa adhuc incerta, nova, nondum trita occurrunt; in Oriente multa incerta et phantastica. Quaproter magnum periculum est, ne somniis ineptisque phantasmatibus abripiamur. Necessaria est sobrietas. Res orientales seriae gravesque sunt, causa unitatis grandis atque laboriosa est.

Oriens non habet opus nostris phantasiis; minime necessarium est, ut ex Occidente inepta somnia transferantur in Orientem. Igitur sobrie iuste et pie!

Ergo absint somnia inepta, absint modi excessus, absint exaggerationes! Qui nimis probat, nihil probat, ac facile in oppositum extremum decidet.

Sobrie, iuste et pie res orientales tractando, nihilominus quendam suavem saporem orientalem gustabimus. Oriens enim christianus patria idealismi christiani hodie adhuc quendam suavem spirat saporem. Quem qui semel gustaverit, numquam obliviscetur. Quod nos, veterani Velehradenses saepius iam experti sumus. In ultimo Conventu Velehradensi metropolita Šeptickij, consultationes peroratione finienda, cum lacrimis valedicebat Velehradio hisce verbis: „Ego ipse fateor, me hic esse recreatum idea cyrillo-methodiana... Qui semel Velehradium visitaverit, iterum libentissime huc revertetur."

En, iuventus studiosa, vim, saporem, fascinationem gratiamque ideae cyrillo-methodianae. Sobrie, iuste et pie hanc ideam tractando gustabis suavitatem illius. Pone igitur illam fundamentum laborum tuorum, pone illam fundamentum societatis atque commercii cum Slavis et aliis nationibus, vexillum universalismi catholici. Pone illam fundamentum actionis catholicae et religiosae.

Excites vocationes ad apostolatum vitae christianae, excita apostolos, profer, praebe, des apostolos, qui studiis, precibus vel ipso vitae sacrificio illam promoveant.

Pone illam ducem et lucem studiorum tuorum. Et gustabis suavitatem ac vim eius, quae laetificet iuventutem tuam atque iuvenescere faciat labores tuos!

»Jděte k našim rozkolným bratřím, ale přibližujte se k nim s uctivostí. Neútočte násilím na jejich svědomí, ale čekejte, až vám je sami otevrou. Vaším posláním jest připravovati duše na milost, která může přijíti jen od Ducha Svatého!«

(Kardinál Mercier.)

»Návrat do Církve neděje se na schůzi, nýbrž v kostele a milost není dílem lidí, nýbrž dílem Božím.«

(Jaroslav Durych: Naděje katolictví v zemích českých.)

HLASY NĚKOLIKA ÚČASTNÍKŮ VI. UNIONISTICKÉHO KONGRESU O UNIONISMU*).

Redakce Musea požádala několik účastníků VI. unionistického kongresu o vyjádření o výsledcích kongresu a o naději unionistické ideje do budoucnosti. Byly předloženy tyto otázky:

1. Jak ceníte si výsledky kongresu?

2. Co soudíte o uskutečnění unionistické ideje do budoucnosti?

* * *

Prof. Ant. Kartašov, bývalý ruský ministr kultů, Paříž:

Organisace kongresu je vhodná s hlediska manifestace již dosaženého stupně jednoty uvnitř katolické církve, jest však nevhodná pokud jde o dosažení jednoty, anebo sblížení s východními křesťany nesjednocenými s Římem. Schází živý hlas představitelů východních církví. A proto ani sjezd nemůže býti laboratoří sblížení a vzájemného pochopení dvou tolik rozdílných typů bohoslovecké myšlenky: západní a východní.

Při organisaci setkání (netoliko bohoslovecko-teoretických, nýbrž také i modlitebných) theologů různých vyznání, kýžený cíl — „sjednocení církve" — zdánlivě zdál by se vzdáleným, leč ve skutečnosti by právě naopak — zcela reálně a jistě by se přibližoval, dík vzájemnému pochopení a vnitřnímu sblížení.

Dnešní cíl kongresů je grandiosní, avšak také do jisté míry — ilusorní. Vždyť, alespoň dle mého mínění, církve se spojí nikoliv cestou připojení všech ku kanonické podřízenosti Říma, nýbrž cestou sblížení, při současném zachovávání všech oněch dogmatických zvláštností, které dnes jsou římskými theology pojímány jakožto nepřípustné.

* * *

Vévoda Jiří Meklenburský:

Velehradské kongresy byly vždy naplněny opravdovým duchem bratrské křesťanské lásky k našim odloučeným východním bratřím. Tento duch chápajícího a šetrného projednávání nadmíru obtížných problémů byl také v orthodoxních kruzích oceněn. Výsledkem

*) Otisknouti dovoleno jen se svolením redakce. — (Vévoda Jiří Meklenburský, prof. Pusino, miss Christitch jsou konvertité; prof. Kartašov, dr. Vilinskij, dr. Kalikin jsou pravoslavní; dr. Grivec je katolík.)

kongresu jest „přiblížení se sobě", počátek to dorozumění mezi katolíky a pravoslavnými, východisko důvěrných styků, jež možno pozorovati.

Cesta k uskutečnění unie je daleká a těžká. U pravoslavných může tuto cestu urovnati jen podporování skutečné důvěry ke katolictví, opravdová úcta a vážnost k němu. Soudím, že vyhlídky k provedení sjednocení možno označiti jako skutečně příznivé, neboť nutno doufati, že široké orthodoxní kruhy si toto smýšlení osvojí.

* * *

Prof. J. Pusino, Berlín:

Za nejdůležitější výsledek kongresu pokládám nové podněty a nové poznatky, kterých se dostalo západním křesťanům (řím. katolíkům) o Východu.

K uskutečnění unie musí dojíti:

1. Protože je to příkaz Boží.
2. Protože unie jest záchranou církve východní, posílením křesťanského Západu.

* * *

Univ. prof. dr. Frant. Grivec, Lublaň:

Dr. Grivec na výše uvedené otázky odpověděl v podstatě toto:

Význam tohoto kongresu spočívá hlavně ve velké účasti vědeckých pracovníků na unionistickém poli. Velký význam měly též porady a debaty odborníků, hlavně s pravoslavnými zástupci. Důležitý zisk bude z přednesených referátů, až budou uveřejněny celé tiskem, poněvadž právě těmito pracemi se vědecky ozřejmuje rozdíl mezi Církví katolickou a pravoslavnou.

Ke druhé otázce pravil: Cesta k unii je daleká. Mnoho a mnoho prací bude nutno ještě vykonati a mnoho modliteb je doprovázeti. A hlavně pak zdůraznil, že nejde jen o to, aby unie byla uskutečněna, ale hlavně, aby pak byla udržena, aby na vždy trvala.

* * *

Miss Anna Christitch, žurnalistka, Londýn:

Miss Christitch odmítá vyjádřiti se o daných otázkách, ale žádá: „Zdůrazněte, prosím Vás, význam žen v apoštolátě modlitby na poli unionismu. Zde může býti ženami velmi mnoho a mnoho vykonáno!"

* * *

Dr. Valerij Vilinskij, filokatolický pracovník na poli unionismu:

Pokládám tento kongres za přelomný bod v dějinách velehradských kongresů. Jeho průběh ukázal, že již přišel čas, kdy máme seriosně pomysliti na revisi dosavadních sjezdových forem. Myslím,

že nové nezbytné změny budou ku prospěchu velehradské myšlenky. Působení ruských konvertitů, kteří za každou cenu chtěli se uplatniti ve sjezdovém jednání, zmařilo vlastně samotný cíl porad odborníků — jinak však tyto porady jsou dosti slibné, bude-li ovšem dbáno potřebné kázně.

* * *

Dr. E. Kalikin, žurnalista, Praha:

Bylo mi velkým potěšením zúčastniti se tohoto kongresu a osobně přesvědčiti se o tom nadšení, s jakým pracuje Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje a také viděti jiné katolické učence pracující v otázce unionistické. Velký pokrok tohoto kongresu shledávám v účasti pravoslavného učence p. prof. Kartašova, který osobně seznámil představitele katolické s názory pravoslavných. Nyní jest vhodná doba k sblížení pravoslavných kruhů s katolickými vzhledem k společnému nebezpečí se strany nevěry a proto osobní styky a dále společný boj proti nevěře a komunismu mohl by prospěti vzájemnému sblížení. A potom, když to dá Pán Bůh, mohl by prospěti i konečnému uskutečnění toho, zač se modlí neustále pravoslavná církev: „O sojedinenii svjatých Božjich Cerkvej Hospodu pomolim asja".

ROZHOVOR O KOMUNISMU.

Redakce Musea požádala P. Metoda Klementa O. S. B. o interview o komunismu, který on s radostí poskytl. Redakce doufá, že o tomto tematě rozvine se v Museu čilá debata.

1. Důstojný pane, račte nám vyložiti podle Vašeho mínění, které složky duchovní a sociální působily na vzrůst komunismu u nás?

Ctihodný pane redaktore, odpovídám milerád na Vaše otázky o komunismu. Zvláště proto, že se ptáte jménem bohoslovců, kteří musí býti zřítelnicí našeho oka. Duchovní budoucnost světa i národů bude v rukou nového katolického kléru. Neboť jedině mladý katolický klerus vedený směrnicemi nejvyššího lodivody Církve u kormidla Petrova, které dány jsou v encyklice „Quadragesimo anno", bude schopen čeliti rozvratným proudům sociálních bouří, které cyklonicky zuří a zuřiti budou. Odvolání na běsnění apokalyptické šelmy, utržené dopuštěním Božím od pekelných řetězů, není již ničím nemístným. Moskva—Řím, komunismus—katolicismus jsou jediné dva póly, kolem nichž se soustřeďují a soustřeďovati budou jak mysli, tak skutky. A v rozhodném vítězství jednoho z těchto směrů bude spočívati osud země a lidstva — bude-li Vůlí Boží dovoleno, aby došlo k nějakému rozhodnutí „před vylitím sedmi misek Božího hněvu".

Složky duchovní a sociální, které působily na vzrůst komunismu u nás? — Předně komunismus nemůžeme a nesmíme oceňovati se stanoviska „u nás". Toť hnutí světového, materialistického a bezbožeckého názoru, matematicky do důsledků propracovaného, které nezná hranic zemí a národů. Karikatura všeobecnosti Boží věci. A tak „u nás" jsou tytéž příčiny vzrůstu komunismu, jako všude jinde. — A ty jsou jen a jen rázu duchovního. Martin Denzinger ve svém díle „Der Geist der christlichen Tradition" již v roce 1851! praví: „Otázka doby jest ve své nejhlubší podstatě otázkou náboženskou (tedy duchovní) a politika a společnost (otázky sociální) jsou pouhými skořápkami jejího skrytého bytí." Škrtnutí Boha, Desatera, Krista, Evangelia, tím škrtnutí nadpřirozeného duchovna a duševna, popření veškeré naděje posmrtného života a jeho proměnění, znehodnocení člověka na číslo stádního tvora, u něhož veškerá lidská důstojnost je zredukována na zvířecí pudovou intelektuálnost egoistického jedince, který zná již jenom jediný z přirozených prvků pudových — sebezáchovu — a již ani ne plemenný, který se zvrhl na šílenství říje... (§ 144!) Rozvrat sociální jest jen fatamorganatický obraz skutečné hrůzy rozvratu duchovního, který však dokonale svádí žíznivé lidstvo k dokonalejší ještě záhubě.

Nejstrašnější příčinou vzrůstu komunismu všude, i u nás a to zvláště mezi mládeží popřevratovou (dnešní generace cca 25letá a ta po ní) jest ovšem naprostá neznalost náboženských pravd vůbec — katolických zvláště. Masa mladých evangelicky slepá, němá a hluchá.

2. Působí komunismus na naši mládež?

Odpovídám na tuto otázku: mládež se vrhá střemhlav a to nesporně z valného procenta idealisticky na hesla leninovského a stalinovského komunismu jako na jediné východisko z krise. Pravdy Kristovy nezná — a spásu hledá. Komunismus ji nabízí — křesťanství se neproniká, a nevidí se, a nechce se vidět. Tedy za rudou hvězdou. Zde jest „Mesiáš!" — —

Nezapomeňme, že pojem a ideál komunismu není novinkou!

Tři slova se dnes projevují vyhraněně nad zmatenými sociálními snahami: komunismus = základní pojem ideálu o majetkovém vyrovnání; kolektiv = společné solidární obhospodařování bez nároku na egoistické využití a uspokojení — a to prostřednictvím kooperativu = pomocí vzájemné spolupráce ku společnému monopolnímu užitku. —

Ale tyto všechny pojmy historie lidského myšlení a hospodaření zná již Pythagoras, Egypt, Iran, první křesťanská obec jerusalémská na základě Kristova Evangelia, poustevnické kolonie egyptské i palestinské, řehole cenobitní u Sv. Basila i Sv. Benedikta, a celá klášterní tradice až do nejposlednějších dnů dneška; tyto principy znají asketické kolonie indické i čínské. Od Valdenských a Českých bratrů až po theosofickou osadu v Point Loma — a po státní pokus extrémního marxismu, kde Leninovým pokusným králíčkem se stala veliká svatá Rusija křesťanského pravoslavného Slovanstva.

Samosebou, z této všeobecné řady logicky vyřazuji Svatost Evangelia, danou nám Boží Moudrostí, Bohočlověkem Ježíšem, prakticky provedenou v zřízeních starokřesťanských a mnišských. Zákon Lásky Ježíše Krista jest jedinou jitřenkou, jediným světlem, které může vyvésti lidstvo k určitému možnému pořádku. Kristus vše dávno vyrovnal. „Vae vobis divites“... a „da pauperibus” je příliš jasné. Výklad Léona Bloy v „Krvi chudého” a Herwigova sociální legenda „Sv. Sebastián z Weddingu“ jest jen prismatem básníků viděná evangelická pravda v provedení skutečnosti.

Prakse komunismu může dnes přivedena býti ad absurdum po patnácti letech sovětského násilnictví. Ale jisto je a jasno, že buržoastickému kapitalistickému systému staré Evropy je odzvoněno a že prvky nových hospodářských systémů nikdo již nesprovodí se světa. Komunismus, kolektiv a kooperativ budou si razit cestu k relativně ideálnímu uskutečnění. Ovšem pro řešení těchto otázek do budoucnosti positivně směrodatnou může býti a bude jen katolická Církev. Lev XIII. a Pius XI. „Rerum novarum” a „Quadragesimo anno”.

3. Který komunismus u nás je nebezpečnější? davový (politický) či kulturní?

Která methoda komunistická je nebezpečnější? Nebezpečné jsou všecky, ať davové či politické — ale nejnebezpečnější je kulturní. Zde stojí komunisté na výši doby a nešetří ani sil, ani nákladu. Jsou předně kulturně uvědomělí — a dovedou všech slabin nepřítele rafinovaně využít. Mají výborné a školené řečníky a vyznají se v taktice. Jejich schůze zapalují a strhují. Jejich tisk je odborně a obratně veden. Komunistický tisk je dnes nejzajímavější. Je zajímavo, že redakce „Majáku“ (z 1./IX. 1931) znala již lépe encykliku „Quadragesimo anno“, než katolické listy a časopisy. A kdo chce vědět, kde jsou nejpevnější a nejostřejší body této ohromné „charty”, může si to tam přečíst.

4. Jakými metodami pracuje u nás komunistická mládež?

Odpověď na tuto otázku snad překvapí. S krajní sebeobětavostí, která se neleká ani ran pendrekem ani vězení. Jsou jakoby spiti jistotou svého vítězství. Uvědomělost a sebevědomí mládeže ruské známe. Dvanáctiletý avantgardista, komsomolec pětiletky, vyzná se v abecedě stalinovského programu lépe než náš mnohý student v Desateru. Horlivost našeho studentstva komunistického v Praze je rovněž známa. (Kostufra čítala před nedávnem přes 5000 členů. Č. L. A. asi 140). Pracují positivními metodami, k nimž slepá kapitalistická masa i neprozíraví politici poskytují dostatečně materiálu.

5. Jak má pracovati naše mládež katolická proti tomuto hnutí? Úkoly katol. studentstva v tomto boji? Úkoly bohoslovců?

Úkoly katolického studentstva jsou příliš jasné a zřejmé: milovat svého Krista z celého srdce, ze vší mysli a ze vší síly, nade

všecko — a bližního potom jako sebe samého. Býti idealisty pravd Evangelia aspoň na tolik, jako mladý komunista dovede být nadšencem pro svůj idealismus objektivního zla. Chtít se dát do služeb Církve, tak jak to žádá Pius XI. v požadavcích opravdové Katolické Akce. Býti uvědomělým nábožensky a ovládat důkladně otázky evangelického a církevního řešení sociální krise. Jinými slovy: Modlit se a pracovat, tak jak chce Kristus a Církev.

A bohoslovci? Jsou nastávajícími důstojníky Kristova vojska pod praporem Kříže. Co platí pro studenty, platí pro ně ve stonásobné míře. Jako nastávající kněží musejí si uvědomit, že strašlivé otázky sociální nedají se vyřešit prázdnými hesly, organisační neschopností a osobní nemotorností, ale opravdu eucharistickou prací pro Krista — zlomit sama sebe a dát jiným podle eucharistického tajemství Kristova — — Lámal a dával... Sám Sebe na Kříži i na Oltáři.

Katolické kněžstvo poslušné svého papeže a svých biskupů musí přinésti po celém světě světlo do hrůzy dnešních temnot. Ne-li — pak v děsu, za požárů pochodní vlastních těl bude odhozeno a ušlapáno. K čemu sůl zkažená...?

Varuji, aby nijak nebylo od našich mladých podceňováno živelné hnutí v otázce vyřešení sociálních protiv. Komunismus, kolektiv a kooperativ jsou hesla, která mají schopnost života, a v hřejivém slunci evangelia uvedena v život, přinesou užitek budoucímu lidstvu. Zatím se učte nazpaměť encyklikám „Rerum novarum", „Quadragesimo anno" a „Charitate Christi compulsi" — a všímejte si velmi pečlivě „J. O. C.", jocistů, hnutí P. Gardyna v Belgii (Bruxelles 90. Rue des Palais).

6. Co nejdůležitějšího byste chtěl říci mládeži stran této věci nakonec?

To nejdůležitější? Podívat se situaci jasně a bez bázně do očí.

Evangelický ideál Kristovy Církve, společnost věřících v čele s náměstkem Kristovým — od ideálu materialistické nevěry extrémního socialismu v sovětském komunismu, společnosti nevěřících v čele s Džugašvilim, Stalinem — jest oddělena průhlednou stěnou, ovšem nepřekročitelnou. Kristus řekl dávno svou hrozbu varovnou: „Běda vám bohatí..." a „dej chudým" — a za svět zemřel z lásky sám. Komunismus sovětský chopil se téhož hesla: „Běda vám bohatí" — a „dej chudým" s přiloženým browningem na čelo. A zabíjí druhé. Tenká stěna dělí. Průhledná. Ale pevná, z oceli. Buď poslechne svět dobrovolně Krista — nebo zahyne. Zatím je možno volně pracovati na obou stranách. Tato průhledná stěna jednou praskne pod náporem síly! S které strany? Katolická mládež nechť pracuje k vítězství Strany Boží. Defensiva již nestačí. Nastupme k útoku. Bůh tomu chce!

Jaroměřický:

OČISTA.

Zadumán na pahorku lesa v čarovném chrámu z křišťálů světel
strnule stojím,
resonancí telepatie ideály hudeb zachycuji v ztlumeném
akordu chvění,
vánkem tetelících se vůní smaragdových svěc hvozdů k žití procitlých
z hoře kvílení,
kmitavým pohybem jak hravým fléten sténáním nepokojných vod
hlubokých tůní,
zamlklou temnotou namodralých jezer v závratných hlubinách
v samotách slují,
mystickou láskou sesterské sympatie, andělskou bytostí uvitou
z krvavých růží.
Smáčej horkou slzou utrpení zbylé stopy vášní i zevních smyslů,
náklonnosti v skrytu svém,
zmírňuj neuhasitelnou žízeň lásky k Principu plným douškem
strastí z poháru lesku,
odporuč mě Bohu modlitbou chrámů, odumřením těla světu
pozemských písní stesku;
Beránku pak živému, tajemně kmentovým pláštíkem skrytému se klaň
oddaností v nitru svém,
zasvěť sliby mysteriím narcisů, Nejvyššímu králi, život čistý
na výšinách čirých krás.
Věčný, veď mě po mrazivých výších dokonalosti do nitra krás
lepého chrámu Tvého —
nasej lilií, pěnících se růží krví, vonných resed modliteb
do rozjímavých prostor zahrad, znovuzrozeného chtění;
v tiché meditaci jitřních písní vůní jasmínů šeříkových květů,
očisťuj, Miláčku, vzácnou perlu moře přátelství mého;
opojen vonnou páskou sympatie lásky, jak křišťálů znění —
mystický klid šíří se kol, jenž v kraji sklíčen hudbou nebešťanů.
Vševědoucí, má duše vzhlíží v každé době stále k nesmrtelným poslům
tabernáklu Tvého,
z nepatrných rtů nachu tryská modlitba vnitřní, ó Věčný, denně k Tobě
necht pěje legie čistých duchů po všechen čas žití ozvěnou
hořkosti smutků.
Miriam, sestřičko duše mé, vypros milosti nevinné duši
spříznění mého
veď — po strmých cestách, zarostlých hložím utrpení, alejí vůní
červených růží, třpytících se jak démanty čarokrásných diadémů;
spoj vůle chtění zlatou nitkou snění, nádhernými ideály barev
mystického zření!

František Hamrala, Olomouc:

BOHOSLOVECKÝ SJEZD NA VELEHRADĚ.

Unionistický kongres. (12.—17. VII.)

Při referátu o letošním sjezdě bohosloveckém a unionistickém se přímo vnucuje vzpomínka na † arcibiskupa Stojana, organisátora, ubytovatele — a kdo by všechny ty „radostné" funkce při sjezdech chtěl jmenovati — sjezdů bohosloveckých, unionistických a akademických. Ve Stojanovi se eminentně realisovaly plány a myšlenky Šlomšekovy a Sušilovy a j. nadšených pracovníků národních a unionistických. Nebýt bohosloveckého sjezdu a pietní vzpomínky na Stojana, nebylo by ho veřejně vzpomenuto, ale vždyť celá idea kongresu byla stojanovská.

Když se přes nepřízeň vídeňské vlády, která ve všem čichala panslavismus, sešli unionističtí pracovníci v r. 1907 na Velehradě, prohlásilo se, že veškeren politický a národní panslavismus nemá na kongresu místa. Letos se zase jasně vidělo, jak Boží Prozřetelnost dovedla v dobré obrátit nevraživost rakouské vlády k myšlence unie. To „omnem panslavismum excludemus" naplnilo ideu požehnáním Božím. Dnes myšlence sjednocení žehná náměstek Ježíšův, Velehrad navštěvují katolíci i pravoslavní snad všech národů, pokud se jich unie týká.

V tomto prostředí se ocitl i bohoslovecký sjezd. Jsa podle tradice přivtělen k unionist. kongresu, zařazen i do programu kongresu, přilákal řadu návštěvníků zahraničních i domácích. Radost se bylo podívat na černý průvod bohoslovců, asi 170, skoro ze všech seminářů republiky. Zvláště mile působila přítomnost kolegů ze Slovenska (Trnava, Nitra, Spiš. Kapitula, Košice) a čtyř Poláků z Vidnavy. Po obvyklém průvodu od Cyrilky uvítal nás v basilice s kazatelny provinciál jesuitský P. Škarek. Z bohatství myšlenek uvádím tu, jež snad nejvíce chytla za srdce: Studujte papežské okružní listy, jsou arsenálem nových směrů a myšlenek v nynější kritické době.

Slovanská dvorana byla plně obsazena vzácnými hosty, bohoslovci a studenty, když předseda Stojanovy literární jednoty bohoslovců z Olomouce zahajoval sjezd. Výkonným předsedou byl zvolen univ. prof. dr. Fr. Cinek z Olomouce, do čestného předsednictva řada účastníků-hostů. Sjezd pozdravil vroucím proslovem dr. Cinek, navázav myšlenkově na eucharistický kongres v Dublíně, jehož se zúčastnil. Nemohlo být milejšího pozdravu pro bohosloveckou mládež než pozdrav eucharistický. Sílu Eucharistie — jednotu v práci — hleděl u mladých uplatniti dr. Alfréd Fuchs, zpravodaj Čtk.; Eucharistie je jednotícím principem práce katolíků, všech sjezdů. Práce, bolest, modlitba ve světle eucharistického Krále konaná je nejlepší statistikou katolického a eucharistického hnutí. Anonymitu kněžské práce vyzvedl mons. Mottl, rer. polit. cand. Rokyta pozdravil sjezd za katol. německé akademiky. Tento pozdrav těšil — je to jakýsi slib spolu-

práce všech katolíků v ČSR za svaté zájmy církve. Ještě dvakrát jsme vyslechli německý pozdrav, z úst hlavního faráře ve Vratislavi dra Schmidta a dra Meyera z Berlína. Oba vzpomněli zásluh Stojanových — jsou pravidelnými účastníky union. kongresů. Irenistická slova Meyerova žalovala předválečnou dobu, která si tak málo hleděla východu. Kdyby se bylo pracovalo všude tak jako na Velehradě, nemusilo snad přijít k tak smutným koncům v Rusku. — Apel na bohoslovce, aby cyrilometodějskou myšlenku nejen propagovali, nýbrž i žili z ní, pronesl mons. Jemelka, sekretář UACM. — Ani jsme se nenadáli, že na našem sjezdu promluví pravoslavný Rus dr. Kartašov, bývalý ministr kultů, nyní prof. Duchovní akademie pravoslavné v Paříži. Bouřlivě byl pozdraven přítomnými, když prohlásil, že pravoslaví a katolictví k sobě tíhnou, dělí je historie a zloba dob, ale srdce se vzpínají po spojení, srdce se milují. Kdo by nevzpomněl podobných slov pravosl. theologa Malceva na jednom z předválečných bohosl. sjezdů. Universálnost katolicismu vyzvedl v rusko-německém pozdravu univ prof. Pusino z Berlína, katolický Rus.

Naše Ústředí zastupoval předseda Al. Jaroš; pozdravy pronesli za Růži Sušilovu v Brně, za Jirsíka v Českých Budějovicích, za Literárně-řečnickou jednotu v Hradci Králové, za kroužek vidnavských bohoslovců polských, za Osvaldov v Trnavě, Bernoláka v Nitře, Spolok sv. Pavla Apoštola v Sp. Kapitule a za Spolok sv. Jana Zlatoústého z Košic — delegáti.

J. Exc. ndp. arcibiskupovi bylo telegraficky poděkováno za pozdravný dopis. J. Exc. metropolitovi Szeptyckému, nemocnému, byl zaslán jako velkému union. pracovníku pozdravný telegram.* Došla mimo to řada pozdravných a omluvných přípisů od bohoslovců slovanských z jiných států, z Wloclawku, ze slezského a polského semináře v Krakově, od bohoslovců lublaňských, djakovských a zagrebských, za bohoslovce sarajevské promluvil dr. Prešeren T. J.

Přednáška dr. vých. bohovědy Ant. Salajky, byla vyslechnuta se zájmem. Mluvil o možnosti a posledních pokusech orthodoxního koncilu ekumenického. Po referátě se rozproudila živá vědecká debata, která přesahovala rámec bohosloveckého sjezdování. Není divu — odborníci dr. Kartašov, Pusino a j. měli látku k debatě. Šíře uváděti referát Salajkův není potřebí, je uveřejněn v Časopise katolického duch. 1932.

S nemenším zájmem jsme vyslechli poutavý referát dra. V. Vilinského o pronásledování církví v Rusku. Byl provázen originelními ukázkami bezbožeckých časopisů ruských, bolševických dětských časopisů, různých stravovacích lístků. Tyto věci byly vystaveny odpoledne 13. VII. k nahlédnutí ve Slovanské dvoraně.

Z Lublaně přišlo poslední rok mnoho unionistických námětů pro bohoslovce. Proto byl pozván na referát o unionistické práci v seminářích a spolupráci bohosloveckých organisací prelát univ. prof. dr. Fr. Grivec. V přednášce zahájené slovinsky bylo pokračováno latinským jazykem. Pro četné náměty bude Grivcův referát v Museu.

*) Jako poděkování zaslal ndp. metropolita Szeptyckij vřele psaný dopis, který došel v prázdninách.

Bohoslovecká pracovní konference byla letos zvlášť poučná a živá, bohužel zdaleka nevyčerpala stanoveného programu. Kol. redaktor V. Skalník referoval o návrzích, jak došly na dotazník zasílaný z Olomouce a na přání redakce Musea. Některé návrhy — přes svou ideálnost a pro ni — musely se přejít bez debaty pro nemožnost provésti je. (Vydávati Museum ve staroslovanštině, jen rusky). K zavedení c. meth. hlídky se konstatovalo, že hlídka v Museu byla; poněvadž do ní nikdo nepsal, se neuvádí. Bylo by žádoucno, aby zájem bohoslovců o hlídku vzrostl. Debata se rozvinula o poměr Musea ke sportu, zvl. bohosloveckému. Rozhodnuto, aby občas byl v Museu článek o sportu. Řadu námětů přinesl P. Klement O. S. B. (moderní pastorační směry, studenti) Al. Jaroš (spolupráce s Ústředím) a ředitel P. Chýlek. Bohužel nemohl své poznámky k reformě Musea dokončiti a hl. konkretisovat, neboť konference musela býti narychlo skončena a referát Fr. Hamraly z Olomouce o spolupráci slov. bohoslovců odpadl.

Na zahájení union. kongresu byla slavnostní akademie. Zpívaly oba moravské bohoslovecké sbory, brněnský a olomoucký, z Olomouce hrál i orchestr a kvartet. V programu akademie byla i přednáška dra Habeše o významu velehradských union. sjezdů — dobrá jubilejní glosa.

Bohoslovecký sjezd přinesl řadu nových myšlenek a jak doufáme, i nadšení pro unijní práci. Zase jednou po stojanovském způsobu ozvaly se všechny slovanské řeči z podia — bulharsky mluvil ndp. biskup Kurtěv ze Sofie. Stojan požehnal svému odkazu a žehnal mu, když bohoslovci věnovali mu pietní vzpomínku u hrobky.

Benevolencí kanceláře union. kongresu platili bohoslovci poloviční stravné po dobu kongresu a ti, kteří nějak pomáhali, dostali vše zdarma. Tak bylo umožněno více než 70 bohoslovcům zúčastniti se schůzí kongresových. Vroucí Zaplať Pán Bůh!

Václav Zima:

SLOVA SVATÝCH.

Je velmi pozoruhodné sledovati v naší době podivný nezájem o Svaté a jejich literaturu, jež je tolik krásná a tak úchvatná. Tento nezájem nemá svých příčin jen v povrchnosti, mělkosti a zmechanisovanosti dnešního života, ale jeho kořeny tkví hluboko též v mentalitě našeho člověka, který prostě o žádné literatuře Svatých a literatuře o Svatých neví a který - ví-li o ní - ji naprosto ignoruje, neboť jí nerozumí a není o ní mnohdy informován.

A opravdu jest to značné ochuzení, uvážíme-li sílu inspirace a hloubku myšlenek, kterou u Svatých nalézáme.

Slova Svatých jsou vyznáním jejich poselství božího. Jsou úžasnou cestou vnitřních vytržení a duchovních rozkoší. Jsou přímo nabita nesmírnou láskou k Bohu a touha světců po spojení s ním zaznívá všude. Slova Svatých jsou slova pravdy. Neboť skrze Svaté mluví sám Bůh,

jenž je poslal na svět, aby byli Světlem vůdčím, za nímž by šly duše lidské, aby byli mostem mezi nebem a zemí, aby byli ukazovatelem cesty, která vede přímo a rovně k Bohu, jenž je cíl a vítězství lidského života. Svatí jsou poslové Boží. Vůdci duší. Příklady ctností.

Z toho důvodu je třeba čísti též Slova Svatých a z tohoto důvodu je třeba čísti též jejich životopisy. Abychom se naučili je znát a milovat a hlavně abychom se naučili je *následovat*, protože každý člověk *musí* se snažiti býti svatým.

Následovati svaté znamená *připodobniti* se jim. Znamená to zahloubati se do jejich života, do jejich činů a utrpení a jíti za nimi — ochotně, statečně.

„Svatí nemívali jiných myšlenek, než jen Boha viděti, jen pro něho pracovati; zapomínali na všecko stvořené, aby jen jej nalezli: toť také jest pravá cesta přijíti do nebe." Tak říkal arský farář Jan Maria Vianney, který sám dnes je uctíván na oltářích. A zdá se být v těch jeho slovech — prostých a zdánlivě všedních — velmi mnoho. Je v nich naznačena cesta, po níž šli Svatí. Cesta — bez odboček, bez pěšinek, bez kompromisů — přímo k Bohu.

Slova Svatých, jejich knihy, meditace, dopisy, básně — ukazují nejlépe cestu k svatosti. Tady mluví svatí sami, tady jest jejich vůdčí hlas.

Životy Svatých, psané jejich životopisci, ukazují též vylíčením jejich života cestu k Svatosti a čistotě duše, oddané zcela a úplně Bohu. Tu nutno však býti velmi kritickým a nepřijímati vše.

Byli lidé, kteří psali životopisy Svatých a sami dnes již jsou v Církvi Boží uznáni jako Svatí. A ti psali nejlépe. Byli lidé, kteří psali životy Svatých s láskou a nadšením a jen z nedostatku nadání nebo naivnosti dopustili se tu a tam chyb. Ti psali dobře. Jsou lidé, kteří píši životy Svatých s láskou, s obdivem, z touhy po jejich následování, z potřeby pro svou duši a duše svých bližních — a ti píší také dobře. Ale jsou lidé, kteří psali a píší životy Svatých s naprostou neznalostí — pro nějakou hlubší sensaci, jako román, ale tak něco lepšího, s notnou dávkou pláče a slz a vzdychání; utkvívající jen na povrchu, na bičování, trýznění těla, plachosti duše a uzavřenosti — a nic více. A tito lidé píší nejhůře. A ti také jsou příčinou neznalosti Svatých, nezájmu o ně, příčinou různých obludných rčení a ubohých anekdot, které se o Svatých mezi lidmi tradují. Spisy těchto jsou právě nejvíce rozšířeny, nejvíce se čtou a tvoří tak zorný úhel, pod nímž se mnohý člověk dívá na životy Svatých — a proto nejvíce škodí. Prof. Dominik Pecka ve své sbírce myšlenek a příkladů „Oheň na zemi" v článku „Svatí" dobře ukazuje na nesprávnost našeho smýšlení o Svatých a správně to odůvodňuje: Nemalou vinu mají na tom jejich životopisci. Ve snaze postaviti do nejpříznivějšího světla s důrazem a zálibou popisovali mimořádné stránky jejich života a pomíjeli vše, co v životě jejich bylo lidského a prostého. Rádi vykládali, čím se svatí podobali andělům, a zapomínali napsati čím se podobali lidem. Tak způsobili, že se lidé svatým sice podivovali, ale *nenásledovali* jich."

Jak je proto třeba býti kritický při četbě životopisů svatých! Právě přede mnou leží „*Život svaté Kateřiny Sienské*," jejž napsal blahosl. Raymund Kapuánský, generální magister řádu kazatelského, její zpovědník. A jak sladko je bráti tuto knihu do rukou. Život Svaté Kateřiny Sienské, té úžasné ženy, jež tak dobře diktovala králům i papeži radila, jež tolik milovala a tolik trpěla a jejíž dopisy jsou hymnou síly a velikosti duševní!

Co krásy je v těchto stránkách, z nichž nelze nic odmyslit, setřít, ubrat, protože každé slovo má zde svůj význam. Blahoslavený Raymund, zpovědník této duše, jenž znal všechna její tajemství a všechny skryté hodnoty její, líčí ji v plné její velikosti, — s úžasem, s bázní a obdivem — v síle její vůle a šíři jejího ducha.

Začíná slovy sv. Jana: „Viděl jsem Anděla sestupujícího s nebe, majícího klíč propasti a řetěz veliký v ruce své." A aplikuje tato úchvatná slova apokalyptického vidění na Sv. Kateřinu: „Viděl jsem zajisté Anděla, sestupujícího s nebe. Tuto ženu, o níž řeč, nikoli ženou, ale spíše andělem pozemským, nebo raději člověkem nebeským, nežli ženou slušelo nazvati." A přece líčí tuto ženu jako člověka, dosáhnuvšího čistoty a vznešenosti andělské, jako anděla, jenž vyrostl z člověka. Tak naznačuje čtenářům jejich i svůj vlastní cíl: státi se anděly, přetvořiti své pozemské lidství *silou a pevností vůle* v nebeskou čistotu, abychom jednou mohli být hodni patřiti na Boha a obdržeti od něho blaženost věčnou.

Dobře doplňuje tento pozoruhodný životopis, list kartusianského převora Štěpána Maconiho o činech a ctnostech sv. Kateřiny, kde líčí tento mnich mezi jiným též své obrácení, o něž ona se přičinila a svou návštěvu u ní: „I navštívili jsme ji, a ona mne přijala *ne jako ostýchavá, stydlivá* panna, jak jsem se domýšlel, ale s nejnadšenější láskou, jako by vítala bratra z dalekých končin se vracejícího, čímž jsem byl udiven; a pociťoval jsem účinnost svatých slov, jimiž mne nejen naklonila, ale až dohnala k zpovědi a ctnostnému životu. Řekl sem si: V tom jest prst Boží!" Jak krásně líčí tuto mužsky silnou, statečnou, pevnou pannu, o níž pravdivě mluví bulla kanonisační, vydaná Sv. Otcem Piem II.: „*Veliké a svaté bylo všude v lidu jméno Kateřinino.*"

Je třeba studovati a sledovati slova Svatých a jejich životopisy. Chceme-li je následovati, musíme je především znáti. Musíme je milovati; ignorance však stojí lásce v cestě, neboť co neznám, nemiluji.

Kolik takových životopisů na světě je, kolik děl Svatých a nikdo o nich u nás neví. Je to poklad skrytý, který nutno vykopat a otevřít, aby se teprve poznala jeho krása a skvělost.

Bylo by třeba překládati a vydávati u nás tato díla. Jak široký obzor by se tu otevřel českému člověku a jak vděčná práce by to byla. První pokusy máme ve staroříšském „Dobrém Díle", kde bylo vydáno v českém překladě a v pěkné úpravě mnoho děl Svatých a jejich životopisů. Je to práce spojená s risikem finančním i duchovním, protože zájmu je málo a čtenáři se těžko shledávají. Ale bylo by třeba připraviti půdu, získati duše, probuditi zájem a pracovati systematicky. Snad to čeká na mladou generaci kněžskou, kdo ví.

Přes všechny obtíže a nesnáze a přes všechny nepřátelské kritiky má toto dílo veliký význam. A nelze se této myšlenky vzdát a nelze ji považovat za idealistickou fantasii. Protože jinak stále budou kolovat různá strašná obecná rčení o Svatých a různé nesmysly, které tolik škodí a tolik bolí a trápí toho, kdo vidí hlouběji a více, než lidé prostřední a bezzájmoví.

—*nd:*

POUTNÍK ABSOLUTNA.

3. listopadu bylo tomu patnáct let od onoho dne, kdy vítězně padl na bojišti cti a slávy Boží člověk, „na jehož rozbolavělých ramenou snad spočívala tíha tohoto světa“ (Bollery), strašlivý vykonavatel spravedlnosti, „popravce poslušný“ — Leon Bloy. Ztichl útočný hlahol polnice, dozněl ohlas hromu Apokalypsy, a heroické srdce, jež se svíralo a chvělo při pouhé myšlence „přítel Boží“, přeneseno v oblast splnění svých žhavých snů, tak krvavě žitých v tomto údolí slz. Dílo jeho však žije a taje jeho krás jsou otevřeny všem, kteří z nich dovedou čerpat. Nuže sledujme chvíli paralelu života a díla této gigantické postavy.

S jistým podivem shledáváme, že Leon Bloy v život literární vstupuje dosti pozdě — v 38 letech svého života. Před tím nikdo netušil — ani jeho nejbližší přátelé (Barbey d' Aurevilly a Arnošt Hello) — jaký ohromující genius v něm dříme. Značnou část na objevení Bloyově měl kněz Anger, který se s Bloyem seznámil (r. 1879) na popud Barbeye d' Aurevillyho. Anger již na základě několika Bloyových článků v týdenní revui *Foyer* rozpoznal u něho znaky genia, jak píše v jednom listě Barbey D' Aurevillymu: „Leon Bloy jest podle mne lev literární, spisovatel ušlechtilého plemene, člověk vaší dynastie, vaší krve. Má opravdu všechny příznaky genia: stále v hloubce věcí a vraceje se na povrch, plný záblesků, barev, tryskání, které splývají na konci jeho period jako trsy, očekávané, tušené kytice ohňostroje. Má sílu, vidění věcí, jazyk a to vše plně své... Ničeho mu nechybí z nástrojů Rozumu, má nebozez na hloubení artesské studně pravdy.”

A o duši jeho praví:

„Nemluvím o jeho citech svatosti, jež jsou jakoby ovzduším jeho listů.

Vidí se dobře, že jest zasáhnut, že ho sžírá touha po kraji záhrobním, a že počíná trpěti v naší zemi mrtvých.

Tato úplná harmonie duše jest vzácna, velmi vzácna: genius a svatost zároveň...“

Nuže tito dva mužové — d' Aurevilly a Anger — se spojili, aby Bloy dostali na kolbiště literární. Jejich úloha však nebyla nijak lehká, neboť Bloy žil až do té doby životu zcela kontemplativnímu a neměl zájmu o vnější svět. (Nebylo tak ovšem po celý jeho

dosavadní život, bohatý na události; než nebylo by na vylíčení všeho dosti místa). Avšak jako nedůvěřoval Bloy pranic sobě, tak zase měl neomezenou úctu před úsudkem Barbeye d' Aurevillyho; a přece jen s krajním úsilím se tomuto konečně podařilo přiměti jej k rozhodnému kroku.

Zdá se, že zmíněná perioda rozjímavého života měla pro Bloy býti hromaděním energie a přípravou k zápasu, jejž pak z vůle Boží podstoupil. Hle však, jak strašný byl pro něho tento přechod:

„Vstoupil jsem do života literárního v osmatřiceti letech,[1] po děsném mládí a po nevýslovné katastrofě, která mně vyvrhla z života *výlučně rozjímavého*. Vstoupil jsem do něho jako vyvolenec v nemilosti vstoupil by do pekla bláta a temnot, bičovaný Cherubínem neúprosného nezbytí: *Angelus Domini coarctans eum*. Při pohledu na mé ohavné nové společníky hrůzou mi všechny póry sršely. Kterak by bylo možno, aby moje *literární* pokusy byly něčím jiným leč vzlykotem nebo vytím."

Rozhodné víry ve svůj talent nenabyl však Bloy již snad při *Rytířce Smrti*, jenž stojí u kolébky jeho díla (1877), nýbrž až v době spolupracovnictví v Salisově *Černé Kočce*, jakémsi to orgánu pařížské bohémy. V té době (1884) vyšel *Objevitel Globu*, a teprve touto knihou dochází Bloy jistoty o svém určení. *Objevitel Globu* — napsán u příležitosti procesu o blahořečení Krištofa Kolumba — zahajuje zároveň řadu jeho exegetických prací.

Pak vyšel *Zoufalec* — veledílo, v němž se Bloy již krystalisoval k plnosti svého genia. Sám později doznal, že v *Zoufalci* je v podstatě již celé jeho umění vyhraněno; od té doby mohl nabýt již jen pracovní rutiny. A touto knihou právě začíná ono pověstné *conspiration du silence*, jehož vražednou tíhu bylo mu nésti přes třicet let; dva jeho synáčky rozdrtila. Strašné Bloyovy deníky jsou svědky toho utrpení.

V prvním z nich — *Žebráku Nevděčníku* — jest Bloy celý. Mottem tohoto deníku jest věta Barbeye d' Aurevillyho: „Nejkrásnější jména lidí jsou ta, která jim dali jejich nepřátelé." Ti, kteří neoprávněně vytýkají Bloyovi pesimismus, mohou se odtud poučit o tom, co je to pravý optimismus.

Další jeho deníky — obsahujíce každý několik let jeho úžasného života — nesou se týmž vznešeným duchem jako první. Tak alespoň jejich jména: *Můj Deník*, *Čtyři léta zajetí...*, *Neprodajný*, *Poutník Absolutna*, *Stařec s Hory*, *Na prahu Apokalypsy a Brána pokorných*.

V díle Leona Bloy lze pozorovat vůbec značnou rozmanitost látky; nechť však již o čemkoliv pojednává, jeho vroucí srdce vždy předchází jak planoucí pochodeň a něhou a soucitem se sklání ke všem utištěným a trpícím, k těm nepatrným a neznámým i k tragickým velikánům historie.

Tak *Duše Napoleonova* — toť vskutku oslnivá historie duše tohoto „zázračníka" slávy, jehož pouhé jméno stačilo, aby rozhoupalo zvony svrchovaného Bloyova enthusiasmu.

---

[1] *Můj deník*, list Oct. Mirbeauovi.

V díle *Syn Ludvíka XVI.* odhaluje strašný a tolik neznámý osud Ludvíka XVII.

Spása skrze Židy — toť nejenergičtější obhajoba národa, „jenž dal pokolení lidskému Patriarchy, Proroky, Evangelisty, Apoštoly, věrné Přátelé a všecky první Mučedníky, aniž se odvážíme mluviti o Panně Bohorodici, ba i o našem Spasiteli..."

Ta, která pláče: údivná exegese nářků Mariiných a dokumentace hrozné zpronevěry a výsměchu — tehdy již pětadvacetiletého — Matce Boží La Salettské.[1]

Krev Chudého promlouvá o děsivém tajemství peněz. Ve věnování své dceři Veronice Bloy píše:

„Čtouc ji, budeš vzpomínati na nekonečné množství srdcí, která trpí, na dítky Boží, které jsou zarmucovány, na maličké, kteří jsou rozdrcováni a kteří nemají hlasu, by si naříkali. Tvůj otec pokusil se křičeti místo nich, shrnouti v jakémsi *Miserere* všecky útrapy těchto žalostných..."

Avšak nejen tato kniha, v níž tak oslnivě blýská meč spravedlnosti v soudu nad boháči,[2] nýbrž valná část jeho díla je burácejícím echem, ohnivou parafrasí evangelického „Vae vobis divites!" Sám po celý život umíraje bídou (viz deníky!), poznal až do krajnosti hořký úděl chudých a mohl se takto stát korunním svědkem jejich slz před tváří Boha.

R. 1870 bojoval Bloy v dobrovolnické armádě a sice tak výtečně, že se mu dostalo pochvaly v denním rozkaze. Měl tedy nadbytečnou příležitost poznati pruského ducha, a křeče Francie pod tímto loupežným a barbarským vpádem zanechaly hluboké rány v jeho srdci. Obrazy hrůzy a hrdinství onoho smutného roku nakreslil v *Krvavém Potu;* a ačkoliv své zážitky nezaznamenal hned po této válce, nýbrž až po řadě let, přece vzpomínky jeho byly tak živoucí a intensivní, jako by byl ony události (podle vlastního doznání) právě prožil: tak hluboko se vtiskly v jeho duši.

Z ran těch pak krev již téci nepřestala, ba světová válka byla pro srdce jeho ranou smrtelnou. *Rozjímání samotářova* (r. 1916) jsou „válečnou daní starého spisovatele, jehož válka skorem zabila" — tak napsal na začátek své knihy; byl by rád nabídl Francii i své fysické síly, kdyby bylo možno.

Svá pozorování a úvahy z let válečných uložil v deníku *Na prahu Apokalypsy;* k oslavě národní světice-vojevůdkyně i k povznesení mysli bojujících Francouzů napsána *Jeanne d' Arc*, jejíž poslední kapitola obsahuje přímé vztahy k světové válce. Vítězství se nedočkal — zemřev rok před ním — věstil je však s neklamnou jistotou. Nebylo by jej konečně plně uspokojilo toto vítězství neúplné, jak se jeví v důsledcích: o jiném vítězství snil Poutník Absolutna — a nebude bez něho pokoje!

[1] Zjevení na La Salettě událo se r. 1846, tedy v roce Bloyova narození, dvěma pasáčkům: Melanii Kalvatové a Maximimu Gireaudovi. — Viz *Wetzer und Weltes Kirchenlexikon.*

[2] Říci „nad *zlými* boháči" byl by nadbytečný pleonasmus, neboť neexistují boháči *dobří.* Ti totiž, kteří by si tohoto označení zasluhovali, nejsou již *boháči,* nýbrž *správci majetku svých bratří.*

K doplnění kontur Bloyova díla jmenujme ještě: *Poslední sloupy Církve* — kniha kritik. Postiženi byli: Copée, Brunetiére, Huysmans, Bourget a j. Souhrn kritik napsaných v *Černé Kočce* vyšel jako *Příležitostné slovo podnikatele bourání*. Skvělým pamfletem *Obviňuji se...* rozdrtil autora *Plodnosti* (E. Zola). *Epopeja Byzantská* — látka z dob největšího rozmachu východořímského císařství; *Exegesi obecných rčení* určuje název. Drobné dílko *Zde se vraždí velikáni* jest apologií Arnošta Hella; apologií i apotheosou Verlaina, d' Aurevillyho a Hella jest *Brelan vyobcovaných*. Nuže toť hrubý nárys díla Leona Bloy.

A věru byl bych zcela zapomněl na dílo jeho zralé mužnosti — *Chudou ženu* — která jistě patří mezi nejkrásnější knihy, jež kdy byly napsány; kniha krásy tak ryzí a oslňující, že se před ní musí sklonit i jeho zarytí nepřátelé. *Chudá žena* — právě tak jako *Zoufalec* — jest skoro autobiografie a má tedy též značnou cenu pro poznání autora a jeho osudů. Končí se větou: „Jest jen jediný smutek — že nejsme SVATÍ!"

Na konec ještě několik slov o tom, jak bylo dílo Bloyovo přijato a v čem spočívaly důvody jeho skatologie.

Třeba si uvědomit, že dílo jeho rostlo v utrpení a v nenávisti ke světu („non pro mundo rogo!"), a tyto znaky jsou vtištěny nesmazatelně již v jeho genesi. O jeho díle se urputně mlčelo, neboť burcovalo — i násilně — ospalé katolíky a vůbec všechny, kteří zasluhují jména *člověk* — a tito se probudit nechtěli. Většině zdál se jeho způsob myšlení i vyjadřování neslýchaně odvážný ba krutý. Než bylo to opravdu jen zdání, neboť pod strašně blýskající zbrojí rytíře bylo srdce vroucího a něžného křesťana, jenž — agonisuje zármutkem nad nevýslovnou ubohostí a tolik zaviněnou bídou současného katolického světa — vydával plamenné svědectví Bohu a víře se zápalem křesťanů heroických dob. Pro tento boj právě vzal na se tak strašlivé vzezření, aby početnou smečku nepřátel zářící Pravdy udržel v úctyhodné vzdálenosti.

To ovšem neuvidí ti, kteří přistupují k jeho dílu se zvědavostí hledající pouhou zábavu anebo s blahosklonnou maskou bonzů, nepohnutelných ve své hlouposti či dokonce s hotovým úsudkem. Ti nechtějí proniknouti pod povrch — k čiré pravdě, a je dobře, nabodnou-li se již z počátku na nějaký skvělý hrot zde či onde skrytý.

To se ví, že prskají a zuří údivem, že možno v 19. či 20. století najít člověka tolik zbaveného vší společenské zdvořilosti. Což je to slušnost (a křesťanská láska — říkají též někteří), říkati pravdu přímo do očí, způsobem tak nesnášenlivým a tak zcela vylučujícím opačné mínění? Tohle bylo snad možno v barbarském a temném středověku, ale ne v dnešní době, dospěvší přece takové výše a jemnosti v myšlení i citu.

„Člověk prostřední miluje spisovatele, kteří, kdykoliv se jim naskytne nějaká otázka, nepraví ani ano, ani ne, kteří netvrdí ničeho, kteří šetrně se mají ku všem protikladným míněním... Shledává nestoudným jakékoliv tvrzení, protože každé tvrzení vylučuje opačný náhled. Avšak jste-li trochu přítelem a trochu nepřítelem

všech věcí, shledává vás moudrým a zdrženlivým. Bude se obdivovati jemnosti vaší myšlenky a řekne, že se honosíte schopností přechodů a odstínů.

Byste unikli výtce nesnášenlivosti, již hází na hlavu každého, kdo myslí silně, bylo by třeba uchýliti se k naprosté pochybovačnosti..." (Arnošt Hello: Člověk, kn. I., kap.: Člověk prostřední).

Toť charakteristikon, které přiléhá mnohým i v tomto případě.

Než pravda vypadá docela jinak!

Poněkud-li jen hlouběji nahlédneme v dílo Bloyovo, spatříme hluboký *Pokoj*, který je na všech stránkách jeho knih — i těch zdánlivě nejnásilnějších. Jeho vášnivá a útočná forma je rubem jeho něžné lásky k nesmrtelným duším, jež vidí tolik ohroženy: propuká v křik, aby je zachránil. Na prvním místě však je to jeho šílená touha po cti a slávě Boha a Církve, již by jim chtěl již na této smutné zemi připravit. Tím jsme u jeho základního rysu — *Absolutna.*

Jeho čtenáři vědí, jaké vulkány jsou skryty za tímto slovem, jehož obsah nelze lidsky prostě vyjádřit. Toť vodopád blesků, sžíravé plameny slunce..., v jehož žáru přetaveno byvši jeho srdce — po vzoru oněch moudrých „bláznů", jež Církev staví na své oltáře — nutilo jej k takovým doznáním:

„Mám tak zuřivý hlad a žízeň po slávě Boží na zemi, že počítám dni jako šílený... Zároveň však vidím, že svět běží svou cestou a žádné znamení se neukazuje..." (Z dopisu Hellovi). Jindy zase praví (Gobineauovi): „Stal jsem se jakýmsi básníkem, mystikem, pohříženým do věčné kontemplace pohledu neviditelných souladů, pustošených všemi běsy žádosti Boha a zžíraným na těle i na duši všemi bědami země i nebe..."[1]

Takových doznání našli bychom více; upozorňuji jen na stať — tuším v *Neprodajném* — nadepsanou: „Apologie na vysvětlenou neúspěchu mých knih od dvaceti let", kde Bloy přímo promlouvá o Absolutnu.

Bylo by třeba ještě promluvit o mnohých věcech, zvláště o mohutném vlivu jeho knih na jisté duše a o řadě konversí, způsobených jeho dílem („Po ovoci jejich poznáte je!"), avšak k tomu dojde případný zájemce již vlastním studiem.[2]

V *L' Illustratione Vaticana* byl nedávno článek Fr. Casnatiho s titulem: *Knihy Leona Bloy.* Ukazuje, že dílo Bloyovo se začíná již ve Francii objevovat: vychází v *Mercuru* rok od roku a v přepychových vydáních a t. d. — Zapadají jména schlubných umělců, které bvl Bloy sám již dávno popravil, kdežto jitřenka jeho slávy vzchází.

Tak tomu bývá u geniů, jež jejich současníci kamenují a nechávají umřít hlady: budoucnost si na ně vzpomene s uznáním, jehož jim však nelze již kvitovat. — — —

---

[1] *Pierre Termier* ve své kritické studii o L. Bloy došel k tomuto resultátu: „Leon Bloy je sladký mystik."

[2] V tom případě jsou zde jisté obtíže. Většina Bloyových spisů sice vyšla v překladě v *Dobrém Díle* ve Staré Říši (Mor.), avšak jsou již rozebrány. Asi 3 spisy možno dostat ještě v Brněnské tiskárně. V řeči originálu jsou ovšem v Paříži k dostání.

Juraj Junger, Zagreb:

FOERSTEROVA PEDAGOGIJA.

(Friedrich Wilhelm Foerster jedan je od najpoznatijih i najvažnijih savremenih uzgajatelja pedagoga. Glavna je njegova zasluga i karakteristika, da je na osnovi najnovijih rezultata psihologije, patologije i općeg poznavanja ljudske duše, promatrajući stvarni život, sagradio svoju pedagogiju.

Foerster je, i ako protestant i areligiozno odgojen, neumorno tražio objektivnu istinu, apsolutne norme za cilj uzgajanja; konačno je došao do istine kršćanstva, a potom i do ispravnosti katoličkih principa.

Rodio se 2. VI. 1869 u Berlinu. Bio je profesor filozofije i pedagogije na univerzama u Zürichu, Wienu i Münchenu. Prostudirao je svu modernu filozofiju: preko od vjere nezavisne evolucione etike Compte-a i Spencera došao je do Kanta, Hegela, Nitschea, Schopenhauera i t. d., a poslije svoje promocije ide da proučava stvarni život; bavi se dvije godine u praksi i teoriji sa radničkim pokretom i proučavanjem nedoraslih zločinaca, sudjeluje u različitim pomoćnim akcijama za siromahe i neuposlene radnike, ide na naučna putovanja u Englesku i Sjedinjene Države Amerike; i ovaj povratak stvarnome životu i konkretnim problemima čovjeka temeljito me odvrati od dosadanjeg pravca — priznaje on sam. Počeo sam drukčije gledati na kršćanstvo. Prije sam ga gledao tudim, mrtvim očima, a sad sam opazio, da sam ja bio životu tud i mrtav. —)

Moderno vrijeme. U moderno naše vrijeme izvanjski su podražaji u velike porasli. Bazari postali su danas prave katedrale naše kulture; nastala je groznica za različitim potrebama. Vlada filozofija uživanja. Ljudi iz svoje nećudorednosti načinili su „seksualnu reformu", a iz svoje moralne slabosti „životnu filozofiju".

Postoji opća društvena bijeda. Društveni je mir bio samo vještačka izvanjska strana sasma drukčije formiranih duša. Svjetski rat nam je pokazao pravu sliku, kaos moderne kulture. Jedina garancija protiv povratka ovakve katastrofe biće samo u tom, ako uzgajatelji svom snagom porade na svojoj svetoj zadaći: da u sasvim novom stilu nauče novu generaciju na veliku umjetnost zajedničkog života, na viteško raspravljanje protivnih interesa. Glavna pogreška stare uzgojne metode bila je, da je suviše mehaničko i nasilno, izvana uplivisala na volju gojenčevu. Nova pedagogija mora postati naukom i umjetnošću dušobrižništva i prenosenja volje.

Uvjeti uspješnog uzgajanja. 1. Realizam. Odgajatelj mora da bude realista. To jest, mora materiju svakoga odgoja, čovječju narav, imati pred očima stvarno, bez ikakvih iluzija. 2. Idealizam. Mora da bude idealista; to jest, da dobro poznaje ideal, cilj uzgajanja, mora da ima jedan nepokolebivi, jasni i univerzalni cilj. Bez toga nema uzgajanja. Bez čvretog, vječnoga cilja ne može se uzgajati: za vremenite, prolazne, relativne istine, za hipoteze neće

se žrtvovati niko! I u ovoj sintezi, u sretnom spajanju realizma s idealizmo ona je tajna snaga uzgajanja. 3. Samouzgoj uzgajatelja. Odgajatelj mora težiti, da se po mogućnosti i on sam postavi u ono duševno stanje, koje odgovara njegovu cilju uzgajanja. (Ne sama riječ, nego riječ, koja je postala tijelom otkupljuje.) „Ne djeluje ono što danju govorimo, nego što smo u budnim noćima izvojevali, što smo u unutrašnjosti svojoj usavršili, to djeluje na volju gojenčevu prisilnom snagom." Mi zaboravljamo danas u velikom pedagoškom radu baš na to, da najvažnija uzgojna metoda nije direktna, nego indirektna, to jest djelovanje karaktera uzgojiteljeva. To znači i ona velika istina križa: koji hoće druge da okupi, mora prije sam da umre.

Metode i opaske, koje su potrebné za uzgojni rad. 1. Kod svakog mladića treba uzgajatelj da se pita: da li su uopće već sve sposobnosti ove duše došle do svog izražaja? Ili je pak stari karakter još vezan, ili je možda pozitivan a ispoljava se samo negativno i t. d. Američki sudac nedoraslih zločinaca Lindsey rekao je jednom prilikom: „Dajemo li ovima (mladim zločincima) s povjerenjem neke odgovorene zadaće, oni će ovo čuvanje reda učiniti svojim sportom." Tako se može, evo, ponekad i sasma negativno ispoljavanje pretvoriti u pozitivni rad.

2. Treba da imamo uvijek pred očima i vrlo važnu psihološku činjenicu ponosa i samosvijesti. Ovoj se dosada u uzgajanju posvećivalo malo pažnje. Francuzi zovu ovu umjetnost: „Menager les amours propres". Nekom na pedagoški način kazati istinu znači tako mu je kazati, da je može podnijeti, da mu se ne poremeti njegov ponos i samosvijest. Na primjer sasma je krivo nazvati nekoga „laščem" — već mu naprotiv treba dokazati, da je to samo zastranjenje od svoje prave naravi, inkonsekvencija, koja se s njegovim karakterom uopće ne slaže. Jer: ako ga ponizim tako, da nema nikakvog izlaska za ponovno podizanje svoje samosvijesti, tada koncentrira sve svoje duševne moći na to, da odbija moj sud kao neistinit i moju kritiku kao potpuno neosnovanu. Psioplogija samosvijesti i ponosa ima veliku ulogu, ne samo u dječjem već i u čitavom društvenom životu. „Samo postupanje, — kaže Dostojevski — s puno poštovanja, može i onoga opet podići, u kome je slika Božja već skoro i sasvim nestala." Foerster naglašava na ovom mjestu veliku ulogu vjere, pomoću koje se težnja ovako poniženog za kompenzacijom, upravlja na unutašnji život čovjeka, na vrijednost duše pred Bogom.

3. Važnu ulogu treba da imaju u uzgajanju i tako zvane „allotrie" to jest dječje igre, dječja zanimanja, kojima se djeca pored školskog rada bave. Ove ispoljavaju, pokazuju ne samo volju za igrom, nego u prvom redu otkrivaju naročite obdarenosti i snage u djetetu, pomoću kojih možemo onda urediti čitavi voljni život. Ove su veliki centri, sila stvaralačkom radu, ali istom u najnovije vrijeme otkrivene.

4. Uzgajatelj mora se truditi da ima pred očima i što jasniji cilj, ideal uzgajanja. Jer obrazovati karakter znači baš: izdići čovjeka iz stanja neodredenosti. Naročito je to potrebno danas, kada je veliki kaos u svjetovnim nazorima; kada se moderni pitaju: „Kako da

uzgajam: dali po kršćanskim istinama, ili po Nitsche-u, za etiku mira ili rata, nacionalno ili internacionalno, individualno, socijalno ili državno — gradanski?" — Dakle: bez jasnog i odredenog cilja, kome je sve ostalo podredeno, i bez odgovora na pitanje „zašto uopće živimo?" — ne može se uzgajati! I ovdje vrijedi riječ: „Nitko ne može dva gospodara služiti." Samo ako sam već izabrao glavni smjer mog života, samo onda mogu postati organizatorom svoga bića. U ovome leži velika važnost religije za pedagogiju!

5. Jednostranost i opasnost današnjih uzgojnih ideala. Opasan. je onaj koji za zadnji životni cilj postavlja državu; jer time što postavljamo državu nad životm duše umire duša, a s dušom i država; Tako je štetan i Kantov ekstremni dualizam, jer isključuje potpuno saradnju čovječe naravi na onom „regnum gratiae", — jer kod onog samo kategoričnog čovjeka možemo naći, pored stroge poslušnosti, i neku otupljenost i surovost osjećaja, koja na kraju sigurno dovodi do moralne katastrofe. Opasan je i amerikanizam, koji od velikog produktiviteta i rada zaboravlja na veliku važnost receptiviteta i kontemplacije. — Svi su ovi uzgojni ideali jednostrani i opasni. A divno Kristovo vodenje duša postoji baš u tome, da se nadvladava svaka ljudska jednostranost i spaja prividno sasma protivno: spajaju se ljubav i sila, energia i blagost, volja i obzirnost, poniznost i stalnost. I baš ova univerzalnost ideala nedostaje današnjim modernim pedagozima.

Ideal karaktera. Prva je značajka karaktera samostalnost i sloboda prema izvanjskom svijetu: to jest jaka volja. Ali samostalnost prema izvanjskom svijetu samo je jedna strana čudorednog karaktera. Tako zvani muški, elemenat, koji sam za se nedostaje. Potreban je i drugi duševni elemenat, tako zvani ženski elemenat (das Ewigweibliche), to jest ljubav koja čovjeka učini sposobnim za odanost i samozataju. Samo ako se ove dvije suprotne duševne sile spoje, tada može doći do potpunog razvitka vlastite naravi. Jer nedaje čovjeku pravu muževnost elementarna, slijepa snaga, nego obzirna snaga sučutne ljubavi. Kako je dubokog značenja ono mjesto u poslanici Korinčanima (13. I.). „...I kad bih jezike ljudske i andeoske govorio, a ljubavi ne bih imao, bio bih kao mjed koja ječi, ili praporac koji zveči." Muževna će snaga samo onda doći do svog najvišega razvitka, ako primi jednu kap onoga vječno ženskoga elementa ljubavi i milosrda. — A naprotiv ženski karakter ljubavi potrebuje heroičnoga elementa postojanosti i konsekvencije, da se ne bi izgubio i propao u vlastitoj osjećanosti i odanosti. Jačina žena i prava životna zadača njihova, kao i prava emancipacija žena sastoji se upravo u heroičnoj ljubavi. Nije amazonkinja ili današnja moderna emancipirana žena pravi ideal emancipacije žena, nego ono što sv. Augustin kaže o svojoj majci: „Istina, ona je nježna žena, ali muževna po svojoj vjeri."

(Pokračování.)

Z NAŠEHO RUCHU

Bohoslovci ve školním roce 1932-1933.

	I. roč.		II. roč.		III. roč.		IV. roč.		V. roč.		Celkem					Všech	
	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Jiné nár.	Cizí fak.	Řád. kler.	Letos	Loni
Brno	33	3	28	9	28	2	12	2	13	2	114	18	—	3	14	149	132
Č. Budějovice	23	10	9	4	8	5	7	2	6	2	53	23	—	2	6	84	56
Hradec Král.	18	12	16	5	17	8	12	5	2	3	65	33	—	4	6	108	78
Litoměřice	1	19	1	25	2	14	2	11	1	11	7	80	1	4	17	109	61
Olomouc	49	24	41	14	38	8	37	15	31	7	196	68	28	1	7	293	244
Praha	22	14	15	17	9	10	13	3	5	2	64	46	7	7	—	124	127
Vidnava	5	6	3	7	2	6	1	2	1	2	12	23	25	—	—	60	47
	5 Pol.		4 P.		10 P.		4 P.		5 P.								
											511	291				927	745

Bohoslovci na Slovensku a Podkarpatské Rusi.

	I. roč.		II. roč.		III. roč.		IV. roč.		V. roč.		Celkem					Všech	
	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Jiné nár.	Cizí fak.	Řád. kler.	Letos	Loni
Báň. Bystřice	18	1	9	—	10	1	8	—	—	—	45	2	2	5	—	54	32
Košice	12	3	8	1	7	5	6	1	5	3	38	13	2	7	4	64	44
Nitra	14	1	12	1	18	—	7	—	—	—	51	2	1	17	—	71	61
Rožňava	3	3	5	1	6	—	3	3	2	2	19	9	—	2	—	30	23
Spiš. Kapitula	22	—	12	—	10	—	8	—	4	—	56	—	2	4	—	62	40
Trnava	23	15	18	5	16	2	14	4	16	4	87	30	—	11	6	128	107
Prešov	—	2	1	1	1	—	1	—	—	—	3	3	22	8	—	36	39
	6 Rus.		5 R.		8 R.		3 R.		—								
Užhorod	20		6		21		20				67		15				
											299	59				445	346

Poznámky ke statistice:

Brno: V Římě (rubr. „cizí fakulty") studují 2 bohoslovci, ve Štrassburku jeden. Z řádových kleriků: 4 augustiniáni, 3 praemonstráti, 3 těšitelé, 2 eucharistiani, 2 benediktini. Mimo uvedené 2 bohoslovci konají vojenskou službu.

České Budějovice: V Římě 2, řádových 6 z Kongr. Bratří Nejsv. Olt.

Hradec Králové: V Římě 4; řádoví: 6 praemonstrátů.

Litoměřice: V Římě 4; řádoví: 6 cist., 7 praem., 3 Mich., 10 Doctr. Chr. (jsou započteni v ročnících). Službu voj. 1. Studuje zde 1 Lužický Srb.

Olomouc: V Římě 1; studuje zde 10 Slováků, 5 Maďarů, 6 Rusínů, 1 Polák, 6 Rusů.

Praha: Studuje zde 7 Slováků. (Dle loňské statist. bylo všech 173, mezi nimi 66 řádových.)

Vidnava: Studuje zde 25 Poláků.

Báňská Bystrica: V Římě 1, ve Strassburgu 4; studují zde 2 Němci.

Košice: V Insbrucku 3, v Římě 1, ve Freiburku, v Olomouci 2; řádoví 4 praem.; jiné národ: 1 Čech, 1 Rusín; z vikariátu užhorodského 7.

Nitra: V Římě 5, v Insbrucku 2, ve Strassburgu 3, v Praze 7; jiné národ.: studuje zde 1 Rus.

Rožňava: v Římě 1, ve Strasburgu 1; V. roč. ordinati.

Spišská Kapitula: v Římě 2, v Innsbrucku 2; jiné nár.: 2 Němci.

Trnava: V Římě 3, ve Strassburgu 2, v Olomouci 6; řádových, 6 těšitelů započteno v ročnících.

Prešov: V Strassburku 3, v Mnichově 1, v Praze 2, v Olomouci 2. Studuje zde 22 Rusínů.

Užhorod: Statistika nebyla zaslána.

* ROZHLEDY *

Sixtinský sbor.

Velkolepý duchovní koncert sixtinského sboru z Říma náleží mezi nejlepší umělecké hudební podniky pořádané letos v Brně. V den sv. Václava vystoupil sbor před publikem ne právě největším, aby podal prvotřídní výkon *ve všech* směrech. Nevím skutečně, o čem se zmíniti napřed, zda o vnitřním dokonalém pojetí a propracování skladeb, či o bezvadném technickém jejich provedení, nebo o sympatickém dirigentovi Msgre Raffaele C. Casimirim. Vše splývá v jednu překrásnou harmonii, v jeden nerozborný celek. Giovanni Pier Luigi da Palestrina, Tomaso Lodovico da Vittoria, Orlando di Lasso, Jusquin de Pris klasikové církevní hudby XVI. a XVII. stol., okouzlili ve svých mottetech, responsoriích, offertoriích obecenstvo století XX. Byla to podivuhodná, přímo suggestivní moc, vybízející k modlitbě...

Tento dokonalý smíšený sbor připomínal virtuosní hru na varhany. Kritika nešetřila slovy zaslouženého uznání a nelíčeného obdivu a to v tisku ne právě katolickém. Snad jen nedopatřením se stalo, že v našich novinách nebylo tomuto jedinečnému podniku věnováno více pozornosti.

Druhý koncert pořádaný hned následující den přivábil již více obecenstva, které s pochopením vyslechlo celý koncert. Nepamatuji se již dlouho na tak nadšený, frenetický potlesk, jehož jsem byl svědkem právě zde. Velké bylo vždy uspokojení všech, když skromný a klidný Msgre Casimiri znovu dal opakovati právě zazpívané motteto. Nezvyklým, ale milým způsobem působilo, že všech 60 členů bylo oděno fialovými taláry a pěknými rochetkami. Hoši, kteří vcházeli na podium vždy první s nesmírnou vážností, připomínali naše ministranty, když jdou k oltáři. Živěji ovšem počínali si v kabině, kde skotačili tak, že je musil starší člen důrazně napomenout. Byla tam na ně pěkná podívaná. — Několik slov ještě o dirigentovi Msgre Raffaele C. Casimirim, dirigent papežské basiliky S. Giovanni di Laterano je profesorem na vysoké škole zpěvu v Římě. Jeho klidný a důstojný způsob dirigování spojený s neobyčejnou energií došel všeobecného souhlasu. Kdykoli objevila se statná jeho postava, tu bouřila mu vstříc salva potlesku, za níž jemně a skromě děkoval úklonou.

Nezapomenutelnými zůstanou ony chvíle všem, kteří naslouchali těm dojemně krásným a z hluboké víry prýštícím zpěvům liturgickým. Jen skutečný, zbožností proniknutý kněz může vložit do provedení těchto zpěvů tolik piety a lásky! Ani tento moment neušel bystrému kritikovi. Krásná příležitost utvořiti si obraz o římské velkorysosti, katolicitě a magnificenci! Jak jinak by mohla býti chápána celá liturgie u nás, kdybychom častěji uslyšeli něco podobného, co vzmužuje a zaněcuje.

—id—

Kardinál Vilém v. Rossum.

Působí to na mne vždy mohutným dojmem, kdykoli čtu vzpomínky na právě zesnulého, apoštolského kněze. Zájem ovšem je tím větší jednáli se o muže veřejnosti známého a populárního. Jeden však jen moment v životě vzpomínaného má přímo

sugestivní moc na čtenáře: Soukromý život. Jsou to někdy maličkosti, ale dovedou ostřeji charakterisovati celou osobnost se všemi zájmy a tužbami než cokoli jiného. Píše-li arcibiskup K. Salotti, sekretář praefekta kongregace de Propaganda Fide o tomto posmrtnou vzpomínku, pak má tato zpráva jakousi vlastnost intimnosti. —

Ve význačném illustrovaném časopise byly dvě fotografie. Kardinál V. v. Rossum jako kardinál v purpuru s několika řády na prsou — a tentýž jako mrtvola na prostém lůžku, právě tak jak zemřel. Hodnostář a člověk! —

— Neobyčejně jemný smysl pro duchovní život a vše co s ním souvisí jasně ukazuje na mladá léta ztrávená v holandském klášteře synů sv. Alfonsa. Mše sv., úcta k Nejsv. Svátosti, soukromé modlitby a neochabující dobročinnost jsou ténorem v jeho tak vnější prací zahrnutém životě. Zdá se jakoby duše kardinálova byla naplněna obrovským klidem Božím z něhož ji nic nemůže vyrušiti. — Dům kardinála sv. církve římské podobal se tichému klášteru v němž vládl kníže — řeholník. I zde vidět známku houževnatého „selfmademanna" (můželi se tak říci). V chudobě vyrostl a ji si vyvolil, proto měl velké srdce, jež se vždy ustrnulo při pohledu na neštěstí a bídu.

Bolestně stáhnula se jeho přísná tvář, když došel zoufalý dopis mladé řeholní sestry, která tisíce mil vzdálena od své vlasti prosila úpěnlivě o chléb a mléko pro domorodé děti, hladem umírající. Šek znějící na značný obnos byl odeslán aniž pokladník Propagandy se musil namáhati. Gesto knížecí! To je jen jedna ukázka. O dobrodiních jeho nevěděli ani nejbližší přátelé.

O bystrém rozumu a neúnavném studiu svědčí jeho předlohy pro různé kongregace, jichž byl členem. Moudrá řešení a jejich neobyčejná přesnost i v případech velmi nesnadných získala mu věhlas i mezi odborníky na slovo vzatými. Sekretáři, který byl jednou v rozpacích, když se jednalo o velmi důležitém rozhodnutí, pravil přísně: Člověk musí stále studovat!"

Druhý moment, který udivuje je železná vytrvalost ve studiu všech možných problémů a mravenčí píle ve vykonávání různých odpovědných funkcí.

V posledních 14 letech věnoval se kard. v. Rossum cele sv. kongregaci pro šíření víry (Propagandě). Ačkoli jeho zdraví i jemný organismus byl oslabován nemocí, vykonával obtížnou úlohu praefekta se smělostí mladíka s vytrvalostí muže, zoceleného v tvrdém boji s prací. Všechno studium i starost věnoval práci misijní. Na tomto širokém poli ukázal sílu své vůle, která se nelekala žádné překážky; jeho organisační talent prozrazoval moudrého stratega, chápajícího bystře hlavní body misijních problémů. Jméno zesnulého bude navždy spojeno s dějinami Propagandy, jež jsou zároveň dějinami katol. misií. Sv. Otec Pius XI., jenž právem zasloužil si titul papeže misijního nemohl si přáti věrnějšího a energičtějšího pomocníka. U kardinála to byl *osobní* zájem o vše co s misiemi souviselo. „Každá píď země nově získané, každá duše, kterou vytrhneme z pohanství a bludu je triumfem Ježíše Krista" říkával. „Pro rozšíření království Božího bojoval jako vojín, a trpěl jako světec." Při svém častém styku s lidmi, dovedl však zachovati důstojnost hodnou kardinálského purpuru. Ve svém aristo-

kratickém vystoupení, ve své odměřené, vážné mluvě nikdy nezapoměl na to, že je kardinálem. Toto vědomí ukládalo mu však *oběti*, totiž ony ohledy a onu nutnou reservu. Se silným, nezlomným charakterem spojoval osobní vážnost, takže všichni ctili kardinála a obdivovali člověka. — Nedlouho před svou smrtí byl přítomen ještě na Eucharistickém kongresu v Dánsku. S neslýchaným vypětím sil posvětil na biskupa dne 28. srpna t. r. jednoho apoštol. vikáře, který odjížděl do Číny a 30. téhož měsíce nebylo ho již mezi živými. — Jeho závěť? „Odkazuji vše sv kongregaci Propaganda fide." V těchto několika slovech je obsažen celý život kardinálův. Bez podmínek a bez závazků, odkazuje nevelký svůj majetek misiím! Cennějším odkazem je však jeho láska a práce, která září všem nástupcům. —

Řeholník—aristokrat—lidumil—apoštol. To jsou prvky z nichž vykrystalisovala složitá a přece tak jednoduchá osobnost *kněze*.

—id—

Symboly?

Kříž a urna, křesťanský hřbitov a pohanské město mrtvých, smrt a život věčný. — To jsou představy a pojmy, které ve vás vznikají a se vybavují při pohledu na krematorium! Pusto a smutno jest v kolumbariu, jednotvárném a nevkusném. Ani světlá dvorana s galerií a varhanami, moderními lustry a palmami není s to dodati tomuto zvláštnímu okolí onoho přítulného a klidného ovzduší.

Holub smutně stojící nad postřelenou holubicí, zlomený sloup, diskobolos a mnoho jiných různých výtvorů kamenických... To snad má býti vyjádřením názoru na smrt? Nevím. Jistě jsou však některé pomníky výrazem dnešního moderního, beztvárného a neurčitého myšlení; alespoň v jednom oboru. Nakupeno jest tu mnoho někdy i drahocenného materiálu, ale bez formy, bez určité ideje. Zdá se mi, jakoby vůdčí myšlenkou, heslem tohoto místa byl hvězdami obklopený nápis „Finis". Konec, smrt, zoufalství, veliké nic.

*

Kovový anděl. Levou rukou drží kruh náhrobní desky, pravou ukazuje k nebi. Jdete dlouhými řadami křížů mramorových, železných i nejprostších dřevěných. Na hrobech vidíte světélko a je vám příjemněji. „Kdo věří ve mne, byť i zemřel, má život věčný." — „I setře Bůh všelikou slzu z oka jejich..." — „Na shledanou" a jiné známé nápisy zdobí hroby i malé a opuštěné. Hle, projev radostné víry v život posmrtný, i když srdce pláče! Uvidíte i bezvýznamné říkání, fráze, které na hrobě zní ještě dutěji a nepřirozeněji; než první dojem zůstává. Myslíte, že jste v zahradě, na poli Božím, v němž odpočívá semeno, které vzklíčí. — Vzpomínka na dušičkový večer na domácím hřbitově, kde v neklidném mihotání plamínků, uprostřed modlícího se lidu, zanechává v duši nezapomenutelné dojmy! Jak často právě tu myslívá člověk na to, co je právě křesťanu tak užitečné — na poslední věci. I Církev sv. ve své liturgii těší své věrné překrásnou a útěchy plnou nadějí prýštící z hluboké víry — v život věčný. *—id—*

První mezinárodní tiskový kongres universit. studentstva katol. v Lille.

Myšlenka kongresu, propagovaná Saivem, stud. práv na katol. univ. v Lille, našla pochopení v lillském univ. časopise „Catho" a pojata v obrysech mezinárodních. Už v po-

čátcích podporována byla kancléřem katol. univ. v Lille: kardinálem Lienartem, generál. sekretářem „Pax Romany": Grémandem, ředitelem sdružení katolické mládeže v Bordeaux: Couranem. Celý podnik nalezl účast a ochotu, jež projevila se v přívalu adres a vyplněných dotazníků. Vřelou účast projevila už v počátku zejména „Pax Romana" a Polsko. Kongresu účastnili se delegáti z patnácti států, za českoslov. „Jitro": Macháček. Přednášky pojednávaly o katol. tisku světovém po jeho vnitřní a vnější stránce, jeho nedostatcích a prostředcích. Podrobný referát o soudobém světovém tisku katol. student. přinesl vicepresident „Pax Romany", který má býti stále ve styku s univ. katol. tiskem v cizině a vydávati přehled jejich činnosti v informačních publikacích. Činnost sekretariátu pochvalně konstatována na dvanáctém kongresu „Pax Romany" v Bordeaux. Osmnáct zemí vyslalo své delegáty. Delegátů bylo 250.

Ka—

* NOVÉ KNIHY *

Josef Donát: ÜBER PSYCHOANALYSE UND INDIVIDUAL PSYCHOLOGIE. Innsbruck 1932, Felician Rauch. Stran VII - 303.

Kniha podává způsobem srozumitelným a zajímavým rozbor nauky psychoanalysy a individuální psychologie. Jak již titul naznačuje, má kniha dvě části. V každé části napřed se pojednává o dotyčné theorii a hned se k tomu připojuje její kritické zhodnocení. Co je na theorii správného, všude je naznačeno a uznáno. Co však ze stanoviska křesťanského i čistě rozumového nelze připustit, je přesvědčivě odmítnuto. Velmi zajímavé jsou ty části, kde p. spisovatel mluví o kulturních hodnotách psychoanalysy a odmítá výklad náboženství a mravnosti, jak jej podává psychoanalysa. Podobně velmi pěkně u individuální psychologie podává její světový názor a její nauku o vychovatelství. Celkový rozbor těchto theorií shrnuje p. spisovatel ve slova, že tyto theorie neuspokojují.

PÍSNĚ K SV. PATRONŮM ČESKÝM. Napsal Josef Pospíšil, zhudebnil Josef B. Foerster. (1932). Vydalo Cyrilo-Metodějské knihkupectví G. Francla v Praze. Velká osmerka, 80 stran, Kč 20·—.

Krásně vypravená sbírka písní k našim patronům přichází v době, kdy staré a krásné sice písně častým opakováním stávají se všedními, jak po stránce obsahové tak i hudební.

Hudební veřejnosti známý mistr Josef Bohuslav Foerster projevil ve svých nových 24 skladbách vzácné porozumění pro církevní zpěv; jeho nové svěží melodie budou šťastnou náhradou za *některé* přesládlé nápěvy, kterých není nedostatek. Slova J. Pospíšila dýší láskou a pietou k sv. našim patronům a výstižně zachycují i mnohou historickou podrobnost z jejich života. Hluboký cit kněze a lyrika dodává písním zvláštního půvabu. Edice je jedním z vzácných úkazů současné duchovní kultury národní, jež nezůstane jistě veřejností nepovšimnuta. Vřele doporučujeme. *-id-*

J. L. Fischer: ZRCADLO DOBY. Nakl. Orbis, Praha.

Lexikon perspektiv do jevů současné doby. Mohl bych říci mladá, dravě sociální duše zachycuje zrcadlící se obrázky, jak je život vhodí, ba tvrdě vmete v tvář.

Z obsahu: Amerika, antika, autorita, bída, buržoasie, civilisace, demokracie, diktatura, fašismus, proletariát, revoluce, socialismus, Rusko, technika.

Kniha je věnována mladé generaci a pobízí k orientaci a spravedlivému hodnocení všech věcí a řádů.

Autor vyšel ze Schopenhauera, o němž vydal před desíti roky studii „Zrcadlo doby", chtě nechtě ztrácí jed skepticismu, jenž ubíjí vzlet ducha. Volá k vzepjetí, cosi jako odříkaný chléb, — gotika, mluví-li o funkcionálním určení. Cosi jako věčnou Bytostí stanovený řád, od něhož se odchyluje sociální skutečnost a k němuž autor volá, počítaje s novým lidstvem a jeho pokrokem.

Teleologie se však zračí v každém koutu vesmíru tak i Causa causarum. *-lík.*

František Střížovský: HVĚZDY MARIÁNSKÉ. Je to malá sbírečka dvanácti básní o Panně Marii. Mimoděk si vzpomenete na Durychův svazeček, věnovaný té nejkrásnější. Matka Boží v poesii jest častý zjev; Vévoda by mohl brzy vydat druhý díl. Ani Střížovský nemohl odolat té, která byla „nebem políbena v tváři" a poklonil se jí ve snaze oslavit ji tak, jak ji viděl „mezi liliemi kráčet v snách". Ale Střížovský, básník Svatého Grálu, nemohl opomenout jejího Syna. A tak se ve sbírce octly i básně Bílé hostie a ukolébavka Spi Jedináčku, přitažené do sbírky jen náhodným jménem Mariiným. Vydala Družina literární a umělecká v Olomouci jako jeden z podílů pro rok 1931.

Dr. Jos. Miklik, C. Ss. R.: SATAN NA SVATÉ HOŘE. Uzdravení posedlé Juliany Steimlové. Nakladatelství Kropáč & Kucharský, Praha I., Konviktská ul. 5.

Autor odvážil se publikovat své studie o věci, která se bude dnešnímu světu zdát „nemoderní" a „zpátečnickou". Píše o uzdravení posedlé zázračnou přímluvou Matky Boží na Svaté Hoře. Je si vědom odporu, který chová moderní lidstvo a věda proti tvrzení, že je peklo, je ďábel se svou hroznou mocí a že církev má moc tyto duchy vymítat. Ale ku cti Matky Boží svatohorské publikuje dokumenty a tradici o tomto zázraku.

Celé dílo zachovává ráz studie, zpracované na základě historických dokumentů a výpovědí očitých svědků oné události. Autor hájí, drže se těchto dokladů, svou objektivitu, ale mezi řádky a z některých poznámek jasně prosvítá jeho stanovisko jakožto katolického kněze. Katolickou tendenci díla postřehl ovšem nevěrecký tábor a reagoval na ni básničkou v příbramské „Naší Obraně". Mravně i rozumově ubohý obsah její až zaráží. Než autor chová naději, že snad někdo z vlažných katolíků, kteří už zapomněli vážit si účinků svěcené vody, svěcených předmětů a hlavně posvěcených rukou knězových, zarazí se při četbě jeho díla a naučí se zase vážit si jich. *Fes.*

Dr. Jos. Foltynovský: DUCHOVNÍ ŘEČNICTVÍ. II. vydání. Nákladem Matice cyrilometod. - Olomouc. Cena 18 Kč.

Duchovní řečnictví od Dra Jos. Foltynovského vychází právě v II. doplněném vydání. Autor, profesor pastorálky, zvládl mistrně předmět díla a vytvořil dokonalou pomůcku pro kazatele, ač ani světský řečník katolický není vyloučen ze studia této důkladné řečnické knihy, aby se v umění řečnickém zdokonalil. Spis proniká do detailů všech otázek posvátného řečnictví a jest nepostradatelnou příručkou studia bohosloveckého. Nové vydání přihlíží také k dějinám a potřebám slovenského duchovního řečnictví.

Antonín Stříž: LA SALETTA. Ladislav Kuncíř v Praze 1932.

Zajímavá kniha od spirituála pražského arcibiskupského semináře P. Ant. Stříže. Podává nám podrobněji popsání druhého významného zjevení Matky Boží plačící 19. září 1846, dějiny tohoto poutního místa v jihovýchodní Francii v La Salettě, účinky tohoto zjevení a o církevním uznání této zázračné události. Zakončena jest modlitbou s odpustky, jež udělil a schválil sv. Otec Pius XI. Obrazy na obálce a uvnitř jsou výjevy ze zjevení. Všem a zvláště ctitelům Mariánským doporučujeme poznati Pannu Marii plačící, proč plakala a proč volá: »Nepodrobí-li se lid můj, budu nucena upustiti ruku svého syna. Je tak těžká a tolik váží, že ji už nemohu udržeti!« Co tíží ruku Spasitele, jenž již již chce trestat? To se dozvíte z úpravné knížky a ještě z jiné, která později vyjde jako díl druhý.

Leo.

Viktor Dyk: DĚS Z PRÁZDNA. Nákladem Sfinx—Janda, Praha.

Román politický. Václav Šaroch vypravuje svému vnukovi, jak zúčastnil se revoluce v r. 1848, jak musel ještě s jedním kamarádem prchnout, jak potom žil v cizině, o svém pobytu v Paříži, tajném návratu domů, novém útěku do ciziny, kde se znovu pokoušel uskutečnit svoje revoluční ideje. Děd Václav Šaroch nebyl své odbojnosti zbaven neúspěchy roku osmačtyřicátého, pádem fundamentálek, nýbrž vrací se domů a vrhá se znovu do politického boje proti punktacím. Zpola přinucen přijímá kandidaturu; volební cesta však zlomí starého Václava Šarocha. Děd ulehne a umírá krátce po svém zvolení.

Tento román je spíše kronikou: kronikou Šarochova rodu a náčrtem politických nadějí a bojů českého národa od roku 1848. A opravdu je náčrtem, neboť třebas Viktor Dyk pracoval na této kronice, která „náleží k posledním slovesným pracím Dykovým", již asi od r. 1910 a třebas se k látce ještě později několikrát vrátil, nedokončil ji nikdy. „Děs z prázdna", tato zhacená chiméra posedá nejednoho autobiografického hrdinu Dykových románů, jak praví ve svém doslovu k této knize Arne Novák, byl životní otázkou Dyka; právě proto se k té látce Dyk tak často vrací a snad právě proto také ji nepropracoval.

MUSEUM
V BRNĚ V PROSINCI 1932 ROČ. LXIV. ČÍSLO 2

Ladislav Noll, Brno:

KŘESŤANSKÉ UMĚNÍ A MISIE.

Důležitým a zajímavým problémem misijním je akomodace, která již vyslovena výrokem apoštola národů: omnia omnibus fieri. Jest důležitá, neboť cílem misijní činnosti církve je položiti náboženský a mravní základ národa katolického, jehož součástku tvoří též umění, které je konkretním vyjádřením ideje národní, duše lidu, nejvyššího dobra, pravdy a krásy. Jest zajímavé, neboť nám ukazuje různé cesty národů k jejich Stvořiteli. Umění — hlasatele to věčných pravd — nesmíme v misijích nechat stranou. Ratzel dokázal ve své Völkerkunde, že umění národů kulturních i nekulturních je vždy spojeno s myšlenkami náboženskými. Odmysleme si jen umělecké památky, které vytvořil duch náboženský u nás. Všichni největší umělci všech věků čerpali k svým nejkrásnějším dílům látku z motivů náboženských. Když pohanský národ houževnatou prací misionářů stal se národem katolickým — gens Dei sancta — musí též jeho umění, které má u každého národa vlastní ráz, vstoupiti do služeb náboženství katolického. I zde se objeví těžké otázky. Má býti náboženské umění pohanského národa nahrazeno kulturním uměním evropským — nebo má býti uznáno a naplněno křesťanskými myšlenkami a tak povzneseno a posvěceno? Toť jedna ze stěžejních otázek katolických misijí. Vezměme zřetel k stavitelství. Musíme se ovšem omeziti na kulturní národy hlavně v Asii, neboť jinde otázka stavitelství ještě nemá velikého významu pro malý počet obrácených a hlavně pro nízkou kulturní úroveň domorodců. Kulturní národové asijští Indové, Číňané a Japonci vytvořili velkolepou architekturu a vynikli neobyčejně v malířství a plastice, ovšem v mezích své povahy a obrazotvornosti. Indickou plastiku a stavitelství prozkoumal důkladně Dr. Kuhn O. S. B. ve svém díle „Algemeine Kunstgeschichte." Dle něho převládá v indickém umění bujná fantasie a cosi mělkého v pozorování a provedení. Indické umění je dle něho uměním snů.*) Zjev tento tkví v karakteru samotného národa. P. Kuhn nachází slova nadšení pro sloh indického umění a praví na konec svého pozorování: „Celé umění je jako zkame-

*) Kuhn O. S. B. Allg. Kunstgeschichte str. 91.

nělý sen; bohužel, že zde nepracoval vedle fantasie veliký duch s velikými myšlenkami.*) Formy indického umění jsou hlavně relikviáře, chrámy ve formě jeskyň, monolity, pagody a pomníky knížat hlavně z rodu Radža. Nejvelkolepější monolit je Kailása v Elloře 33 m vysoký, největší chrám je v Ramesseram (1200 m?)

Jinak pracoval v umění Číňan. Čínské umění je praktické. To je jeho karakteristika. V architektonických formách je zato chudé a vtěsnané v určitou šablonu. „Číňan nestaví do výšky, nýbrž do šířky; rozdělení daného prostoru a dekorace střechy jsou momenty převládajícími v umění čínském", jak praví Dr. Schmidlin.**) Formy čínského stavitelství jsou pagody a tak zvaná „stupa" to je pomník hrobový. Největší pagoda s věží polygonální je v Nanking, největší chrámy pagodní v Dšou-hien a Kü-fü.

Větších úspěchů dosáhli ve svém umění Japonci. Jejich umění je dle dr. Kuhna logické a jednotné. Pozorováním přírody vzniká tu dekorace krajinná, která jest prvkem převládajícím. Největší jejich stavitel Hidari Zingoro vystavěl chrám Heyas v Nikko. O něm platí japonské přísloví: Kdo neviděl Heyas neviděl nic. Nejbohatší chrámy jsou v Kioto, kde postaven trojlodní chrám***) a v Nagasaki, které je diecesním městem prvního japonského biskupa Haya-sa-ka.

Z toho patrno, že život velikých asijských národů nese na sobě ráz umění kulturního, vyrostšího z náboženského a sociálního života těchto národů.

Jak se staví církev vůči těmto slavným pomníkům, které na sobě nesou pečeť vysoké úrovně rasové? Dosti výmluvnou odpověď nám dá pohled na křesťanskou architektoniku evropskou a umění. Jako v našich státech se dbá rozvoje ve všech oborech, které se dají v náboženském umění uplatnit, tak i církev respektovala vždy vlastní styl národů, ba vývoj církevního umění namnoze souvisí s vývojem umění domácího, jindy opět na něj navazuje. Již množství slohů církevních a ta pestrost jejich ukazuje správnost úsudků znalců jako na př. Kuhna a Wikenhagena†), že sloh lidového umění, jehož výrazem jsou slohy církevní, není výsledkem bádavého a schopného ducha jednotlivce, nýbrž výsledkem ducha celého národa. Církevní sloh musí býti produktem duše národa zbožného — zušlechtěn jeho ideami. Tento princip platí stejně pro krajiny misijní. Dějiny svědčí, že církev vždy věrně sledovala tento princip a vážila si umění národního. V tomto ohledu je pozoruhodná misijní činnost velkých apoštolů sv. Patrika, sv. Metoděje a P. Ricciho. Oni podporovali snahy domorodců po uplatnění domácích prvků umění i na poli církevním, což pěkně ukazuje list apoštolského delegáta v Číně Msgre Constantiniho, jenž aproboval vystavění apoštolské delegatury v Pekingu ve slohu čínském. Při zevnějším rozvoji činnosti misijní v posledních stoletích nebylo bohužel důsledně dbáno v tomto směru akomodačního principu. Pohlédneme-li tedy na ny-

*) Kuhn l. c. str. 98.
**) Schmidlin: Missions und Kulturverhältnisse in fernen Osten.
***) Jmenuje se Higaší-Hongwani-Niši Hongwani-Honkokuji.
†) Wikenhagen: Geschichte der Kunst 1916.

nější stav katolického umění v misiích, vidíme tu namnoze převládající prvky evropských slohů. Dr. Schütz T. J. píše: „Co se týče kostelů misijních našel jsem v Americe, Indii a Africe jen gotické a románské chrámy.“*) Dr. Schmidlin mluví o europeismu v umění misijním, jenž mnoho zadržel postup evangelia, neboť národové obyčejně vidí v misionářích po evropsku smýšlejících a pracujících nenáviděné hlasatele jakéhosi neznámého, cizího náboženství. Proto papež Benedikt XV. znovu poukázal na to, že jen domorodé umění může vydatně pomáhati snahám misijním. Jen domorodý umělec může s úspěchem řešiti problém, jaký má býti církevní sloh v misijních zemích, aby vyhovoval a přizpůsobil se vkusu a zálibě domorodců. Příkladná v této věci jsou díla stavitele Iko na ostrově Java. Jeho skulpturní díla (B. Srdce Páně, Nejsvětější Trojice, P. Maria) nesou na sobě ráz domácího umění a velmi pomáhají misionářům. Nebo všimněme si pojetí P. Marie v Číně v nedávno vydané knize P. Zemana: „Dopisy z Číny“; zračí se tu kus krajinného a subjektivního nazírání na osoby biblické. Jak zcela jiné je u nás anebo — jak ony osoby vypadaly ve skutečnosti. Protestanté v této akomodaci postoupili již dále pro finanční prostředky a horlivou práci.

Všimněme si ještě krátce malířství a hudby. Malířství patří k největšímu a nejušlechtilejšímu umění lidstva. Zálibu v malbách jeví všichni národové, neboť jí vyjadřuje člověk své myšlenky a nálady. Známé a pozoruhodné jsou malby černochů v kapské provincii Jižní Afriky. Zde si získal zásluhy o prozkoumání P. Dr. Schweiger.**) Známé jsou malby Indiánů, o nichž se vyslovují znalci jako Dr. Grünberg, že jsou důkazem logického přesného myšlení oněch národů. Zvláštním způsobem zejména uchovávají své paměti historické na sloupech, které zdobí rytinami vyznačných fakt dějinných a zpestřují symbolickými barvami. Tyto důkladné práce překonávají staletí.***)

Zajímavý je ráz indického malířství. Zde chybí zcela pochopení pro perspektivu linií. V malbách a pletení vytvořili Indové díla velkolepá, ale tím, že perspektiva se pomíjí, vystupuje nám značný kontrast s uměním naším. Totéž nutno říci v celku o malířství čínském. Číňan jeví zvláštní pochopení pro kresbu krajinnou, schází mu však pochopení pro malbu těles, t. zv. Seelenmalerei. I u malířství katolického nutno přiznati s P. Kuhnem, že lze pozorovati s uspokojením organicky přizpůsobivý vývoj. Malířství má pro misie nesporně veliký význam. Než i zde platí akomodační princip — respektovati ideály a smýšlení národů a naplnit tvorbu národů pohanských duchem Kristovým. Již P. Ricci, průkopník čínských misií, poznal veliký význam biblických maleb v katechesi misijní. On sám vytvořil cenná díla. Hlavní princip pro veškeré malířství v misiích je věta dr. Berga: „Zasnoubit pohanské umění s duchem křesťanského ideálu.“†)

---

*) Schütz S. J.: Düseldorfer Missionskurs.
**) Dr. Schweiger R. M. M.: Neuentdekte Buschmannmalerei.
***) Dle přednášky P. Floriana S. V. D., misionáře v Kanadě.
†) Dr. Berg: Die Mission als Kulturträger.

Konečně rozsáhlým oborem umění lidstva je hudba. Ona je majetkem skoro všech národů a náboženství. Též křesťanství cenilo hudbu jako nejskvostnější dar Boží a vytklo mu v liturgii význačné místo. Různý je zase vývoj hudby u jednotlivých národů. Z národů primitivních mají největší hudební nadání černoši, jak tvrdí dr. Waitz ve své Anthropologii. Černoch tedy není člověk lenivý a omezený. Jejich život je přímo hudbou vyšperkován. Svou denní práci, jak praví misionáři, doprovází zpěvem. Zajímavá je řeč bubnů u černochů, jež slouží jako telefon mezi osadami a kmeny. Slavné jsou zpěvy černochů z kmene Erve, jež prozkoumal P. Witte S. V. D. v Anthropos. Podobají se nápadně moderním polkám a jiným, zvláště moderním tancům. Chybí jim však neumy. Vůbec jinak kulturně chudé národy Tichého Oceánu jeví veliké nadání pro hudbu podle studií P. Eberleina, Theodora Backera a Schmidta. Hudba u východních národů je zase více oborem vědeckým, je mnohdy jakýmsi tajemným uměním. Hudební systémy Indů, Arabů a Číňanů jsou velmi komplikované a stojí v kontrastu dosti ostrém k hudbě naší. Je zajímavo, že když Haekel uslyšel národní zpěv indický (bhâdšan) pojmenoval jej hudbou „kočičí". Indové naproti tomu vyjádřili se ještě nešetrněji o našich církevních chorálech slovy: „hučí jak šakalové". Tyto prvky a vývoj hudby domorodců musí též respektovati misionáři. Dějiny misijní nás poučují, jak misionáři vždy tomuto důležitému odvětví věnovali značnou péči a pozornost. I zde platí dřívější princip: nechat prvky staré pokud jsou užitečné a dobré, ale naplnit je duchem křesťanským. Touto neobyčejnou péčí o umění domorodé postavila si církev krásný pomník katolicity. Dle slov „omnia instaurare in Christo" — všechno obnovit v Tom, jenž je začátek a základ všeho — toť cíl nesmírné práce a péče o pohanské národy mnohdy i krví mučednickou posvěcené. Proto při pohledu na práci církve na poli misijním poznáváme vždy více a více obnovující věčnou sílu církve Kristovy a s oduševněním musíme vyznati: Credo in unam catholicam Ecclesiam.

Frant. Hamrala, Olomouc:

CÍRKEVNĚ-POLITICKÉ UDÁLOSTI VE VÝCHODOŘÍMSKÉ ŘÍŠI V DOBĚ MEZI FOTIEM A MICHALEM KERULARIEM.

K lepšímu porozumění řeckého rozkolu za Michala Kerularia je třeba historicky si osvětliti dobu mezi schismatem Fotiovým a Michalovým, poznati prostředí, v němž cařihradská církev žila. Srovnáme zároveň soudobé poměry římské.

Doba, o niž se jedná, nazývá se všeobecně vrcholem byzantské říše. Naposled se vzepjala Byzanc k obrovskému rozmachu, naposled byla sjednocena v Byzanci většina zemí východořímské říše. A poté?

Znenáhlé umírání, smrt přišla až po 400 letech. Smrt není zlá, ale strašné je umírání, řekl kdosi, a byzantská říše umírala tak dlouho. Její smrt byla nanejvýše čestná — padla v boji proti nevěřícím.

Dosud nevyčerpanou energii vnesl do byzantské administrativy Armenec Basileus I. (867—886), nástupce a vrah neřestného Michala III. Opilého. Basileus byl genius stylu Sullova, Theodorichova, Chlodvíkova, nebo chcete-li příklad z nových dějin, byl to východořímský Napoleon, jak po stránce vojenské, tak i po stránce diplomatické. Jeho první politický zákrok se týkal poměru Cařihradské církve k Římu. Do Říma posláno slavné poselství, Fotios poslán do vyhnanství, patriarcha Ignatios (867—872). Protiřímské spisy synody Fotiovy hodil císařský legát na zem, pošlapal je a ťal do nich mečem, celé poselstvo rozhořčeně odsoudilo nenávistnou taktiku Fotiových spisů proti latiníkům. Unijní koncil v Cařihradě (870) slavnostně spojil obě církve; ale z celého jednání koncilu bylo cítiti zlověstný chlad, odcizení — přijít sebemenší nedorozumění — a unijní pakt bude bezcenným cárem. Nepříjemnou záležitostí byla jurisdikční pravomoc nad nedávno obráceným Bulharskem. Cařihrad si ji osoboval z důvodů politických, Řím zase proto, že formální pokřesťanění vyšlo odtud. Rozmrzelost způsobilo vysvěcení arcibiskupa bulharského v Cařihradě bez vědomí a proti vůli Říma. Štěstí, že na patriarším stolci byzantském seděl muž svatého života a že císař sám si nechtěl znepřáteliti Řím; proto k novému rozkolu zatím nedošlo. Situace se však úplně obrátila, když po smrti Ignatiově přišel na patriarchální trůn znovu Fotius, který přece zase provedl jen své dávné přání a rozlomil jednotu. — Politika Basileova vykazuje řadů skvělých tahů. Přes úžasnou nepřízeň doby stal se zase Byzanc pánem moře, vyrvav panství Arabům. V západních provinciích nebyli sice Byzantinci šťastni, ale před arabskou přesilou couvali jen po zoufalém odporu; r. 868 ztratili Maltu, opěrný bod na moři, avšak r. 872 dobili na Arabech vítězství u Palerma za pomoci západořímského císaře Ludvíka II. Šest let poté Saracéni po Pyrrhově vítězství dostali Syrakusy. Na Adrii byl učiněn pořádek za pomoci Benátek, nepohodlní dalmatští korsaři donuceni k poslušnosti. Úpadek francké moci a neshody v rodině Karlovců přišly Basileovi neobyčejně vhod. Byzantské vojsko obsadilo opěrný bod panství nad Adrií Bari, z Kalabrie zahnáni Arabové a ze zabraného území povstala thema Langobardská. Ani východní vojevůdci se nedali zahanbiti a donesli svému augustovi klíče měst a pevností, dobytých na Bagdadu.

Opakem geniálního otce byl Lev Filosof (886—912). Sesadil sice Fotia, ale na jeho místo ustanovil ne příliš významného svého bratra Štěpána. To, co bylo na Fotiovi šlechetného, mělo následníka v nástupci Štěpánově a žáku Fotiovu Mikuláši Mystikovi, který se co nejvíce snažil dosíci ideálu patriarchy, při čemž, jak při intrikánských poměrech byzantského dvora bylo na denním pořádku, takřka ani nevycházel z císařské nemilosti. Císař Lev byl totiž člověk zvláštní ráže. Jako zákonodárce přísný i v ohledu mravnostním, tak zase v soukromém životě úžasně laxní, který se považoval za

důstojna toho, aby k vůli němu činila církev úchylky od svých kanonů. Zdůrazňoval nařízení Basileovo o zákazu trigamie a tetragamie, ale praxí byl od zachovávání tohoto příkazu hodně daleko. Ještě za života své prvé choti Theofany udržoval poměr se Zoe, dcerou povýšence Zautza, jejíž muž byl odstraněn jedem, takže ji smyslný císař pojal po smrti Theofanině za legitimní choť. Zoe se těšila z lesku císařského diadému pouze dvacet měsíců. Císař, nemoha vystupovati po její smrti bez augusty, položil čelenku východořímské říše na hlavu její dcery z prvního manželství Anny, ale brzy vstoupil s oslnivě krásnou Eudokií v třetí manželství. Eudokia zemřela však při porodu prvého dítěte. Lev, touže po mužském potomstvu, žil v paláci s Zoe Karbonopsyne, která ho obdařila synem Konstantinem, zv. Purpurorodým. Patriarcha Mikuláš odepřel slavný křest následníkův, neodstraní-li císař z paláce svou konkubinu Zoe, matku dítěte. Císař se k tomu odhodlal zdánlivě, Zoe odešla a korunní princ byl pokřtěn. Ale neuplynuly ani tři dny ode křtu, a císař, úplně oddaný své vášni, povolal Zoe opět do paláce, pojal ji za ženu. Když nechtěl nikdo z biskupů ani kněží požehnati nedovolenému sňatku, zastal císař sám funkci ženicha i kněze. Sám asi dosti nevěře účinku vlastního požehnání, dal svému sňatku dodatečně požehnati jedním dobrodružným knězem. Rozumí se, že nejen duchovenstvo, ale i lid byl rozhořčen proti tomuto čtvrtému manželství. Patriarcha zapřísahal císaře, aby upustil od provedeného sňatku podle kanonických zákonů neplatného; dá prý věřícím špatný příklad nejen ve věci této, ale zlehčí zákony všechny. Aspoň ať prý se dotud odloučí od Zoe, až přijdou legáti z Říma a od ostatních patriarchů. Císař odmítl a sám se obrátil na Apoštolskou stolici, znaje asi jiný názor Říma na tetragamii. Mikuláš se sice chtěl také obrátiti o rozhodnutí do Říma, ale když ho předešel císař, pokládal příchod papežských legátů za znehodnocení svého úřadu a nechtěl s nimi jednati. Lev odstranil nepohodlného ekumenického patriarchu lstivě při hostině a exiloval jej. V pozdějším dopise si stěžoval Mikuláš papeži na papežské legáty, kteří prý se dali špatně informovati a tak přispěli k jeho sesazení. Mikuláš byl ovšem nezákonně sesazen, ale na druhé straně byl příliš jednostranně neústupný a papež s legáty nebyli tak vinni, jak se domníval Mikuláš.

Na uprázdněný stolec přišel Euthymius z Isarie, dříve mnich olympský, slavný pro svou učenost a zbožnost, který zaujímal ve věci tetragamie mezi východními preláty sprostředkující stanovisko. Straníci Mikulášovi viděli v něm samozřejmě usurpátora. Jako vždycky při změně na stolci patriarším nastala i nyní výměna hierarchie. Na místa zarputilých přívrženců Mikulášových dosazeni euthymiáni. Posice bona fide trpícího Mikuláše se tím jen zlepšovaly a degradovaný patriarcha byl přesvědčen, že se na trůn vrátí, ježto se jevila nespokojenost i s vládou Lvovou.

Vojensky a politicky nastalo za vlády Lvovy zhroucení plánů restaurace říšské. Dvorský dignitář Zautzas, vyznamenaný titulem basileopator, hleděl o své újmě soustřediti obchod s Bulharskem v Soluni; poslové bulharského knížete Simeona stran této věci byli

v Cařihradě potupeni. Na odvetu sáhl Simeon k meči, zničil byzantské vojsko a spojence císařovy Chazary pohaněl. Za peníze si koupil Lev spojenectví divokých Maďarů a Germánů. Vpád maďarských hord do Bulharska zadržel na chvíli pěst Simeonovu mířící na Cařihrad — ale jen na čas, avšak poté stihala Byzanc porážka za porážkou. — Se Saracény zažila říše rovněž mnoho neštěstí. Padlo Korum v Kappadocii, na Sicilii po smrti statečného Baldemona ztratili křesťané veškeren úspěch, Sicilie a jižní Italie až k Neapoli přes 100 let zůstala v moci nevěřících a katolické chrámy se staly na tu dobu většinou stájemi arabských koní. Arabové, zpiti svými vítězstvími, ohrožovali i hlavní město říše, za něž ránu zachytla Soluň; byla vydrancována a spálena (904). Pouze v Syrii kratičkou dobu bojovali Byzantinci s příznivým štěstím (do r. 907). — Ani u vlastních povýšenců neměl Lev dobrého výběru. Zautzas usiloval o jeho život, komplot za komplotem se provaloval, až skoro do konce Lvova života (11. V. 912).

Smrtí Lvovou nastaly nové změny v hierarchii. Snad již nebožtík císař před koncem života si přál povolati degradovaného Mikuláše. Jeho přání uvedl ve skutek regent Alexander. Ubohý Euthymius sesazen, nakládáno s ním všelijak. Jako člověk, dobře v askesi utvrzený, snášel všecky ústrky klidně a to získává mu u nás soustrast a porozumění. Příchodem Mikulášovým se spor o tetragamii neurovnal, hierarchie ostatní nebyla jen jeho názoru, držíc se z části náhledu papežského stolce. Řím, třebas byly jeho jurisdikční posice na východě sebevíce otřeseny, představoval dosud moc, již nebylo radno přezírati. Toho si byl vědom i Mikuláš a hleděl několika dopisy svou záležitost v Římě vyříditi. V prvém dopise vypravuje co se stalo a stěžuje si do římského názoru na tetragamii, v níž vidí východané poskvrnu. S jeho dopisem šlo do Říma i císařské poselství s podobným obsahem. Ovšem na rozhodnutí papeže Sergia III. nemohla Apoštolská stolice nic změniti a nemohla přistoupiti na cařihradskou fikci o božském zákazu čtvrté ženitby. Mikuláš tedy zůstal bez odpovědi a zatím jí nepostrádal, jsa jinak zaměstnán. Požitkářský regent zemřel (9. VI. 913) a patriarcha se stal prvním členem zatímní vlády nezletilého Konstantina, jež ho značně vyčerpávala. V provinciích zuřila roztříštěnost stran, říši ohrožoval znovu bulharský Simeon. Despotický Alexander před smrtí pohaněl jeho vyslance a Simeon se dovedl za urážku brilantně mstíti. Patriarchovi nesmírně záleželo na tom odvrátiti ho od vojny. Několika dopisy ho prosil a zapřísahal, ale marně. Simeon se zastavil až před branami Cařihradu. Hradby hlavního města by byly Simeonovi vylámaly zuby, proto diplomaticky couvl a vyjednával. S patriarchou se sešli, Simeon dostal dary a vrátil se domů. Byl by ovšem netoužil po císařském diadému, kdyby si nebyl našel nové záminky k válce, a patriarcha znovu psal...

A byly ještě jiné věci, které trápily zletilého preláta. Mladý císař chtěl míti matku Zoe u sebe; Zoe od Alexandra vyhnaná se vrátila. Mikuláš uznal legitimitu jejího manželství a ji augustou. Tím de facto tetragamie vyřízena kladně. Zoe ovlivnila úplně dvůr

a vládu, patriarcha byl v nemilosti propuštěn. Císařská nemilost mu však získala oblibu tam, kde se jí nejméně nadál — u nepřátelské strany euthymiánské. Aby jí vyšel co nejvíce vstříc, obrátil se opět do Říma na Jana X. o definitivní urovnání rozepře. Jednání se vleklo. Papež nebyl jmenován v diptychech byzantské církve, mnozí hierarchové neuznávali Mikuláše a jeho směru, řídíce se římskou stolicí. Konečně byly zmatky urovnány na t. zv. unijní synodě v r. 920—21. Trigamie formálně dovolena, tetragamie zakázána, ač se mlčky dala dispens zemřelého císaři Lvu. Slavnostním dopisem oznamoval tento tomus unionis patriarcha do Říma, žádaje o sankci Jana X. Mimo to poslal svému známému do Italie list podobného obsahu, aby na příslušných místech intervenoval (921). Ať už dopisy, adresované papeži za italských zmatků a bojů o císařskou korunu, nedošly adresáta, ať už nechtěl papež na návrhy Mikulášovy přistoupiti, patriarcha nedostal odpovědi. Urgoval proto znovu i pomocí byzantského dvora o toužené legáty. Rázem asi po 4. dopise korespondence ustává a nemáme přímých zpráv o úpravě neshody. Pouze z listu Mikulášova Simeonovi se usuzuje, že do Cařihradu přišla papežská legace a provedla sjednocení ještě před r. 923. Jan X., energický papež a politik, totiž sám měl vřelou touhu získati odloučenou církev jednotě. Na Byzanc byl upozorněn novou válkou Simeonovou a neváhal výbojného cara vážně napomenouti a upozorniti ho na jurisdikci Říma nad jeho církví, které se Řím nechtěl nijak vzdát. Toto vyjednávání zase nerad viděl Mikuláš a legáty papežské k Simeonovi nepustil a sám jemu dopsal. Z tohoto tedy dopisu usuzujeme, že legáti podepsali tomus unionis a přidali se ve věci tetragamie k Byzanci. Sjednocení takto dosaženo, za jakých podmínek ovšem blíže nevíme. Je velmi pochybno, referoval-li patriarcha do Bulharska správně. Legáti asi sotva podepsali dekret unijní synody, ježto až do r. 996 se euthymiáni v tetragamické praxi odvolávali na Řím. Rozhodně však nejednala svatá stolice proti svým dřívějším rozhodnutím a nesankcionovala požadavku byzantských, nanejvýše jej blahovolně trpěla k vůli pokoji.

(Pokrač. příště).

V. Z.:

NAŠE CESTA.

Všechny cesty dnes zklamaly. Ztratily směr a cíl. Jdou někam a nevědí kam. Zavedly lidské duše do slepých uliček, kde jest jen tma a zápach hadrů. Život jim unikl, světlo jim zmizelo.

Všechny cesty dnes zklamaly. Zklamaly proto, že nechtěly vésti k Bohu. Zklamaly proto, že vedly v nicotu, v propast hříchu a lži, v temnotu noci a ignorance. Zklamaly proto, že vyrvaly ze země ukazatele a odhodily je do příkopů. Neboť nechtěly, aby duše lidské, jež po nich jdou, věděly, kam jdou. Těmito ukazateli cesty jsou *Svatí a Světice* Církve Boží. Stojí na každém rozcestí, všude tam,

kde číhá pochybnost anebo strach z budoucnosti, všude tam, kde může vzniknouti chaos. A ukazují stále k Bohu, protože jen k němu může vésti cesta správná a pravá.

Zoufalství, toto strašlivé jedovaté ovoce poznání lži a impotence duchovní, je smrtí dnešních lidí. Všechny cesty „moderní civilisace" vedou k němu. Toto zoufalství jest rakovina lidského idealismu. Rozežírá a rozleptává myšlenky, ničí duchovní plody, boří všechno kladné a veliké a ruinuje každou práci. Toto zoufalství není cíl pravé cesty životní. Číhá v příkopech, všude na pěšinkách, ale nikdy na přímé, hlavní cestě. Jen ti, kteří sejdou s této cesty — buď do příkopu, nejsouce opatrni a nedávajíce pozor, nebo na pěšinu z pohodlnosti nebo z úmyslu přijíti dříve a snadněji k cíli — jen ti se stávají jeho obětmi.

Naše cesta je přímá. Jejím cílem je Bůh, jejími ukazateli svatí. Tyto veliké duše, které Bůh ve svém nekonečném milosrdenství a lásce a ze soucitu k naší slabosti a nemohoucnosti dal nám za vůdce, pomáhají nám skutečně tak, že si toho ani nezasloužíme. Za cenu svého vlastního štěstí životního, za cenu své vlastní svobody, svého pohodlí, ničí takřka svou osobnost a obětují ji za nás. Trýzní své tělo, opovrhují jím. Poutají svou duši a krotí tvrdě její touhy a přání. Ukládají si těžká pokání, trýzní své myšlenky, vzdávají se dobrovolně toho, po čem se ostatní lidé neustále ženou. A přece nejsou to lidé zoufalí, skeptičtí, melancholičtí a pesimističtí. Tolik lživých legend a naivních bájí se o nich namluví a navypráví! Nerozumí se jim, nechápou se. — Svatí mnoho trpěli a jejich utrpení se nedají ani trochu srovnati s utrpením dnešního člověka. Jejich bolesti a jejich urážky byly úžasné. — A přece ničím se nedali zkrušiti. Jejich svatost, tato podvědomá a přece všechny jejich úkony ovládající a dirigující ctnost, byla u nich příčinou jejich veselosti. Měli čistá srdce a krásné duše, měli i čistou a veselou mysl. Na jejich rtech nezkameněl úsměv, z jejich nitra nevymizel jas, z něhož stále tryskala podivuhodná vůně života. Jejich úkony ovládala pozoruhodná vyrovnanost, jistota a klid.

Svatí rýsují nám před očima cestu duchovního života. Tato cesta není cestou kompromisů a vnitřních ústupků, je to cesta statečnosti. Svatí byli lidé *stateční*. Stačí vzpomenouti takového sv. Jana Zlatoústého, jenž bojuje svými slovy proti nemravnosti lidu i proti císařovně; stačí vzpomenouti sv. Jeronyma, který neustupuje před nikým a hájí svou pravdu, třebas si dělá nepřátele; stačí vzpomenouti sv. Cecilie, která umírá za svou víru; a stačí vzpomenouti tisíců a tisíců mučedníků prvních i pozdějších dob Církve, kteří svou vlastní krví zpečetili a potvrdili svou lásku k Ježíši Kristu a ukázali svou vnitřní sílu a velikost. Svatí jsou lidé, kteří se nebojí. Neohlížejí se za sebe, jdou přímo. Nedovedou se bát, ale veřejně vyznávají svou víru a veřejně dovedou za ni trpět. Nedbají posměchu, nadávek, tělesných trestů, jdou stále za svým cílem. Jdou za Bohem.

Probírá-li se člověk životopisy Svatých, cítí se býti v jiné zemi než je tato, na níž žije. Jest to země, kde není květů jedovatých,

ale kde jsou jen květy vonné. A tato vůně dýchá z těchto životopisů a podmaňuje si duši člověka, protože jest to vůně ctností, jimiž se dobývá nebe. Je to země, kde není zákonů hmoty a její tíže, kde není nic než nesmírná, nekonečná, veliká *Láska Boží*, z níž vychází vše jako z centra a v níž se vše soustřeďuje. A k tomuto centru musí vésti naše cesta. Je to cesta k Bohu. A proto je těžká, neschůdná, tvrdá. Ale je to též cesta k *vnitřnímu přetvoření a přerození*, neboť jenom skrze ně možno dojíti k Bohu. Svatí znali tuto cestu. Pochopili její směr a nebáli se jejích propastí a roklin. Protože byli lidmi statečnými. Je proto třeba hodně je vzývati, hodně prositi, aby nás naučili jíti po této cestě a aby nám při tomto putování pomáhali. Svatá Terezie Ježíškova napsala v jednom svém dopisu dvěma misionářům, svým duchovním bratřím: „Moje cesta jest úplně stezkou důvěry a lásky." A tato krásná slova, tak prostá a tak milá, ukazují i nám, jaká má býti naše cesta. Je třeba míti důvěru v Boha, je třeba míti k němu lásku a je nutno jíti k němu. To je cíl člověka, to je cíl naší cesty.

Všechny cesty dnes zklamaly. Zklamaly proto, že nevedou k Bohu; zklamaly proto, že nevedou z propasti tmy a hříchu k výšinám čistoty a záři ctností; zklamaly proto, že na nich velice často došlo k srážkám a katastrofám smrtelným. Jen jedna cesta nezklamala, je to cesta naše, je to cesta našich svatých. Nezklamala proto, že vede k Bohu, v němž jediném může lidské srdce nalézti klid; nezklamala proto, že příklad Svatých, kteří po ní šli, září po celé její šíři a délce svým sytým a pronikavým světlem a tak zabraňuje všem nehodám.

Naše cesta proto musí býti nutně cestou Svatých a cestou k svatosti. A tím nejlépe dojdeme k oné cestě hlavní, kterou jest Kristus. Ego sum Via, Veritas, Vita.

STOPY SPORTU V DĚJINÁCH.

Dle Van Achena S. J. Vir.

Stojíme ve století sportu! S netušenou rychlostí zjednal si vstup ke všem kulturním národům a během posledních desetiletí dosáhl také vysoké úrovně. Můžeme málem říci: kdo dnes — pokud je v přiměřených letech — neprovádí nějakého sportu? Ať je to jízda na kole, plování, tennis, kopaná nebo něco jiného, při nejmenším chůze? Ve velkoměstě to má zvlášť svůj dobrý, přirozený základ. Ale i na venkově doznal sport ve všech odvětvích značného rozšíření. Odkud tato všeobecná záliba a nadšení pro sport? Nejlepší odpověď nám dá krátký přehled po dějinách, můžeme-li tak říci, sportu.

Nevíme toho tak mnoho z dějin tělesných cvičení ve starších dobách. Staří Židé tvrdili, že házeli tak dobře prakem, že se nezmýlili ani o vlas. Peršané, Maurové, Skythové měli tvrdou těles-

nou výchovu, leč u nich, tak jako u našich předků a všech jiných národů té doby jde v základě o „vojenskou přípravu — předvojenskou výchovu". Služba ve zbrani byla obsahem i cílem tělesných cviků. Rovněž ve Spartě vyšlo tělesné cvičení z válečnictví, štít byl kolébkou jinocha a život mladého občana sloužil velikosti a síle obce. Ale z tohoto podkladu vyvinulo se tam tělesné cvičení jako kulturní směr, jak jej poznáváme v době rozkvětu hellenismu. Neuměti čísti a neuměti plavati stálo tehdy na témže stupni. Téměř tisíciletí trvalo období řeckého sportu. Byl to sport v nejčistším a nejlepším smyslu dneška. Až na technické závodní podrobnosti Olympijských her je vývoj obou údobí zcela podobný přes přestávku půldruha tisíciletí.

Do střední Evropy nenašel kulturní ideál řecký cesty. Zašla také tělesná síla na př. mladých Germánů, před níž Tacit kdysi úzkostlivě varoval. Doba, kdy válečníci přeskočili přes šest stojících koní a kdy lehká pěchota konala válečné nájezdy s jízdou, visíc na koňských hřívách, je ta tam. Naši dávní předkové „chodili v nejhroznějších formách kajících košil" (Thomson) a byli přece neustále činní, čilí. Pro nás by to znamenalo zruinování zdraví. To už předpokládá tělesnou soustavu, již si dovedeme představit jen nejasně. Pokání bylo tam takřka jen léčebným protijedem.

Ve středověku bojovali mužové v horkých zemích východu v šupinatých pancířích a s brněním ze železa, na něž pouhý pohled nám působí nepříjemné mrazení. Naši lidé ve své khaki uniformě vypadávají při nevinných manévrech po stech z linie. A což, srovnáme-li způsob boje, stokrát namahavější u starých? Naprosto si nemůžeme učiniti představy o překypující životní náplni a ohromné síle nervů těchto mužů. Nesmyslnost názorů, že středověk, poněvadž byl dobou křesťanství, znamenal nepřátelství těla, vyplývá odtud zcela jasně.

Turnaje středověku a stavovská výchova šlechty neměla ovšem širšího působení. Teprve tvrdost Napoleonovy pěsti vyvolala novou epochu tělesné výchovy. Pohyblivost a různorodost moderního boje vyvolala nutnost předběžné přípravy. Vzniká tělocvik a jeho různé soustavy podle národních individualit. Neboť různost národnosti se uplatňuje také při pěstování tělesné výchovy. Zatím co v Anglii je všeobecně rozšířena láska ke sportu, je ve Francii omezen počet těch, kdož se věnují sportu s určitou vytrvalostí, na třídy majetnější. Toto tam patří, přísně vzato k jeho podstatě. Je to zjevno hlavně v tom, že sport, jakmile zevšeobecní, bývá opouštěn od vlastních sportovců, náležejících k vyšším vrstvám. Veslování na př. bylo posuzováno jako vznešený sport a cyklistika naopak je venkoncem plebejská. V životě Francouze vůbec nemá sport zdaleka onoho vynikajícího významu jako u Angličana. Student anglické „Collége" jest především sportovcem, zatím co na francouzských lyceích i vyšších školách má sport podružný význam.

Ale snažení nižších národních vrstev po sociálním vyrovnání, jako snažení vyšších vrstev po sociálním odlišení, nemůže dostatečně vysvětlit oblibu dnešního sportu. Důvod pro to je mnohem spíše v reakci

vůči velkým škodám, jež přináší dnešní stav kultury, industrialisace a j. pod. Značné rozšíření sportu prýští se ze stále více pronikajícího poznání, že jednostranné tělesné i duševní vypětí moderního života potřebuje vyrovnání, nemá-li býti strávena životní míza jednotlivce i generací. Sportem se má rovněž čeliti nebezpečím, jež ohrožují samu sílu národní. Tím dosahuje sport všeobecného významu, čímž přesahuje daleko pojem soukromé záležitosti.

Proto zcela přirozeně vidíme kolébku dnešního sportu v Anglii, kde se sociální nesnáze industrialisované země objevily dříve než jinde a vedly tam nejdříve ať k vědomým či nevědomým ochranným opatřením. Se smělou věcností, jíž se právě Angličané vyznamenávají, oděli od starodávna známá tělesná cvičení do řádných závodních pravidel a tím vytvořili ze zábavných her zápasy, zajímavé nejen pro účastníky, nýbrž též pro diváky.

Právě tato Anglie vypěstovala však sport též z jiných důvodů. Anglie má daleko široko kolonie. Musila tedy pro své široce rozvětvené části nalézti sportovní systém nového druhu a vybudovati dráhy, jež by byly takřka internacionálně možné. Tak v koloniích vzniklo polo jako sport. Tak se dospělo pravidelných forem kopané nebo tennisu pro celý svět, každé místo, každý čas. Pomalu, ale zásadně nezměnitelných. Zajímavé je, že se v Anglii vyvinulo určité, sociologicky výjimečné ovzduší sportovní, aniž by se dospělo zásadní formy stavovského sportu. Wimbledon bude vždy centrecourtem smetánky celého světa. Lidovějším, lacinějším sportem byla vždy kopaná. Ale již veslování nebo golf byly jinak a jinak oceňovány a anglický sport upomíná na anglickou neděli v Hyde parku, kde ten i ten vesluje nebo pouští na vodu lodní modely. Kromě toho sloučil Angličan sport s „common sense". Ani militarismus ani státní občanství nebylo účelem. Nikoliv. Zdravý lidský rozum řekl, že je dobré a užitečné lidský mechanismus mazati a jeho úkony regulovati, že ve sportu jsou možny též kladné výsledky zápolení mírového a určité národní neb mezinárodní prestyže. A tak s píšťalou v koutku úst, považuje golfový míček za vážnou záležitost, jíž se musí věnovati plná pozornost. Je po daný čas ovládán místo povoláním sportem. Pomíjeje svět vážnosti, počestně si pohrává jako děcko, jež dovede oceniti „Ferien vom Ich". Které však se dovede předělati — z nařízení „jiskrové telegrafie" — aby u soustruhu, na burse, v parlamentě žilo v čas potřeby opravdovému životu. To je „common sense".

Sport je nákladní stanicí, na níž se duševní akumulátor opatřuje potřebnou duševní energií. A tak všechno sportovní se stane také všeobecným dobrem, vzdáleno rozvrstvení dle stavů a hodností. (Giese: Geist im Sport. München 1925).

Vedle Anglie vyvstala brzy Amerika jako vedoucí národ sportovní a to právě tak z velké sociální bídy velkoměst jako též následkem tamní formy kultury. — „Amerika vnáší zase nové známky. V něčem je brzy universální a zralá. Tajemstvím amerického úspěchu je dobrý průměr středního výkonu či jinak vyjádřeno: výborné průměrné schopnosti jejího obyvatelstva. Amerika se snažila v ši-

rokých vrstvách působiti eugeneticky a zasáhnouti právě massy. Je to země uniformovaných duchů bez silných individualit, bez vyvrcholení lidské mohutnosti. Ale s faktem výborných schopností prostředního člověka. To se tam pojí se sportovní kulturou a liší se to již také vnějškem od řeckých vzorů. Dále je tu kultura čísla. Chtivost rekordů, chtivost po číselné převaze (jež se nezřízeně projevila v Lake Placid). Tendenci, již Američan pudově cítí, přenáší ze svého technického myšlení na techniku sportu zcela cílevědomě. Rozměry se vzpínají k nebi jako new-yorské mrakodrapy". (Giese: G. i. S.).

Třetí vedoucí mocností sportovní je Švédsko. Zde nejsou snad sociální příčiny tak důležité, více snaha, zachovati tělo zdravým a silným. Poutavý byl boj mezi německým a švédským tělocvikem. Švédové se svou soustavou gymnastickou vyšli vítězně. Stali se populárními v nejširších kruzích lidmi jako je J. P. Müller, jehož systém je znamenitý. Těchto myšlenek využila napodobivě škola.

V Německu byl doplněn lidový i školní tělocvik. Oproti názorům Jahnovým, jenž viděl ideální cvičiště ve volné Boží přírodě, počalo se cvičení omezovati na tělocvičny v důsledku přecenění tělocviku nářaďového, bylo pohrdáno od pradávna používanými národními cviky a hrami. Je to příznačné pro minulé století vůbec. Teprve počátkem tohoto století osvobodil se německý tělocvik z nepřirozených pout. Předmět budícího se sportu byl z části starý: běh, skok, veslování, plování, nár. hry; částečně nový: cyklistika, lyžaření, kopaná, tennis a pod.

Je to germánský živel, jenž v nové době nejprve pečoval o systémy tělesné výchovy a ovlivnil také tělovýchovu naši. Originálního tělovýchovného systému u nás nemáme. To, co je dnes, bralo se z různých vzorů cizích. Byli jsme učelivými žáky, hodnými čackých předků, jejichž válečnická sláva nejednou letěla Evropou.

Při přehledu sportovních dějin nelze přehlédnouti starou a dobrou školu tělovýchovy u východních národů, zvl. Číňanů a vyspělejších Japonců, odkud se k nám importuje na př. jiu-jitsu a teorie o pravzorech sportovních her.

Důležitým je duch, z něhož sport vznikl a jenž pronikl všechny obory, navzájem nezávislé a bez vzájemného sloučení. Je to duch zápasu. Radost ze zocelení těla, ze zjemnění techniky, ze stoupající výkonnosti, z pýchy vítězství. Společným všem sportům, jsa nesen duchem doby, byl pud po vzduchu a světle. O tom snad více v „Pojmu a podstatě sportu".

LÁSKA.

(ROZHOVOR S MISTREM.)

Veledůstojnému Pánu, P. B. Bogarovi O. F. F. M. v oddané vděčnosti.

Jdeš, abys miloval, pomáhal, sloužil?
Řekni mi, bratře můj, co jest tato sloužící tvoje láska?
Zastaví se u každého?
Anebo spěchá k nemocnicím služby, k budovám, nad nimiž vlaje červený kříž, jak k domům, nad jejichž vchodem plá rudé světlo?
Či hledá snad svítící, vděčné zraky?
Anebo poduškami, jež rovná pod hlavami chorých, chce měkce si vystlati dny, uprosit strašlivou přísnost bytí?
Bratře můj, je láska...
Ve dne i v noci, v zimě i v létě, v horku i v mrazu, léta a léta stál u cesty mílník. Mnoho lidí šlo kolem, mladých i starých, s vyhaslou krví i s vřelými ňadry a s žehnoucím vonným dechem. Mnoho lidí šlo kolem, přistoupilo k němu, dýchalo na něj sáláním žití i chladem smrti, všem ukázal vzdálenost od města Věčna a směr. Sám však nepřistoupil k nikomu, neustoupil nikomu (zpitým vínem zlých vášní), stál na svém místě; nehybný, studený, tvrdý. Stál na svém místě, zatím co ti, kterým posloužil, se ztráceli na vždycky v dálce. A byl klidným. Neboť zůstával nepohnutým. Až jednoho dne mu puklo to kamenné srdce. Lidé šli kolem a pravili, že to jen mrazem. –
Bratře, jest toto smysl tvé lásky?
Býti jí vyvolen, posvěcen, požehnán na cestu v zhoubu?

Rudolf Beer.

St. S., Olomouc:

CO PRAVÍ O PRVENSTVÍ SV. PETRA A ŘÍMSKÉHO BISKUPA LITURGICKÉ KNIHY ŘECKO-VÝCHODNÍ.

Po rozkolu M. Keruláriа r. 1054 došli mnozí východní theologové k závěru, že v Církvi „de facto" prvenství jakožto instituce církevně-právní nebylo. Kristus Pán neudělil Petrovi prvenství, nemohli je tudíž ani jeho nástupcové zděditi, nýbrž teprve císařský systém v Římě dal podnět k čestnému postavení římského biskupa, jejž také východní církev uznávala, dokud byl Řím císařským sídlem. Po přenesení trůnu do Cařihradu, nutno hodnost tuto přenést na biskupa cařihradského. Není tedy podle jejich učení prvenství ustanoveno Kristem Pánem, nýbrž bylo vyvoláno potřebou doby. Všimněme si výroků o sv. Petrovi a římských papežích, až doposud užívaných ve východní ligurgii.

Na svátek sv. Petra a Pavla, jemuž předchází čtyřicetidenní půst apoštolů, častěji postem sv. Petra zvaný, v hymnu jitřních ho-

dinek čteme o sv. Petrovi: Po zásluze byl jsi nazván skalou (Πέτρα), na níž Pán upevnil víru své Církve, ustanoviv tě arcipastýřem rozumných ovcí, abys všem, kdož s vírou k tobě přistupují, otvíral brány nebeské! (Jugie IV. 334.) Z výroku patrno, že nikoliv císař, nýbrž sám Kristus Pán ustanovil sv. Petra arcipastýřem (ἀρχιποιμὴν, t. j. prvním ze všech pastýřů, vládců) v Církvi. Jeho postavení jako arcipastýře není pouze čestné, ale má právo a povinnost všem, kdož přistupují s vírou, otevírati brány nebeské, t. j. má skutečnou výkonnou moc v Církvi.

Na jiných místech těchto knih jest sv. Petr nazýván klíčníkem království nebeského, věrným rozdělovatelem a správcem, skalou víry, základem a skalou Církve. Podobných výrazů neužívá se o žádném z apoštolů, ač na př. sv. Pavel nebo sv. Jan vykonali také pro Církev velmi mnoho. Podobně též tituly, jež dávají sv. Petrovi liturgické životopisy „Četi mineje" potvrzují nejen jeho čestné postavení v Církvi, nýbrž i přední výkonnou moc. Jest zde nazýván Κορυφαῖος = hlava, vůdce, náčelník nebo superl. Κορυφαιότατος = nejvyšší hlava, πρόεδρος = předseda (ve shromáždění), προστάτης = nadvládce, ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Υἱοῦ = vicarius Filii a pod.

Zajímavým dokladem liturgickým je úryvek ze spisů Jana Soluňského († r. 630), čtený 15. srpna na svátek Nanebevzetí Panny Marie. Vypravuje se zde, jak umírající Matka B. chce dáti svatému Janu nebeskou palmu, kterou jí donesl anděl. Svatý Jan však odpovídá: „Nemohu ji přijati bez svých spoluapoštolů, dokud zde nejsou, aby snad až přijdou, nebyl mezi námi svár a stížnost, neboť jest větší mezi námi, než jsem já, ten, který byl ustanoven nad námi." Ze souvislosti se dovídáme, že to byl Petr. „Otče Petře, tys ustanoven nad námi, ty za nás pros!" Třebas vypravování jest rázu legendárního, jest pevným důkazem, že v době, kdy bylo napsáno, žila víra ve výkonnou moc a ne pouze čestné postavení sv. Petra nad sv. apoštoly.

Východní theologové (El. Meniates a A. Lebedev) snaží se význam těchto liturgických míst zastíniti tím, že popírají jejich věroučnou platnost anebo jejich slovný smysl. Jest jisto, že hymny, liturgické modlitby a liturgická čtení nejsou sbírkou dogmat, avšak dlužno uznati, že v podstatě obsahují učení víry, ano často jinými slovy podávají samo dogma: lex credendi statuit legem supplicandi. Čemu Církev věřila, to vkládala do svých hymnů a modliteb. Zbavit tyto modlitby slovného smyslu, znamená popřít víru.

Také víra v prvenství nástupců Petrových jest jasně doložena v liturgických knihách východních.

Sv. Lva Velikého (18. února) pozdravuje liturgie východní v jitřních hodinkách jako: „nepřemožitelnou a neochvějnou věž náboženství, světlo celého světa, sloup pravověří, jako nástupce sv. Petra, jehož prvenstvím obdařen, vydal Bohem vnuknutá nařízení, jako nového Mojžíše, zjevujícího se lidu Božímu, který jsa osvícen Bohem, vryl na desky, samým Bohem dané články víry".

Sv. Řehoře Velikého (12. března) nazývá liturgie východní nástupcem sv. Petra (Κορυφαίου), jak v sídle tak i v úřadě. „Jeho církev,

první ze všech, zavlažuje potůčky svých nejzbožnějších dogmat (τῶν εὐσεβωρύτων δογμάτων σου) celý svět". Slova sice básnicky, ale věrně vyjadřují učitelský úřad Církve, jenž svou mocí z Říma ovládá celý svět.

O sv. Martinu papeži (13. dubna) čteme v chválách: „Ozdobil jsi, Martine, Petrův Božský trůn a Církev, na jeho Božské skále vybudovanou, uchoval jsi neporušenou." Jak by mohl uchovati Církev neporušenou, kdyby v ní neměl moci?

Zvlášť jasné svědectví, že římský papež měl nejen čestnou, nýbrž skutečně i výkonnou moc, plyne ze slov, obsažených v nešporách o sv. Klementu, čtených 24. listopadu: „Petr, kníže apoštolů, zanechal v tobě sebe hodného zástupce; po něm tys nejlépe spravoval Církev..." Jsou tedy římští papežové nástupci sv. Petra a také dle něho spravují Církev.

Východní theologové tvrdí, že tato místa jsou pronesena pouze básnicky, nelze tudíž jejich smysl brát doslovně, nýbrž přeneseně o čestném prvenství. Avšak jest třeba uvážiti, že liturgické formuláře nešpor byly sestaveny několik století před provedením rozkolu, tedy v době, kdy celý východ, jak dosvědčují sv. Otcové, slovem i skutkem vyznával prvenství římského biskupa. Proto mohl do svých formulářů uložiti takové výroky a marná jest práce hledati v těchto textech jiný smysl než zde skutečně jest. Dnešní liturgické hnutí, objevující stále nové krásy a pravdy víry, snad i v této otázce nám všelicos objasní.

Šť. Fr. Šrahůlek S. D. S., Řím:

KNĚZ — OBĚTINA.

(Jáhnova meditace.)

Pozdvihování!... Oltář je zahalen vonným dýmem kadidla, zvuk zvonku zaznívá chrámovým tichem a bělostná Hostie v rukou knězových se vznáší mezi nebem a zemí... Divné myšlenky táhnou před mým zrakem..... Brzy, brzy i ty svoláš Krista na oltář, vezmeš Ho po prvé do svých rukou a zvedneš za hlubokého ticha svého Boha pod závojem chleba, zvedneš Ho vysoko a poklekneš ve svatém rozechvění před Tím, jenž tě povolal, abys byl „alter Christus", abys Mu pomáhal upevňovat a rozšiřovat království Boží!...

Budeš knězem, abys přinášel Bohu dary a oběti za hříchy; přistoupíš s důvěrou k trůnu milosti, abys došel milosrdenství a nalezl milost ku pomoci příhodné! — Budeš knězem, to jest, budeš ustanoven k tomu, abys přinášel Bohu oběť čistou, oběť svatou, oběť neposkvrněnou, aby ses přinášel Bohu sám v obětinu!

(Překlad liturg. míst je pořízen dle řeckého originálu. O této otázce důkladně pojednává M. Jugie: Theologia dogmatica christianorum orientalium. Svaz. IV., str. 334—38, 375—78.)

Obětina! Co jiného jest, než věc, předmět, jenž se docela odděluje, odlučuje od profánního užívání a zasvěcuje se výhradně Bohu-Tvůrci? — Máš tedy přinést, zasvětit Bohu obětinu přesvatou, samého Syna Božího, jenž jest nyní obětinou oslavenou, jenž jest veleknězem, který pronikl nebesa, jenž má kněžství nepomíjející, jsa vždy živ, aby za nás orodoval! Této oslavy však došel Kristus právě proto, že přinesl zde na zemi oběť nejbolestnější, oběť utrpení, oběť života... Kdo obětuje, musí s obětinou obětovati i sama sebe; to jest conditio, sine qua non! Již sv. Ambrož to krásně vyjádřil: „Hoc est sacrificium primitivum, quando unusquisque se offert hostiam et a se incipit, ut postea munus suum possit offere". (De Abel lib. II., c. VI., tom. I., p. 215.)

Budeš tedy knězem, obětníkem! Musíš se proto položiti s Kristem na obětní oltář, musíš se státi obětinou! — „Pane, na smírný oltář tvůj kladu všecky hříchy své a provinění svá, kterých jsem se dopustil před Tebou i svatými anděly Tvými a to hned od toho dne, kdy jsem prvně byl hříchu schopen, až do této chvíle. Zažehni je všechny a spal je ohněm své lásky a smaž všechny poskvrny hříchů mých, očisť mé svědomí od všeliké viny a navrať mi milost, kterou jsem hříchem ztratil! Všechno mi úplně odpusť a k políbení pokoje milosrdně mne připusť!" (Tom. Kemp.: Násled. Krista, IV., 9.) — Chceš-li jednou býti s Kristem „hostia gloriosa", musíš býti napřed „hostia dolorosa!"

Přineseš obětinu! Jak ji přineseš? Ne svou vlastní mocí, nýbrž mocí danou ti samým Kristem při vkládání rukou biskupových. Přineseš ji tím, že přepodstatníš slovem Kristovým chléb v Tělo Páně a víno v jeho Krev!

Přepodstatnění-transubstantiatio! Tvá moc se rovná takřka tvůrčí moci Boží! Neživou hmotu změníš v Tělo Syna Boha živého! Můžeš se toho však odvážiti, aniž bys napřed přepodstatnil sám sebe, aniž bys napřed podrobil starého člověka zájmům svého Mistra a učinil ho povolným nástrojem Ducha svatého? — To není ovšem práce na jeden den ani hříčka pro chlapce, zvláště uvážíš-li ona slova sv. Bernarda: „Undique bella mihi video, undique tela volant, undique tentamenta, undique pericula; quocunque me vertam, nulla securitas est". — A přece musíš být „alter Christus", „homo Dei", nechceš-li opovážlivě uvalit na svá bedra ono strašné břímě, onus etiam humeris Angelicis formidabile!

Kde nalezneš zdroj tohoto přepodstatnění? Nalezneš jej již nyní v obětině, kterou brzy sám přineseš, v nejsv. Svátosti oltářní. Neboť vlastní účinek této svátosti jest, jak učí sv. Tomáš Aquinský, přeměniti člověka v Boha! A sv. Jan Zlatoústý dí: „Caro Christi nostrarum refrigerat aestum cupiditatum et libidinis ignem extinguit. Hic sanguis, cum digne suscipitur, daemones procul pellit." (S. Chrys. Hom. 15. in Joan.)

Václav Vlček:

PASTÝŘ.

Žil Pastýř a Vůdce.
Šly soumraky hrůzy a do očí vlévaly slzy, jež pálí.
Žil Pastýř a Vůdce.
Měl lásku v srdci, měl sílu v hrudi a zlatou berlu v své ruce,
veď k vítězství svůj lid a stíny se bály.

Och, bolestí chvělo se oveček stádo,
v bouři se chvělo.
Trním a ostny zarostla cesta a z dáli zněl hrozivý řev.
Pastýř stál pevně.
Svou ruku vztáh'. A z výšin
radostnou nadějí se snášel tichý zpěv.

Jak Mojžíš svou držel nad lidem svěřeným ruku.
Těžká je zlatá ta berla,
a těžší je srdce, kde každá má ovečka místo.
Byl pastýř dobrý. A miloval svoje.
A přece z boje,
kde Satan a Zloba své zástupy vedly,
padaly střely a ranily otravným jedem v svém hrotu.

A přece stále
jak Mojžíš svou držel nad lidem svěřeným ruku.
Stavěl vysoké tvrze víry a pevnými hradbami
obehnal věže, obehnal hradbami lásky.

A stále je s námi. I dnes bdí nad námi.
Zář krvavých děsů a rudého západu světa,
obzorem hoří a nachové mraky po nebi letí.
Jsme Boží děti.
Jsme ovečky velkého stáda,
jejž vedl veliký Pastýř a vůdce.

Tajemná ruka Tvá nad námi dosud se vznáší,
ó, Pastýři,
ó, Vůdce,
buď jako jsi býval stále záštitou naší!

—kler, Řím:

NOVÉ NADĚJE KATOLICISMU V INDII. — MAR IVANIOS.

Kdo zná poměry katolických misií v Indii, ví, že se tam dnes evropský misionář setkává s obtížemi, o kterých před nějakými 30 lety nebylo téměř potuchy. Indie, země prastaré kultury, zůstávala do nedávné doby v něčem pozadu za starou Evropou: chybělo jí vědomí a sebevědomí národní. Dnes to v Indii vře. Touha po „selfgovernementu" proniká do všech vrstev a zejména ve vyšších a vzdělaných kastách je pocit národního vědomí vybičován na maximum, a to jak v positivním směru, tak i ve své záporné stránce, to jest v odporu ke všemu cizímu, ke všemu, co připomíná politický a hospodářský útisk, jehož se v očích domorodců Evropa dopouštěla a dosud dopouští na této zemi a jejím lidu.

V takovém ovzduší má pracovati bílý misionář se svým nepochopením (při nejlepší vůli) pro způsob myšlení a zvyky domácího lidu a se svým těžko se vžívajícím latinským obřadem. Někteří znalci, snad příliš pesimističtí, dokonce tvrdí, že působnost misionáře je tímto způsobem nutně omezena na nízké, nevzdělané kasty a snaží se podepříti tento závěr poukazem na skrovné výsledky, docílené v díle šíření víry nádhernými katolickými universitami indickými.

Nechť je tomu již s evangelisačními možnostmi bílého misionáře jakkoliv, nelze popříti, že Indie dnes stojí na prahu nové doby a čeká na splnění toho, co předpověděl papež Lev XIII. v zakládací listině semináře v Kandy: že Indii obrátí na víru Indové.

Uvážíme-li vše, co bylo dosud řečeno, nepřekvapí nás nikterak pozornost, kterou katolický světový tisk věnoval návštěvě indického konvertity a arcibiskupa Mar Ivaniosa v Evropě, v létě t. r. Celý případ obrácení tohoto hodnostáře je totiž nejen zajímavý prostředím, v němž se odehrál, nýbrž je též skvělou nadějí pro dílo šíření víry v Indii. Nebude tedy jistě neužitečné, uvedu-li zde některé podrobnosti případu, jehož dějištěm je Přední Indie.

Mar Ivanios, než se stal katolíkem a než přijal jméno Mar (= monsignore) Ivanios, byl pode jménem Otce Gervaghese příslušníkem heterodoxní církve malabarsko-jakobitské, která dnes čítá asi 500.000 příslušníků a je rozštěpena na 6 sekt. Byv vysvěcen na kněze r. 1908 ve věku 26 let, stal se po studiích na státní universitě v Madrasu professorem na Collegiu v Kott. Brzy na to byl pozván, aby přednášel o politických otázkách v koleji seramporské, přičleněné k universitě kalkutské. Později vyučoval též východním jazykům. Jako profesor v Kalkutě shromáždil kolem sebe značný počet studentů, s nimiž vedl přísný život náboženský. V roce 1914 ubírá se se svými žáky do Malabarska, na jihozápadní pobřeží Přední Indie a zakládá ve městě Tiruvella ve státě Travancore dva řády

či sdružení, první toho druhu v jakobitské církvi malabarské. Mužské sdružení řídí se řeholí sv. Basilia, ženské, pozůstávající ze studentek a bývalých studentek, spojuje život činný s životem kontemplativním.

Vše to nebylo však s to utišiti žízeň po věčné Pravdě, která mučila duši populárního profesora a askety. V září r. 1930 rozhoduje se konečně vstoupiti do lůna pravé církve Kristovy a strhuje svým příkladem na 30 kněží a značné množství věřících, jichž počet dosáhl letos v květnu výše 8000 duší.

Noví synové církve svaté nemísí se však úplně s ostatními katolíky v Indii, nýbrž podržují s dovolením Svaté Stolice syrský ritus antiochenský. Mar Ivanios stává se arcibiskupem v Bethanii v Malabarsku a jeho druh Mar Theofilos biskupem v Tiruvelle.

Někoho snad překvapí přítomnost maloasijského obřadu v těchto končinách. Překvapení jistě odůvodněně, neboť je známo, že v misiích, alespoň pokud podléhají kongregaci de Propaganda Fide, zavádí se všude náš latinský obřad. Sem tam lze sice nalézti v Indii a hlavně v Číně ostrůvky katolíků východního obřadu, ale to jsou zpravidla vystěhovalci z Ruska. Jinak však nově obrácení jsou všude latinského obřadu. Odkud tedy syrský ritus v Malabarsku?

Vysvětlení nám dávají samy dějiny křesťanství v této krajině. Křesťanská víra zakotvila totiž v Malabarsku v době, kdy ještě nebylo žádných kongregací, t. j. již v prvních stoletích po Kristu, a lze-li věřiti ústnímu podání domorodců, byl to sám sv. apoštol Tomáš, který zde založil první obce křesťanské. Jisté je, že malabarští křesťané přijali z Malé Asie nejen svůj obřad, ale záhy též morovou nákazu bludného učení nestoriánského, která je odcizila na řadu století církvi katolické. Teprve r. 1599 dochází k smíru s Římem a vzniká církev syrsko-malabarská, která se řídí t. zv. východním obřadem syrským, neboli obřadem chaldejským, jehož patriarcha sídlí v Bagdadu. Nová tato církev však neměla podléhati bagdadskému patriarchátu, poněvadž se Svatá Stolice obávala, že věroučné zmatky, které stále panovaly v Malé Asii, mohly by se snadno přenésti do Indie. Obava skutečně oprávněná, neboť již r. 1662 proniká tam ze Syrie schisma jakobitské, dochází k rozštěpení a vzniká sekta jakobitská, která, jak již uvedeno, má dnes asi půl milionu stoupenců a řídí se t. zv. západním obřadem syrským, který je ritem syrským ve vlastním slova smyslu.

Z lůna této sekty vyšel Mar Ivanios, aby ukázal cestu těm svým krajanům, kteří v soutěži různých náboženských společností, ucházejících se o duše indického lidu, hledají světlo pravé víry. Podržev syrský obřad, který je přizpůsoben mentalitě Indů, nadán vysokou inteligencí a znalostí indických poměrů, Mar Ivanios nehodlá omeziti své působení na sektu jakobitskou, z níž byl vyšel. Jeho úsilí přineslo již slušné výsledky. Mezi těmi, kteří ho následovali do lůna církve katolické, jsou nejen obě komunity jím založené, ale i řada vynikajících osobností indických, jako 2 biskupové jakobitští, sekretář evangelického sdružení jakobitského, dále bývalý sekretář Gandhiho a vydavatel jeho časopisu „Young India", George Joseph, a t. d. Celkově možno dnes říci, že hnutí zahájené Mar

Ivaniosem je s to přinésti církvi katolické bohaté ovoce. Zájem, projevený katolickými časopisy o jeho cestu do Evropy v létě t. r., při níž přijal 2. května 1932 od Sv. Otce pallium a navštívil m. j. eucharistický kongres v Dublíně, svědčí dostatečně o významu, který katolický svět evropský přikládá osobnosti indického arcibiskupa a jeho konversi, která je nejen důležitým krokem k sjednocení malabarské církve jakobitské s církví katolickou, ale i významným mezníkem a slibem do budoucnosti pro obrácení Indie vůbec.

Fr. J. Mastyľak, CSSR., Obořiště.

VÝZNAM KONGREGACE NEJSV. VYKUPITELE PRO CÍRKEV SVATOU.

(K 200letému jubileu.*)

Jestliže Bůh mnoho miloval svou kongregaci, tedy i proudy jeho něžnosti a síly nezanikaly v bezednu bez odpovědi. Ve vztazích k Boží Prozřetelnosti vyrůstá kongregace před zrakem pozorovatele do podivuhodných výšin.

Co vykonali redemptoristé za 200 let pro Církev Boží je jedinečné dílo Prozřetelnosti.

Nepodpíral ji svými rameny ve vidění náš svatý zakladatel jako kdysi světec assiský, avšak ve skutečnosti zadržoval všechny laviny XVIII. stol., valící se na Město Boží. Odboje starověkých bludařů, středověkých blouznivců i všech novodobých Titánů shlukly se v jednotný šik proti Bohu a jeho Pomazanému. Moci temnosti došly zosobnění ve Fr. Arouetu Voltairovi.

Tu vystupuje na dějiště jeden muž, aby se zastal nejdražších pokladů člověčenstva. Je to sv. Alfons, představitel a ochránce mystického Krista v XVIII. stol. Jen v něm našla nevěra rovného soupeře, jenž byl s to hájiti Církev od základů k vrcholu. Proti mrazivému jansenismu, proti galikanismu, febronianismu, proti rakouskému osvícenství a francouzské encyklopedii pne se před Alpami se svými 126 děly bohatýrská postava Alfonsova. Oko nejhorlivějšího učitele je tak čisté, ruka tak pevná, že ve dlouhé řadě jeho spisů ze všech posvátných oborů není ničeho, co by zasluhovalo výtky — nihil correctione dignum.**) Sv. Alfons to byl, jenž v době ponížení Matky Církve vyzdvihoval k temné obloze dvě zářná dogmata budoucího století: nauku o Neposkvrněném Početí a neomylnosti římského Velekněze. Jak zasloužilým leskem tedy skvěl se na tvé ruce, ó neohrožený bojovníku, velekněžský prsten, kterým ozdobil tvé pozůstatky pronásledovaný papež Pius IX. r. 1849.

*) Předneseno na jubilejní akademii 9. XI. 1932.
**) R. 1803 potvrdil Pius VII. tento úsudek Kongregace obřadů.

Dobře vystihl velikost sv. Alfonsa koryfej protestantismu a syn z národa myslitelů Ad. Harnack, když pravil, že Liguori byl nejvlivnějším římským učencem od doby protireformační. (Lehrl. der Dogmengesch. 1890. III. sv. 646.)

Po sv. Alfonsu nesl tíhu plánů Božích i sv. Kliment, druhý náš zakladatel a vzor veškeré redemptoristické aktivity. Působil na korunované hlavy, aby organisovaným nepřátelům novozákonní theokracie nepodařilo se svrhnouti sladké jho Kristovo se šíjí národů. Při vídeňském kongresu (r. 1815) byl P. Hofbauer jedinou oporou kard. Herkula Consalviho, papežského splnomocněnce a geniálního diplomata. Lidu uchránil víru, Církvi získal inteligenci, inspiroval katolický tisk — slovem, dle kard. Rauschera, dal duchu času nový směr. Nemýlil se Pius VII., když blahopřál císaři Františku I., že má ve svém městě P. Hofbauera; bylť vskutku mužem víry ve službách Prozřetelnosti.

A ještě jeden syn sv. Alfonsa měl pro Církev svatou význam jaksi universální; byl to sjednotitel a organisátor naší drahé kongregace, nejdůst. P. generál Mik. Mauron. Když kolem Vatikánu nastalo utišení a v Římě se dály veliké věci, tu pahorek eskvilinský se stal magnetem pro zástupy církevních hodnostářů. Na 300 biskupů navštívilo generála redemptoristů a hledalo u něho rady. Byl rádcem dvěma papežům. Pius IX. zůstal ve Vatikáně za okupace Říma na jeho radu. I generál jesuitů P. Becks přicházíval do vily Caserty na poradu.

Než tyto „nádoby milosrdenství", čím byly důležitějšími samy o sobě pro nedílný velechrám božského Stavitele, tím více převyšovaly specifický účel jednotlivého redemptoristy. Náš svatý Otec věděl dobře, že Církev sv. je budova z kamenů živých, svobodných — věřících. Jako Ježíš Kristus stavěl a staví kámen za kamenem, každý bere do svých jemných rukou, vzpírající se vábí, tak temný kníže tohoto světa vydobývá si zpět duše pro své brány. Věkovitá stavba na skále položená místy vlhne, kameny větrají, cihla za cihlou vypadává — ve zdech povstávají časem nebezpečné mezery. Jsou to ubohé duše — takový materiál! A přece mají mnohdy tak blízko k Spasiteli, jako kameny kněžiště k svatostánku. Proto zasvětil Alfons sebe i své druhy těmto nejopuštěnějším duším, vždyť křesťanství věří v nekonečnou cenu jednotlivé lidské duše, vykoupené předrahou krví Spasitelovou. Zapřel v sobě šlechtictví rodu, vznešenost myšlenky i slova a snížil se hluboko, aby narovnával nalomené třtiny a rozdmychával doutnající knoty a všechny povznesl k Bohu. Proti sebeklamu soudobých kazatelů, kteří myšlenkové hroby bílili třpytem slov — postavil Alfons prostotu a ostří meče slova Božího. Vyloučil ze svého shromáždění všechny a vše, co odpuzuje od duchovního proletariátu. Prvním zrádným druhům stejně jako později P. Heckerovi neotvírá Alfons branky své zahrady...

A přece, zatím co jiné řády ustoupily s bojiště, družina Alfonsova musí zápasiti o chudé Kristovy, dokud nepřítel nepřestane strojit úklady patě ženy protoevangelické. Na tomto poli je její věčný dědičný úděl, Boží Prozřetelností vyměřený. Šíří se „u te-

koucích potoků", poněvadž redemptoristé ctí a nevýslovně milují Matku božské milosti. Je opravdu těžko rozhodnouti, zda proto Maria Panna je tak vyvýšena v naší kongregaci, že je tak vznešená, božská, že je Matkou Boží, či proto, že je tak milosrdná a mocná — Matkou hříšníků. 131 svatyň, tedy 36% všech našich chrámů je zasvěceno naší Prostřednici.

Poslání své plní redemptoristé lidovými misiemi, exerciciemi pro lid i kněze, činností spisovatelskou. A tážete se, zda vykonali mnoho? 11.729 sv. misií, obnov a několikadenních pobožností, 5.077 exercicií, 4,400.000 sv. zpovědí, 15,663.219 sv. přijímání, 13.000 duší přivedených do náruče Církve sv. — toť výsledek práce jediného roku 1930. Hodnoty neměřitelné nedají se sice registrovat, avšak počet zde je násobitelem dobra.

Všestranný dějepisec řeholních společností dr. Heimbucher nenazývá nadarmo shromáždění nejsv. Vykupitele nejvýznamnějším a nejzasloužilejším ze všech kongregací. (Die Orden und Kongregationen der kath. Kirche 1908, III. sv. 313.)

A let svých perutí rozepjala četa Alfonsova i za oceány a šíří se i na Východ. Je to jen organický vývin ideálů, skrytých ve velikém srdci sv. Alfonsa, které však nemohly vzklíčiti za jeho doby. Z Vatikánu zaznívá redemptoristům velitelský povel náměstka Kristova, aby obrátili zraky k Východu — to je projevem vůle Boží. Boží Prozřetelnost svěřila redemptoristům obraz Matky ustav. pomoci a oni nenechají jeho významu nedoceněného, protože se může státi branou nám na Východ a Východu do Říma.

Avšak duchovní mělčiny nedovedou přelévati Krista do srdcí bližních. My za 200 let měli jsme dosti těch, kteří jako Mojžíš na našem Horebu vznášeli ruce k nebesům za bratry, bojující v nížinách světa. Velikým učitelem modlitby a vtělením redemptoristické kontemplace zůstane vždy ctih. P. Passerat. K třem našim světcům a k 12 ctihodným přitulí se v poslední chvíli zástupy našich páterů a bratří, zpodobivších v sobě Ježíše ukřižovaného a budou se skvíti v koruně Beránkově.

Nezanikne naše kongregace ani do soudného dne, protože jest dílem Božím. To přislíbení dal nám náš drahý zakladatel. A nermoutí nás jiná jeho slova „o nejmenší kongregaci", „protože není ve množství vojska vítězství boje, ale s nebe jest síla" (I. Mak. 3, 19.). A nejsv. Panna, jediná Matka Vykupitelova, duchovně rodící pravé redemptoristy, dnes mateřsky nás těší: „Neboj se, malé stádce, neboť se zalíbilo Otci Vašemu dáti vám království" (Luk. 12, 32.). A my nemáme v této památné chvíli jiné odpovědi než pohled vděčnosti a prosbu: Ó Paní naše, ó Matko naše, nezapomeň, že jsi Ochránkyní naší kongregace, jež byla Tvým vlastnictvím od svého počátku!!!

KAPITÁN HARVAY.

Kapitán Harvay... Neznámý všem a přece dovedl ovládati všechny. Jeho stín ploužil se noc jak noc od stožárů ke kapitánské kabině, od podpalubí až ke kormidlu.

Démonickou silou zraku dovedl zkrotit náladu opilých námořníků v přístavních krčmách, že odkládali whisky a s tichým „Dobrou noc“ odcházeli do podpalubí Bernansu.

Zdálo by se, že Harvay zneužíval své podivné sugestivní moci. Nenasvědčovalo však tomu jednání přímo kamarádské, jakého se dostávalo mužům v utrpení těžkých dní, kdy se utkávali s lidmi, o nichž nevěděli kdo jsou, za jakým účelem je váží smolnými provazci a předávají panceřovému křižníku Tarmanov, odplouvajícímu vždy směrem opačným než se plavil jejich škuner.

Zděšené tváře zajatců, kteří mnohdy padli nesnadno do jejich rukou, nemohly svou úzkostí a rysem bolestmi stažených rtů vyvážiti řídký úsměv na Harvayově tváři.

Harvay nebyl zločincem... Lidé, jež mu byli předáváni, byli mu zcela lhostejni; pohyboval se mezi nimi jako mezi těmi, kteří s ním sloužili na palubě Bernansu. Jenom tehdy, když mu byl svěřen člověk, zvláště poznamenaný jizvou na předloktí pravice, zamyšlen a s očima hledícíma k šedé čáře, ohraničující obzor, vítal ho a to zcela zvláštním způsobem, povzdechem za sevřenými rty. A když takové předával na pevnině, nesnesl pohledu na ozbrojené čekisty, kteří bajonety otloukali ubohé bytosti, svěřené mu dříve na dobu několika hodin.

Přece však jim sloužil, otročil rudým ďáblům, roztahujícím se po končinách dálného východu...

„Harvay! Harvay, slyšíš?“

Kapitán odvrátil svou hubenou tvář od víru stáčejících se vln za přídí, ohledl se, kdo ho volá.

Za svinutým lanem kotvy vynořila se dlouhá postava muže, jež se rozložitě rýsovala na fialové modři svítících hvězd.

Byl již večer a posádka Bernansu, zalezlá v kajutách, krátila si chvíli zpěvem a hrou na harmoniku.

„To jsi ty, Petře?”

Harvay povstal a zamířil vrávoravým krokem k dlouhé postavě za lanem. „Tvá šifra nebyla dosud volána... Marně se namáhám již po celé hodiny... Co myslíš, mám..?“

„Mlč!“

Kapitán přiložil dlaň na ústa vysokého muže.

„Mlč!” Dej mužstvu rum, ať navaří grok. Pak se teprve rozhodneme... Pokud jsou střízliví nedá se nic dělat... Zase jeden prchl... Myslím, že se Rita již dnes nevrátí... Ďas aby to vzal! Budeme muset zastavit škuner. Měsíc zajde a pro hluk vln není ani vlastního slova slyšet...“

Harvay si odplivl přes nízké zábradlí.

Z podpalubí se ozývaly hlasy rozjařených námořníků. Kapitán se rozběhl k otvoru, kde vyúsťovaly schody. Několik mužů stálo

u veřejí největší kajuty. Harvay se naklonil k otvoru, aby slyšel o čem se hovoří. Mluvilo se něm.

Kdosi otevřel dvéře. Žlutá zář zalila kapitánův obličej. Mužové se ohlédli. Poznali ho a zmizeli v kajutě. Hlasy utichly, námořníci nedozpívali.

Harvay seběhl se schodů. Nahmatal kliku. Bylo zavřeno. Opřel se ramenem o dvéře až zapraskaly. A za nim opět se ozvaly hlasy, smích a vřeštivé zvuky harmoniky.

Vzpoura!

Harvay si přetřel dlaní studené čelo. Zaklel.

Vysoký Petr stál za ním. Kapitán mu položil důvěně ruku na rameno, pošeptal mu cosi do ucha.

Petrův obličej se ďábelsky zkřivil.

„Jdi opatřit motorový člun. Máme ku břehu asi třicet mil."

Harvay sáhl do kapsy a podal námořníkovi klíč.

Mořské vlny bubnovaly na ocelových deskách škuneru, přehlušovaly běsnění námořníků v kajutě. Harvay se vyšplhal na dřevěný sloup, zakončující zábradlí schodů do podpalubí.

Čekal. Petr se nevracel.

Dvéře kajuty nepřiléhaly, asi dva centimetry od stropu šířila se dosti velká skulina, že mohl zachytit jedním okem část osvětlené místnosti.

Muži seděli v kruhu, opíjeli se a blábolili. Rozhazovali rukama ve vzduchu prosyceném kouřem, převalovali se na rohožkách. Svaly jejich obličejů byly ztrnule ztaženy křečí smíchu, nemožného a groteskního smíchu opilců. Poháry šly z ruky do ruky a prázdné se vracely do středu, kde se znovu plnily.

Petr se vrátil.

Harvay rychle seskočil.

„Jsme hotovi. Určili si sami svůj osud. Můžeme jít."

Vyběhli k levému boku škuneru, kde byl zavěšen motorový člun. Harvay přiskočil k volantu. Vysoký Petr odmontoval páku, hřídel se rozběhl a člun se snášel na hladinu. Pak se spustil po ocelovém laně do člunu. Vyhákoval lana.

Harvay přišlápl na páky a člun se vymrštil přes táhlou vlnu.

Moře jim házelo do očí bílé pěny, bičovalo je do rozpálených tváří. Když urazili asi dvě míle, Harvay se obrátil k Petrovi.

Námořník se díval do tmy za člunem. Tlumená zář elektrického světla, umístěného blízko volantu, ozařovala jeho zachmuřený obličej, z něhož se upíraly dva lesklé body směrem k Bernansu. Petr svíral v ruce křečovitě hodinky... Postřehl kapitánův pohled...

„Ještě deset vteřin."

„Zapni reflektor, Petře..."

Proud světla projel řadami vzdouvajících se vln až se opřel o příď Bernansu.

Petr znovu pohlédl na hodinky.

„Jedna... dvě... tři..."

Na moři se zablesklo, následoval strašlivý výbuch.

„Je konec", zahučel Harvay; svěsil hlavu mezi ramena a oči jeho hleděly do prázdna...

Jiří Marcel, úryvek z románu „TŘETÍ ARMÁDA".

Juraj Junger, Zagreb:

FOERSTEROVA PEDAGOGIJA.

(Dokončení.)

Obrazovanje volje[5]. Vrlo važnu ulogu ima u izgradnji muževnog karaktera obrazovanje volje. Samo volja postavlja na mjesto kaosa onu jedinstvenost, koju osjećamo kao lični život; bez volje ostane i znanje i vjerovanje samo slabo sanjarenje. — Sredstva obrazovanja volje su: inspiracija i vježba, tj. visoki ideali sa silnom snagom koncentriranja i praktično učenje, vježba samoodricanja, samozataja u najmanjem. Volja se bolje razvija pomoću dužnosti, nego li pomoću prava. Najveću jačinu volje postizavamo konsekventnim životom po odredenom našem nazoru na svijet. Pravo obrazovanje volje leži više u općenitom jačanju duše pomoću inspiracije istine, nego li u jednostavnoj izoliranoj vježbi motornih centara, (što moderni naročito propagiraju). Ali bezuslovno za to mora pridolaziti inspiracija i vježba.

Socijalni uzgoj.[6] Pod ovim razumijeva Foerster ne samo uzgoj za pravi suosjećaj s radničkom klasom, nego uopće uzgoj za društveni život. Na socijalni se uzgoj do sada nije obraćala dovoljna pažnja: ali svjetski nam je rat pokazao, a današnja velika kriza potvrduje veliku štetu, koja je nastala rado ovoga zanemarivanja. Socijalni uzgoj treba da bude jedna od glavnih zadaća nove pedagogije. Elementarna oznaka socijalnog uzgoja je upućivanje na obzirnost prema okolini. Treba upućivati djecu, da ne traže nježnosti od svojih roditelja u prisutnosti nekoga, tko je izgubio oca ili majku, da ne govore o krasnim putovanjima i izletima u prisutnosti siromaha ili hroma i t. d.[7]

Spolni uzgoj.[8] Danas se suviše precjenjuje moć seksualne pouke; ne zna se, da pitanje seksualne zaštite nije pitanje znanja, nego pitanje snage. Kod pouke ne sluša samo intelekt, nego i ljubopitljivi nagon, a ovaj uzima iz pouke mnogo više zapaljivog materijala, nego ga može intelekt gasiti. Najbolja spolna pedagogija je ona, koja se ne bavi izravno sa spolnim funkcijama, nego koja ide za tim, da ojača i disciplinira i izvana i iznutra karakterne snage. Uzgoj za čistoću, za iskrenost, za askezu, za točnost i red ujedno je i najbolja spolna pedagogija. Dakako, da je potrebna i pouka, ali samo do neke izvjesne granice. Prije doba puberteta može se uzimati pouka s primjerimax iz biljnog života. Ali i poslije što manje filozofije. Pouka, treba da je uvijek izmedu četiri oka. Zajednička predavanja u školi o tim stvarima i spolnim bolestima ne preporučuje Foerster, jer se time pobuduje kolektivna pažnja, što štetno djeluje. Sto je fundamenat čistoće? Da li možda vladanje samim sobom, da li tradicija, da li religija? Nešto, iz ovoga, nešto iz onoga, ali najviše ono, što religija zove „ljubav prema Kristu". Ova ljubav, ako nije ostala samo apstraktno metafizička, nego ako je duša živo schvatila svoj konkretni odnos prema Kristu, izazove u momentu napasti mržnju prema sebičnosti i nižem uživanju. Jedna

od glavnih zadaća indirektne spolne pedagogije jest: uopće upućivati mladića, da zauzme aktivni stav prema životu. Onom uživanju, iživljavanju prema dolje, t. j. prema tijelu, neće se protustaviti samo represija — to bi bilo nenaravno — nego iživljavanju, aktivan rad prema gore, prema intelektu i duši!

Vjerski uzgoj.[9] Dosada smo već mogli razabrati, kakvu veliku ulogu imaju u Foersterovu uzgoju vjera i vjerski motivi. Mnogi su mislili, da Foerster religijske istine i ideale uzima samo kao prazne simbole. To on sam pobija u predgovoru svoje knige „Christus und das menschliche Leben": „Pogrešno se predbacuje autoru, da vjerske istine smatra samo simbolima i poredbama. Izlaganje ove knjige učiniće jednom za uvijek kraj ovim zabludama". — Spomenuću samo još jednu važnu misao Foersterovu o vjerskom uzgoju. Ne bude li — kaže Foerster — kršćanstvo provedeno u dijalekt mladića, ne bude li jasno predočena mladiću heroička njegova suština, nikad neće do sporazumijevanja izmedu ideala jakosti i kršćanskog ideala. A ovo može biti od vrlo teških posljedica, kako s obzirom na karakter, tako i za kulturu. Mladić je naime pun „divlje snage" i aktiviteta, i hoće ove energije da upotrebljava. Ovo mora dobro razumjeti svećenik i odgojitelj. Uzgojitelj dakle, treba da ima ovo pred očima, i da se trudi što jasnije predočiti mladiću elemente snaga kršćanskog karaktera, heroizam i aktivitet kršćanstva. Mladić će samo na osnovi ovakve pripreme moći kršćanske istine zaista iskreno primiti u svoj značajni život. U protivnom će slučaju onaj divljak i kršćanin uvijek odijeljeno živjeti u duši mladićevoj, jedan pored drugoga — i mladić neće nikada razumjeti pravu suštinu, ljepotu i uzvišeni značaj kršćanskih istina.

Note.

1 Foerster Jugendlehre, 1904; Lebenskunde, 1904; Lebensführung, 1909.

2 Foerster, Religion und Charakterbildung, 1925; Schule und Charakter, 1907.

3 Foerster, Staatsbürgerliche Erziehung, 1910; Politische Ethik und politische Pädagogik, 1919; Angewandte pol. Ethik, I-II., 1923 25.; Mein Kampf gegen das militaristische Deutschland, 1921.

4 Foerster, Der Entwicklungsgang der Kantschen Ethik bis zur Kritik der reinen Vernunft, 1894.

5 Foerster, Lebensführung, 1919.

6 Foerster, Christentum und Klassenkampf, Socialpedagogische Betrachtungen, 1908.

7 Tko je živio makar samo godinu dana sa siromasima, — pripovijeda jedan američki setlement worker, — nikada više neće misliti kao prije. (Foerster: Socijalni rad studentske omladine u Engleskoj i Americi, u prijevodu Socijalne revije, mjesečnik za kulturu, ekonomiju i socijalnu politiku.)

8 Foerster, Sexualethik und Sexualpädagogik, 1907. Odlična knjiga o spolnom uzgoju.

9 Foerster, „Religion und Charakterbildung", psychologische Untersuchungen und pädagogische Vorschläge, 1925; Christus und das menschliche Leben, 1922; Die Stellung des modernen Studenten zur kath. Kirche, 1907;

* ROZHLEDY *

ZA DP. P. STANISLAVEM VLACHEM.

Zemřel mladý kněz; necelý rok po svém vysvěcení. —

Když jsme se 26. listopadu modlili pro fratre nostro defuncto, byli jsme hluboce dojati; vzpomínali jsme. Nedovedli jsme si v tu chvíli představiti jeho vlídnou, sympatickou tvář změněnou neúprosnou smrtí ve voskově bílou tvář mrtvoly. V paměti nás všech žije tak, jak jsme ho vídali jako bohoslovce po celá čtyři léta, vždy milý, vážný a laskavý ke každému. Mezi kolegy nebývá obyčejně zvykem, aby si lichotili navzájem a také sentimentalita nebývá tu pravidelným zjevem. Proto řeknu-li, že zemřelý byl vzorem bohoslovce, pak je to zcela obyčejné konstatování skutečnosti a přesvědčení představených i kolegů. — Když jsme chodívali alumnátní zahradou, hovořili o kněžství a dělali plány do budoucna, tu tmavé jeho oko se zalesklo nadšením, řeč stala se živější a duše více uzavřená než sdílná se otvírala. Mluvil s nadšením o apoštolské práci mezi lidmi, upřímně se těšil na den svého svěcení. Nezůstalo však jen při slovech. Připravoval se s nevšední svědomitostí jak studiem, tak modlitbou. Často klekával v kapli a vroucně se modlíval růženec; nás mladší tím velmi povzbuzoval a my jsme si ho vážili.

Buď s Bohem, příteli! Nebylo Ti dopřáno býti apoštolem, který by dlouhá léta působil požehnání mezi svými svěřenými, nebylo Ti dopřáno hlásati slovo Boží na kazatelně a ve škole, a přece působil's blahodárně svým příkladem i utrpením tak hrdinsky snášeným. Bůh zajisté ocenil i tento apoštolát.

Vzpomínka na Tebe, drahý příteli, budiž nám povzbuzením a vzpruhou! —c—

Misijní apoštolát modlitby na rok 1933.

Leden: Získání protestantů pro církev katol. v zemích misijních.
Únor: Osvobození Číny z dnešních nebezpečí.
Březen: Obrácení Budhistů na dalekém východě, v Birmě a na Ceyloně.
Duben: Mír mezi národy indickými.
Květen: Více misionářů a jejich vnitřní zdokonalení!
Červen: Rozšíření důvěry a lásky k božskému Srdci Páně mezi veškerým lidstvem.
Červenec: Odvrácení nebezpečí laicismu v zemích misijních.
Srpen: Modlitba za biskupy misijní.
Září: Kněžské semináře pro domorodý klérus.
Říjen: Vzbuzení zájmu a lásky k misijím mezi *všemi* katoliky.
Listopad: Získání chovanců misijních škol pro pravou víru.
Prosinec: Skutky lásky v misijích jako příprava věrozvěstů.

Buďme skutečně katolíky, t. j. členy církve obecné a modleme se za *její* potřeby, obětujme sv. přijímání a dobré skutky na tento úmysl, postavme se do služeb dobrého Pastýře! *Upozorněme* členy různých spolků, chovance katol. ústavů a jsem přesvědčen, že se najde mnoho a mnoho obětavých duší, kteří pochopí.

Tvůrčí reakce.

Nedávno vyšlé knihy: Peroutkovo Budování státu a Hajšmanova Česká Mafie, ukazují, že kurs katolíků stále ještě nestojí na úměrné výši k jejich počtu. Oba spisovatelé ohrnují zcela zřejmě nad katolíky nos, což ovšem vyvolalo se strany katolíků polemiky, kterým nebude brzy konec: redaktor Žampach slibuje ve Dnu, že se bude nutno ještě s lecčíms vypořádat. Není to nic nového. Vypozoroval to i Dr. Arne Novák, který řekl kdysi dru Strakošovi upozorňuje ho na neprozkoumané baroko: Vy, katolíci, si mnohého nevšímáte a jen se rozčilujete, když vyjde kniha, v níž se někdo o vás otře. — Arne Novák to vystihl dobře. Je jen jedna cesta, jak se s touto nevšímavostí a přehlížením vyrovnat: Tvůrčí reakce. Vytvořit z nouze a trýzně, do níž nás katoliky český pokrok vrhá, z napětí těchto tlaků vytvořit něco nového, velkého, cenného. Nestavěti proti útokům ateistů ani bázeň, ani protitlak, ani žalobu, ani argument, nýbrž mravní čin katolicismu. Nereagovat na opovržení nekatolíků tím, že bychom před ním zavírali liberálně oči, tím, že bychom se utíkali do hysterického pocitu méněcennosti; nýbrž tím, že proti tomu postavíme něco nového a hodnotného. To je jedině správný postoj, jedině správná cesta. Tu cestu ukazuje skutečnost Hajšmanovy i Peroutkovy knihy: Ne podrážděné odpovědi, žádné polemiky, nýbrž jedině tvůrčí hodnotná práce v každém směru a oboru nás může zachranit.

Typ.

Spisovná čeština a jazyková kultura.

Nakladatelství Melantrich vydalo ve Výhledech (sv. 14.) hlavní přednášky, které byly předneseny v pražském linguistickém kroužku. V předmluvě vytkli autoři své stanovisko k broušení jazyka a prohlásili, že nesouhlasí s nemoudrým a přepjatým broušením Naší Řeči, padli však do chyb opačných: neukázněnost, laxnost nebo neumělost řeči v posledních letech považují za nutné východisko, aby se mohly revidovati teoretické základy. Jde jim o to, „jak řešit aktuální otázky současné spisovné češtiny... se stanoviska jazykové *účelnosti!*"*) Několikráte se tento *základní omyl* v knize vyskytuje. Košatá koruna řeči, se všemi snítkami, je pro člověka tak přirozená, že není možno ji ořezat a nechat jen holé větve. Všechny jemnosti myšlenky mají v naší řeči tak bohatou hmotu, již mohou ztvárniti, tak bohatý *smysl* mají slova sama v sobě, svou přirozeností se tolik dožadují zpěvu, který, jak víme, je bezúčelný, je spontánní, dětský, *lidský*, že je nutno zachovat si plnost a hloubku co nejdéle. Patří k tomu především hloubka historická, k ní je nutno jít, ji vykutat z nánosu věků, slovu osleplému vrátit zrak! Historická čistota jazyka není, jak tvrdí V. Mathesius v příčinném vztahu k jazykové vytříbenosti, můžeme však říci proti tomu, že by nebylo vytříbenosti,

*) „Účelnost" současné češtiny je též otázka morové kultury. Jdeme-li po smyslu slova, nutně se musíme vrátiti k historii. Smysl a skutečnost *slova* pronáší i soud nad nečistou „účelností."

kdyby nebylo historické čistoty. Čím více kazí se řeč konvencí a těmi „vžitými germanismy", tím určitěji nedosahujeme jádra *naší* řeči, jsme možná blýskavější, ale jistě ne čistší a bohatější, neboť duchovní bohatství a čistota *jsou* koreláty. *V. Mathesius* radí „opřít se o jediný organický základ, *o dnešní usus spisovné češtiny*", to jest myslím takové, jako hráti drama na jevišti, kde jsou záludná propadliště, nebo jako doporučovat vodu dešťovou místo vody pramenité, jež prosákla a zčistila se tichem hory. Zkrátka jde tu o hodnotu tradice. Řeč minulých století není vrcholem, ale není radno stromu kořeny usekati. Řeč minulých dob není ztrnulá, neboť v ní dýchá život dob ještě starších. V řeči přítomné je smíšena pravda se lží. Lež je vždycky přítomna, ale časem se usazuje jako kal nebo jako ve sklenici vína vystupuje šum na povrch, šum řeči vystupuje do doby nové a nové. Normou však může býti řeč ustálená, živá (tou je čeština i před 200 lety) a proti ní, proti *charakteru* řeči se nemá nic přijímat. Řeč je hluboká, rostla s národem, utvářela se v srdci i v rozumu. Ledabylost života obráží se v nedbalosti jazykové. Hodnota slova se přehlíží, protože hodnota vůbec se přehlíží. Není-li jistoty a pravdy v srdci a v rozumu, život je roztěkaný, není-li tradice, která zdánlivě jde za dobou, ale která je zkouškou pravdy a vytříbenosti, pravé tradice, která je důkazem pravdy, neboť lež časem se tříští dál, není ani opěrného základu a vše se chvěje a čeří jako lhostejnost. Kdo touží po čistotě jazyka, musí sáhnout hluboko, do pravdy a do bytí národa. Židé pravověrní uchovávají si řeč jako největší poklad. Židé tolerantní, znárodněli, však v nejvíce případech propadli demoralisaci. Neříkám, že jen ztrátou řeči, nýbrž zaprodáním řeči za bohatství a rozmařilost. A nejenom Židé. „Účelnost" řeči nyní tíhne k obchodu, nebo obráceně, ale tradice a pravda postavuje vždycky cíl a „účel" jiný! Cíl *jediný!* Mluví-li prof. *Havránek* — tak převelice učeně, že slovník cizích slov vám nestačí — o čtyřech funkcích jazyka spisovného, vidíte, že je to útok na jednotu! Učenost šroubovaná a nepřirozená je velice podezřelá, myslím, že je to vada výchovy, rozumu a řeči a je jisto, že velicí lidé vždycky se snažili vyjadřovati se prostě, ba jednoduše. Prof. *Jacobsenovi*, jenž takřka hájí germanismy a jenž se dovolává ba i Pavla *Eisnera*, i prof. *Mukařovskému*, jenž tvrdí, že básník zcela beztrestně může, ba má porušovati spisovnou normu, ponechme jejich mínění. Řeč sama básníkem neudělá. Archaisace, vybírání starých slov, protože mají dobrý zvuk a vyvolávají jakýsi dojem plnosti, kouzla, stejně jako stará doba, nestačí k dobrému románu, jak to vidíme na románech Vančurových, je v tom násilí, naprosto však nesmí spisovatel jazyk deformovat, komolit, vyřezávat, to je ještě větší násilí a básník nikdy nesmí takový být, mezi ním a řečí je jakési tajné souručenství. Pozoruhodný je článek prof. *M. Weingarta*. V celé knížce, s ostatními články je jaksi nesourodý, už proto, že věc pojal historicky a pak, že pozoruje *řeč*, jak ji každý vnímá bezprostředně. Studii pojmenoval „zvuková kultura českého jazyka". Jde mu o řeč, o zvuk a proto říká, že je trapné poslouchat, čte-li se nyní skoro vesměs hlasem jednotvárným, vytýká, že lhostejnost k řeči je čím dál větší. Víme, co znamená hudebnost řeči, čím převelice vyniká francouzština nad němčinou, oč příjemnější je polské rz než če-

ské ř, víme, v čem je přednost dobrého recitátora, zpěváka a kazatele. Přešli jsme tím k věci praktické, k účelu škol a ke smyslu řeči, ke kráse našeho jazyka, která se obráží v rozumové *správnosti* a v srdečném *tónu* jejím. *J. D.*

Studující a misie.

Ve dnech 2. až 6. srpna 1932 konal se v Salzburku sjezd německé studující mládeže, organisované v tak zv. Missionskreuzzug (Misijní křížová výprava). Více než 800 členů ze všech krajů Německa a Rakouska se sešlo v tomto starobylém městě, jemuž říkají hrdě „německý Řím". Dostavili se i delegáti ze Švýcar. Holandska i z Československa. Heslem sjezdování bylo. „Sjednocení říše Kristovy".— Udržení, rozšíření, sjednocení a prohloubení víry. Sjezdování řídil a uspořádal generální sekretář Díla šíření víry v Rakousku Msgr. K. Duxler a P. R. Schütz S. J. První den ukázali referenti v přednáškách, doplňovaných názorně filmem a diapositivy, misie v boji s pohanstvím. Večer pak procházel zástup nadšených mladých lidí městem se světly v ruce s provoláváním: „Kristus musí vládnout!" —„Bůh tomu chce!" atd. Druhý den jednalo se o bolševismu, který láká do svých tenat celý svět, ale zvláště mládež. Skvělou přednášku o kolektivismu měl ruský jesuita P. Ivan Kologrivov. Kterak řádí komunismus v Číně, o tom promluvil jeden mladý čínský misionář. Třetí den konečně byl věnován referátům o praktické misijní práci ve vlasti.— Tento sjezd obeznámil katolické studenty se vším tím co je dnes starostí a úkolem světových misií. Hlavní význam jeho spočívá jistě v posílení katolického sebevědomí a rozhodnutí rozšiřovati království Kristovo v nás i kolem nás.

(Kath. Missionen Dz. 1932.)

* NOVÉ KNIHY *

LIBER PROPHETAE JOELIS e textu originali latine et metrice versus, explanatus, notis criticis et philologicis illustratus autore Dre Bart. Kutal, Olomouc, Lidové závody tiskařské a nakladatelské. Cena Kč 20.

Autor pracuje obvyklou dnes metodou exegetickou. Podává latinský a „metrický" překlad prorokova spisku z původního, kriticky upraveného textu. T. M. snaží se podržeti v aktuelním jeho znění. Konjektury, pokud nejsou nezbytné, odmítá. Překládá doslovně. Rozdělení T. M. na čtyři části (kapitoly) podržuje. Překlad uvedených 4 částí vykládá obšírně. Výklad (adnotationes) klade za překlad textu. To — kniha je psána pro odborníky — stěžuje četbu. Alespoň poznámky kritické a linguistické, ze kterých vyplývá znění překladu, měly býti uvedeny u každého verše pod čarou. — Překladu a výkladu předesílá autor obsažný výčet literatury. Díla exegetů katol. označuje hvězdičkou. Úvodem (prolegonena) promlouvá mimo jiné o Joelově osobnosti a jeho kněžském úřadě i o době, kdy prorocké řeči konal a psal, Rozhoduje se pro dobu před exilem a pro časový výsek 730—693 př. Kr. Své rozhodnutí podepírá: Joel 4, 2; 4, 16; 3, 1; 3, 2. Dobu před exilem prokazují autorovi hlavně slova 3, 2: na otroky a služky (vyleje Jahve ducha svého): Israelité ve vyhnanství zchudli. Vrátivše se z vyhnanství neměli sluhů. Slova uvedená mohla tedy býti pronesena dle mínění autorova jen před exilem!?

Věcného seznamu a seznamu hebrejských a řeckých jmen v knize není, ač by byl žádoucí.

G. Meersseman O. P.. INTRODUCTIO IN OPERA OMNIA B. Alberti O. P., Brugis, C. Beyaert 1931, stran XIV-174, cena 50 fr.

Od té chvíle, co sv. Albert Veliký prohlášen byl svatým a zároveň učitelem

církevním, utěšeně vzkvétá studium jeho spisů. Spisy sv. Alberta jsou méně známy než spisy jeho slavného žáka sv. Tomáše Akvinského. Mnohé spisy sv. Alberta — i důležitější nebyly vydány, mimo to u mnohých spisů nelze přesně udat tituly jejich, mnohdy nelze rozpoznat v komentářích sv. Alberta text původní od parafrase sv. Alberta. — Spisy sv. Alberta byly sice již vydány, tak v Lyoně r. 1651 od P. Jammy-ho a v Paříži r. 1890 od Aug. Borgneta, ale v těchto vydáních často není patrna povaha těchto spisů, ani jaké místo zaujímají mezi spisy sv. Alberta. Konečné mnohé spisy jsou pochybné a podvržené.

O všech těchto otázkách přehledně a s velikou erudicí pojednává autor ve své knize. V první části probírá spisy filosofické, v druhé theologické a v třetí spisy různé, jak authentické, tak i nejisté a podvržené.

V předmluvě praví sice autor skromně, že podává jen málo nového nebo neznámého, a že není jeho úmyslem ex professo probírati otázku anthenticity a chronologie, poněvadž v těchto věcech dosud je mnoho kriticky nezjištěného, avšak přece podává mnohý zdařilý pokus řešení těchto otázek.

Spis je velmi cennou pomůckou pro toho, kdo podrobněji se chce zabývat studiem spisů sv. Alberta Velikého.

V novější době objevilo se na ztichlém knižním trhu katolické, české literatury vědecké dílo doktora círk. práva *Jos. Pejšky* „CÍRKEVNÍ PRÁVO — SE ZŘETELEM K PARTIKULÁRNÍMU PRÁVU ČESKOSLOVENSKÉMU". — Svazek I. — Autor měl při své práci na mysli hlavně české a slovenské bohoslovce, jimž chce podati příručku nevšední hodnoty. Je tedy v zájmu jejich obstarati si ji co nejdříve. Jako theolog IV. ročníku, který povinně prostudoval každý její řádek (neboť kniha zavedena na našem ústavě), poznal jsem srovnáváním s jinými díly vynikajících kanonistů (Ottavianiho, Cavagnise, Schneidera, Conte a Coronaty a j.) její nezadatelné přednosti: *stručně, přehledně a úplně* podává obsáhlou jinak látku o pramenech círk. práva a veřejném právu církevním. Kdo prostuduje tento spis nemusí již nahlížeti do obšírných a často nezáživných komentářů příslušných kanonů. Největší cena díla pro českého i slovenského bohoslovce spočívá ovšem v tom, že v každém článku je brán zřetel k partikulárnímu právu našemu. Kniha má význam pro českého bohoslovce nejen po dobu jeho studií, nýbrž i v pozdějším životě — zvláště v spolkové činnosti českého kněze i ve zpovědnici bude mu bezpečnou vůdkyní v právních pochybnostech.

Objednávky vyřizuje „Správa theologického ústavu redemptoristů v Obořišti" pošta Dobříš-Čechy. *Pro bohoslovce* i při jednotlivých objednávkách *knihkupecká cena* s 20% slevou.

J. Doudlebský CSsR boslovec IV. roč.

Essad Bey: STALIN. Přeložil Hugo Kosterka. Jos. R. Vilímek v Praze 1932.

V gruzínském městě Gori narodil se Soso Džugašvili, nynější krvavý diktátor šestiny světa. Obávaný pro tvrdou ruku, „jež pevně drží železné koště, stal se samovládcem Ruska a vůdcem světového komunismu, jediným dědicem Marxe a Lenina a ponenáhlu stálým zjevem v politické části všech evropských a amerických listů". Zvláštní, hrozivý typ Orientálce, zkreslovaný bolševiky i nepřáteli, nutil k přímému pohledu v oči. A ozřejmení jeho bytosti, osvětlení záhad v jeho životě podal velmi objektivně jeho soukmenovec Essad Bey. Dlouhý pás obrazů — celý život nového ruského cara od jeho mládí, jež ztrávil na ulicích v Gori u otce ševce, jeho pobytu v semináři, k prvnímu vzplanutí pro Marxovy ideje, po čemž následoval trest a pak úplné zasvěcení se krvavým učitelům, nesnáze, žalář, vyhnanství, železné důtky a nenávist ke všemu, co není rudé a věrnost psa komunismu — to je několik momentů knihy. Zdá se, že Essad Bey chce vyzpívat ódu na svého gruzínského soukmenovce, ale je to jen vyzdvižení historických fakt, neboť neváhal ukázat také na Stalina brodícího se v krvi, opojeného vraždami, člověka do jisté míry omezeného, s nesmírnou však potřebou expanse, dovedl ukázat na divoké prvky Asiata v jeho povaze a podat Stalina takového, jaký je: nezkrotný bolševik, věřící jen důtkám, absolutní vyznavač komunismu. — Konečně je v knize mnoho věcí, které umožní posoudit nynější stav Ruska a vnitřní konstrukci velikého ohně na rozhraní dvou světů. S.

ŽIVOT KRISTA PÁNA PODLE ČTYŘ EVANGELIÍ. Napsal *Dr. Bohumil Spáčil T. J.* Svazek pátý. —

Spáčilova rozjímání byla i v našem časopise několikráte oceněna. A to, co krásného bylo řečeno o předešlých svazcích platí též i o tomto svazku. Obsahuje rozjímání z umučení a oslavení Krista Pána. Co nejvřeleji doporučujeme! Sk.

MUSEUM ROČ. LXIV. 3
V BRNĚ V ÚNORU 1933 ČÍSLO

33—1933.

Slova sv. Otca pri odovzdaní Bully Quod nuper o prehlásení mimoriadneho Svätého Roku z príležitosti tisícdeväťstého výročia smrti Kristovej.

V nedeľu 15. januára o 10. hod. ráno sv. Otec Pius XI. dal svoj najvyšší súhlas k prehláseniu mimoriadneho Svätého Roku a velikého Jubilea z príležitosti tisícdeväťstého výročia vykúpenia ľudského pokolenia. Za prítomnosti mnohých prelátov Regens „Apoštolskej Kancellerie" podal sv. Otcovi originál Bully a prosil ho o svolenie k prehláseniu. Sv. Otec odovzdal Bullu Dekanovi Apoštolských Protonotárov Mons. Wilpertovi s poverením prehlásiť ju, pričom povedal niekoľko významných slov:

„Hľa Bulla o prehlásení tohoto jubilea opravdu mimoriadneho medzi mimoriadnymi, ba skôr, chceli sme riecť, mimoriadneho medzi riadnymi, pretože názor mimoriadny dostal smysel jubilea jakosi zredukovaného. Teraz však, ako sme sa už inokedy vyslovili, máme v úmysle, aby toto jubileum bolo mimoriadne v tom smysle, že bude väčšie než jubileá obyčajné, ba čo viac, najväčšie medzi jubileami, ako je najväčšia a nekonečná velikosť a dôstojnosť udalostí, na ktoré sa vzťahuje, to jest viacstoročná oslava diela nášho Vykúpenia.

Quam speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona! (Tieto slová platily zvestovateľovi jubilea.) Opravdu, slovo pokoja, velikého, najvyššieho pokoja, ktoré lektor Bully ohlási svetu! Pokoj v najvyššom a najširšom smysle, jaký si len možno mysleť. Ak je každý pokoj tajomstvom a podmienkou blaha, ak skoro každý pokoj (lebo nad pokojom je poriadok a poriadok už sám v sebe je blaho, vyššie než ktorékoľvek iné) je nositeľom blaha, predpokladom blaha, tak to platí predovšetkým o tom veľkom pokoji, ktorý sa nevzťahuje iba na usmierenie človeka s človekom, národa s národom. Tie vonkajšie pokoje sú nepatrné, keby sa i zdaly, alebo i vskutku boly velikými, v prirovnaní s pokojom vnútorným hoci len jednej jedinej duše s Bohom; a eště menšími sa ukážu, keď sa pomyslí na veliký pokoj celého sveta, na ktorý je pozvané celé ľudské pokolenie. Je to pokoj, ktorý Kristus Vykupiteľ priniesol na zem tým, že výrok smrti pribil na svoj Kříž, zmeniac ho tak na rozsudok spasenia; je to pokoj, ktorý chceme

aby bol hlásaný v nastávajúcom Svätom Roku pod heslom, ktoré sme už dali: Adoramus Te, Christe, et benedicimus Tibi, quia per Crucem Tuam redemisti mundum.

To zaiste dostatočne ukazuje, s akými citami poverujeme Dekana Apoštolských Protonotárov tým ohlásením, s akou vrúcnosťou voláme k Dobrotivosti Božej, aby po prehlásení Bully dožičil v najhojnejšej miere dobrodenia, ktoré i samo oznámenie naznačuje, dává úfať a vyzýva prosiť.

Už zo sameho pôvodu jubileí v Starom Zákone vyplýva, že jubilejný rok má byť rokom pokoja, odpúšťania a smierenia, ba vlastne odpustenia dlžôb. Do Nového Zákona sa to tiež prenieslo v lesku Kristovom a povznieslo sa do vyššieho rádu, takže rok jubilea stal sa rokom pokoja duchovného vnútorného, duchovného ovocia, odpustenia hriechov, odpustenia trestov za hriech.

To všetko však, hoci je v ráde tak povznesenom, zjavne nevylucuje, aby prekypovalo i do rádu nižšieho. Nemôžeme zaiste zabúdať, že Ježiš Kristus riekol: Regnum meum non est de hoc mundo; nemôžeme zabúdať, že sa netýká nás určovať, čo sa má alebo môže činiť na poliach, ktoré nespadají do našej právomoci. Zrejmo však nikto nám nemôže zabrániť prosiť Boha, aby ráčil rozšířiť na všetko, kde je toho treba, ono požehnanie pokoja, ono dobrodenie odpustkov a odpustenia, tak aby nič nechýbalo so stránky Kristovho Námestníka; aby sa mohlo dosiahnuť toho, čo je konečně už v prirodzenosti vecí, aby totiž duchovný blahobyt nielen jednotlivcov, leč, ako si to vrelo želáme, všetkých národov hojne prekypoval a vplýval na všetky iné polia, to jest na život politický, na život medzinárodný, v celom rozsahu a vo všetkých smeroch."

Po týchto otcovských slovách a prianiach sv. Otec udelil apoštolské požehnanie ohláščovi Bully a tým istým požehnaním chcel doprevádzať i samo vyhlásenie jubilea. Bulla hneď dopoludňa bola prečítaná v portiku baziliky sv. Petra a Pavla a odpoludňa v portiku arcibaziliky Lateránskej a baziliky Liberiánskej. *(Z Říma.)*

Aug. Malý, Č. Budějovice:

KDYŽ SLAVÍME PAMÁTKU VELIKÝCH V CÍRKVI...

(K 50. výročí smrti biskupa vlastence J. V. Jirsíka.)

Byl velikým... Slyšíme nebo čteme to čas od času u příležitosti památky úmrtí slavných mužů, kteří se nějak povznesli nad úroveň své doby, svého povolání, svého národa. Velice cenili lidé jejich dílo, udělali je ve svých představách a slovech velikými. Každá společenská jednotka nese v záhlaví dějinných svých archů jména svých

slavných, na jejich činy a slova osobuje si právo. Jimi se pyšní, jimi nehrdinsky bojuje a vítězí kdejaká kulturní firma. Škoda, že i velikáni umírají. Trochu slávy, kamenování dal by jim dnes svět v úděl. Má velké duchy v dějinách svět, má je Církev. U jedněch cenili a rozdávali slávu lidé, u druhých Bůh skrze Církev. Tam zbožňuje se nadčlověk, tady sklání se koleno před Bohem, jenž dal takovou moc lidem. Jedni již vzali odměnu svou, druzí v náhradu za ni obdrželi Boha. Ano, má Církev Kristova biskupy, kněze i laiky velké před Bohem i před lidmi, úžasnou silou lásky Boží a blíženecké inspirované k dílům, jejichž hodnota přímo úměrně roste s dobou, jež vzdaluje nás od jejich životního, vítězného finale — smrti.

23. února 1883 zemřel česko-budějovický biskup Jan Valerián Jirsík. Socha Dobrého Pastýře stojí nad jeho hrobem. Byl jím. Dvaatřicet let věrně následoval Mistra, Pastýře pastýřů v úřadě biskupa, dvaatřicet let byl hybnou pákou vlasteneckého hnutí českých lidí v Č. Budějovicích. Děkujíce za něho Bohu, po padesáti letech vzpomínáme ho všichni na jihu Čech, ctíme v něm příklad svůj a otce my — bohoslovci jeho diecése. Vždyť většinu nás hostily a vychovávaly ústavy jím založené — studentský seminář a české gymnasium Jirsíkovo.

J. V. Jirsík nebyl z kraje českého jihu. Jsa rodákem z Kácova u Sázavy (*1798) několikráte mění pobyt gymnasijních studií — Hradec Král., Praha, Litomyšl. Theologii studoval v semináři pražském. Byl záhy bystrým pozorovatelem života, postřehl potřeby Církve, lidu, národa. R. 1820 začal kaplanovat v Citově, pobyl v Roudnici a Železné Hoře a stal se farářem v Měnicích u Velvar. Vůle Boží však určivši mu vyšší cíle, vedla jej později jako kanovníka kapituly hradčanské do stínu dómu svatovítského, kde obliby získala si jeho kázání. Pravdu měl kardinál Schwarzenberg, když o Jirsíkovi prohlásil: „Mám vzácnou perlu v kapitule své...“ A přece jinam ji chtěl zasaditi nejvyšší Pán a znalec srdcí, aby teprve zazářila.

J. V. Jirsík byl 1851 jmenován biskupem česko-budějovické diecése. „Nic není vznešenějšího nad svaté úřadování biskupů, kněží a jáhnů, jestliže se koná podle zásad Kristem daných, ale také není nic těžšího a nebezpečnějšího”, psal sv. Augustin, ujímaje se biskupského úřadu. A dobrým pastýřem duší se osvědčil J. V. Jirsík. Tím řečeno vše. Jeho srdce záhy ztotožnilo city své a zájmy s potřebami diecésánů. Mnoho bylo těch potřeb. Bídy dost a lásky málo. Na půdě jižních Čech a hlavně v jejich centru — Č. Budějovicích trpěla dlouho útiskem vlády pasivní, zakřiknutá duše česká. Vzmahajícímu se češství neodpovídal chladný, odmítající postoj vlády, podporovaný německou národností, jež hájila svoji prestiž. Chtěl míti pro stádečko své biskup českobudějovický české, dobré pastýře duší. Proto pro kněžský dorost založil studentský seminář. Hůře bylo s českým gymnasiem. Nebylo ho vůbec. Bortily se všechny plány a pomocné akce nepřízní různých stran. Co zdálo se takřka nemožným, zdolala Jirsíkova iniciativní vůle a důvěra, že jde o věc práva lidského i Božího. Bit ranami nepřízně a bezpráví, založil české gymnasium. Biskupa nejchudší diecése stálo tříleté vydržování ústavu 100 tisíc zl. Věrné

duše jeho stáda však pomohly a brzy nadobro padla hráz, již neinteresované a odbojné živly nastavěly proti vytrysknuvšímu nadšení českého lidu. Dobročinnost a ochota pomoci neznala u zvěčnělého biskupa mezí. Zatlačiv v osobním já prospěch a pohodlí, dal se druhým. Mládeži hlavně patřil zápal Jirsíkova srdce, pro ni založil studentský seminář, gymnasium, první českou školu dívčí, i k nejubožejším se sklonil, založiv sirotčinec a diecésní ústav pro hluchoněmé. V kruhu jejich cítil se nejšťastnějším. Přál biskup Jirsík obrodným snahám a vlasteneckému zápalu bohoslovců literární jednoty, vždyť byla to poslední intence jeho realisovaných plánů — dobrý český kněz. Životní dílo vlasteneckého pastýře rostlo nesčetnými obětmi, bezprávími a kříži, jež trpělivě snášel. Za vše hřála ho aspoň láska těch, kteří za tolik mu vděčili a kteří teprve pocítili dobrotu jeho duše, když odevzdal ji 23. února 1883 v ruce Pána života i smrti. Umřel pastýř, otec, vůdce. Čest budiž jeho památce! Po padesáti letech vzpomínáme...

Je jubileum, vzpomínka a oslava každá jakoby výkřikem do všedního prázdna doby, do ukolébaného kompromisu duchů, jest bleskem, jenž aspoň na okamžik osvítí stav věcí. Minulost rázem promítá na plátno přítomnosti pravdu a lež, ctnost a hřích, velikost a nicotu lidského snažení. Exaktně zjišťuje se bezpečnost dráhy, po níž jede lidstvo... Proč? Poněvadž vzpomíná se lidí, kteří volili dobrou dráhu a došli svých cílů! Jdou tudy dnešní lidé? Snad, možná, nikoli... Chyba! Přímky, jež měly jít paralelně, se protínají; jedna vede na vrchol lidských mravních možností, druhá mizí tam někde dole...

Tiše a skrytě, jak do zahrady Boží, sázeli dělníci na vinicích do srdcí svých a do srdcí bratří semena víry, oheň lásky, živený stálým životem v Bohu a pro Boha. S velkomyslnou důvěrou sahali po křížích, obětech a bědách — zalévali a nebeský Hospodář dal vzrůst. Přišla doba žní... Před našimi zraky ve chvílích vzpomínání náhle vyvstávají, oslňují naše polomřivé zraky, zvyklé hostit tvářnost všedních ulic, lidí všední modlitby a všední práce. Byli to jiní lidé, byl tenkrát zlatý věk, kdy rodili se velikáni, svatí? Nikoliv. Povrchnost, bázeň před povinností, zavazující každého, nedovoluje nám nahlédnouti dál, hlouběji do velikých karakterů. Což, kdybychom snad je musili následovat ven, na mráz, do boje a opustit pokojný a teplý domov kvietismu, pohodlí? — Budeme bojovat...!

Hle, září nám příklad Jirsíkův. Jaké as světlo vrhá postava jeho do našeho, výhradně našeho bohosloveckého života? — Genialitu jeho charakterisují dva rysy: byl knězem, byl vlastencem. „Bůh, Církev a Vlast"... bylo jeho heslem. Byl velikým biskupem, pastýřem duší... Jistě nesmlouvavý zdravý idealismus, den za dnem, krok za krokem realisovaný milostí shůry a silnou vůlí, dovedl ho do výše, v níž ho vidíme. Ukazuje nám cíl. Kněžství bylo mu svatou službou Boží, v níž vyvolenec musí očistiti duši a rozšířit srdce; v ní jednou musí padnout nepřehledná hradba vlastního já, aby služebník Kristův viděl dál — v slzavé údolí, kde bída řádí, lkají siroty, kde bezpráví zařezává se do těl a duší, jež hynou. Nutno si pokládat za povin-

nost snížit se k cizí bolesti a podati ne jednu, ale obě ruce k pomoci. Tedy více idealismu a méně sobectví, malé já a veliký všemohoucí Bůh! Z toho plyne velká důvěra.

Byl Jirsík vlasteneckým Čechem. Jinak, docela jinak — z hladu egoismu miluje se vlast v dnešní době. A zcela jinam zas obrátíme vlastenecký zájem my — budoucí vojíni Kristovi! Tehdy dělo se bezpráví a hrozilo nebezpečí národnostní. Dnes přítel vlasti pomalu ztotožňuje se s nepřítelem Církve, Boha, náboženství. Hrozí nebezpečí laicismu a naprostého nihilismu české duši katolické. Jde tedy o záchranu vyšších statků... Kde budou horliví pastýři stáda? Propagandě komunismu lépe se daří pod rouškou bezbožectví! Kam dostanou se Slované bez Boha? Obnovíme se tedy v předsevzetích prázdninového velehradského sjezdu. Jirsík si při překážkách a potížích, jež kladla mu vláda, říkal: „Nutí mne, abych ještě větší věci podniknul, na mé osobě nemá sejíti." Tak dovedl říci jen silný karakter. A ještě něco. Musíme bezpodmínečně zachovati na poli zájmů náboženských, sociálních, hospodářských a politických pořad Jirsíkova hesla: Bůh, Církev a Vlast. Má to svůj význam, ušetří to mnohá zklamání.

Vzpomínáme, oslavujeme, pyšníme se a zvedáme hlavu v důvěře, že i na nás usměje se paprsek lichotivého uznání, úcty...? Nestačí to. Jinak by měl pravdu básník: „..tak mohou chlubiti se blechy, jež ve královské hřívě strpěl lev, že lví jim proudí útrobami krev." *Ne velká slova, ale velké činy!* Ideál Jirsíkova kněžství je hodný následování. Probudíme se z dřímoty skepse a půjdem za ním?

Vojtech Balažovjech-Osvaldovec:

K POŠTÁTNENIU CIRKEVNÝCH ŠKÔL S OHĽADOM NA SLOVENSKO.

Nové časy — nové myšlienky, keď aj nie celkom originálne. Pred nedávnom reforma vyučovania na školách — teraz poštátnenie cirkevných škôl. To všetko v mene pokroku a vedy. Pod jej titulom možno snáď najsnadnejšie reformovať a práve preto treba veľmi dbať, aby to boly skutočné reformy. Treba uvážiť, či sú odôvodnené, potrebné a či splnia, čo sa od nich očakáva. Poštátnenie cirkevních škôl má tiež byť reformou. Avšak čím odôvodniť jej oprávnenosť, potrebu a čo zaručuje jej úspech?

Cirkev má povinnosť od svojho Božského Zakladateľa učiť národy a nielen učiť, ale aj dohliadať na kresťanskú výchovu mládeže. Toto prízvukoval aj sv. Otec Pius XI. vo svojej encyklike o kresťanskej výchove mládeže (z 31. prosince 1929): „Nepopieratelným právom a spolu nezbavitelnou povinnosťou Cirkvi je, dohliadať na celú výchovu svojich synov tak v ústavech verejných

ako i v súkromných, a to nielen na vyučovanie náboženstva, ale i na ostatné predmety a ustanovenia, nakoľko tiež súvisia s vierou a mravmi. Užívanie tohoto práva nemožno nazývať nepatričným miešaním sa do cudzích vecí, ale radšej materskou starosťou Cirkvi na ochranu svojich synov před všelijakou otravou doktrinálnou a morálnou." Cirkev môže svoju povinnosť vykonávať dvojakým spôsobom. Buď katolíci patřičného územia vymôžu si, aby verejné školy obecné a šťátne, založené a vydržiavané z daní katolíkov, boly katolícke; buď si založia vlastné katolícké školy, keď štát ich požiadavke vyhovieť nechce. Spravodlivosť však žiada, aby štát založil školy aj katolíkom vyhovujúce, keď tak robí nekatolíkom.

Poštátnenie školstva je nesprávne vo všeobecnosti, lebo sa protiví právu prírodnému. Rodina bezprostredne od Stvoriteľa dostala poslanie a tým aj právo vychovávať dorast. Právo to je neodcudziteľné! Neobstojí námietka, že člověk sa zrodí občanom a preto v prvom rade patrí štátu. Veď človek prv než bol občanom, musel jestvovať. Jestvovanie však nedostal od štátu, ale od rodičov. Katolíckemu rodičovi však nemôže být ľahostajné, či jeho dieťa dostane v škole katolícku výchovu alebo nie, či sa učí veciam, ktoré sú katolíckému náboženstvu protivné alebo nie, či bude z neho charakterný človek alebo nie. — Poštátnenie škôl je nesprávne aj v pomere k Církvi katolíckej. Protiví sa ono pozitívnemu právu Božiemu. (Iďte a učte všetky národy!" Mat. 28, 18). — Konečne štátny monopol školstva nikdy a nikde nejestvoval a pokusy o jeho zavedenie sa nezdarily.

Cirkev má aj historické právo na svoje školstvo. Veď vždy a všade všetkými možnými spôsobami, teda i školou, hlásala náboženstvo, rozširovala kultúru. Lepším poznáním diela Božieho snažila sa viesť ľudi k Bohu. Najprv školami katechetickými, potom kláštornými, katedrálnymi, kapitulnými a od VII.—VIII. st. školami farskými. Postupne zakládala aj školy stredné. V XIV.—XV. st. vznikaly školy mestské, v ktorých okrem kňazov učili aj laici. Vznikom protestantizmu vrastal aj počet nekatolíckych škôl, ktoré boly podriadené už svetskému panovníkovi. Týmto smerom ubieral sa i ďalší vývoj školstva. Štát potom absolutistický XVII.—XVIII. st. vyhlasoval školstvo za vec štátu (Josefinizmus) a liberalizmus XIX. a XX. st. chce mať školstvo zlaicizované, oddelené celkom od Cirkvi. Cirkev však stále prízvukovala náboženský ráz školstva. Povolila rády (jezuitov, piaristov, škol. bratov, uršulinky atd!), ktorých hlavnou úlohou je vyučovať a vychovávať v školách katolícku mládež v duchu katolíckom. Cirkev teda nielen na základe práva pozitívneho, ale i historického má právo školy zakladať a mať.

Na Slovensku Cirkev mala a má množstvo škôl. Opatrovne, školy ľudové, meštianské, učiteľské ústavy a gymnázia. Katolíckej univerzity u nás nateraz niet. Zhodnotením významu jednotlivých škôl vysvitne, že niet potreby poštátniť ich, nehľadiac k tomu, že poštátnenie škôl znamenalo by zaťaženie šťátnej pokladne značnými položkami.

V opatrovniach dostáva sa deťom prvej výchovy mimo domu rodičovského. Sú to prvé kamene základu pre ohromnú stavbu charakteru, od ktorého môže závisieť šťastný, či nešťastný život jednotlivca. Výchova charakteru postupuje síce všetkými školami, ale v opatrovni dieťa prvý raz zakusuje ťažkosti spoločenského života a mnoho záleží na tom, jako sa ich naučí znášať. Učením veršíkov a rôznymi hrami bystrí si rozum, zatiaľ čo matka doma môže nerušene pracovať.

Takto dieťa oboznámené snáď s primitívnymi znalosťami pravidiel slušnosti, s najzákladnejšími poznatkami z náboženstva prichádza do ľudovej školy. Tam už pozornejšie sleduje učiteľa a snaží sa jeho vôľu plniť. Vo vyšších triedach si všíma aj jeho spôsobov a prírodzene ich napodobňuje. Preto potrebné je, aby učiteľ neučil a nerobil niečo, čo by sa snáď protivilo katolíckemu náboženstvu. — Toto je dôležité hlavne u učiteľov na meštiankach a školách stredných, gymnáziách a učiteľských ústavoch. V nich totiž žiak sbiera vedomosti, ktoré nie málo prispievajú k utvoreniu životných zásad, životnej filozofie, slovom k vytvoreniu charakteru. Na cirkevných školách vždy je väčšia možnosť zabezpečiť výchovu a vyučovanie v duchu katolíckom, než na školách obecných štátnych, kde obec a štát zväčša nie veľkým ohľadom na náboženstvo dietok dosadzujú učiteľov.

Dobrý kresťan musí byť dobrým vlastencom, národovcom. V tomto chľade cirkevné školy na Slovensku vykonaly mnoho. Myslím tu hlavne na kat. gymnázia v Banskej Bystrici v Kláštore pod Znievom. — V roku 1849 zásluhou kanonika Kozáčka poslovenčené bansko-bystrické gymnázium, na ktorom cez desať rokov účinkovali českí profesori, pripravilo národný kvas a pôdu pre nasledujúce obdobia. Aj maďarská história priznáva českým profesorom tieto zásluhy. „Ako výteční profesori odchovali zaiste veľa výborných žiakov, ale koľko bolo z nich oduševnených vlastencov?“ Takto píše o nich maďarský historik Jurkovich (A bezsterczebányai kir. kath. fögymn. története, B. Bystrica 1895.) Po Moysesovom zakročení vo Viedni r. 1862 na ústav přišli prví slovenskí profesori. Krásne výsledky ich práce boly vzpruhou, príkladom i nádejou. Bystrica zásluhou tejto školy stála v čele národného hnutia. Táto slovenská éra trvala len šesť rokov, ale pre slovenský život znamenala mnoho. Časť bystrických študentov študovala v Pešti na univerzite. Títo vysokoškoláci so živým záujmom sledovali slovenské školské udalosti. Mladá generácia, ktorá ssála do seba iné nauky o vlastenectve a povinnostiach k národu, bola presvedčená, že katolícky život bez katolíckych škôl bude len živoriť a bude vydaný na milosť a nemilosť maďarského šovinizmu. „Táto mládež odchovaná výbojným duchom biskupskej residencie, ťažko niesla, že slovenský katolicizmus, ktorý priniesol toľko kladných hodnôt do slovenského národného života, nemá ani jediného slovenského katol. gymnázia.“ — Píše K. Čulen vo svojich „Rokoch slovenských nádejí a sklamaní“ str. 92. Preto s radosťou vzala na seba agitačnú časť pod-

niku pre postavenie slovenského katol. gymnázia v Kláštore pod Znievom. V Peštbudínskych vedomostiach, r. VIII, č. 35, uverejnila „Ohlas", ktorým zhodnotila význam gymnázia a pobádala slovenskú verejnosť k hmotným obetiam. V r. 1869 bolo skutočne gymnázium otvorené zároveň s alumnátom. O jeho význame K. Čulen vo svojej knihe, str. 127—128, píše: „Znievské gymnázium bolo ústavom čisto ľudovým. Vychovávalo synkov chudobných slovenských rodičov, vychovávalo ich zase len pre tento ľud. Väčšina odchovancov tohoto gymnázia vyvolila si za povolanie stav kňazský alebo učiteľský. Dve povolania, ktoré majú najbližší kontakt s ľudom a dve povolania, ktoré maly najväčší význam pre slovenský národ. Lebo treba mať na pamäti, že časoch, keď sme nemali ani jediného slovenského gymnázia ani Matice slovenskej, najvyššou tribúnou, na ktorej sa mohla pestovať slovenská reč, bola kazateľnica a cirkevná ľudová škola. Tieto dve miesta staly sa jediným útulkom slovenskej reči.

Vyznam slovenských gymnázií nebol len v tom, že boly slovenské rečou. Veď keby boly aj tieto slovenské gymnáziá len také, ako ostatné, keby učbári slovenských gymnázií neboli sa starali i o hmotné zaopatrenie slovenských študentov, nikdy by neboly maly toho významu, aký v skutočnosti maly. Len malé porovnanie: „keď slovenský študent v kláštorskom alumneu platil mesačne maximálne 5 zlatých, vtedy v bystrickom už pomaďarčenom alumneu platil 15 zlatých". Alumnát bol veľkého sociálneho významu, lebo umožňoval štúdium synkom z najchudobnejších vrstiev, z kterých vychádzali naši najnadanejší ľudia. Mnohí žiaci prichádzali do Znieva bez haliera, bez kníh a postriedkov. Celý ich majetok tvoril odporúčajúci list niektorého slovenského vlastenca. O kázni a pokroku vo vedách najlepšie svedčí výrok predsedu vyšetrujúcej komisie pred zatvorením gymnázia r. 1874 G. Tanárkyho, taj. min. kultu: „Teším sa, pánovia, že vám musím zalichotiť a povedať, že takého gymnázia, ako je vaše, niet ani v čisto maďarských mestách a poviem to i pánu ministrovi — a ak bude treba — aj na sneme budem zastávať túto svoju mienku." (K. Čulen Roky slov. nád. a sklam. str. 251.) Tak hovoril pri záverečnej konferencii shromaždeným profesorom. Znievské gymnázium bolo jedno z tých, ktoré nám vychovaly generáciu, na ramenách ktorej spačívala ťarcha slovenského života v časoch najtemnejšej národnej poroby. Toto by bol národný a sociálny význam slovenských cirkevných gymnázií v minulosti.

Dnes síce národná výchova je vo všetkých školách, ale nemožno upreť potrebu ľudí, ktorí nie laickou morálkou a lebo nejakým citom pre povinnosť, ale svedomím sú nútení presne vybavovať povinnosti svojho stavu. D'aleko som od toho, aby tvrdil, že odchovanci štátnych škôl nemôžu vykonávať a nevykonávajú svoje povinnosti presne, len myslím, že na cirkevných školách je väčšia istota a možnosť vychovať, vypestovať silné charaktery, ktoré svojou

prácou sú prospešné nielen sebe, ale i štátu a spoločnosti vôbec. Dôvod je proste ten, že človek, ktorý verí, že jedenkrát bude museť zodpovedať za všetky svoje počínania a skutky a že bude súdený, aby bol odmenený alebo potrestaný, iste bude svoje povinnosti svedomitejšie vybavovať, než ten, ktorý je vedený onou morálkou alebo citom pre povinnosť. Prípady denného života potvrdzujú, že na morálku a na cit povinnosti sa zabúda, robí sa s nimi kompromis, ba robí sa proti nim v domnení, že sa to nikto nedozvie. Preto je potrebné zamyslieť sa, uvážiť všetky okolnosti a vtedy nemožno prijsť k inému záveru, než ponechať školskú výchovu Cirkvi a Štátu zároveň.

KREV VOLAJÍCÍ O POMSTU.

Vztyčená avšak nerealisovaná hesla Velké francouzské revoluce: Liberté, fraternité, égalité zrodila myšlenky sociální reformace v jejich smyslu. Ukázala možnost boje za nové řády, boje jak fysického, tak i čistě literárního, nadchla sociální theoretiky, dala vznik společensky reformním dílům, radikálním, i méně radikálním, uskutečnitelným i zřejmým utopiím.

Jistě nejdůslednějším, do nejzazších extrémů promyšlené nové uspořádání sociálních řádů, ve smyslu hesel francouzskou revolucí neuskutečněných nalezneme ve spisech tvůrce I. Internationály, Karla Marxe. Než osnovy Marxovy byly ještě za života autorova opuštěny i jeho spolupracovníkem příkrým socialistou Engelsem, neboť bylo zřejmo všem, kteří poněkud znali psychické složení člověka, že jeho ideálně myšlený sociální řád má vzorné znaky utopie.

A přes to na celé šestině světa byl učiněn pokus realisovat utopii. — Největší paradox historie. — A ten pokus o uskutečnění nemožnosti, úplné rovnosti všech, přivedl bývalý bohatý stát do zoufalství a bídy.

Třebaže dnes hranice sovětského Ruska jsou téměř neproniknutelně uzavřeny a střeženy bedlivým, podezíravým okem G. P. U., přece proniká sténání a úpěnlivé výkřiky vražděných do zemí, kde komunismus nebyl uskutečněn.

Nynější sovětská vláda jest usvědčena z hromadných vražd tak průkazným materiálem, že již se nepokouší o dementi, či o klamání cizích vlád prováděním jejich zástupců Potěmkinovými vesnicemi.

Život všech těch, kdož nejsou členy G. P. U., ať komunistů či bezpartijních, je v neustálém nebezpečí. Nikdo neví neznelíbil-li se něčím některému z agentů G. P. U., což by proň znamenalo nařčení z kontrarevolucionářského smýšlení, uvěznění v strašných žalářích čeky, vyšetřování a buď smrt, či vypovědění za polární kruh, což mnohdy je trestem ještě horším než smrt.

Nejdůslednější marxistický stát udržuje rudá vláda terrorem, vraždami a žalařováním v takové míře, že věznice z doby carské

vlády naprosto nedostačují. V žaláře proměnila vláda sovětského Ruska mnoho škol, pensionátů, kasáren i soukromých domů. Jedno takové vězení výstižně popisuje Smirnow,*) který sám byl po osm měsíců vězněn, aniž mu kdo řekl proč.

Agenty G. P. U. byl doveden do úzké, dlouhé místnosti, kde veškeren nábytek tvořila dřevěná lavice, na níž bylo místo pro deset lidí. V místnosti bylo však namačkáno asi třicet lidí. Vládlo tam hrobové ticho, neboť ve vězeních čeky je dovoleno mluviti jen šeptem. V přítomnosti čekisty musí býti naprosté ticho. Ve chvíli, kdy Smirnow byl přiveden, vrátil se jeden z žalařovaných od výslechu. Byl smrtelně bledý a po tváři mu z několika ran crčela krev. Došed do místnosti omdlel. Čekista, jenž jej přivedl bouchl dveřmi a odešel. Když se konečně spoluvězeň probral z mdloby, bolestí se chvěje, šeptem vypravoval o svém výslechu. Jakmile byl předveden, dal jej komisař zmrskati, ztýrati čekisty a čekistkami a s hrozbou okamžitého zastřelení, prozradí-li něco o nezvyklém způsobu vyslýchání spoluvězňům, jej propustil. Oblíbeny jsou v ruských věznicích zvláště tresty, které způsobují dlouhá muka tělesná i duševní. Dosti častým je trest, jejž na sobě zakusil a líčí Goldschmitt.**)

Odsouzenec je zavřen do sklepení asi metr širokého a půl druhého metru vysokého, ve kterém mu po kolena sahá ledová voda. V této lázni je ponechán o hladu až 36 hodin, při čemž si nesmí sednout. Do 36 hodin téměř každý vysílením klesne. Teprve potom bývá odnešen. Ovšem takovéto trýznění má za následek u 60% trestaných smrt, zmrzačení, nebo zešílení.

Ďábelsky téměř rafinovaní ve vynalézání bolestnějších způsobů pomalého, ale tím strašnějšího umírání jsou židovští čekisté. Od nich pochází tento způsob mučení: Připoutanému ubožákovi jest jedním otvorem k tělu přitlačena as metrová roura. Dovnitř vpuštěna krysa a druhý otvor ucpán. Potom rouru na ucpaném konci zahřívají. Zoufalé zvíře nevidouc jiné možnosti útěku, prokousává si cestu do útrob omdlévající oběti. — Jindy opět odsouzení bývají za živa zakopáni, takže jím jen hlava ze země vyčnívá. Tak jsou ponecháni až ztratí vědomí. Pak jsou vykopáni, když nabudou opět smyslů, procedura se pak opakuje až zemrou, velmi často v šílenství.

Když byl Goldschmitt osvobozen, bylo mu možno spatřiti celé zařízení věznice. Místnost, kde se popravovalo byla bývalá garáž s kanálem asi $^1/_2$ m širokým uprostřed. Ač již druhý den uplynul od poslední popravy, přec odvodní roura byla plna ssedlé krve, která jen pomalu odtékala. Na zemi byla vrstva krve asi 2 cm vysoká, zdi byly provrtány kuličkami, postříkány krví smíšenou s částmi mozku, lebečních kostí a chomáčky vlasů. Vzduch byl takový, že oči byly drážděny k slzám. — V zahradě téhož domu leželo na hromadě 207 příšerně zohavených mrtvol ne příliš starých, pravděpodobně od poslední zabijačky. Usmrceny byly prarůzným

*) Smirnow: Autour de l' Assassinat des Grands-Ducs. Paris.
**) Goldschmitt: Sowjet-Russland. Köhr.

způsobem. Některé měly hlavy rozdrceny; byly jím asi sevřeny mezi dvě desky. Jiným hlavy chyběly, ale nikoliv, že by byly useknuty, nýbrž jak stopy ukazovaly, prostě utrženy. U jiných smrt nastala udušením; dýchání bylo znemožněno hlínou nacpanou do úst. Jiné měly opět vraženy v prsou široké klíny. Mnohým chyběly jazyky, oči, údy, které nebylo možno najíti.

To jest nepatrný úsek činnosti justice nejmodernější státní formy světa, státní formy, která podle slov rudého boha Lenina má nahraditi všechny zastaralé státní útvary. Kdo však ví, že komunistická státní forma znamená smrt všeho vznešeného, ochrnutí ve všech oborech hospodářského a kulturního života, kdo ví jak pod rudou knutou lidských netvorů se umírá, toho rty jistě budou šeptati modlitbu: „Pane, před takovou vládou nás zachraň!"

—*ec.*

ČESKOSLOVENSKÉ CÍRKEVNÍ DĚJINY A PRAXE.

(Ukázka přednášek v „Jirsíku", kroužku českobudějovických bohoslovců.)

Zvýšené požadavky, které klade moderní doba na duchovenstvo, působí, že toto je prací přetíženo a nedostává se mu ani času ani soustředění k hlubšímu studiu. Nanejvýše ještě věnuje se pozornost praktické teologii (pastorálce, právu, sociologii, morálce a pod.), mizí však — ke škodě Církve i kněžstva — zájem o ostatní obory teologické, které nyní nezdají se tak nutné, na př. o církevní historii.

A přece zasloužila by si i církevní historie větší pozornosti. Její důležitost ukazuje sám C. J. C., který v can. 1365, § 2. vypočítává předměty teologického studia a historii církevní klade již na 4. místo, hned po dogmatice, morálce a studiu biblickém. R. 1932 Svatá Stolice znovu zdůrazňuje význam této teologické discipliny. Kongregace pro semináře a university zřídila na Gregoriáně zvláštní odbor pro církevní dějiny, jehož úkolem má být důkladné vzdělání gymnasijních a seminárních profesorů, aby mohli plnit požadavky papežské konstituce „Deus scientiarum Dominus",[1] která též počítá církevní dějiny mezi hlavní předměty bohoslovného vzdělání. Proto také byl ustanoven zvláštní doktorát pro učitele církevních dějin. Vedle toho mají býti posluchači tohoto odboru uvedeni do hlubin studia dějepisného.[2] Jest to však i praktický význam církevní historie, který nás vybízí k jejímu studiu. Jednou z příčin, proč tak málo křesťanů je hrdo na svou víru, je ta okolnost, že „neznají krásy své matky svaté Církve. Pro maličkosti pozbývají odvahy a zmalomyslní. Myslí, že jsou ubozí a nepatrní, zatím kdy v pravdě jsou velicí".[3] Málo nebo

[1] A. A. S. 1931, str. 241—262.
[2] A. C. M. 1932 (XXIII), str. 394.
[3] Plus: Kristus v našich bratřích. Hradec Kr., Družstevní knihtiskárna 1929, s. 11.

nic nevědí ani o jejím současném ani minulém životě. Jistě mnoho neoprávněných předhůzek a výtek by odpadlo, mnoho posily a povzbuzení by katolíci načerpali, kdyby se více obírali dějinami své Církve. Na nás jest, abychom u laiků vzbudili zájem o minulý život naší Církve; předpokládá to ovšem, že sami budeme církevní dějiny znáti a proto je studovati. Příkladem by nám měl býti francouz Louis Veillot, který stále míval před sebou na psacím stole církevní dějiny. Divil-li se kdo, odpovídal: „Jest to život mé matky".[1]

Kde jinde nejčastěji otevřeme knihu církevních dějin, kterým stránkám jejím věnujeme větší pozornost než těm, kde se pojednává o našem národě československém, jak o něj Boží prozřetelnost pečovala, brzy i jemu dala poznati světlo pravé víry a po celou dobu až do našich časů mu svou lásku a péči osvědčovala? Zde však neměli bychom se spokojit pouhou znalostí fakt, nýbrž sami přiložiti ruku k dílu a pracovati k osvětlení dosud méně známých stránek našich církevních dějin. Byl již udělán na tomto poli velký kus práce, který stál mnoho námahy a úsilí, ale leží před námi poměrně ještě větší úhor, který čeká na zpracování. Není však možno hned se pustit do nějakých dalekosáhlých podniků. Napřed musíme mít otesány jednotlivé kvádry — z nich teprve bude možno vybudovati mohutnou stavbu českých církevních dějin. Míním tím vypsání dějin jednotlivých farností; každá osada má své dějiny odchylné, ale přece všechny dohromady tvoří jednu linii, jeden společný vývoj, který chceme míti vylíčený, abychom poznali osudy české církve. Zde může každý z nás dosti vykonat. Chtěl bych zde podat několik námětů předběžných prací.

a) Především bude naší snahou zachrániti a udržeti všechny památky ke studiu církevních dějin potřebné. Vedle památek církevního umění bude to hlavně farní archiv, kterému musíme věnovat svou pozornost a péči. Někde jest chudičký. Požáry, vyplenění osady nepřítelem a t. d. zničily téměř vše. Ale ani to málo, co zbylo, není často dosti zabezpečeno. V jakém pořádku někdy archiv nalezneme, dočítáme se v jednom starším ročníku ČKD: „V podkrovní světničce na třech spuchřelých nohách sešlá, červotočivá a vzadu děravá skříň s rezavým zámkem, ve skříni sice některé přihrady, ale v nich v nejpovedenější směsici akta páté přes deváté. Některé fascikle s nápisy, ale uvnitř vše jiné: jen to ne, co v nadpisu stojí. Celé haldy Aemtliche Zuschriften, a co v nich? Žádosti úřadů o Angabe des Alters für N. N., Armuths- und Sittenzeugniss nejrůznějších individuí, zprávy o chudinství, nalezencích, rekursy stran obročí a t. d. A v jednacím protokolu rubrika „fascikl v archivu" prázdná. Takový archiv kdesi v západních Čechách není asi unicum, ale má hojně příbuzenstva tu a tam i v jiných končinách."[2] Leckde se poměry dodnes nezměnily, leda v tom, že v listinách řádí myši, sídlí pavouci a že vrstva prachu na písemnostech se znamenitě zvýšila. V některých případech dokonce

[1] Plus, l. c. str. 11.
[2] Jan Sedlák: Theorie a praxe. ČKD 1884, str. 103-104.

ani té skříně není a staré listiny povalují se na půdách a sýpkách a obyčejně končí v plamenech.[1]

Není každý duchovní správce historikem a jeho zájem nepatří historii, ale svědčilo by o vzácném porozumění pro práci minulosti kdyby se o tyto dokumenty lépe postaral. Nařizuje mu to i C. I. C., který o farním archivu mluví v can. 383, 384. a 470.; obrací pozornost hlavně na matriky, ale v can. 470. § 2. zmiňuje se také de „documentis, necessitatis vel utilitatis causa servandis".

Z příruček nejnovější a nejlepší je prof. Dra Hrubého Úvod do archivní teorie a praxe. Pěkný přehledný článek z péra prof. Dra Stejskala je v Českém slovníku bohovědném (díl I., str. 627). Ze starších knih mluví o farním archivu Borového Sloh církevní (str. 252—255),[2] učebnice pastorálky, na př. Dra Skočdopole Učebná kniha bohosloví pastýřského (str. 96). Z německých pramenů: Lexikon für Theologie und Kirche (díl I., str. 618—620)[3]; zde opět uvedena novější literatura.

Aspoň na chvilku zastavme se u farního archivu, co to je a jak by měl vypadat.

Archivem vůbec rozumíme soustavný soubor památek psaných, tištěných i obrazových, zachovaných úřadem z jeho organické činnosti k potřebě vlastní i vědecké. Každý úřad totiž ze své právní moci úřední vydává a přijímá různé písemnosti: rozhoduje, nařizuje, oznamuje, ptá se jiných úřadů a osob a zase sám přijímá rozhodnutí, rozkazy, zprávy a dotazy od nich. Touto činností vznikne řada písemných dokumentů, které tvoří t. zv. registraturu, jíž úřad nezřídka ještě může potřebovat. Časem písemnosti (registraturní) stárnou, jsou úřadu stále méně potřebny, až asi po 30 letech zastarají skoro úplně. Úřad se k nim vracívá o radu a důkaz jen vyjímečně, písemnosti se stávají písemnými památkami a z registratury se stane archiv, když při t. zv. skartaci se věci podřadné vyřadí.

Archiv má dvojí úkol: jednak má býti k právní i jiné potřebě úřadu, z jehož činnosti vznikl, jednak má býti zdrojem poznání minulosti. Má-li však archiv obojí tento úkol náležitě plniti, je třeba, aby jeho obsah byl snadno poznatelný a přístupný, což se stane spořádáním, sestavením inventáře a katalogu archivu.

Velké archivy pořádají se podle t. zv. principu provenienčního čili podle zásady původu, t. j. má býti v nich obnoven pořádek, v jakém byly, když po skartaci se z registratury stal archiv, aby archiv byl věrným obrazem činnosti úřadu v minulosti. Běží-li o archiv zlomkovitý, vzniklý sloučením několika archivů (archivní sklad, depôt), takže původní pořádek je málo zřetelný, nebo běží-li již jen o malý zbytek původního archivu, provede se zařazení chronologické. Pro archivy farní, které nejsou většinou příliš rozsáhlé,

---

[1] ČKD 1930, str. 475.; Hrubý: Úvod do archivní teorie i praxe, str. 3. Praha 1930, nákl. Společnosti přátel starožitností čsl. Podle této příručky pracována tato část přednášky o archivech.

[2] Praha, Stýblo, 1879.

[3] Freiburg i. B., Herder, 1930.

stačí uspořádání věcné,[1] podle několika skupin, jichž počet řídí se rozsahem farní agendy. Celkem stačí těchto dvanáct skupin: I. Budovy kostelní a farní. II. Důchody farní. III. Jmění kostelní. IV. Nadace. V. Duchovní správa. VI. Věci manželské. VII. Věci matriční. VIII. Lístky úmrtní. IX. Chudinství. X. Změny náboženství. XI. Škola. XII. Pastýřské listy.

K uložení archivu vybereme si místnost suchou, světlou, nikoli slunnou, vždy vzdušnou, nevytápěnou ani uměle neosvětlenou, zajištěnou co nejlépe před ohněm, tedy rozhodně zděnou, možno-li klenutou. Vlhko a plísně v něm se rodící, prach a vůbec všeliká nečistota jsou nejhorším nepřítelem písemných památek. Při suchém, teplém počasí je dobře archivní místnost důkladně provětrati, při čemž lze i skříně pootvírati, protože ani tma a nedostatek vzduchu písemným památkám neprospívá.[2] V menších farních budovách jako místnosti pro archiv bývá použito farní kanceláře, která ovšem musí míti uvedené vlastnosti. — K ukládání archiválií hodí se nejlépe suché, pevné skříně, jichž dvéře co nejlépe přiléhají, aby se zabránilo přístupu prachu. Matriky mohou býti složeny ve skříních otevřených (regálech). K uschování zvláště důležitých listin a dokumentů doporučuje se použíti ohnivzdorných skříní, do nichž můžeme dáti též jiné drahocenné věci chrámové, jako kalichy, monstrance a pod. Skříně rozdělíme v menší přihrady, do nichž umístíme listiny podle skupin výše vyjmenovaných. Při tom nutno dbáti, aby aspoň listiny půlarchového formátu mohly do nich býti pohodlně vloženy, aniž by musely býti překládány. Překládáním totiž listiny trpí a mimo to v ohybech usazuje se prach, který písmo porušuje a činí nečitelným. Jednotlivé písemnosti dobře vysušíme a oprášíme,[3] zabalíme do lepenkových desek a pak teprv uložíme do příslušné přihrady, kterou označíme nápisem, udávajícím její obsah. Do každé přihrady dáme seznam uložených v ní aktů v chronologickém pořádku; do tohoto seznamu zapíše se každý nově vložený akt.

Zbývá ještě sestavení inventáře a katalogu. Obsáhlý návod k tomu, jakož i nejdůležitější poučky z pomocných věd historických (zvl. diplomatiky, paleografie, sfragistiky, chronologie), bez jejichž znalosti se archivář neobejde,[4] obsahuje zmíněný spis Dra Hrubého. Horlivý správce farního archivu prostuduje si tuto knihu, zařídí se podle ní a bude mít v archivu pořádek vzorný.

Z ustanovení církevního práva[5] pro farní archivy důležitý je can. 383. a 384. Can. 383: Inventáře či katalogy archivů katedrálních, kollegiátních a farních, bratrstev a dobročinných ústavů mají býti pořízeny dvojmo; jeden exemplář se uloží v archivu přísluš-

---

[1] Článek prof. Stejskala v Čes. slovníku bohověd. I. str. 627.

[2] Hrubý, l. c. str. 42.; srv. též místodržitelský výnos ze dne 10. února r. 1896 č. 12754, uveřejněný v Ord. listu budějovické diecése 1896, str. 25—26.

[3] Jak, viz Hrubý, l. c. str. 43.

[4] Obsáhlou literaturu viz v knize Bernheimově. Úvod do studia dějepisu, str. 49—77. Přeložil V. Líva. Praha, Laichter 1931.

[5] Dr. Soldát: Nový Codex iuris canonici. ČKD 1925, str. 492—494.

ném, druhý v archivu biskupském.[1] Can. 384: Do listin, které ve farním nebo biskupském archivu nejsou tajně uloženy, mohou všichni zájemci nahlédnouti a mohou jim býti jejich nákladem opsány. Při sdělování obsahu archivních listin a jich opisech mají však všichni, jimž jest o archiv pečovati, zachovávati všechny předpisy vydané církevní vrchností, a v pochybnostech jest se jim obrátiti na místního ordináře.

R. 1924 jmenovalo ministerstvo školství a národní osvěty[2] tři státní archivní inspektory (pro Čechy pověřen touto funkcí archivář hl. města Prahy prof. Dr. Vojtíšek, pro Moravu ředitel zem. archivu Dr. Frant. Hrubý, pro Slovensko prof. Dr. Chaloupecký), jichž úkolem jest buď osobně nebo písemně zjišťovati stav nestátních archivů t. j. vedle městských a obecních též církevních a soukromých archivů, starých knihoven téže povahy i jednotlivých písemných památek a snažiti se o jich zabezpečení. Na státní archivní inspektory jest se obrátiti, běží-li o ochranu písemných památek, jich řádné uložení, inventarisaci, katalogisování anebo i eventuelní subvenci.[3]

(Pokračování.)

SJEZD KATOLICKÝCH BOHOSLOVCŮ PŘI SJEZDU KATOLICKÉ MLÁDEŽE V PRAZE 30. ČERVNA A 1.–2. ČERVENCE 1933.

Ve dnech 1. a 2. července t. r. koná se v Praze sjezd katolického studentstva, které slaví 20. výročí svého založení a katolické mládeže, jejíž složka SKM vzpomíná 15. výročí svého založení. Sjezd ten má býti jakousi průpravou ke sjezdu katolickému celostátnímu, jenž bude svolán na r. 1934.

Podle sjezdového hesla: »Kristus střed života – Kristus střed práce« bude studentstvo a mládež na svém sjezdu řešiti dva z nejbolestnějších problémů dnešní doby: problém křesťanské rodiny a problém protináboženského boje hlavně mezi dělnictvem. Řádná křesťanská rodina je jedinou nadějí pro budoucnost a takové rodiny může nám dáti jen čistá, mravně silná a uvědomělá katolická mládež.

Druhý problém, jejž bude mládež řešiti je problém bezbožeckého hnutí, který musí býti jednou z nejvážnějších starostí katolíků vůbec. Problém tento nabývá v poslední době důležitosti tím větší, že se stal hnutím massovým, hnutím, které našlo vřelého přijetí v massách nespokojeného dělnictva. Sjezd pak bude znamenati vtržení mládeže do těchto řad. Akce studentstva a mládeže budou obráceny k dělnictvu, jak jest tomu všude kolem nás.

Když tedy studentstvo a mládež sami jdou vpřed nebojíce se těch nejodvážnějších problémů dneška, nýbrž naopak plni odhodlanosti a rozhodnosti řešiti je

[1] Can. 378: Bez svolení biskupa nebo generálního vikáře — a kancléře, který má klíče od archivu — není do archivu vstup dovolen. Bez jejich svolení není dovoleno listiny z archivu vynášeti, a listiny na potvrzení vypůjčené mají do 3 dnů zde zase býti uloženy, leč by ordinář mírně lhůtu prodloužil.

[2] Výnos č. 93.285/24-V ze dne 18. srpna 1924.

[3] Jos. Hronek: Státní archivní inspektoři. ČKD 1926, str. 347-349.

a prováděti správná řešení do všech důsledků, je přirozeno, že v jejich řadách nemohou a nesmí chyběti ti, kteří jim musí jíti v čele – katoličtí bohoslovci. Neboť jak by mohli jednou – a bude to velmi brzo – vésti je jako duchovní pastýři, když nebudou znáti jejich duši! Poznání je základem každé řádné a zdárné práce. Jenom a v tom, co dobře znám, mohu něco skutečně hodnotného vykonat. Mládež a studentstvo jde vpřed. Katoličtí bohoslovci – přirozeně jejich vůdci – musí jíti v jejich čele! Zde neplatí žádná námitka, žádná omluva, zde váže jednoho každého zákon mravní povinnosti a zodpovědnosti.

Pražští bohoslovci – Češi i Slováci – jakožto bohoslovci v sídle sjezdu, jsouce si plně vědomi své povinnosti vůči studentstvu a mládeži, vytvořili ve svém středu přípravný výbor sjezdu katolických bohoslovců při sjezdu katol. mládeže. Sjezd tento sleduje dvojí cíl. Bohoslovci musí se samozřejmě zúčastniti sjezdových podniků studentstva a mládeže. Než je mnoho a mnoho palčivých problémů specielně našich, které volají po práci a řešení. Proto přípravný výbor zařadil do celkového rámce sjezdového den věnovaný výhradně nám bohoslovcům a sice den 30. června. Den ten bude věnován dvěma pracovním konferencím, dopolední a odpolední, které pod zorným úhlem sjezdového hesla: »Kristus střed života – Kristus střed práce« nám vykreslí jednak současného člověka, především nově se zrodivšího proletáře, který musí býti zařazen do společnosti a do Církve, spolu se současnými poměry, z nichž dnešní člověk vyrůstá, jednak budoucího člověka, jemuž jako kněží budeme musiti býti vůdci, t. j. dnešní mládež kolem čtrnáctého a šestnáctého roku a dnešní mládež školní.

Druhým úkolem těchto konferencí bude ukázati nám podobu a vlastnosti »nového člověka« vůdce, u nás tedy kněze, který maje neustále oba zmíněné směry v patrnosti, musí je přivésti ke starým pramenům, avšak v nové síle ke Kristu.

Vidíme tedy, že na sjezdu bohosloveckém bude se jednati především o správné vystižení katolické akce u nás, jejíž podstata spočívá ve správném vystižení a zhodnocení současných poměrů, v poznání cílů a způsobu boje nepřátel kříže Kristova a spořádaného společenského řádu, a v poznání nových metod pastoračních, které musí nutně přihlížeti k změněným poměrům.

Všude kolem sebe slyšíme neustále: poměry jsou těžké, poměry jsou vážné. Ano. Dnešní situace je těžší a vážnější než si sami myslíme, zvláště pro katolicismus. Jest zcela jisto, že se schyluje k rozhodnému boji mezi dvěma světovými mocnostmi: mocností ducha – Církví katolickou, a mocností nepřítele Božího – bezbožeckým komunismem. Massy dělnictva silně propadající jedu bezbožectví jsou nám vážným mementem. Nepřítel správně vystihl, co spočívá v získání těchto mass a bojuje na tomto úseku urputný boj. A my naříkajíce na zlé a těžké poměry, měli bychom složiti ruce v klín a oddati se smutnému osudu? Ne! Zde si musíme uvědomiti svou zodpovědnost před Bohem, zde si musíme uvědomiti svou zodpovědnost za ty nečetné miliony nesmrtelných duší, o něž v tomto boji běží. Jest třeba rychle jednati! Ztratili jsme již mnoho a mnoho času! Kde je dnes Holandsko, kde je Belgie? 250.000 mladých dělníků sdružuje již J. D. C., t. j. organisace mladých dělníků katolických. A jaký duch vane těmito massami! V Belgii máme dnes skutečně provedenou katolickou akci a Belgie nám ukazuje cesty, jak pracovati v uskutečňování papežských encyklik. Pro nás nemůže proto platiti nic jiného, než: Vzhůru do práce, zachraňme, co se ještě zachránit dá!

Přípravný výbor snaží se ve spojení s nejlepšími našimi kněžími a laiky připraviti sjezd, který by skutečně přinesl nový pohled do věcí, a který, Bůh dej, dá základ hlubší jednotné spolupráci všech bohoslovců českých, moravských i sloven-

ských. Musíme konečně poznati situaci, jaká nezastřeně je, musíme poznati i nejbližší budoucnost, k níž se dnes kladou základy. Na sjezdu musíme poznati nové účinné metody pastorační a odnésti si správné direktivy pro svou práci.

Tím též položíme jedině správný podklad skutečné jednotě katol. tábora čsl., neboť z jednotného názoru vyšlé jednotné směrnice a vzájemné poznání mohou ji nejlépe zaručiti.

Přípravný výbor doufá pevně, že všichni bohoslovci pochopí, jak vážná je dnešní situace, jak nesmírně důležitý a zodpovědný je úkol a poslání kněze dnes a že učiní, co je povinností nás všech. Doufá, že když ne všichni, tedy alespoň silné delegace všech seminářů z ČSR sejdou se spolu se studentstvem a mládeží u hrobů našich svatých patronů ve slovanské Praze.

Přípravný výbor rád kvituje zvláštní pochopení bohoslovců báňsko-bystrických a spišských pro sjezd a prosí bohoslovce seminářů, ze kterých ještě přihlášky nedošly, aby tak učinili ihned, aby přípravy sjezdové nebyly ztěžovány. Technické pokyny budou poslány všem seminářům a přesný program celého sjezdu bude uveřejněn v příštím čísle »Musea«.

»Vos estis sal terrae«, řekl Božský učitel apoštolům a tím i všem jejich nástupcům v hlásání jeho božské nauky. I my se máme státi »solí země«. A jest této soli dnes nesmírně potřebí, avšak soli dobré, vydatné a nezkažené. Přičiňme se tedy všichni, abychom se stali duším, jež nám jako kněžím budou svěřeny, solí skutečně vydatnou. Přičiňme se, abychom čestně splnili úkol, k němuž Božský Mistr nás, své budoucí kněze, povolal, a abychom lidu, jež nám bude svěřen, stali se skutečnými vůdci na těžké a kamenité cestě do království Božího.

Proto všichni do práce o zdar bohosloveckého sjezdu při sjezdu katolického studentstva a mládeže!

Kristus musí vládnout! Bůh to chce!

Co se týče Brna, může teď redakce sděliti jen toto: Účast brněnských bohoslovců závisí od rozhodnutí ndp. biskupa, ježto ve dnech, kdy se sjezd koná, trvá v Brně ještě školní rok.

PŘÍPRAVNÝ VÝBOR SJEZDU
KATOL. BOHOSLOVCŮ R. 1933
PRAHA-DEJVICE, Sadová 3.

BLAHOSLAVENÝ.

Panu Zdeňku Zapletalovi.

Nemocnice Milosrdných Bratří. Oddělení chirurgické. Skláním se nad bílým lůžkem šestnáctiletého hocha; skláním se nad mnohými bílými lůžky šestnáctiletých hochů. Tak otec tak nejlepší matka se sklání nad lůžkem bolesti dítěte svého. Hluboko v srdci to cítím: „Jak mohla by matka zapomenouti na dítě své? A kdyby i matka na tebe zapomenula, já na tebe nezapomenu!“

Skláním se nad bílým lůžkem šestnáctiletého hocha. Skláním se nad národy, věky, nad lůžky bez počtu: nad lůžky čistého požehnaného štěstí chvíle (tichá noc, velebná noc!), kdy dvě mládí se chvějí blaženým údivem: „Tvou ruku držím ve svojí, tvé pohledy, vitální mluvné fluidum tvoje, tvá duše oddanou blízkostí (vane oddechem varhan o velkém svátku, Vánočním Božím Hodu, půlnoční mši, tušení věčnosti nese, zní, ševelí tlumenou houslovou hudbou nebeských hlasů:

„Láska člověka k člověku budiž jak láska andělů k Bohu! Ut, dum visibiliter cognoscimus, ad invisibilium amorem rapiamur! Alles Vergängliche ist nur ein Gleichnis.") do mojí bytosti vtály, tys ve mně, já v sobě tě vnímám, vím, chápu: Mám tě. Tebe celou, celou tvou duši, tvé nejhlubší já. Nejsem, nemohu nikdy již býti docela sám. Stisk tvojí ruky mi praví: Svatá jednota osudů, jednota cti!"; nad lůžky, kde obohaceno jsoucno zázrakem nového člověka, sladce tetelivou, prouděním, rythmem neznámé podstaty rozezpívanou živou hmotou a cítící myslící duší, svatvečerní naivní pohádkou očí, v nichž nítí se poprvé zářivé kouzlo věcí; nad lůžky, kde — zíraje nazpět, do kraje vlastního bytí, jímž prošlo, jenž leží už za ním, v uzrálou úrodu, do zlatých, žírných lánů na dokonané vynikající dílo, na děti sličné a zdravé, šumící prameny vitální síly, jež řítí se prudce ku předu, upravenými břehy, slunnými luhy, do věčnosti života, věčnosti Boží, rostoucí dobami v řeky, na žeň i na s žehnáním procházejícího Pána žní — umírá (s vědomím, že nejlepší část z jeho smrti propadajícího jsoucna unikne zmaru, leží v tom díle, v těch dětech, v tom „Ecce, serve bone, fidelis!" Božského hospodáře), koná nejslavnější akt ne smrti, však dobře žitého žití stáří, zdobené posvátnou vážností, pevnou Dürerovskou linií vrásek, jež (tak označuje zlatotepcovo signum hodnotu vzácných kovů) udává cenu duše a minulých dnů:

nad archou, z jejíchž bělostně zpěněných, vypouklých boků, nad člověkem, lidským tělem, z jehož horkých beder vystoupí život, jenž zalidní zemi, nad lodí z ocele (jako bys stál na přístavním můstku, naslouchal oddechu páry, dusotu velkého srdce lodních šroubů), která vyjíždí z rána do širých, nezměrných, lesklých vod, pluje s tisíci lidí k novým pevninám, do dálek staletí, planoucích v zorách jitřních — —

Hle, skláním se nad nesčetnými lůžky, stavěnými v slohu všech příštích časů: tak otec, tak nejlepší matka se sklání: otec množství a budoucích věků.

* * *

A přece: to stojím jenom u postele bledého, chorého jinocha, jehož bolestí veliké, zmučené oči žalostně prosí, z jehož pohledů line se sten.

Kdo vleje do tohoto bědného, vyčerpaného těla bohatství rudé krve, dost velké, by jásavě letělo žilami zástupů dosud nenarozených, kdo dá vtrysknouti v prázdnou tu formu ohnivým vlnám zlatého kovu, látce k vysokým hermám vznešených, za národ prosících světců, jasných, mohutných heroů, bohyň velebné očistné krásy, jež omývá duše patřících na ni jak voda ze zázračných posvátných studnic?

Ty skláníš se — za dne i v noci, týden za týdnem, s tebou tak činí kdos Velký a svatý, tak kdysi to činil nad Jairovou dcerou — nad bolestí bledého hocha, jehož tvář značena podivnou tragickou krásou smutku, ty chladíš mu hořící čelo a palčivost rány, ty podáváš soustо, ty tiskneš k rtům číši (již vysílen jsi, tvé líce jsou zsinalé, vpadlé, když podáváš, cítíš: „Toto jest tělo mé, toť moje krev!"), ty nabízíš slova, v nichž sálá thermofor tvého srdce, jindy s tak úzkostnou, diskretní péčí uzavřeného, ty plýtváš svým úsměvem nejlaskavějším, svým nejlepším pokladem vnitřním.

A zatím, co míjejí týdny, ty vidíš: pleť hochova rozkvétá, žár čela chladne, oči se rozsvěcují.

Hledíš na opět pučící tělo, výhni života, přívalem mízy, napětím energetických vitálních proudů v nádheru tvarové plnosti (vzácný tvar kalichu, zkutý při svatých, vznešených, záhadných ohních, za jehož drahocennou stěnou zavání opojným dechem nejskrytější podstata bytí, Mysterium Vitae) navřívající, zříš v zrak výbleskem ducha, pokojným zářením milosti opět se rozněcující, s pocitem vše zaplavujícího štěstí, jež zamykáš hluboko v hrudi, šeptáš si zjihle: „Toto je tělo mé! Toť moje krev!" — Tajemství transsubstanciace, transfuse našeho já, naší síly a krve. V pravdě: „V Kristu zrodil jsem tebe!" V pravdě: Otec množství a budoucích věků.

Díváš se (očima unavenýma, z jejichž černi, z tmavých kruhů kol jejich víček mlží se mnohé noci, vpité dlouhým zíráním do tmy za nočních stráží) v mladou líbeznou tvář, plní tě slavná, veliká jistota, na rtech ti zvoní — hlaholem zvonů o Vzkříšení — Wolkerova slova:

„Dělník je smrtelný,
práce je živá!"
Semeno hořčičné, které zemřelo, dalo žeň stonásobnou.

Rudolf Beer.

SWJATAJ CYRILL A METHOD!

Błyšćate bydlenja njebja
rjekow přiwzachu dweju,
kiž staj Słowjanstwa deba.
Wěriwi, khwalće tuž jeju!

Bratraj staj z cyłej sej wolu.
Jenak tež myslitaj tehdy,
hdyž so podataj z domu,
prědować zbóžnosće płody.

W swětle Božim staj zhrěłoj
Bołharjow, Morawskich, Čechow.
Lud staj tak z pohanstwa zwjedłoj
zjednoćejcy jón z Pětrom.

Dôstawši žiwjenja krónu
słyštaj nas prošacych w sylzach,
zo byštaj w Słowjanow kraju
zakitałoj lud w strachach.

Splah, kiž hódnje Waj' sławi,
wukhowaj čistu sej wěru.
Štož so jónu jom' dari,
budźe přez Rom jom' k zbožu.

M. Cyž.

(Překlad hymnu z brevíře do lužického jazyka.)

Václav Zima:

PRIVILEGIUM KNĚŽSTVÍ.

V době dnešní, kdy lidstvo se lomí a štěpí ve svém názorovém vývoji a ve svém myšlenkovém životě, kdy věci Církve se staly pomalu věcmi bezcennými a hračkami titěrnými, v této tragické době slovo kněz se stalo něčím hrozným. Stalo se výčitkou lidského svědomí, ponurým mementem nezvratné a stále trvalé existence Božího Zákona. Toto slovo vzbuzuje u mnohých hnus, u některých bázeň. Mnohé pohoršuje a mnohým je příčinou k pikantním vtipům. A snad se dočkáme, že tímto slovem mnozí lidé budou strašiti i malé děti při jejich neposlušnosti. Hrozné, cizí, nepříjemné jest pro dnešního člověka slovo KNĚZ! A přece právě dnes musíme co nejjasněji poznati a pochopiti, že jediným člověkem, který tu něco zmůže a který tu něco udělá jest jedině a pouze kněz. Musíme pochopiti, že jenom kněz jest onou hybnou silou, která ovládne zástupy a uvede jejich duše v pohyb, jehož dráhu nedovedeme určiti ani parabolou ani rovnou přímkou, neboť jest to pohyb zcela neznámý, zcela skrytý, pohyb vnitřní, pro nějž všechny vnější výrazy jsou skryty v určitých úkonech zbožnosti a pro nějž stěží nalézáme rovnici. Neboť jest to pohyb k Bohu. Pohyb duší k Bohu. A jen kněz může jej vyvolávati mezi vrstvami lidu, mezi masami, neboť jenom on má k tomu od Boha danou moc. Jen kněz může docíliti určitého sjednocení mezi lidskými dušemi, ubitými vášněmi a rdoušenými hříchy, a Bohem, nejvýš milosrdným, nejvýš dobrým a stále uráženým, neboť on stojí jako prostředník mezi nebem a zemí. „Medius stat Sacerdos inter Deum et humanam naturam; illinc venientia beneficia ad nos deferens et nostras petitiones illuc perferens" praví o tom krásně sv. Jan Zlatoústý.

Dnešní doba, pro své bolesti a pro svou bídu tak ubohá, učí nás nadmíru jasně, názorně a výmluvně, že povolání kněze jest povolání největšího, nejhlubšího a nejvzácnějšího významu, neboť jest to povolání svaté a Bohem požehnané a posvěcené. A proto též jest to povolání světem prokleté a nenáviděné, neboť svět nemá v lásce to, co Bůh vytrhl z něho a co posvětil a mimořádným způsobem k mimořádným účelům vyvolil. Dnešní poměry, zmatené, nejisté, rozbouřené, vydávají krásné svědectví, že jest třeba hodně kněží, a že jest třeba svatých kněží, neboť bez kněze umírají duše a tato smrt jest bolestnější a daleko tragičtější, než smrt jiná, než smrt těla, neboť to jest smrt úplná, naprostá, definitivní...

Velikost kněžství jest úžasná. Kdyby lidé plně pochopili jeho obsah, kdyby pronikli nejskrytější jeho hlubiny (a to je nemožné!), kdyby dovedli býti tak nezaujatí, aby dovedli uznati tuto velikost, jež k nim mluví ze života, — tu teprve by se poznalo, jak nekonečná, svatá, vznešená jest důstojnost kněžství. Nelze ji s ničím srovnati, protože nic se jí na světě skutečně nevyrovná. „Sublimitas sacerdotis nullis comparationibus potest adaequari", píše sv. Ambrož. (Lib. de dignitate Sacerd. cap. II.)

Neseme si v srdci svém touhu po svatém kněžství. Ve své nehodnosti, ve své malosti, ve své nedostatečnosti a nedokonalosti máme ještě tolik sebevědomí a hrdosti, že chceme být kněžími. Jsme si vědomi, že Bůh v nitru našem nás k tomu volá a že jsme k tomuto povolání svatému a vznešenému vyvoleni jím samým. — Ke kněžství je nutno blížiti se s úctou. S bázní a třesením. Žádná sebe delší příprava nestačí, abychom plně pochopili, k čemu jdeme.

Známe privilegium kněžství, ale jsme takoví, abychom je jednou mohli vzíti na sebe s vědomím, že jsme ho hodni a že jsme pro ně již uzráli? Nebylo by to rouhání a nebyla by v tom pýcha, kdybychom si myslili, že jsme pro kněžství zcela připravení, zcela hotoví?

Jest třeba stále intensivně se učiti poznávati, všechno a žíti — pokud možno našim slabým silám — to, čemu se obdivujeme na velkých kněžích, které Církev prohlásila za Svaté a které postavila před oči všem, kteří touží nésti sladký a drahý kříž kněžský!

Horlivost sv. Pavla, apoštola — bojovníka, štvaného ze země do země, neznajícího únavy, všude hlásajícího Evangelium Ježíše Krista... Stačí přečísti onu kapitolu, z druhého listu ke Korintským v níž líčí všechny zkoušky a překážky, jež musil na svých cestách přestáti tento Apoštol, abychom pochopili, že to byla svatá horlivost z lásky ke Kristu a z lásky k duším („Caritas urget nos!"), o kterou i my musíme stále prositi Boha, protože jest to ctnost, bez níž život kněžský jest mrtvý, prázdný, promarněný...

Pokora, chudoba, čistota svatého faráře arského, postavy v dějinách církve velmi výstižné a velmi silné, přitahuje i nás dnes po tak dlouhé době. Jeho čas byl podobný času tomuto se vší svou hrůzou a obludností racionalismu. Tenkrát se pohrdalo hodnotami věčnými jako dnes, a tenkrát se bořila kněžská práce jako dnes. A tento pokorný kněz, napsavší přes knihu svého života velkými písmenami slovo Oběť a podtrhnuv je rudou čarou svých utrpení a bolestí, které ho stálo toto sladké slovo, vyrostl tenkráte jako kněz zcela stravovaný láskou k Bohu a k duším nesmrtelným. A musíme se modliti, aby vyrostl jednou též v srdcích našich...

Kolik velikých světců mluví nám o privilegiu kněžství a o jeho oběti a ovoci.

Vezměte do ruky životopis našeho českého jezuity P. Albrechta Chanovského, napsaný P. Tannerem, který nedávno krásně vydal Ladislav Kuncíř, a chutnejte cele tuto zlatou knížku bohoslovců! Zde máte kněze — apoštola, který již před třemi stoletími rozvinoval u nás Katolickou akci, který hledal Slávu Boží a který se obětoval úplně spáse nesmrtelných lidských duší! Zda o něm vědí ti, kteří do omrzení přemílají nejapné fráze o „jezovitské ukrutnosti", páchané v zemi České? „Žádného jiného zisku krom spasení lidských duší, nevyhledával", píše obdivující se životopisec, a mluvě o kněžství P. Chanovského, začíná větou: „Svého povolání páter Albrecht vždycky sobě vysoce vážil." A když líčí vnější vzezření apoštolovo, činí tak krásně: „Tvář jeho byla bledá a načernalá, ruce od chiragry skrčené, oči pak skoro vžycky pozdvižené k nebi, obli-

čej přívětivý a vážný, takže kdo naň jen jednou pohleděl, ihned znamenal, že jest plný Boha."

Jak krásně učí tato kniha chápati privilegium a úkol kněze! Zda jest tímto úkolem nějaké literární estetství a krasořečnictví? Zda jest jím i omamné kouzlo politického řemesla? Zda jest jím všelijaké jiné marnivůstkařství?

Jest třeba dobře o tom uvažovati, protože požadavky, které se kladou dnes knězi, nejsou malé a nelze s nimi koketovat, nelze se jim vyhýbat a nelze si s nimi pohrávat.

Pracovat je proto třeba na sobě, tvořiti s pomocí Boží mentalitu budoucího našeho kněžství! Aby to nebyla mentalita lidí nešťastných, zbytečných, minuvších se cíle, ale aby to byla mentalita opravdových a horlivých kněží Páně, sloužících nadpřirozenému cíli a pronikajících Nadpřirozenem celý svůj život, každé své dílo i svůj vliv na duše!

Veliké a podivuhodné jest privilegium kněžství. A proto jest třeba blížiti se k němu s bázní a pokorou.

PACIFISMUS.

Mezinárodní mírová liga mládeže v Brně jest sdružení velmi čilé. Nyní začala vydávat svůj časopis S O S a hledá příspěvky o poměru jednotlivých světových názorů k pacifismu. Po liberalismu přišel na řadu katolicismus. Některým našim katolickým akademikům to dělá těžkou hlavu.

Věc je celkem jednoduchá. Pro pacifismus není vhodnější zásady než Kristův příkaz: miluj svého bližního, a proto katolicismus a pacifismus nutně k sobě patří. Ovšem, ne každý pacifista je katolíkem, ale každý katolík má a musí být pacifistou. Katolická Církev připouští jen válku obrannou a to v nejposlednějším případě, po nabídnutí všech možných prostředků k smírnému vyjednání. Každá jiná válka jest těžce hříšná a na jejich původcích leží ohromná zodpovědnost. Stát nemá právo žádat všeobecnou brannou povinnost; neboť to je zřízení vybudované na pohanské zásadě: si vis pacem, para bellum. Mezinárodní odzbrojení je požadavek nejvýše žádoucí ba nutný v zájmu světového míru. Branná povinnost a ozbrojení s těžkým zbrojařským průmyslem jsou největší příležitostí k válce a trvalý mír téměř znemožňují. —

Dokladů pro to jest v historii dost. Snahy Benedikta XV. pro zachování míru jsou známy. K loňské odzbrojovací konferenci na vybídnutí sv. Otce miliony katolíků podepsalo protest proti zbrojení.

Připouští-li se v mimořádných případech válka, připouští se v tomtéž případě i zbrojení. Vznikne-li taková situace, že je s velkou pravděpodobností možný výpad se strany souseda, jemuž se rozumnými důvody těžko dá zabrániti, je dovoleno zbrojit. A tento případ je u nás, v ČSR. Jsme opravdovými pacifisty, ale neshodu-

jeme se úplně s názory opravdového pacifisty, p. Přemysla Pittra. Za dnešních poměrů, kdy Litva přerušila s Polskem veškeré styky pro zabrané Vilensko, kdy Polsko se strachuje o Koridor, kdy všechno úsilí Maďarů se slilo ve snahy revisionistické, kdy Mussolini volá, že „jakákoliv politika míru je fašismu cizí", kdy Rakousko má jen skok do Třetí říše, s níž máme stovky kilometrů hranic společných a kdy na to vše se dívá záhadná tvář SSSR, jsme právě v oné pro nás mimořádné době. A jestliže Př. Pitter a po něm Murlau říká, že je na nás, abychom začli, a že odzbrojíme-li získáme úctu a lásku a celý svět by pak povstal proti tomu, kdo by chtěl napadnout bezbranného, musím říci, že je to naivní. Nechceme převzít osud neutrální Belgie. V tom jest rozdíl. Přemysl Pitter jest pacifista „bez ale". My pro dnešek pacifisty „s ale". *Typ.*

KATOLICKÁ MLÁDEŽ EVROPY O SOBĚ:

Redakce požádala studentstvo a bohoslovce různých evrop. zemí o projevy o své činnosti. Dnes několik jich přinášíme. Příště další.

SLOVINSKÁ STŘEDOŠKOLSKÁ A AKADEMICKÁ MLÁDEŽ:

Příliš mnoho by toho bylo — ač bylo by to pro přítele trpícího malého národa velmi zajímavé — jestliže bych chtěl vyprávěti o dějinách našeho katolického studentstva, které sahají velmi daleko až do minulého století. Náš veliký Jan Ev. Krek vrhl oheň mocného, uvědoměle katolického a slovinského idealismu a bojovnosti do mladých studentských řad. A v mladých duších jeho idee našly tak mocný ohlas, že jich nemohly zničiti ani nejradikálnější a nemilosrdné štvanice a tresty rakouských profesorů. Oběti na straně studentstva, které stálo s holýma rukama proti mocné brutální síle, byly veliké, a přece nedosáhly svého cíle. Stále se totiž opakuje pro každého ideového bojovníka lživá dějinná skutečnost, že surové násilí v boji proti reálně osnované a oprávněné idei nevítězí, ačkoliv se zdá, že vítězí.

Jugoslavii, ve které jsme my Slovinci po tisíciletém sužování a otročení doufali nalézti úplnou náboženskou, politickou a národní svobodu, mládež jako také většina Slovinců pozdravila s velikým, přímo slepým nadšením. Rozčarovala ji jen jedna skutečnost, že tolik našich národních bratří zůstalo v zahraničních státech (v Italii, Rakousku a Maďarsku.)

Z tohoto prvého nadšení vzrostlo za tu dobu značné, silné hnutí mládeže, které ukázalo velikou bojovnost slovinského studentstva a připravenost pro práci, avšak také ideové bohatství, (které ještě dosud nebylo úplně upraveno a vykristalizováno). K tomu velmi nyní pomohlo, že jsme obdrželi po tak dlouhé době vytouženou slovinskou universitu v Lublani. Naši akademici zůstali doma a v stálém styku se středoškoláky, které z blízka rozněcovali pro své idee. Tento vzájemný styk přivedl k velikému rozmachu katol. středoškolské organisace, což se ukázalo zvláště při velikých prázdninových shromážděních.

Avšak z Bělehradu přicházela stále přísnější nařízení proti katolickým organisacím, které byly změnou ústavy a vlády také konečně zapověděny. To bylo sice pro naše studentstvo velmi bolestná rána, také vážná životní zkouška, která je snad ideově prohloubí a utvrdí. Odpadne totiž, co je nezdravého; dobré símě však se očistí a bude čekati na jarní dny a teplé nivy, kde opět rozvije své mladé, dlouho tajené síly.

Akademická mládež, jsouc vědoma si svého poslání a odpovědnosti před dějinami, vrhla se však se vší silou a obětavostí do boje za politická, sociální, národně-hospodářská, kulturně-osvětová, avšak také za náboženská práva slovinského národa, která mu náleží podle Božího a přirozeného práva. Ten boj, boj za národní bytí, boj s mnohem mocnějším nepřítelem, kterému pomáhají také někteří nehodní synové národa slovinského, který se projevoval především v protestních schůzích ve stále se opakujících demonstracích a manifestacích, nemohl míti dobrý vliv na ideové usměrnění a ideové prohloubení akademiků. Všechny ty boje byly totiž tak životné, konkrétní a mocné, že nepřipouštěly času pro podrobné studium ideového podkladu problémů, které dnes planou; proto není divu, že nyní v akademických řadách není žádného mocnějšího ideového hnutí. Ovšem právě v poslední době stále více se jeví potřeba studia a řešení sociálních otázek, které se vší opravdovostí útočí na život našeho národa.

Až však přijde tak těžce očekávaná svoboda a s ní všechna národní práva a podmínky pro všestranný příznivý rozvoj, tehdy bude také v akademických řadách, srdcích a duších více místa a porozumění pro jiné idee a ideové vzlety.

SLOVINŠTÍ BOHOSLOVCI:

Že je osudem malého národa, zvláště na přechodném území, jako je Slovinsko, žalostné a úplné utrpení, avšak také i naděje a touhy, toho právě zvláště mocným způsobem dožívá se náš slovinský národ. Po světové válce očekávali jsme, že všichni Slovinci budeme sdruženi jako plnoprávní a svobodní občané v Jugoslavii, ale zklamali jsme se. Nespravedlivé mírové konference roztrhaly a rozdělily náš malý národ (vždyť je nás všech přibližně 2,000.000, a z toho čísla je dohromady dobrá polovice v Jugoslavii) mezi 4 státy: v Ju-

goslavii je nás dobrý milion, v Rakousku circa 100.000, v Italii téměř 400.000 našich lidí beze všech práv a v Maďarsku také nějakých 6.000.

A s naším národem roztrháni jsme také bohoslovci: nejvíc je nás v Lublani, pak v Mariboru [80] (Jugoslavie), několik v Gorici [21] (Italie) a opět několik v Celovci [11] (Rakousko). Tato zevnější rozkouskovanost však rozbíjí nás také duševně, poněvadž se velmi málo známe mezi sebou, velmi málo vzájemně se podporujeme a rosteme.

Nejhůře se daří našim bratřím v Gorici, poněvadž jim nemilosrdný fašism zapovídá veškerou zevnější činnost, každé shromažďování, a dokonce přátelské styky s vlastním národem. Uvědomělí slovinští kněží jsou v té zemi ustavičně pronásledovaní trpitelé; proto jsou opravdu duchovní hrdinové ti, kteří vytrvávají na cestě ke svému cíli, přesto že nevidí před sebou příjemnou budoucnost.

O něco lépe daří se bratřím v Celovci. S velikým idealismem se chopili práce pro pozvednutí katolického a slovinského národního vědomí. To je velmi důležité, poněvadž Němci opatrně sice, avšak přece rozhodně a vytrvale pracují, aby v Korutansku, kde je kolébka Slovinců, a kde ještě před 500 lety rakouský vévoda svobodnému slovinskému rolníku v slovinském jazyku sliboval, že bude si vážiti jeho práv, zničili poslední stopu slovinského života. Z toho je zřejmo těžké a důležité poslání oněch bohoslovců. Mezi nimi velmi se rozvinulo v posledních letech liturgické hnutí, které se pokoušejí uvésti také mezi prostý lid.

Co pak se týče nás bohoslovců v Slovinsku (Jugoslavie), živě cítíme tragiku a chaos moderního života a celou tíži aktuelních otázek, které se nás dotýkají se všech stran. Také my živě pociťujeme ostrost a vážnost boje, o kterém je zmínka v pojednání o naší slovinské akademické mládeži. Uvědomujeme si také důležité a jedině zachraňujícího poslání kat. Církve a katolického kněze ve vší té duševní a materiální rozervanosti a neuspořádanosti. Bohoslovcům obou seminářů je třeba přiznati veliký idealismus a opravdovou snahu při studiu a řešení oněch problémů. Přece však je třeba z lásky k pravdě přiznati, že mezi obojími není společné, jednotné usměrněnosti. Mariborští bohoslovci vycházejí více ze stanoviska, že fundamentální otázka a východiště všeho řešení jsou sociální otázky, zatím co se mezi lublaňskými více prohlašuje, že celá ta současná sociální krise je v posledních základech duchovní, náboženská, a že je třeba právě tu začíti s prací, chceme-li dosíci trvalých úspěchů. Proto ve své činnosti se zdánlivě straní otázek, které se zdají aktuelní (sociálně-kulturních) a snaží se na svých schůzích prohloubiti poznání základů katolického náboženství, a zahloubati se v objektivní bohatství víry, které se skrývá v mysteriích, zvláště v oběti mše sv., ve sv. Eucharistii. Tu činnost provádějí o prázdninách ve vlastní alpské chatrči v Martuljku (Julské Alpy) v pracovních týdnech. Avšak tím není nikterak řečeno, že zavírají oči před aktuelními současnými problémy. Právě v poslední době objevil se opět větší zájem pro studium těch těžkých otázek (sociálních, kulturních, národně-politických atd.), které chtějí řešiti bez

výjimky z theologického stanoviska, se stanoviska věčného Božího zákona, podle směrnic božího zjevení. A poněvadž si uvědomují, že jsou vybráni z lidstva a pro lidstvo posláni, a poněvadž od jakživa bylo, aby slovinský kněz rostl v úzkém styku se svým národem ve všech jeho těžkostech a bojích, aby ho také nábožensky a kulturně povznášel, a také jej povznesl do přiměřené výše, proto také horlivě studují současné pastorální methody a pastorální pomůcky, aby také v těch těžkých dnech boje a zkoušky zachoval náš národ věrnost sobě a Bohu.

Jméno autora jsme vynechali, třebas se sám podepsal. Redakce nechce, aby autor byl stíhán režimem nepřátelským katolicismu.

NĚMECKÁ KATOL. MLÁDEŽ V ČSR.:

Už před válkou můžeme najíti mezi Němci v zemích koruny české (Čechy, Morava a Slezsko) ojedinělé spolky katol. mládeže, ale liberalismus a radikalismus nedovolily, aby z nich vyrostla mládež uvědoměle katolická. Slibné počátky, které se tu a tam ukazovaly, byly zničeny světovou válkou. Teprve po válce shromáždil P. Edilbert Telgmann, O. Cap. rozptýlené spolky v „Říšském spolku německé katolické mládeže“, který rychle vnitřně i navenek zkvétá. Spojuje nyní převážnou většinu těl. pracující katolické mládeže, má asi 12.000 členů a vydává časopis „Jugendsturm” o 4000 výtiscích. Založil spolek šetřitelů a spolek pro výstavbu domků pro členy a zajistil si tím nutnou finanční základnu. Každoročně svolávané, týden trvající shromáždění jsou velice prospěšné pro další vývoj celého hnutí katolické mládeže. Z těchto „společných týdnů” vypučelo i liturgické hnutí, které proniklo už mezi široké vrstvy lidové. V podobných venkovských shromážděních dělníků, rolníků a řemeslníků hledí se vychovat jádro, z něhož by se vyvinulo hnutí stavovské.

Kromě říšského spolku pracuje spolek katolických tovaryšů, jenž má 40 skupin, celou řadu domů pro tovaryše a 3000 členů.

Ženská těl. pracující mládež je rozdělena ve dvou skupinách. Spolek katolických žen zakládal už v r. 1912 spolky dívek, které se připojily po válce k „Říš. spolku dívek sv. Anežky“ (Reichs-Mädchenbund St. Agnes). Tento spolek má 155 skupin, 8000 členek a vydává časopis „Deutsches Jugendland” ve 3000 výtiscích. Kromě toho pracuje druhý spolek: Říšský spolek dívčí mládeže (Reichs-Mädchenjugendbund) se sídlem v Liberci. Má 5000 členek a vydává rovněž svůj časopis „Jung-Mädchenwelt” o 4500 výtiscích.

Studující mládež je především organisována v hnutí „Staffelstein”, který má nyní 60 skupin s 1000 členy a 30 dívčích skupin s 300 členkami. Každé pohlaví má vlastní vedení a postupují navzájem úplně odděleně. Časopis „Staffelstein” je jedním z nejlépe vedených, německých časopisů pro mládež a vychází ve 2000 výtiscích. Duchovním vůdcem hnutí je univ. prof. Dr. Eduard Winter. Spolek vydržuje četné útulky a domov pro studenty a studentky v Praze. Spolek „Staffelstein” snaží se především vychovávati studující mládež v duchu katolicismu, jenž by odpovídal duchu doby.

V čele každé skupiny stojí vůdce. Každá skupina má míti ovšem podle možnosti – duchovního rádce, jenž by ji řídil v otázkách náboženských. U mladších členů stojí v popředí hra, cestování, táboření; náboženská stránka však je, jak už bylo řečeno, pokládána za nejdůležitější. Zvláště u starších má už býti jistý osobní vztah k náboženství. – Kroužek vysokoškolských studentů sdružuje všechny na vysokých školách studující členy Staffelsteinu. Skupiny jsou v Praze, v Brně a v Děčíně-Libverdě.

Vedle toho pracuje s nemenší horlivostí na obnově studující mládeže hnutí „Quickborn", jehož duchovním vůdcem je opat Dr. Dominik Prokop z Broumova. Má 30 skupin, 600 členů a také vlastní časopis.

Všechny tyto spolky spojily se r. 1928 v referátu mládeže Katolické Akce. Referát mládeže chce spojovati celou mládež tím, že bude zastupovati její společné zájmy a spolupůsobiti při společných činech. Toto spojení představuje nejucelenější a nejsilnější skupinu německé mládeže v ČSR.

Německá katolická mládež poznala, že toto spojení je bezpodmínečně nutné ke společné akci, aby bylo docíleno jednotného postupu v promyšlené práci, vedoucí k novému pokřesťanění německého lidu. Velice potěšitelný úkaz, dokazující sílu spojení této katol. mládeže je, že členové po vstupu do života stále udržují spojení mezi sebou a s mládeží. Vytváří se nová, mladá katolická generace, která se staví v jednotném postupu do služeb Církve a náboženství. Největší důraz klade se ve všech zemích na vyškolení náboženské a na správný světový názor.

Mládež dokazuje, že přes různý historický vývoj a přes různé soukromé cíle, je přece jen možný úplně ucelený společný postup k poslednímu velikému cíli. Vždyť právě v katolickém světovém názoru spočívá tolik universálních motivů sjednocení. A právě ty to byly, jež vrátily ty velké zástupy mládeže opět církvi, neboť právě v jednotnosti tolika různých odstínů vidí mládež božské poslání Církve. —*r.*

KATOLICKÁ MLÁDEŽ ITALSKÁ:

Italská Katolická akce pochopila encykliku sv. Otce Pia XI. (z r. 1929) jednající o křesťanské výchově mládeže. Uvážíme-li, v jak těžkých poměrech Katolická akce v Italii žije a jak zvláště mládež ve školách jest vedena k fašismu, musíme žasnouti nad „poesií čísel", která dovolují aspoň trochu pohled na práci, která se v tomto směru koná. Jak známo, není v Italii — kromě fašismu — dovoleno žádné politické organisování. Podle norem určených po konfliktu v r. 1931 jest dovolena Katolická akce, avšak tato musí přísně dbáti, aby nevystoupila z mezí jí vyhražených. Musí zůstati na poli čistě náboženském — tak vlastně dle přání sv. Otce má vypadati Katol. akce všude — a jest přísně hlídána, aby si snad nedovolila nějakou kritiku poměrů a pod. Se strany oficielní Italie jest sice katol. náboženství též respektováno a není napadáno v tisku a na veřejných schůzích, ale stavíme-li na předpokladu, že nepřátelé náboženství jsou všude, tedy i v Italii, vidíme, že nepřítel jinde veřejný, jest zde skrytý a ovšem veřejně jej odkrýti dosud nelze.

Pro organisaci Katol. akce nedala sv. Stolice žádných závazných norem, ale záleží to pouze od poměrů toho kterého státu, od stavu a vývoje života náboženského a od přání episkopátu, jak jest organisační aparát Katol. akce zřízen. V Italii jsou organisováni v Katol. akci odděleně ženy, muži, dívky; hoši, universitní studentky a univ. studenti. Mládež se opět dělí podle věku. Nejmladší do 15 let, aspiranti a členové skuteční. Stavovských organisací není a členové různých povolání liší se nanejvýše způsoby a druhy práce. Nejmenší buňky celého organismu Katol. akce jsou sdružení farní, podléhající vedení diecesnímu, toto pak celostátnímu ústředí v Římě.

Mládež jest nadějí „nového katolicismu", který musí přetvořit svět. Základem celé světové duchovní obnovy musí býti vlastní dobrý duchovní život těch, kteří jako laičtí apoštolové chtějí pomáhati kněžím. A hle, 57.768 italských jinochů, kteří se v roce 1932 účastnili duchovních cvičení a obnov! Tak se má chápati duch reformy: Reformovat nejprve sebe.

Jsou dva druhy komunismu: jeden jest křesťanský, to jest ten, který dává a který hlásá, že co jest moje, jest i tvoje. Druhý jest ten známý, který chce jen bráti a který hlásá, že co jest tvoje, jest i moje. Tento myslí na sebe, onen na druhé. Zásadami sv. Písma se chce hájit ovšem i ten, který bere. Ale tak to přece Kristus Pán nemyslil, když dával lidstvu napomenutí o lásce křesťanské, o lásce k bližnímu a první křesťané to přece v praksi dělali též jinak (Sk. ap. 4, 32-37). Jediné správné a dnes možné řešení jest řešení pod zorným úhlem učení Kristova, ve smyslu křesťanské charity. Pro takové řešení se rozhodla i italská katolická mládež, která provádí prakticky křesťanskou službu lásky v 1853 konferencích sv. Vincence.

Aby království Kristovo bylo rozšířeno do celého světa, jest třeba velmi se modliti, hmotně podporovati a studovati otázky misijní. Vzorem může býti zase ta mládež italská, která šíří myšlenku misij. tiskem i přednáškami. Vedoucí místo v tomto směru mají kat. stud. středoškolští.

Představme si za jakých okolností se v Italii pracuje. Po více než půl století nevstoupil do italské školy katolický kněz, aby vyučoval mládež v pravdách zjevených, které žijí v matce církvi a neomylně jsou hlásány od nástupců sv. Petra. Co doba zanedbala, musí býti doplněno. Tuto práci mají vykonati „kursy náboženského vzdělání", jichž vzpružinou jsou diecesní a krajinské „závody náboženského vzdělání". Tak si Italie chce vychovati nejen křesťany, ale i dobré a spolehlivé apoštoly. Čísla mluví, že v roce 1932 účastníků kursů náboženských bylo 194.225. Účastníků na náboženských závodech bylo asi 98.000. Vskutku „poesie čísel".

A výsledky tohoto „hospodářství Božího"?

Přinese je v plné míře teprve budoucnost, ač i přítomnost již ukazuje plody práce. Za poslední 3 léta rozhodlo se 4770 členů katol. mládeže pro kněžské povolání. Z toho: 1327 v řeholích, 689 pro misie, 2760 studuje bohosloví v diecésních seminářích.

Právem tedy sv. Otec nazval katolickou mládež „Božskou pečetí katolické akce" a P. Gemelli pravil, že jest to charakteristická známka nových dob.

(Od římských bohoslovců.)

POSTAVENÍ STUDENTSTVA V KATOLICKÉ AKCI ITALSKÉ:

(Psáno pro „Museum" od italského studenta.)

Studentské hnutí začíná se teprve v posledních letech utvářeti jako vlastní útvar v organisaci mládeže při Katolické akci. Pouze universitní studenti, organisovaní koncem minulého století, vytvořili novou větev Katolické akce.

V menší míře, ale stále mocněji, byla pociťována ve velké společnosti, která sdružuje celý bojovný šik katolické mládeže, potřeba zvláštní péče o studenty středoškolské. Tak začínaly tu a tam různé pokusy, které daly vznik časopisu „La Parola" (Slovo) a pak novinám „La Fionda" (Prak).

Ústřední činitelé Katol. akce viděli v posledních letech vhodnou příležitost, aby vzbudili akci k získání studující mládeže pro apoštolát. Nebylo a není to bez obtíží, ale den ode dne více se chápe nutnost tohoto díla — vniknouti do vzdělaných mas národa — a již dnes se vidí velkolepé plody tohoto hnutí.

Zlatý hřeb organisace katolického studentstva italského spočívá v jejich zvláštní činnosti, aniž by tvořila zvláštní pobočná Sdružení. Ve farních Sdruženích mládeže jsou členové různého vzdělání a různého společ. postavení vychováváni tak, aby tvořili a uskutečňovali křesťanské bratrství mezi třídami národa. Přece však partikulární úkoly jsou jiné pro studenty, jiné pro dělníky.

Studenti farního sdružení mohou utvořiti sekci se studentským delegátem v čele. Úkolem podobných sekcí jest studium problémů povahy náboženské, mravní, společenské, pokud mají vztah ke katolickému studentu ve škole, v poměru k profesorům, kolegům atd. V těchto sekcích vyučuje kněz každý týden vhodným způsobem náboženství. Kromě toho se scházejí týdně pokročilejší, kteří chtějí znalost jednotlivých problémů prohloubiti a tvoří t. zv. studijní skupiny, které jsou zvláště apoštolsky činné. V poslední době věnují tyto skupiny zvláštní péči otázce misijní. Skupina skládající se z několika studentů dobré vůle a chtějící přispěti k rozšíření myšlenky misijní, může při nedostatku členů sdružovati studenty i několika farností. Program schůzí stanoví a po řadě určuje themata všem členům jednatel — student. Schůzí účastní se vždy kněz — duchovní rádce, který radí a pomáhá při přednáškách a diskusích a vhodným povzbuzením zakončuje schůzi.

Velmi pečlivá jest snaha o utváření intelektuální pomocí tisku, čítáren a knihoven, které nesmí chyběti v žádném sdružení. Tu a tam se dějí pokusy o rozšíření našich myšlenek a názorů pomocí „Trhů katolické knihy", organisovaných s úspěchem právě od studentů.

Vycházejíce z úzkého kruhu jednotlivých sdružení pořádáme diecesní schůze pro studenty nebo jejich delegáty, sjezdy krajinské nebo celostátní i celý týden trvající. Tato pravidelná shromáždění modlitby a studia přinášejí velký užitek jak duchovní, tak organisační. Spolu s ostatní mládeží účastní se studenti závodů náboženského vzdělání, kde ukazují do jaké míry pochopili důležitost náboženského vzdělání a uvědomění.

Z prohloubené znalosti dogmat a vůbec katolického názoru světového se snažíme získati co největší užitek tím, že posíláme studenty na propagační kursy a stavíme je na čelná místa v organisaci; při tom všem jest ovšem stále dbáno na vývoj vnitřního života a péče se věnuje též pochopení liturgie církevního roku. Ve snaze po duchovním utváření mládeže — které jest stále více zdůrazňováno a chápáno — zavádějí se všude duchovní cvičení (třídenní) nebo aspoň duchovní obnovy; v některých místech bývají slouženy studentské mše sv. mající za úkol získati i ostatní studenty pro praktický křesťanský život. Pozoruhodná jest též péče studentů o chudé a nemocné.

Celé hnutí jest podepřeno vlastním, odborným tiskem, pro jehož rozšíření i mimo kruh našich stoupenců nehledí se na oběti. Krásný pokus o měsíčník „Gioventu Italica" (Italská mládež), byl nyní změněn na čtrnáctidenník „Gioventu Nuova" (Nová mládež). Časopis tento jest vypravený dle názorů a snah zdravě moderních, jest velmi plodný a činný a plně vyhovuje úkolu vniknouti úplně do studentského prostředí a býti tak pomocníkem živého slova, jež získává všechny pro Krista Pána a Krále světa.

* NOVÉ KNIHY *

X. Alojzy Majewski P. S. M.: SWIAT MURZYNSKI. Wydawnictwo ksiezy Pallotynów. Ksiegarnia Przeglad Katolicki, Warszawa, Krak.-Przedm. 71.

Kniha misionáře Aloise Majewského je velmi obsažná a informativní. Je rozdělena ve čtyři části. V první části pojednává o kmenech černošských, o jejich jazyku, víře a pověrách a o jejich zvycích. Závěr první části tvoří stať o lidožroutství, která je velmi zajímavá.

Druhá část knihy »Sviat murzynski« obírá se dětmi černošskými. V málokteré knize misionářské najdeme tak pěkně a výstižně zachycen život černošské mládeže. Spisovatel líčí jejich zábavy i jejich život ve škole. Velmi zajímavé jsou báchorky, které si vykládají černošské děti, snad nejzajímavější je báchorka o hrochovi.

Třetí část knihy je věnována vylíčení toho, jak černoch se osvědčuje a jak pracuje v službách evropských pánů.

Ve čtvrté části jsou zachyceny poměry v černošských rodinách. Krásná je na př. kapitola sedmá, kde autor ukazuje, jak hluboko v srdcích černošských je vryto čtvrté přikázání Boží.

Kniha »Swiat murzynski« je psána neobyčejně živým a zajímavým slovem. Upozorňujeme na ni české čtenářstvo. Mnoho pěkných fotografií je jen další předností této knihy. Sk.

M. J. Scheeben: DIE MYSTERIEN DES CHRISTENTUMS. Náklad. Herder, Freiburg in Breisgau.

Scheeben patří mezi největší theology nové doby. Spojuje důkladnou znalost církevní literatury s hloubkou theologické spekulace, originálností myšlenky, samostatností v pojetí, a co při tom zvláštního: není to suchá spekulace, ale úchvatná pojednání otvírají mystické obzory a zapalují srdce. Poznání budí lásku a láska dává vzlet poznání. To je charakteristikou Scheebenovou. »Die Mysterien des Christentums« objasňují v theologické hloubce a skryté spojitosti ústřední tajemství křesťanství: tajemství Nejsv. Trojice, dědičného hříchu, vtělení, svátostí, eucharistie, ospravedlnění a predestinace. Mají všechny přednosti Scheebenovy theologie. Zasluhují vřelého doporučení zvláště v dnešní době, která volá po hloubce a vniternosti. Ka.

J. A. Jungmann S. J., DIE LATEINISCHEN BÜSSRITEN IN IHRER GESCHICHTLICHEN ENTWICKLUNG. Fel. Rauch, Innsbruck 1932, RM 10·–.

Ačkoliv bylo v posledních desítiletích živě bádáno o historii pokání, přece se tato látka nestala předmětem všestranného zkoumání téměř od r. 1651, kdy vydal své dílo J. Morinus. V naší knize je pomocí dnešních znalostí liturgických seřazena obsáhlá látka západního ritu pokání v pěkný přehledný obraz: od římské liturgie pokání až k dnes ještě žijícím zbytkům, starošpanělská a z úryvků znovuvybudovaná gallikánská, formy absoluce až k formuláři dnešnímu.

Zvláštní část věnována dogmatickohistorickému ocenění poznatků dějinně liturgických. Tak na př. z důkazu, že v »Oratio Super populum« doby postní žije požehnání kajících 5–6 století, získány důležité body pro poloveřejné pokání staré církve. Zh.

DER HL. GERTRUD DER GROSSEN GESANDTER DER GÖTTLICHEN LIEBE. – Übersetzt von J. Weissbrodt. – Herder & Co. Freiburg in Breisgau.

Sv. Gertruda Veliká je jednou z nejvýznačnějších světic, které žily koncem XIII. a začátkem XIV. stol. v Německu. Staroslavný klášter v Helftě poskytnul Gertrudě vzácnou příležitost ku vzdělání jak čistě rozumovému tak duchovnímu, asketickému. Věnovala se svobodným uměním, zvláště však latině a hudbě. Její »duchovní cvičení« psaná latinsky jsou důkazem intensivního studia. – Konečně i některým ženám světským nebyl latinský žaltář něčím neznámým. – Po několika letech zaměnila Gertruda gramatiku a světskou literaturu s Písmem sv. a se spisy církevních Otců zvláště Augustina, Řehoře Vel., sv. Bernarda a Hugona a sancta Cruce. – R. 1281 zjevil se světici poprvé Božský Spasitel a od té doby nastává jí mimořádný a tajemný život. Tento fakt nenaplňuje nás však nedůvěrou, když se dočítáme o velikém klidu a prostotě a úsilovné snaze po dokonalosti i ve změněných poměrech. Pokora, upřímnost, trpělivost a veliká láska provázejí světici celým životem. Celá její osobnost zrcadlí se jasně v jejím díle, jehož předností je, že je uspořádané, přehledné a formálně dokonalé. Je to kniha útěchy, kniha pro člověka, který se snaží o pokrok v duchovním životě a který se dovede sjednotiti s duší, žijící ve velebném tichu kláštera. Úchvatná harmonie rozumu a srdce, naprostý klid a vyrovnanost působí právě tak konějšivě, jako kolmá linie starobylých gotických dómů. id.

Lercari S. J.: MENSIS EUCHARISTICUS. Vydal Marietti v Turině, Italie.

V turinském nakladatelství Mariettiho vyšla v krásné úpravě malá knížečka »Mensis eucharisticus«. Jsou to vhodně upravené věty z Písma svatého, které mají nějaký vztah k Eucharistii. Ke každému dni v měsíci je tu uvedena příprava k svatému přijímání i díkučinění, takže je tu neobyčejná rozmanitost, která přijde vhod tak mnohému komunikantovi. Bohoslovcům a katolické inteligenci, která rozumí latině, vřele doporučujeme. Sk.

Dr. H. Getzeny: KAPITALISMUS U. SOZIALISMUS IM LICHTE DER NEUEREN, BESONDERE DER KATHOLISCHEN GESELLSCHAFTSLEHRE. Verlag F. Pustet, Regensburg. Str. 274, Mk 4·60.

Getzeny, sekretář spolku Volksverein für das katholische Deutschland, vydává tu knižně články uveřejněné roku 1931 v »Schönere Zukunft« a přednášky konané v různých kursech. Kniha má ráz informativní, zvláště I. díl o kapitalismu přináší mnoho cenných postřehů z vývoje kapitalismu. II. díl zabývá se více ideami, které tvoří základ socialismu. Partie o duchovním a náboženském socialismu je zvlášť poučná, poněvadž seznamuje nás s novými směry v socialismu, zvláště německém, ke kterým zaujal odmítavé stanovisko i Pius XI. v encyklice Quadragesimo anno. Jak staví se církev ke kapitalismu a socialismu, patrno z encyklik Rerum novarum a Quadragesimo anno, jejichž hlavní myšlenky podává Getzeny se zřetelem na látku projednávanou v dřívějších kapitolách. V části o Rerum novarum je pěkně vylíčeno dějinné prostředí, z něhož a pod jehož vlivem encyklika vyšla. – Konečně ve IV. díle se dovídáme o zřízeních, která mají ulehčit postavení dělnictva a zmírnit protivy ve společenském životě. Jsou to: sociální pojištění, odborové organisace, konsumy, reforma pozemková a reforma úvěru. Spisovatel pojednává ovšem o poměrech v Německu, ale i z toho můžeme čerpat mnohé poučení pro poměry naše. Kniha je informativní a každý v ní najde hojně materiálu pro přednášky.

HERDERS WELT- UND WIRTSCHAFTSATLAS. (Der Grosse Herder – 12 Bände u 1 Welt und Wirtschaftsatlas) Herders Verlag, Freiburg im Breisgau 1932. Formát 18.5x26.5.

Atlas je krásné, praktické dílo. Neomezuje se jen na světový zeměpis, ale

co především na něm akceptujeme, jsou hospodářské mapy, jež jasně a dokonale ukazují ekonomické vlastnosti té které země a hospodářské styky států i kontinentů. Má celkem 116 map a 65 hospodářských map, mnoho klimatických, vegetačních, národnostních a náboženských mapek. Vzadu je úplný, abecední rejstřík jmený.

K atlasu je připojen ještě samostatný svazek, statistická encyklopedie: Die Welt im Mass und Zahl. Obsahuje zase hospodářské a zeměpisné údaje, stručný popis politických a náboženských poměrů se spoustou statistického materiálu. Údaje jsou brány z roku 1930.

Z praktických důvodů je atlas vázán tak, aby bylo možno časem beze škody vložit do něj další nově vyšlé mapy. A poněvadž také statistický svazek bude vydáván znovu podle nejnovějších udajů, bude tento atlas dlouho moderní, úplný, správný a praktický. ff.

Dr. Anton Retzbach: DIE ERNEUERUNG DER GESELLSCHAFLICHEN ORDNUNG nach der encyklika Guadragesimo anno. Herder – Freiburg im Br. 1932. 8⁰. (VIII a 116 str.) Cena 2·20 Mk.

Jak název sám již ukazuje, je to komentář k známé encyklice o obnově společenského řádu. Autor, duchovní vůdce dělnictva, známý již jinými spisy ze stejného okruhu, podává lidový sice výklad, ale vždy dobře vědecky podložený. Překvapuje, že jeho pohled do těchto problemů, je vždy zaostřen značně prakticky. Postupuje v historickém přehledu od Lva XIII. a pak se dotýká nejožehavějších otázek, jak je slovo papežovo řeší: soukromé vlastnictví, odproletarisování proletariátu, individum a společnost, kapitalismus, socialismus, reforma společenského řádu. A celá práce souzvučná s encyklikou vyznívá nejdůležitější kapitolou, jež ukazuje na jiné řešení současných poměrů: »Socialisierung der Herzen«. Práce stručná, přehledná a jasná. Doporučujeme. ff.

Dr. Johannes Ude: SOZIOLOGIE. Leitfaden der natürlich – vernünftigen Gesellschafts – und Wirtschaftslehre im Sinne. der Lehre des hl. Thomas von Aquin. 2. Aufl. Alpenland-Verlag, Schaan. Der Internationale Befreiungsbund.

Nám je jasno, proč záplava sociologické literatury, vzrůstající úměrně se soudobou obecnou krisí, nemůže vésti k lepšímu zítřku. Chybí metafysika, poznání příčin a cíle. Udeho dílo, povznášejíc se nad změť moderních systémů, buduje na objektivních, neměnných pravdách filosofie perennis. Pevné přimknutí k tomismu napovídá již syllogistická a thetická metoda, jíž pojednává autor v první (striktně sociologické) části díla o filosofii společnosti, jejích kořenech (rodina), o státě, národních problémech, o otázce války a míru, ve druhé části o národním hospodářství. Vycházeje z přirozené ethiky, nechce podávati pouhou sociální filosofii, ale hlavně konkluse sociálně etické; a to nesmlouvavě. Některé z nich působí nezvykle, až revolučně (ku př. neoprávněnost trestu smrti, války; naprosté odmítnutí kapitalismu u katol. sociologa dnes nikoho nepřekvapí), ale autorova argumentace má svou váhu a byť i bylo možno zastávati názory jiné, mohou vésti k plodné diskusi. Jeť Udeho kniha z těch, jež vznikají z napětí velkých dob a nezůstávají bez vlivu na jejich vývoj. m

KATHOLISCHE MISSIONSÄRZTLICHE FÜRSORGE. Jahrbuch 1932; 9. Jahrgang, herausgegeben von Prof. Dr. C. Becker S. D. S.; Selbstverlag des missionsärztlichen Instituts.

V této zajímavé a velmi poutavé ročence uveřejnil ředitel misijního lékařského institutu ve Würzburgu řadu cenných odborných článků z oboru lékařského, o historického i ethnologického, jež jsou vhodně doplněny zdařilými fotografiemi. Čtenář se nejen poučí, nýbrž i pobaví a povzbudí. – Mladý katolický lékař, vykonav 30tidenní duchovní cvičení odchází z vlasti do dalekých a nehostinných zemí, aby tam poskytnul pomoci trpícím domorodcům. Jeho rozhodnutí je ideální, neboť materielní vyhlídky nejsou skvělé a obtíže velmi značné. Je to člověk proniknutý láskou k Bohu a trpícímu člověku. Dr. Drexler, misijní lékař v Číně, napsal: »Každé povolání má míti za cíl posvěcení vlastní i těch, s kterými se denně stýkáme. Chceme-li tedy učiniti náš život záslužným (tak jak to dělají misionáři) a věnovati se misijnímu lékařství proto, aby z nás byli lepší lidé, pak není důvodu, abychom se příliš starali o budoucnost.« Hle výrok, za nějž by se nemusil hanbiti ani žádný kněz. Ovšem taková povolání musí býti pečlivě vypěstována. Proto jsou již v mnohých státech zřízeny t. zv. misijní lékařské ústavy, v nichž posluchači (i posluchačky) studují medicinu a zároveň pěstují duchovní život. Poněvadž misijních lékařů je dnes na výsost potřebí, proto

Sv. Otec podporuje tyto snahy velmi účinně. – Obraz Dobrého pastýře a milosrdného Samaritána září tu jasným leskem. – Ne mnohomluvný a mlhavý program, nýbrž skutečná obětavá práce dala vzniknouti této publikaci. –i–

Franz Goldschmitt: SOWJET – RUSSLAND. Die Geschichte der Revolution von 1917 bis 1922. Katholische Tat-Verlag, Köln.

Zhroucení carské velmoci a osud posledního jejího panovníka, čtyřletá krvavá občanská válka bolševiků s bílými generáli s neslýchanými ukrutnostmi, na obou stranách, hrůzovláda čeky a bědný osud emigrantů rozprchlých po celém světě ožívají v této knize, kterou prostým způsobem nezatížen únavnou odbornou mluvou a dovolávaje se přímých svědectví napsal bývalý dělník dělníkům. Hrst ostrých paprsků vržených na carské ministr-presidenty a císaře samého, ‚muže jistě hodného a zbožného avšak zcela neschopného velikých úkolů přestavby Ruska ve smyslu demokracie ukazuje, že revoluce už doutnala od r. 1905 pod zemí vybuchujíc spoustou atentátů a politických vražd. Opakujeme: Kniha živě pronikne tam, kam bychom se nedostali literaturou ekonomickou.

Olja Rachmanowa : STUDENTEN, LIEBE, TSCHEKA UND TOD.

Ve svém deníku líčí ruská studentka běh událostí od r. 1917–1921, pokud a jak ovlivňovaly život v rodném městě. Jemná, inteligentní a soucitná duše těžce nese sociální a mravní stav, v němž se octla její vlast za posledních let carské vlády a jenž byl zkypřenou půdou pro působení lidí rozsévajících nespokojenost a důvodem událostí, jež následovaly.

Již v 17. roku bylo zřejmo, že rozvrat duše ruské je takový, že lidská bestie, jež nabyla vrchu nebude uklidněna, pokud nenasytí se lidským neštěstím a krví úplně. Po vyvraždění carské rodiny mění se svatá Rus ve velké jatky všech těch, kdož byli v podezření, že přejí západ. kapitalistickému řádu. Inteligence v cárech a bosa prchá před novými vládci, propuštěnými z žalářů. Ruská tragedie pokračuje.

Požár Revoluce stravuje své vůdce. Ukončuje vražděním episodu Kerenského a pohřižuje se v hrůznou noc bolševického režimu.

Bratrská Rusi, jež ukázala jsi duši svou v nebeské vznešenosti, tak i pekelné krutosti, kdy vzejde očekávaný nový jasný den? –ec.

Josef Reyl: DVACET DOPISŮ STALINOVI. Český odborník na stavbě pětiletky. Nákladem Ladisl. Kuncíře, Praha II., Voršilská 3.

Mezi četnou literaturou o soudobém Rusku, která se v hojném počtu objevila na našem knihkupeckém trhu, zaujímá tato Reylova kniha zvláštní postavení již svou formou. Je to vlastně umělečtější reportáž o zkušenostech českého stavitele a jeho paní v SSSR na stavbě pověstné pětiletky. Spisovatel Reyl, který knihu sestavil z vypravování stavitele »Solnesa« (je to fingované jméno), zachytil veškerou zkušenost, které stavitel S. nabyl v Rusku. Líčí jeho dojmy a pozorování z Moskvy, kde pracoval v Cukrtrustu, a podává zajímavý obraz ruské společnosti. Detailní z autopsie získaná znalost ozřejmí mnohou věc, která bývá nadhozena denním tiskem. Druhá část této knihy je ještě zajímavější než prvá. Stavitel Solmes vybudoval v rekordním čase vojensky důležité město Algu, přímo ve stepi, kde před tím nebylo nic než tráva a kámen. Mimo to objevil tu sovětům znamenité kamenné uhlí a kaolinovou hlínu. Byl to pro sověty mnohomiliardový dar, za který se mu odměnili tím, že mu ani pořádně nezaplatili to, nač měl právo. Reylova kniha je velmi zajímavá a tvoří dobrou protiváhu proti tak mnohým reportážím velebícím sovětské Rusko, které autoři shlédli jen při povrchní návštěvě a naprosto nepronikli do hloubky a neviděli pravou skutečnost. Knihu tuto měl by čísti každý, kdo se zajímá o Rusko. Sk.

Dr. Valerij Vilinský: V RUSKU BOJ TRVÁ. Nákladem Šolce a Šimáčka, Praha. 1933.

Na knihkupeckém trhu objevila se celá řada knih pojednávajících o Rusku. Mezi touto literaturou obírající se Ruskem je pozoruhodná kniha dra V. Vilinského: V Rusku boj trvá. Autor ukazuje, že odboj proti sovětům stále trvá, že neustal přes veškerou persekuci G. P. U. Politické vraždy, procesy a spiknutí jsou toho důkazem. Dr. Vilinský snesl spoustu nového materiálu o těchto zjevech a ukazuje na jejich vnitřní souvislost. Studie Vilinského jsou velmi pěkně psychologicky propracované a životné. Tato kniha Vilinského je dokonale informativní a je skutečně nezbytným doplňkem ke každé knize, jež jedná o sovětském Rusku. Tato kniha pro svou informovativnost a pro svou časovost je vhodná do knihoven katolických spolků, kde jistě vykoná důležité poslání. Sk.

P. Josef Rybák, S. J.: SURSUM CORDA. Úvahy pro kněžské triduum. II. cyklus. Stran 135. Kč 8. Nákladem Gustava Francla, Praha I. Melantrichova ul. 536.

Tento druhý cyklus krásných úvah P. Jos. Rybáka T. J. pro kněžské exercicie (»Sursum corda«) jest právě tak zdařilý jako jeho první cyklus »Vademecum«. Autor se ve svých spisech vyznačuje tím, že skýtá stravu jak rozumu, tak srdci: rozumu podává jemný výklad i důvody, a srdce dojímá mocnými pohnutkami. Autor v každé úvaze si předmět jasně rozdělí a klade myšlenku logicky na myšlenku jako kvádr na kvádr, čímž exercitant celou úvahu snadno přehlédne. Kniha bude přijata jistě s velkým zájmem. -K.

P. Silvestr M. Braito O. P.: ŽIVOT. Nákladem Lidového knihkupectví v Olomouci 1932.

Kniha známého redaktora »Hlubiny« je pokračováním první jeho homiletické sbírky vzniklé z kázání v katedrále sv. Víta. »Život« je druhou částí a sice mravoučnou. Ukazuje, jak se má víra uskutečňovati v životě; vysvětluje bezradnost a podává útěchu. Kněží mohou z ní čerpati mnohé náměty pro kázání. Je to kniha velmi cenná, po níž bohoslovecká mládež i ostatní inteligence s radostí sáhnou. Sk.

CHVÁLA SVATÉ LÁSKY. První epištola sv. Pavla ke Korinským. S dřevoryty Fr. Bílka. Edice Sion – Jan Ošťádal v Nov. Hrozenkově 1932.

Chvála svaté lásky je přetisk třinácté kap. listu ke Kor. Text je přetištěn z Bible kralické a jen maličko po stránce formální zmodernisován. Takto neodborně se však opravy Písma sv. nesmí prováděti: buď je třeba opraviti kralický text důkladně i po stránce překladové nebo jej nechati se všemi jeho mluvnickými archaismy. – Po stránce vnější je to skvělá bibliofilie. Sk.

František Götz: PADAJÍCÍ HVĚZDY. Románová reportáž jedné divadelní revoluce. Nákladem Václava Petra, Praha. 1932.

Umělecký kritik mladé literární generace československé František Götz přešel s pole svých kritických knih (Jasnící se horizont atd.) na pole románu. »Padající hvězdy« jsou jeho prvním pokusem o nový román, neboť autor v koncové poznámce vysvětluje: »Nepsal jsem tedy román ve starém smyslu. Vyšla z toho románová reportáž vrcholící divadelní krise, nazírané s hlediska divadelnictví evropského.« – Co je obsahem této románové reportáže? Ředitel pražského divadla Kronský ovládá 30 let divadelní svět. Je moderní, je stále časový, ale teprve nyní začíná upadat, neboť nemůže nalézti kontakt s dobou a diváci odcházejí z jeho divadla, které je silně pasivní. Na pražské periferii však v Pension Bankrotu schází se řada herců bez zaměstnání, kteří byli vyhnáni z pražských scén. Na konec přibude k nim jakýsi Blatník, který poznenáhlu počíná je ovládat. Po řadě skandálních scén a všelikých intrik finančního světa Kronský na konec podlehne a skupina herců z Pension Bankrotu najme si Malou scénu a novým kusem při premieře zvítězí. Nové umění zvítězilo. Co bude dál? O tom již Götz nepíše. – – Nebudeme dlouho rozebírati tento román, ale řekneme přímo, že se autorovi nepodařil. Je dutý, verbalistický a nepravdivý. Zapáchá mravním bahnem, neboť přerod a vývoj herců k novému životu, k nové mravnosti, je neopodstatnělý a nepravdivý. Kdo pak tomu uvěří, že když jeden z této zkrachované družiny, kokainista herec Holan, vystřelí nazdařbůh do vzduchu, že z toho vznikne nový život, nová mravnost a nové umění? Celý ten pokus autorův o vylíčení přerodu je nejnaivnější deus ex machina. Jedinou věc, na kterou román ukázal, je mravní zvrhlost a zpustlost jistých kruhů. Ale k tomu není třeba napsat román, to je až příliš známé. Takovou řadu nemravných, cynických a nízkých lidí jak je v tomto románě, málo kde najednou uvidíte. Jen snad tři osoby jsou tu sympatické: herec Blatník, žena Kronského a její dcera Jarka – a ty bohužel jsou nepropracované a nezvládnuté. Z takovéhoto prostředí nevzklíčí nový život, odtud spěje se jen k nejhorším činům kriminálním. Sk.

Frank Harris: BERNARD SHAW. Přeložil E. Kellner. Šolc a Šimáček 1932.

Shaw je u nás dosti znám. Nebylo tedy nevhodné uvést k nám jeho životopis. Autor knihy, Frank Harris, byl anglickým publicistou a novinářem, vydavatelem několika časopisů; jeho životní osudy byly velmi romantické a podobné osudům Wallace nebo Gorkého. Znal Shawa 40 let. Ale toto dlouhé přátelství nepřekáželo spravedlivému posouzení, či spíše odsouzení Shawa. Předvede vám jako ve filmu Shawův život: Shawovo mládí v Dublíně, zaměstnání pokladníka, útěk

do Anglie, akvisitérem a pak spisovatelem. Při tom se snaží ihned spravedlivě vypořádat se všemi kopanci Shawovými. Nezatají obtíže, zatuchlý duch anglikánský v rodině, devět let velkého strádání v Londýně, uzná jeho skvělé schopnosti, velké nadání hudební, jeho úspěch u divadla vlivem velkého nadání pro technickou stránku řízení jeviště, ale hned poznamenává, že jeho hry jsou mělké, že při druhém čtení nudí, a že ani Trakař jablek, tak vychvalovaná hra, dávaná při Malvernských slavnostech r. 1929, není než jalovým povídáním. Harris má odvahu ukázat Shawa tak, jak ho už znáte a jakým i ve skutečnosti jest: velmi chvástavý a ješitný starý pán, vždy ochotný obětovat myšlenku popularitě, »měnící lehce barvy«, neostýchající se zesměšnit některého známého muže, nebo některé známé dílo, aby upozornil na sebe. K osvětlení postačí jeden citát ze Shawa: Nemohu ručit, že jsem dnes nejmazanější chlapík, jsem však určitě jeden z nejmazanějších. Bohoslovce budou zajímat náboženské názory populárního Ira. Shawovi je »víra věcí vkusu«. Shavův vkus je však překvapující; nesmíte se ani zde dáti překvapit. Shaw chvíli zbožňuje Ježíse jako komunistického reformátora, ale za chvíli patheticky řekne: Ušlechtilý Ježíš, pokorný a mírný, je ufňukaný moderní výmysl a evangeliem není vůbec zaručen. Shaw-filosof prostě neexistuje. Praví Harris: Mohu mít v úctě takového Chestertona, který měl své vlastní a vždy stejné myšlenky před válkou, za války i po válce. Shaw není z tohoto těsta. – Shaw byl před válkou pacifista a za války militarista.

Ptá se tedy Harris nakonec: Je Shaw veliký? A odpověď zní smutně a pravdivě: Není! A budoucnost? »Rozesmějte lidi a řeknou, že máte úspěch, a dobře vám zaplatí. Celý svět miluje šaška a a kamenuje pravého proroka. Budoucnost zapomene šaška a zvěční proroka.«

Typ.

Jean Giono: PAHOREK. Román. Vydala Edice Atlantis – Jan V. Pojer, Brno, V táboře 7.

Gionův »Pahorek« je grandiosní báseň o přírodě. Utajený život přírody, který je svázán s lidským životem, je tu předveden s neobyčejnou intensitou a vitalitou. Tajemné a přece tak krásné i ve své zlobě a nenávisti, jsou vidění ochromeného starce Janeta. A rovněž úžasné jsou jeho hrozby vůči obyvatelům Domků. Se zatajeným dechem čtete o jejich zápasu s rozběsněnou přírodou, s dravým živlem ohně, proti němuž veškeren vytrvalý a gigantický boj mužů je marný. Jean Giono je úžasný umělec slova, které klíčí přímo ze samého vidění básníkova. Upozorňujeme naše čtenáře na tuto knihu a vůbec na celou edici Atlantis. Sk.

R. H. Berndorf: DIPLOMATICKÉ PODSVĚTÍ. J. R. Vilímek, Praha. Stran 220. Cena Kč 24·–. Tucet detektivních novel ze života agentů tajné služby diplomatické, poskytujících vhled do podivuhodně přímých metod mazaných chlapíků, kteří pomáhají dělat histerii. Úskoky, násilím, podplácením, vraždami. Peníze mají stále neodolatelný půvab a přemohou všecko vlastenectví, osvědčenou věrnost i nedůvěru. Tak lehce se to vypráví o nepatrných příhodách, jež hýbou armádami, trůny a národy. Na všech stranách se to tak dělá, ve stínu vyslanectví žijí nenápadní mužové i ženy mnohem agilnější. Dozvíme se o zákulisí řecko-turecké války, afganské vzpoury, hornoslezského problému, národního hnutí egyptského. Poslední dva příběhy jsou poměrně nepodařené, rozplizlé a banální a kazí dojem pěkně vypravené knihy, jsouce vypočteny spíše na polechtání čtenářů, zkažených žlutou literaturou.

gv.

T. E. Lawrence: BOUŘE NAD ASIÍ. VZPOURA NA POUŠTI. Knih Osudů a práce svazek X. Orbis, Praha XIII. Kč 45.

Deník, reportáž, román? Historie malého, ale znamenitého – pokud to o vraždění lze říci – výseku Strašné války. Víc než reportáž i román. Sympatická kniha o sobě od anglického gentlemana z drsného prostředí arabsko-turecké války. Kus života a práce mladého muže, který v 28ti letech se proslavil, dokázav svou inteligencí, trpělivostí, sebezapíráním přímo asketickým a hlavně statečností a pílí grandiosní dílo: vyčistění Arabie od Turků. Lawrence-vědec archeolog – nebyl na vojnu přijat. Dostal se do Kahýry jako úředník a zajímal se s jinými o »arabskou otázku«. Nesouhlasil s prostředky i způsoby svých krajanů, arabských to spojenců. Mořila ho úřední těžkopádnost a poněvadž poušť i její obyvatele znal, šel mezi ně a stal se brzy nepostrádatelným jim i anglickým puncovaným vojákům. On přivedl vlastně povstání k životu, on prostředkoval mezi vojevůdcem Arabů Fejsálem a anglickým štábem, byl Araby zbožňován a Turky osobně nenáviděn. Při tom věděl co dělá, nepřecenil svou práci, uvažoval, jak Turkům a Něm-

cům poušť vyrve a udělá dobře Angličanům. Není fanatikem, přál by svobodu skvělým bojovníkům pouště. Není proto divu, že o knihu takového člověka byl zájem s různých stran. V rozsáhlém původním výpravném znění se ztratila. Tak se nám dostal do rukou jen nejživotnější úsek celé historie. – T. E. L. zůstal po válce vojákem, ale ustoupil do pozadí a je opředen legendami. »Bouře« je četbou pro muže, kteří nehledají jen sensaci, ale dovedou se i zamysliti nad podivuhodnými cestami Prozřetelnosti.

–gal–

Jaroslav Kvapil: O ČEM VÍM. Orbis, Praha XII. Stran 590. Kč 70·–.

Pětašedesátiletý básník, dramaturg a režisér Národního divadla, atd., atd., vydal své paměti ve stovce kapitol o lidech a dějích ze svého života a dedikoval dcerce. V knize není nějakého ustrnulého deníkového pořadí a je proto při pečlivém výběru hodně životná. Autor vybíral z paměti neb zápisků jak se mu hodilo a mezi těmi lidmi a ději žije sám, zjevem sympatický, v názorech někdy prapodivný, v obdivu nemírný, v zkušenostech a zážitcích bohatý, stále houževnatý, podnětný. Žil v celku život pohody, dovedl při svém štěstí prohlédnout bídu, třebas pozlacenou a podal mnohé zdařilé lidské profily osobností literárního, uměleckého, národního života, s této strany méně známých. Jeho účast v Maffii korunovala jeho životní úspěchy a dovolila mu napsati poutavé řádky, mezi nimiž se ještě dá čísti. Knihu možno ve volných chvílích číst se zájmem i se ziskem.

–vgl–

Jan Čep: LETNICE. Vydal Melantrich 1932.

Ze slov Čepových vane nevyslovitelné teskno. Čistá krása naplní vás vždycky blaženou melancholií a vidíte, že jste na dně duše, u toho spoutaného plamene, který se rozhořívá bolestmi dětství a který poznal tíži listopadových dní života a o který se rvou světlé výšiny a těžká krev lidského těla. Inspirace dala zazářiti slovům jako slunce rozzáří orosenou lícchu mladého obilí. Jsou čistá a křehká a mají barvu vzpomínky na dávný pláč, »bolestí souzvuk nejvyšší, všech stínů skrytý jas«. A při četbě je vám do pláče, vracíte se sami ke svému kořeni. J. Čep se v této knize zvlášť vrací ke svému životu. Zdá se, že je to práce na přelomu a že je jí díl jeho práce uzavřen. »A thing of beanty is a joy for ever«, krásná věc je radostí na vždycky, prací Keats v jedné básni, a tyto povídky zůstanou jistě naší radostí. A budeme ho za ně »chváliti a milovati, neboť Bůh sám je osvítil, aby skryty nezůstaly«, jak podobně čteme u sv. Augustina.

a.

Josef Krlín: EDUARD JAN NEPOM. BRYNYCH. 13. kniha Života – Praha 1932.

Věnována je tato knížka k uctění 30. výročí smrti biskupa Brynycha, jehož vzácné zásady se hodí tak dobře pro dnešní katolické organisace; to dokazuje činnost na Novobydžovsku. Je to výzva k českým srdcím, aby se rozohnila oddanou láskou k Pastýři, který pro dobro katolické věci kráčel cestou opravdu křížovou. Byl krásným květem české půdy minulého století a všichni věrní synové národa, pro který tolik vytrpěl, mají vroucí modlitbou vyprošovati si na nebi nového světce českého.

Leo.

Nathaniel Hawthorne: VELIKÝ KARBUNKUL. Vydal J. V. Pojer, Brno, V Táboře 7.

Zajisté se radujeme, že byla česky vydána kniha, která patří k pokladu pravé poesie. Není třeba naříkat si, že se překládá u nás nad míru. Věci krásné mluví tisíci jazyky a po celém světě najdou se duše, které v nich poznávají tajemství své krajiny. Je to tím, že mají charakter zdravé přirozenosti a cítíme na nich povívání nehmotné reality. Čistota, která nás vždycky vzpřimuje. Čistý, pohádkový jas Křišťálových hor uzdravuje naši duši, padají s ní okovy denních starostí a zimomřivý, utlačený život cítí zabušení vznešena, poklad všech pokolení stojí před námi náhle odhalen, to, co bylo kdysi krásné a na co se teď zapomíná, ač je to v nás jako dědictví, září tu v své kráse a vrací vás to rodné zemi, skrytému dětství. N. Hawthorne je z rodu, z kterého je n. př. známý Meredith. Sladkost a něha ozve se náhle jako ozvěnou v hrůze, zrající věk je jako návěstí druhého života, dětství ve své naivnosti má spirituelní tón jako legendy. V jiné povídce zase je vylíčena láska mladíka k dívce, jejíž dech nebo dotknutí usmrcuje, kolem ní je nimbus hrůzného snu. Ač to není allegorie (je to jeden z překrásných plodů intuice, symbol padlého lidstva), zdá se vám, že je tu vylíčeno, jak zdravý, přirozený život je fascinován studeným, jedovatým pohledem »osvěty«. – Kniha vyšla v edici Atlantis a přeložil ji Jar. Skalický.

a.

MUSEUM
V BRNĚ V KVĚTNU 1933 ROČ. LXIV. ČÍSLO 4

Š. P. Výtocký, Rím:

HĽA, KRÍŽ JE LÁSKA MOJA!

(Dp. Karlovi Jonášovi.)

Tmavý obraz srdce zlomí,
keď kročí noha a stanie pravde blíž:
v úzadí sa čiernie Golgota a na nej kríž!

Na kríži nahé telo Toho, čo pre nás bláznom bol...
Po tvári sechnie Mu hriechom vyšlahaná krv
a v očiach skamenelý tvrdý, ľudský bôľ:
hľa obeť, aká bude vždy a je a bola prv!!

Na kríži útrap Boha ľudské doblčaly ohne,
však žiara jasná na veky až trvá:
keď zavše mladé srdcia ku obeti sohne
odriekavej, snášajúci, takej, akou bola Prvá!

Na zlome mladých snov a túžob, nádejí
kvet skvitnul; — reťaz s krížom srdce spjala:
sťa oceľ tvrdá vykovaná z lásky v žiali,
keď myseľ mých s túžbami sa ešte hrala!

Hľa, kríž je láska moja, nádej, viera,
hoc niekdy pod ním duša kvíli, stoná:
lež reťaz, čo ma viaže, pustí vtedy rozžhavená,
keď unavené srdce za večera skoná!

Klíčník:

DŮSTOJNÍ.

Domine Deus,
in simplicitate cordis mei
laetus obtuli universa;
et populum tuum vidi cum ingenti gaudio
tibi offerre donaria;
Deus Israel, custodi hanc voluntatem cordis eorum.
(I. Par. 29, 17.)

Ve vření a bouřích uslyšeli jste hlas. Hlas jemný i rozkazující, něžný i přísný. Radostí i bolestí zachvěla se duše. Jako hlas matky hlas Mistrův zněl duší, chvěl se v hloubi a ozvěna jeho doznívala na rozechvělých rtech. Jako blesk světlo z věčnosti osvítilo nový svět nevídané krásy: Život v úzkém přátelství s Bohem, v důstojnosti převyšující důstojnost andělů.

A Mistr ruku ve Vaší ruce vedl Vás k branám věčnosti. Duše zavržených na věky, neodvolatelně, ve věčné nenávisti Boha, bez naděje a v strašných mukách Vám ukázal. A před vchodem cestu širokou a pohodlnou, naplněnou veselými i zoufalými pocestnými. Výkřik hrůzy vydral se z hrdla a strašná otázka uvízla na rtech: „Čím, Bože, zabít lze peklo a zachránit hynoucí lidstvo?!" Bůh ukázal Evangelium: „Vezmi a čti. Čti v nešťastných očích lidstva bez Krista, čti v božské a zmučené tváři Boha-člověka, čti v tajemství neskonalé lásky – Eucharistii."

A jako Mistr opustil vše, aby vše získal, láskou puzeni Bohem naplnili jste svá srdce na pokyn Jeho. In simplicitate cordis. Puzeni láskou jedinou a nerozdělenou, jednoduchou, vedenou jediným velikým Světlem. V níž není odstínů světských, plodící prostičké blázny pro Krista. Velikost oběti je mírou lásky, láska veliká podmiňuje velikou oběť. Nepatrná oběť byla velikou pro malou lásku, všechno teď málo je pro velkou lásku. S nadějnou láskou obětovali jste vše. A do duše vesele vproudila radost. Vážná a velebná, neznámá světu. Neboť jste obětovali s Kristem. A ten, který „vykřikl jako šílenec úzkostí strašlivou, křikem, kterým zapotácela se Maria", ten ukázal Vám lid vykoupený, oděný v oděvy bílé, s palmami v rukou, s plody a květy pozemských let.

V blaženém vidění, Vínem Ducha opojeni, statečně vstoupili jste na cestu úzkou a strmou, posetou trním. Chcete všem dáti Vše potem a krví, mdlobou a únavou. Odtrhnouti s cesty široké a pohodlné a svatým nadšením vésti je po cestě úzké a strmé. Do srdcí zmrtvělých vlévati Život, do srdcí vychladlých házeti Oheň, Naděje útěchu zsmutnělým dáti, zbabělé, zesláblé síliti Chlebem.

Vůdcové duší, dávající duším Vůdce, Pastýřové vedoucí lidstvo k Pastýři úrodných pastvin, učitelé, učící svět znáti Učitele, poslaní od Pastýře, Kněze a Učitele, toužebně očekáváni od chudých, hříšníků a světců, vítáni s vroucností, od malých, velkých, chudých a bohatých, malí a velcí svou láskou, chudí a bohatí Kristem, buďte pozdraveni! Spasitel jako své přátele posílá Vás; požehnáni buďte přicházející ve jménu Páně!

(Věnováno novokněžím k prvému působišti.)

—*an, Nitra:*

SLOVENSKO SVÄTÍ.

Tento článok nechce a nemôže byt historiou kniežata Privinu a jeho vztahu ku kresťanstvu, historiou ex industria skreslovanou a znetvorovanou po celé tisícročie, sotva známou len v posledné desatročie vážnymi výskumy. Ťažište jeho spočíva celkom inde: z krátkej retrospektívy na život, z jeho relácie ku kresťanstvu usúdiť na samu osobnosť a povahu Privinovu a zdôrazniť dôležitosť tohoto pre Slovákov dejinného základu a historického práva. Záujemci, ktorí by sa chceli o Privinovi dokonale poučiť, nech siahnu po knihách uvedených na konci tohoto článku.

Historia Slovenska počína kresťanstvom. Slovensko nemá pohanských ságov ako iné národy, nemá mýtus. Priskoro než sa mohol vyvinúť, kresťanstvo sem presadené z nemeckej ríše prináša faktá historicky pravé, ktoré dokumentuje vo svojich annáloch. Prvé takéto faktum je základom dnešných osláv tisícstoročného jubilea v Nitre. Sám prameň o posviacke chrámu Privinovho v starobylej Nitre hovorí len mimochodom. Spomína sa v ňom táto udalost: „cui (i. e. Privinae) quondam Adalramus archiepiscopus ultra Danubium in sua proprietate loco vocato Nitrava consecravit ecclesiam" (Conversio Bagoariorum et Carantanorum z roku 871). O autentičnosti tohoto dokumentu nikto nepochybuje. Píše sa v ňom o Privinovi ako kniežaťu zadunajskom a jeho pomere k Ludvíkovi Nemcovi, preto čo o ňom vieme ako o osobnosti, karaktere a živote vnútornom, vieme len z tohoto listu. O našej udalosti sa zmieňuje len tak per paranthesin.

Privina bol prvým ale i posledným slovenským kniežaťom, ktorého slovenské dejiny poznajú. Keď bol zo svojho nitrianského hradu vyhnaný Moravanmi, uchýlil sa na dvor Ludvíka Nemca, kde poučený o nauke kresťanskej prijal krst z rúk sol'nohradského arcibiskupa Adalráma v Treisme. Keď vojenskou pomocou Ludvíka Nemca opäť si vydobyl svoju ztratenú vlasť, za svoj úkol si považoval povýšiť Slovákov na stupeň vzdelanosti, ktorý poznal na kultúrnom západe. Aby svojich poddaných oboznámil s krestanstvom, dal postavit na svojom údelnom hrade kresťanský kostol, prvý chrám na Slovensku ba v celej republike. Dl'a spomenutého prameňa posviacku kostola na prianie Privinovo vykonal sám Adalrám zo Salcburku v rokoch 829—833. Že teda osobne prišiel posvätiť kostol, je istým dôkazom, ako si vážil osobnosť Privinovu a jeho národ a jaký význam pripisoval tomuto prvému kostolu slovenskému. Po smrti Adalrámovej (r. 836) vyhnaný Moravanmi zo svojho údelného hradu, hl'adal pomoc u Bulharov, neskoršie u Ludvíka Nemca, ktorý mu udelil za leno Zadunajsko, kde previedol úplne svoje poslanie a rozvinul svoje štátnické schopnosti. Zomrel smrťou násilnou pravdepodobne v boji proti Moravanom r. 861.

Z vekovej dial'ky tisícstoročnej historická osobnosť Privinova je na výsosť krásna. Zahrňuje v sebe všetky vlastnosti slovenskej

duše. Bol Slovákom par excellence, krv z krvi, kost z kosti slovenskej a preto i k jeho pochopeniu poslúžia slová Marie Štechovej o povahe slovenského ducha: „Nič sa nemôže väčšmi protiviť Slovákovi ako rozumové natískanie rozličných právd, axiomat a imperatívov... Slovák vypočuje — a ide svojou cestou... u neho sa pravda nerodí studenou cestou. Posudzuje celého človeka, presvedčíte ho iba žiarom celého života, cel'kom neviditel'nými a jemnými vecmi, ktoré preskúma najsubtilnejšími váhami svojho citu. Slovenská mäkkosť je zvláštna: zdá se tvrdá. Je celá pohyblivosťou: podl'a toho k čomu sa prichyl'uje, mení svoj tvar. Azda v tom vidia premenlivosť, vpravde je to hl'adanie správnej polohy človeka tak dlho, kým nemá pevnú pôdu pod nohami." Tá mäkkosť a ústupčivosť a zdánlivá politika oportunistická u Privinu je výsledkom slovenského naturelu a v pravde je len hl'adaním správnej polohy človeka.

Svetelnou vlastnosťou jeho duševnej fyziognomie dl'a historika Dr. J. Hodála bola pravá slovenská odvaha. Dvakrát vyhnaný zo svojej vlasti, odchádza ku Ludvíkovi Nemcovi žiadať o pomoc, keď si vymôže Zadunajsko jako leno, dáva sa do práce, aby ho restauroval a kolonizoval novým obyvatel'stvom. Miloval odvahu, ale nenávidel krviprelievanie. Odtial' jeho bojovné ústupky a porážky. Skonsolidoval pomery v Zadunajsku nielen občiansky, ale i cirkevne. Z usporiadania pomerov cirkevných vyplývá jeho hlboká zbožnosť. V Nitre a Zadunajsku dal postaviť deväťnásť kostolov, starajúc sa tak o vzdelanostnú úroveň svojho obyvatel'stva. Zaviedol rehol'ný rád do Zadunajska a bohate ho dotoval. Na svojom vlastnom hrade v Blatne dal postaviť tri chrámy. Toto všetko sú faktá, ktoré ho stavajú do vel'mi sympatického svetla.

Privina bol i národne cítiacim mužom. Svoje vlastenectvo nezaprel i keď bol vyhnaný zo stredu svojho slovenského l'udu. Nie je preto náhodné, že na jeho dvore našli neskoršie milé prijatie sv. Cyril a Method, sriadiac si tam svoju slovanskú školu a pestujúc tu slovanskú bohoslužbu. Privina bol i vel'kým štátnikom, čím ho učinil dar sympatie a dar osobnej prítažlivosti. Získal si priazeň Adalráma, jeho nástupcu Luiprama, Ludvíka Nemca jako i jeho vojvodcu Radboda. Najväčším dôkazom jeho duševnej vel'kosti bola jeho láskavosť, ktorou si podmaňoval a tvoril ovzdušie magnetickej príťažlivosti.

Privina bol pravou povahou slovenskou vlastnosťou svojej odvahy, hlbokej zbožnosti, národného cítenia a duševnej príťažlivosti. Podobá sa skvostnemu umeleckému dielu, mozaiku lebo plátnu, zobrazujúcemu srdce probodnuté mečom. Lebo to zranené srdce, ako vieš lebo nevieš, milý čitatel'u, je symbolom Matky Bolestnej, ktorá je národnou patrónkou slovenskou. Dignum et iustum est teda, aby národ Privinov obdržal jedinečné privilegium pred všetkými národmi, aby napriek svojej geografickej malosti bol duchovne najväčším. Matka, pod ktorej zvláštnu ochranu bol sverený, učinila preň, aby bol prvým medzi národami slavianskými, ktorý ju ctí a ktorá ho potrebuje nutne k svojej úteche a sláve. Lebo jej národ je národ Slovákov katekzochén, prežívajúci etapy Matky Bolestnej.

Tešil sa pri svojom zrode pre Krista s Ňou, zažil i svoje persekúcie od Herodesa, bol vedený na popravu, ale bol i oslávený a dopracoval sa svojho terajšieho slobodného učinkovania, jako sa radovala Matka po boku svojho Syna. Lež nie je ešte v najvyššej fáze svojho vývoja. Jeho historia tisícstoročná, ktorej počiatky národ oslavuje, mu nedáva len právo žiť na svojej historickej zemi a právo slobodného vývoja v rámci Republiky československej, ale je nápoveďou vysokých cieľov, ktorým Slováci teraz začínajú rozumeť, speciálneho poslania. Tento národ ešte čaká na historický moment, kedy bude môcť vysloviť to nové slovo, slovo únie medzi národmi slavianskými, čo do jeho náruče vkladajú nezaujati myslitelia, utvorí v budúcnosti duchovnú centrálu, ktorej vedenie bude viesť všetkých Slavianov.

Na základy duchovej jednoty neprelomenej a nenarušenej si spomína národ Privinov, keď upína svoj zrak cez takú diaľku jako je tisícstoročie na starobylú Nitru, ktorá dostala prvá svetlo, ktorá videla prvá slaviť sv. Tajomstvá tela a krvi Pánovej. Aj slovanských bohoslovcov preto bude interesom, aby toto jedinečné jubileum bolo dôstojným spôsobom oslávené! Slovensko svätí, a preto k svojej oslave volá všetkých ľudí dobrej vôle.

Použité pramene, o ktoré sa vecne opieram, sú:

Dr. Juraj Hodál: Kostel kniežaťa Privinu v Nitre.
Dr. Juraj Hodál: Kto bol Privina?
Dr. Ludovít Zachar: Borba za národnú slobodu.

Ka:

EUCHARISTIA.

Manifeste magnum est hoc pietatis sacramentum...
Tantum ergo sacramentum veneremur cernui...

Bůh mezi námi. Tak blízko mezi námi! Tajemství, sacramentum!

Hlubiny katolické víry, nesmírná mysteria. Ohromují a děsí jejich propastné hloubky. Uchvacují nebetyčné výšiny. Září světlo s vrcholků. Zanícené zraky devatenácti věků obracejí se k výšinám. Klid, velebnost, věčnost.

Ruce svatých, užaslých v údivu, ukazují k pahrbkům věčným. Eucharistie! Tajemný chlebe synů božích! Prameni tryskající do života věčného! Jsme boží! Jen otevřít oči a uvidíme. Ach, co uvidíme?... Transmutati a claritate in claritatem. Jaké to prohlédnutí! Carissimi, filii Dei sumus et nondum apparuit, quid sumus. Scimus, quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est.

Boha nikdo neviděl. Mojžíš zastřel si tvář v úctě před jeho znamením. Bůh je tak blízko! Je mezi námi! Kdybychom měli aspoň trochu pochopení o těchto nesmírnostech! Jak by se proměnil náš život! Kam by směřovaly nejvnitřnější myšlenky a záchvěvy naší duše!

S Ježíšem Kristem můžeme se spojiti. Jaká milost! Jaká radost, radost!

Můžeme na Něho zapomnět? Na Něho nemyslit?

Svět je mi pohádka plná divů,
vidím jen Ježíše.
Ježíš je ukrytý ve mně, klaním se,
na kolena padám,
nejsem již já, ale víc Ježíš než já,
klaním se mu,
nevidím, nevidím, vidím jen Ježíše,
hluboko klaním se mu,
království boží je v nás.
Voláme, radujem se, vzdycháme,
milujem Ježíše v nás.

Tajemství lásky! Jak jsi vznešené a líbezné! Nebeská manno duší! Vzácný dare nebes! Schylující se lásko, něžné milosrdenství, ukrytá nesmírnosti, ach, jak jsi vznešená, jak mne zahanbuješ, jak jsi líbezná, jak mne okouzluješ!

Jak se můžeme nediviti? Neužasnouti? Proč jsme tak tupí a hříšní, že zapomínáme, že se ustavičně neklaníme, že nepadáme na své tváře! Jaké to strašlivé věci kolem nás, v nás!

Ty, ukrytý Pane nesmírnosti, vidím, jaká to milost, že mohu býti v Tvé přítomnosti. Nechceš mne zděsiti a zabíti, proto ses ukázal ve znamení pokory a milosrdenství. Připodobnil ses mně v zevnější schránce, abys zachoval mou duši.

Ó, altitudo divitiarum sapientiae et scientiae!

Od věků do věků volání o Tvých neskonalostech. Tvá přítomnost v lidstvu je nejvýš tajemná a nejvýš skutečná. K Tobě všechno směřuje. Volalo po Tobě lidstvo. Ve svých červáncích, vidění proroků, soumraku a kvílení, volalo po Tobě. Až přišla, ach přišla ta skutečnost: večeřadlo, kříž a potom: odkaz Lásky... Adoro te devote latens Deitas!

A kraluješ, Králi duší, Králi nebes, neskonale vznešeným a slavným královstvím. A zase podivné, tajemné. Království Tvé není z tohoto světa. A je mezi námi. A údy jeho musí trpět. A objevíš se v moci a velebnosti a nebude konce Tvému království.

A budeme tváří v tvář. Bez konce. A claritate in claritatem.

Kdy přijde ta chvíle?

Tys proměnil nás již zde, a nevíme, kdo jsme.

Přišels, jsi zde. Temnoty Tě nepoznaly. Zapaluješ oheň v temnotách.

Pane Ježíši, zapal svět. Mládež k Tobě vzpíná ruce...

Magnum mysterium!... Devatenáct století boží lásky.

O. Damborský:

1900 LET KŘESŤANSKÉHO CHRÁMU.

Tak málo dáváme Bohu z celého prostoru! Chrám vytržený ze světa a podaný Bohu. Nemá v něm míti místa nic, co nemá vztahu k tomu, jemuž je věnován.

Chrám bývá poněkud vyzdvižen nad okolí; ale jeho hranice jsou nesmírné: jen několik schodů, zdi a brána odděluje místo boží od světa; chrám na světě, ale není ze světa. Studené kamenné schody jsou vyšlapány kroky více než šedesáti lidských pokolení; tudy jde cesta výše — a není jiné cesty kromě této, branou chrámovou. Tisíce svatých mluví řečí výmluvnou. Šedesát lidských pokolení chodilo sem s vírou, nadějí a láskou; lidé nosili sem svoji radost i bolest, duši zpívající i srdce sevřené.

Ale chrámy mohou býti též svědkem lidského rouhání. V dobách, kdy se lidé rouhali Bohu proto, že na cestě zbloudili a našli si jiného boha nad sebou, byly chrámy ničeny tak, že po nich zůstala jen hromada ssutin; chrám sloužil Bohu a dosloužil; nebylo ho zneužito. Časem však učinili lidé bohy sebe. Nač by se měly tedy ničiti iracionálně, když se jich může racionelně — jak požehnané slovo! — využít k službě lidí právě tak, jako se jich užívalo dříve k službě boží? I stávály se z chrámů konírny a skladiště. A v době naší, kdy je rozum a racionalisace — jak známo — na vrcholu, nalezli nový způsob zneuctívání: učinili z chrámů nejen skladiště benzinu a garáže — v tom přece není nic nového — ale obrátili je proti jejich původnímu účelu: učinili z nich protináboženská musea. To ten rozum a racionalisace. — A jak bude dále? Dosti těžká odpověď; sotva se asi najde nový způsob zneuctívání. Zatím jsme na vrcholu — blasfemie.

Chrám jest místem, kde obcujeme s Bohem. S lidmi obcujeme kdekoliv: na ulici, v hluku, špíně, uprostřed banality. Ale k obcování s Bohem potřebujeme krásy. Vždyť krása jest jedním z jmen božích a právě ji dává Bůh poznati duším vyvoleným aspoň v náznacích („V každém uměleckém díle je smutek neúplnosti, žal z cesty nedokončení", praví básník), aby ji podávali svým bratřím jako posilu. Jen duše slabé a při tom pyšné říkají, že se mohou modliti všude — říkají to lidé, již se vůbec nemodlí — že celý svět je chrámem božím — a ještě mnoho jiných hezkých frází. Zapomíná člověk-farisej, že lpí na zemi boží celou svou duší a krví a celou ji zabral pro sebe: ten kousek chrámu závidí Bohu a chce mu jej vyrvat.

Stavitelské umění chrámové je konkrétně vyjádřený poměr doby k Bohu. Každý styl církevních staveb, který vtiskl době své znamení — tak význačné! — předpokládá úžasnou hloubku duchovního života. Umění se neimprovisuje; nelze ho vydupat ze země. Jedna epocha vyrůstá z druhé, ale není zde vývoje, je tu jen přerod forem, které se jeví jako nádherná fluktuace a jiskření krásy. Stavby

katolických chrámů dýchají dechem těch tisíců neviditelných pracovníků, mluví o práci nesmírného množství rukou, jsou tlukotem tisíců srdcí věřících, doufajících a milujících. Jedno pokolení podává dílo nedokončené pokolení druhému, aby na něm pracovalo se vším úsilím. Nemylme se: i když je snad stavba formálně dílem jedince, žijí v něm všichni ostatní. Umělec musí prožít, probolet a vyjádřit život všech ostatních.

Přichází naše doba se srdcem bolavým a duší prázdnou. I my se chceme modlit k Bohu, klanět se mu a prosit Ho v chrámech. Jdeme do chrámu gotického; cesta k oltáři alejí sloupů je tak podivně krásná a posilující. Sledujeme sloupy a žebra, spínající se vysoko nad námi v ostrých obloucích jako nahé ruce k modlitbě; zatají se nám dech, neboť nestačíme postihnouti sílu těch plamenů. Vše mluví o pevné víře, které tolik potřebujeme. Jdeme do chrámu barokního: formy žízní a vzpínají se po transcendentální lásce a podpírají svaté, kteří se v extatickém zanícení nabízejí Bohu. Ach, jak my té lásky potřebujeme! — Umělec tvoří z přebytku. Umělecký projev je jen to, co přeteklo z plnosti duše při pohybu. Může naše doba vytvořit umělecké dílo prvního řádu? Těžko, schází nám ona plnost. Známkou naší doby je vnitřní bída a prázdnota. Nosí v hrudi místo srdce kus studeného kamene, který necítí ani své vlastní tíže. Od doznění baroka není zde chrámového umění. Padl universální jednotící pohled, který by vdechl době nový život. Až příliš jsou pravdiva slova Chestertonova, že „na všem záleží — vyjímaje všecko". Umění stavitelské závisí na ostatních výtvarných uměních, neboť s nimi tvoří celek. A jaký je jejich dnešní stav? Jsme živeni řemeslnickými — neřku-li fabrickými — výrobky nasládlých soch a kramářských obrazů, jejichž svatí vypadají jako by vyšli z moderních salonů pro pěstění tělesné krásy, s touž vnitřní bezobsažností jako lidé z oněch salonů! Místo úsilného a bolestného hledání pravdy a jejího vyjádření nastoupila líbivost. Naplnila naše chrámy harampádím, které volá po hranici a ohni. Výzdoba chrámů se zvrhla, místo aby byla oslavou Tvůrce a podporou duše v modlitbě, stala se prostředkem pýchy a samolibého ustrnutí v prostřednosti. Také v umění ukazuje se kulturní snažení naší doby, jak je skvěle vystihl G. Bernanos: Úsilí každé doby směřovalo k tomu, aby zachovalo hodnoty, v které věřila a doufala. Naše doba však nemá hodnot vlastních, žije jen z fondů minulosti. Má charakter provisoria. Ale jak dlouho, a co bude po nás?

Říká se, že v moderní době má architektura nové úkoly. Má vytvořiti stavbu nových objektů: nádraží, továren atd. Při nich je ovšem hlavním požadavkem jednoduchost, účelnost a snad hygiena. Dejme i tomu, že se těm požadavkům dostálo. Ale může býti tato stavba stavbou domu božího, která se má zváti krásnou? Může býti chrámem dokonalým a definitivním to, co může býti změnou firmy též kinem nebo tělocvičnou? Vždyť cíle jsou různé! Zde je cíl čistě immanentní: služba lidem a jejich zájmům. Ale chrám má účel vyšší: je sídlem božím a místem bohoslužby. Stavby katedrál vtiskovaly celému stavebnímu stylu doby svůj ráz; ony styl tvo-

řily. Světské stavby používaly jen prvků, jichž bylo užito v stavitelství chrámovém. Nyní však byl by pochod obrácený: stavitelství světské má býti základem stavitelství posvátnému. Jak by to vypadalo, vidíme na některých stavbách chrámových, které se mermomocí chtějí zváti uměleckými a jsou stavěny ve slohu moderním. Je sice pravda, že nové umění — v které věříme, že přijde — bude míti znaky umění světského, totiž jednoduchost a prostotu. Ale to už nebudou znaky umění světského, tak, jak jsou v něm: budou přetvořeny v pokorné vyznání prostoty. Jejich smysl bude jiný, než je tomu v umění profánním. Bude to začátek, podklad, půda, z které poroste další stupeň k organické rozmanitosti. Vždyť s tím úkazem se shledáváme u všech slohů minulosti. Románský i gotický styl je ve svých začátcích též chudý, a bohatý a formami hýřící barok vyrůstá ve svých prvních fázích z jednoduché renesance!

Dnešní vyprahlost v duchovním — a tedy i v uměleckém — životě je způsobena přerušením tradice. Zůstali jsme pyšně viset ve vzduchu, zničivše si půdu pod nohama; ale doba ztratila též svůj cíl — odtud ono bezradné pobíhání. A má-li nastat obrat k lepšímu, nutno se vrátit; návrat je čestnější než vědomé a svévolné bloudění. To ovšem neznamená v umění návrat k starým formám. Bylo by to prázdné plagiatorství. Vždyť o žádné epoše v umění se nemůže říci, že je definitivní v tom smyslu, že by nemohlo býti umění nové, stejně dokonalé. Často se v nové době vyskytuje napodobení stylů minulosti; marná práce, neboť nemá duchovní náplně a je to jen maskovaná nemohoucnost. Onen návrat znamená proniknouti se týmž duchem, jaký měla minulost; dáti se naplnit duchem křesťanství, od něhož se naše doba vzdaluje.

Nabídněme Bohu, co máme. Je toho málo, ba skoro nic, ale co naplat: jsou zlé dni. Stavme kostely, ale nenazývejme je uměleckými! Holé zdi a barbarské linie jsou naše: podejme je Bohu! Jenom nezakrývejme svou nemohoucnost titěrnostmi, jak si v tom libovala doba těsně před námi; buďme k sobě upřímní a ukažme si vlastní malost — i když to bolí!

Vzdávati se naděje, bylo by slabé a nekřesťanské. Zase nastane doba slávy, není-li ovšem dnešní zmatení předzvěstí věcí horších... Život Církve trvale bez umění je nemyslitelný. — Nezbývá než modliti se a pokorně prosit, aby se zúrodnila půda, aby vykvetly nové květy na zemi. Hledejme nejprve království božího, a ostatní bude nám přidáno. Pomoc přijde s hůry a přijde doba, kdy dle slov Durychova Sv. Vojtěcha budeme „přebytkem víry se smáti“.

TEMPORA MUTANTUR...

Téměř ve všech státech nastává v době poválečné rozmach socialismu v jeho různých odstínech. Socialismus dostává se k vládnímu veslu. Ze svého temného a neurčitého stavu přechází k positivní práci. V jedné zemi stává se dokonce pánem absolutním. Jaké to výhodné postavení pro socialismus. Zdálo by se tedy, že zachvátí a zatemní lidský rozum celého světa. Moc padá mu takřka do klínu. Zaslepen však touto neočekávanou událostí tápal ve tmě, hledaje opěrné body, které pod ním utíkaly a vedly jej tak do zkázy. Neměl plánů, jeho utopie nedovedla navázat na skutečnost. Socialismus chtěl zatlačit kapitalismus úplně do pozadí. Ovšem to byla jen teorie. Praktický socialismus vypadal jinak. Výstižně charakterisoval jej Herriot dle nápisu na jedné z marseillských hospod: „Dělnická hospoda s měšťanskou kuchyní." A zatím co hledal socialismus pevnou půdu, vyvstali mu z jeho středu nebezpeční činitelé. Nejsou to soutěžitelé méně významní než sám Marx, otec „vědeckého" socialismu. Jako kdysi marxismus, dovedou i oni svou přitažlivostí strhnouti na svou stranu celé masy.

Dnes vidíme jak marxisté čile debatují, jak má vlastně vypadat správně chápaná teorie a praktická politika dle Marxe. Je už však pozdě. Z nelogičnosti socialismu a výstřelků komunismu postavili si pěkně žebřík k moci šikovní „národní osvoboditelé". Šli střední cestou; ani kapitalismus, ani socialismus, ale fašismus prý potěší lidstvo v dnešní době. A proto pryč s komunismem, který se nešikovně třepal a nedovedl splnit, co sliboval. Pěticípá hvězda dává se na pochod, jsouc pronásledována dvěma háky. Země kdysi klasického marxismu stává se kořistí chytrého fašismu. Komunismus musí ke zdi, nemá místa ani v parlamentě. Centrálou „cizinecké legie moskevské" stává se centrála pro pohřbívání komunismu a na rodném domě velkého zakladatele socialismu vlaje hakenkreuzlerský prapor; toť smutná památka padesátého výročí smrti Karla Marxe.

Jak se ty časy mění. Jak krátká je sláva a moc. Včera jsi byl na nebe vyvýšen a dnes padáš do bezedné propasti. Byl jsi Molochem, jemuž se všichni klaněli a oběti přinášeli, před nímž se třásli trůnové i lid; a dnes? Proč spěcháš ze své vlasti? Chceš k rudému vládci? Kdož ví, zdaž tě přijme. Vždyť on je jaksi poslední dobu melancholický. Přemýšlí, je zahloubán, trpí zádumčivostí a nechce ani vycházet na denní světlo. Nastává krise v rudém divadle. Kdy přijde katastrofa?

Neomylné vyznání národohospodářské stojí na šikmé ploše, neboť materialistické pojetí dějin Marxova třídního socialismu je zárodkem smrti neb jak praví sám Masaryk „caput mortuum". Vidíme, jak se ukazuje neskutečnost spasných učení, jež slibují vykoupení na zemi. Jednoho krásného dne nová revoluce smete ty, kteří došli k moci revolucí. Nová utopie zatlačí starou, aby oplatila bezpráví předešlé. *fa.*

CO CHCE LITURGICKÉ HNUTÍ?

Liturgické hnutí je u nás v začátcích; proto prosíme všechny o zájem, neb je již důležitým oborem moderní pastorace v jiných zemích. Redakce doufá, že se o tomto tématě rozvine v Museu čilá debata.

Nové a velmi důležité hnutí v Církvi je hnutí liturgické. Má po mnoha stránkách podobný osud, jaký mělo na počátku hnutí eucharistické, jehož je vlastně pokračovatelem. Vyvstali mu odpůrci, ale ještě větší je počet těch, kteří pro ně nemají pochopení, nebo snad jen velmi málo. To vše proto, že většina vůbec neví, co vlastně liturgické hnutí chce. Poznáme-li jeho podstatný cíl, pak padne každé nepřátelství.

Liturgické hnutí není, jak mnozí míní, pouhou zálibou v krásných formách, není formalismem, není dokonalou znalostí ceremonií až do posledního písmene. To by bylo příliš málo a o to také nejde. Vnějšek formy jsou takřka tělem hnutí. Má-li však tělo žíti, musí míti duši a ta je důležitější. Stejně je tomu i u liturgického hnutí. Za těmito formami, které nikdy nesmí klesnouti v prázdný formalismus, stojí duše, zbožnost, pro nás nová, zmužilá, radostná zbožnost staré Církve mučednické. A vrátiti tuto zbožnost našemu, ve víře slabému a nouzí zkrušenému lidu, je cílem liturgické obnovy. Touto zbožností mají se tvořiti opět uvědomělí, ve víře silní křesťané, pro něž „býti křesťanem" znamená žíti, znamená odhodlanou a radostnou cestu k Bohu ve všem myšlení a jednání.

Náboženský život můžeme pozorovati se dvou stran: totiž se strany boží a se strany člověka.[1] Jedni se na něj dívají se strany člověka, který chce dojíti k Bohu. Člověk stojí ve středu, vidí, že je sláb, hříšný, bez vytrvalosti a síly. Proto převládá u něho vědomí hříchu, pokora, pokání a stálé úsilí uchrániti se hříchu. Člověk musí podniknouti vše, aby dosáhl Boha, vše mu musí napomáhati k tomuto cíli, modlitba, dobré skutky, svátosti, vše je prostředkem k cíli. Lidské jednání stojí zcela v popředí. Následkem vědomí lidské sla-

[1] *Sr. Parsch: „Die objektive und subjektive Frömmigkeit" v „Bibel und Liturgie", roč. VII., str. 233 nn.*

bosti je to zbožnost často stísněná, smutná, která se zdá býti vším, jen ne „radostným poselstvím". „Ty musíš", stojí zde na prvním místě. Poněvadž člověk je středem, jest také vše lidsky subjektivní, malicherné, bezvýznamné pro takového člověka tím nejdůležitějším, třebas ve skutečnosti často patří na okraj skutečného křesťanství. To jest, — snad příliš zahroceno, aby vynikl opak — jedno stanovisko.

Jinak se dívá na naše postavení k Bohu liturgie. Dívá se na ně se strany boží: theocentricky. Kristus nás vykoupil a vysvobodil z hříchu, učinil nás dětmi božími. Bůh ve své nekonečné dobrotě pozvedá nás ubohé lidi k sobě, činí nás na křtu sv. svými dítkami. Jsme svatí, dědici nebe, ne vlastní zásluhou, nýbrž milostí boží. Hned na počátku našeho života stojí tato tak velká, radostná a pro nás na výsost důležitá událost. (Jaké pak je naše smýšlení a praxe vzhledem ke křtu a vědomí, že jsem byl pokřtěn? Není zde rozdíl mezi učením Církve a praxí?)

A podstata křesťanské svatosti spočívá v tom, aby rostl a zrál tento božský život, jemuž na křtu sv. byl dán základ (milost posvěcující). Hlavní důraz jest položiti na vědomí božího života v nás a na jeho organický vzrůst. Dokonalostí nejsou skutky, ale ty se musí jeviti jako plod tohoto života v nás, jsme-li jen ochotni spolupracovati. Člověk posvěcený křtem, je biřmováním prohlášen dospělým, stává se plným občanem v království božím, má svou víru vyznávati a podle ní žíti.

Stále musí pronikati základní postavení člověka, býti totiž vždy ochoten obětovati se Bohu, Jemuž vděčíme za vše. Kristova vykupitelská oběť obnovuje se denně před námi v nejsvětější oběti mše svaté. Denně máme na ní býti a spoluobětovati, denně se znovu za vedení Kristova obětujíce Bohu Otci. (N. B. Jak často konají lidé při mši sv. různé pobožnosti, ale na účast ve spoluobětování kladou tak malou váhu! A přece to je to nejdůležitější!) Ani není jednotvárnou tato denní oběť, vždyť církevním rokem dostává se jí stále jiného pozadí. Rokem církevním, který staví na roku přirozeném, žijeme spolu životem Kristovým. Jako rokem přirozeným roste náš přirozený život, tak rokem církevním (rokem nadpřirozeným) roste náš náboženský život od roku k roku. To jest hluboký smysl církevního roku: žíti s Kristem.

K životu je třeba výživy. I k božskému životu v nás. Božský pokrm dává nám Bůh ve sv. přijímání, plodu nejsvětější oběti. A tak může křesťan denně přijímati novou životní sílu a svým životem a příkladem vnášeti ducha Kristova do světa a získávati jej pro Něho.

Křesťan pak nestojí tu sám. Je údem Církve a Církev je mystickým tělem Kristovým. Všichni křesťané jsou tak spojeni v organickou jednotu, jsou společností, v níž žije a působí Kristus. Výrazem této společnosti jest křesťanská láska k bližnímu, společná modlitba, liturgická modlitba. Všechno má náležeti Bohu a jemu sloužiti. Žehnáním konečně a svěcením vysvobozuje a zabírá Církev celou přírodu pro Boha. Svět má býti zcela boží.

Radost proniká celou zbožnost. Jsem dítětem božím, smím náležeti Bohu, Velkému, Nekonečnému, Svatému. Božský život je ve

mně. Kristus ve mně žije. Této milosti musím se státi hodným celým svým životem. Musím se připodobniti svým chováním Kristu. Smím nésti Krista světem, smím jej pro Něj získávati. Tak přichází do náboženského života, cosi velikého, vznešeného, podstatného, pravého. „Vizte, jakou lásku Otec nám prokázal, abychom dítkami božími sluli, a jsme jimi. Proto svět nás nezná, ježto nepoznal Jeho. Miláčkové, nyní jsme dítkami božími, a ještě se neukázalo, co budeme. Víme, že když se to ukáže, budeme podobní Jemu, neboť budeme Ho viděti tak, jak jest." (1. Joan. III, 1, 2.)

J. Z., Brno.

OVOCE MLČENÍ.

Slovo lidské se zjevuje v různé formě a za různých podmínek. Toto slovo musí býti proneseno, nemá-li zemříti kdesi v hlubinách člověkova nitra. Musí vytrysknouti z tohoto nitra, musí vydati svou sílu a moc, má-li splniti svou funkci v životě lidském.

Nedovedeme si představiti lidský život bez rozhovoru. Dnešní doba žije stálými rozhovory; v ní také vznikla ona ohavná a prázdná slova „debata" a „diskuse", nevyjadřující nic, značící rozhovor o ničem. Dnešní doba si libuje v mnohomluvnosti. Mluví se všude a mluví se o všem, ale duše při tom nemají co říci, nevidí jasně, bloudí a mlčí. A mluví jen ústa a mluví slova prázdná, mělká, zbytečná. Tato mnohomluvnost jest mor dnešní doby. Jest jejím produktem, ale zároveň produkuje: slova, vyjadřující jen prázdnotu niter a lacinost duší.

Jen v naprostém tichu a v mlčení úst, v úplném soustředění mluví duše. A její hlas, neznámý světu, zakletý v hlubinách lidského nitra, neslyšený velice často člověkem samým, jest stvořen pro jeden jediný rozhovor krásný, svatý a čistý, jímž jest rozhovor lidské duše s Bohem.

Mlčení, ono mlčení Otců pouště, mlčení hluboké a plodné, to jest ono, co chybí dnešnímu člověku. Toto mlčení, ač úplné a naprosté, přece jen není mlčením absolutním, protože nemlčí zde duše a nemlčí Bůh, k němuž se ona duše přibližuje.

Dnešní doba, v níž bylo dosáhnuto tak velkých extrémů téměř ve všech oblastech života, výstředně přehodnotila též vzájemný rozhovor mezi lidmi. Produkuje a bez bolesti rodí miliardy slov všemi způsoby a v každé chvíli, ale nedovede uvésti tato slova ve správný chod, nedovede vytěžiti z jejich pokladů a tak se dusí v jejich prudkém přívalu, jejž nedovede zaraziti.

A přece jest tolik třeba mlčení. Ony chvíle, kdy ústa jsou v nečinnosti, kdy není hluku a hospodského řevu, ale kdy v úžasném tichu počínají růst květiny nevýslovné a neobyčejné krásy a nadzemské vůně (neboť jen v tichu a klidu a na místech skrytých rostou), kdy v nitrech obyvatelů země otvírají se hlubiny velikosti

a síly, kdy v chaosu a zmatení a tápání světa rodí se silné, nové, vítězící osobnosti, jež musí vyrůsti a musí přijíti pro budoucnost. Ony chvíle, kdy lidé prostřední umírají ve své slabosti a zbytečnosti a na jejich místo přicházejí lidé vyšší, lidé hlubocí, zakotvení v Bohu a ve věčné tradici Církve.

Mnišské these o mlčení musí znovu nabýti své platnosti. V duchovním životě musí býti chvíle zrání a uzrávání, chvíle mlčení. Neboť mlčení jest studnicí velikých a nesmrtelných myšlenek. Jest branou, skrze níž se vchází do země zaslíbené. Jest místem odlehlým a pouští naprostou, do níž se uchyluje duše, která jest silná a dovede milovat Boha. Nesmrtelnost duše mluví jaksi též o nesmrtelnosti boží. A proto duše touží od přirozenosti po Bohu, volá po něm, spěchá k němu. A jen násilím a jen surovou mocí dá se odtrhnouti od své touhy a od svého cíle a toto odtržení stojí ji často blažený život věčný, jejž ztrácí hříchem těžkým. Rozhovor duše s Bohem jest modlitba. Jest to ovoce mlčení, velmi sladké a pro život duše tolik výživné. Jedině tento rozhovor má i dnes v strašlivém chaosu a zmatení duší jakousi vyšší a nadpřirozenou platnost, protože není to rozhovor zbytečný.

Slovo modlitba v dnešním čase bolestném příliš uniká a mizí; člověk tohoto století se neumí modliti a nechce se modliti. Nedovede se k tomu soustřediti, nemá k tomuto aktu dosti klidu, podceňuje modlitbu, opovrhuje jí. S opovržením velikými a věčnými hodnotami nadpřirozenými, s opovržením náboženskými pravdami a povinnostmi jest nutně spojeno též opovržení modlitbou. Kdo dnes čte listy sv. Petra, aby tam mohl nalézti slova: „Buďte opatrní a bděte na modlitbách!"? (I. Petr 4, 7.) Kdo dnes věnuje pozornost listu sv. Jakuba, kde výslovně apoštol píše: „Stůně-li někdo z vás, modli se; je-li někdo mysli dobré, pěj chválu!" (Sv. Jakub 5, 13.) Proč by se věnoval zájem těmto výzvám apoštolským, když se neslyší ani slova samého Syna Božího, jenž řekl jasně: „Proste a bude vám dáno, tlucte a bude vám otevřeno!" Potřebuje dnešní kulturní, zcivilisovaný a pokrokový člověk takovéto pokory a takového ponížení, aby o něco prosil a aby za něco děkoval?

A přece modlitba není nic bezcenného, bezvýznamného, zbytečného. Není něčím směšným, stařeckým drmolením formulek, není pánbíčkářstvím. Jest to něco velmi vzácného, velmi hlubokého a úžasně vážného. Chce-li dnešní člověk proniknouti hlubiny a tajemství modlitby, chce-li viděti její význam, smysl a účel a chce-li chutnati z její plnosti a sladkosti, musí odhoditi od sebe lenost své duše, musí uprchnouti z nicoty a marnosti svého pohodlného a neužitečného života a musí se přenésti přes toto barbarské a pusté století, v němž se vraždí vše, co neslouží satanu a nechce obětovati modlám Civilisace a Humanity, novým bohům nových národů, neznajících již Boha jediného a pravého. A musí poznati, že přes všechnu tuto hrůzu i v tomto století jsou věci krásné a dary čisté, že proto nelze upadati a klesati v propast smutku a zoufalství.

Tolik cest se již dnes nakreslilo, tolik přímek, tolik směrů a přece cíl stále uniká. Chybí jasný pohled, nedostává se síly a inte-

lektuelní jemnosti, není porozumění pro věci vyššího řádu. A přece i tu jest stále jedna jediná cesta, vedoucí k Bohu a k sjednocení s ním. Jest to cesta modlitby.

Ovoce mlčení ve smyslu velmi vyhraněném jest modlitba. A ovocem modlitby jest sjednocení s Bohem, sjednocení s jeho Vůlí, s jeho Láskou a Krásou věčnou. *-zi.*

J. Novák:

BALBÍNOVSKÁ TRADICE V REAKCI PROTIOSVÍCENSKÉ.

Revise našeho obrozenského procesu ukazuje stále zjevněji, že naše „národní obrození vyrůstalo popředně z tradičních kořenů domácích, ba přímo proti osvícenství".

Mimo jiné dokumentoval tuto thesi prof. Dr. Strakoš na Voigtovi[1] a ve své polemice s Lembergem[2] uvedl pro ni jako důkaz též Dobnera, Durycha, Pelzla a hlavně Stanislava Vydru. U Vydry skutečně je nejvíc patrno, jak mocným prvkem v našem národním obrození byly „katol. národní motivy, jak je vytkl již Balbín a jeho slavná škola". Vydra je nejdůležitějším článkem této balbínovské tradice, protože ji uvádí přímo v kontakt s romantickou dobou, jež jí byla ve svém národním cítění nemálo napájena. Významným projevem balbínovské tradice u Vydry je životopis Balbínův.[3]

Pedagogický účel Vydrova spisku nutno zvlášť akcentovat. V době národního i náboženského indiferentismu, jímž prosáknuto bylo ovzduší doby osvícenské, staví Vydra s vřelou pietou[4] české mládeži jako vzor muže, který svým vlasteneckým pathosem a náboženským vznětem byl v rozporu s ideami osvícenskými.

Z celé charakteristiky osoby Balbínovy proráží protiosvícensky zahrocené smýšlení Vydrovo.

Ve století kriticismu a chladného rozumu, zdánlivě vítězícího rozvojem vědy a filosofie, Vydra nepřímo tepe tuto extremní, osvícenskou víru, když zdůrazňuje na Balbínovi zdrženlivost vůči vědě a skepsi k současné filosofii.[5] Není nezajímavo si všimnout v citátu už názvuků romantických ideí, vynášejících oproti rozumu citovou složku lidské bytosti — srdce.

---

1 Počátky obrozenského historismu a Mik. Ad. Voigt.

2 Akord II., 8.

3 Leben Boh. Al. Balbius (1788).

4 Er hätte wohl einen beredsameren Schriftsteller verdient, ich darf auch behaupten, dass er kaum einen andern finden wird, der ihn so liebe und so viel Hochachtung für ihn hege, als ich. (Leben Boh. Al. Balbins.)

5 Für diese (věd. práci) hatte er keine blinde Vorlibe (tamtéž str. 31).
...blieb immer Orthodox und machte auf den stolzen
Namen eines ungläubigen Philosophen völlig Verzicht.
Was will aber auch der Name Philosoph sagen? itzt in Deutschland ist er mit einem Narren synonimisch, der nach eigenem Grillen handelt. Je mehr Verstand jemand hat, je besser ist sein Herz'. (Kleist. Tamtéž str. 30.)

Osten protiosvícenský vyniká ještě zjevněji z vlasteneckého zanícení, s jakým hovoří Vydra o Balbínově lásce k českému národu, jeho dějinám a řeči. Vroucí nacionalismus Balbínův měl vzpružovat v české mládeži národní sebevědomí, ohrožené vzrůstající germanisací. Mohlo být působivějšího vzoru nad Balbína?

Chválí-li Vydra Balbínův zájem o české dějiny, zejména o Hájka,[1] zmiňuje-li se o tom, že Balbín nikdy nezanedbával při svých filosofických a theologických studiích studia vlasteneckých dějin,[2] že na španělském jesuitovi Rodriguezovi cenil si vedle jeho vědomostí právě znalost české řeči,[3] jejíž čest hleděl vždy upevnit[4] a pro niž dovedl i trpět[5] : pak to byl mocný apel na českou mladou inteligenci, aby nedbala posměšného pohrdání osvícenských světoobčanů, nýbrž hrdě dle vzoru Balbínova[6] vyznávala svůj patriotism, svou lásku k českému národu, řeči a dějinám.

Nutno po zásluze ocenit tento buditelský čin Vydrův v době, kdy i naši Jungmannové pochybovali o vzkříšení národním. Je tedy křivdou, píše-li se o Vydrovi, že byl „buditelem jen jazyka českého a to více podle pověsti (sic!), nežli podle toho, co lze z pramenů zjistit."[7]

Arciže, těžko snést ránu, jakou zasazuje Vydrův národní „messianism" do zdiva theorie o výlučném vlivu osvícenství na naše obrození, ježto protireformační vlastenecké smýšlení Vydrovo prozrazuje nejzřejměji rozpor s osvícenstvím a vliv balbínovské tradice, tedy prvků domácích a katolických.

Právě tato ryzost katolických zásad u Vydry je v nejostřejší oposici s josefinským názorem na náboženství.

Z obhajoby náboženské vroucnosti Balbínovy zaznívá katolické přesvědčení Vydrovo bez disharmonických pazvuků osvícenských názorů, jak tomu bylo i u mnohých kněží v době osvícenské (Cornova etc.). Vydra nejenom nehledá na Balbínovi rysů odpovídajících osvícenskému vkusu, ale naopak obhajuje rysy osvícenství nesympatické. Tak proti chladnému despektu církev. obřadů a askesí zdůrazňuje velký mravní význam noviciatních cvičení,[8] proti zásadě

1 Schon als Knabe war er der vaterlendischen Geschichte zugetan. Nach seinem eigenen Geständnisse las er Hajeks böhmische Chronik drei bis viermal durch, da er noch nicht das siebente Jahr seines Alter erreicht hatte. (Tamtéž.)

2 Tamtéž str. 14.

3 Aber nebst seiner gründlichen Gelehrtheit schätzte der böhmische Adel aufrichtiges redliches Herz und die vollkommenste Kentniss der böhmischen Sprache, deren sich itzt leider viele kurzsichtige Böhmen selbst schämen. (Tamtéž str. 16.)

4 ...Die Ehre und den Nutzen seiner Nation suchte er auf alle erdenkliche Art zu befördern. (Str. 35.)

Feinde der böhmischen Nation sah er für seine eigenen an. (Str. 36.)

5 Viz str. 37, str. 26—27, kde píše, kolik vytrpěl pro své Epitome historica.

6 ...der Name eins Weltbürgers schien so wenig anziehendes für ihn zu haben, dass er sich aller Orten für einen eifrigen Patrioten erklärte... (Str. 35.)

7 Dr. Herben: Otázka náboženská v našem probuzení. (Str. 96.)

8 Diese Art der Prüfung wird freylich manchem, nach den Grundsätzen der heutigen Modephilosophie aufgeklärten stolzen Geiste nicht behagen wolten. Aber zeigt nicht die Herrschaft der Vernunft über die Leidenschaften gerade die Grosze des Menschen an? ist nicht die Selbstverlängung das Mittel zu dieser Herrschaft zu gelangen? war selbst die vornehmste Handlung des Gottmenschen nicht Thorheit bei den vernünftelnde Heiden?

suverenity rozumu vytyčuje na Balbínovi poslušnost k autoritě církevní.[1] Velká láska vlastní k řádu jesuit. neopomíjí obhájit činnosti jesuitů (str. 18.) a zmínit se o Balbínově příchylnosti a nadšení pro ně (str. 28—29.). Jako doklad Balbínovy úcty k českým světcům uvádí jeho Bohemia sancta, jako doklad úcty mariánské popis milostných obrazů mariánských (str. 29.). Nelze si jinak vysvětlit Balbínovu neúmornou činnost než tím, že byl proniknut a veden motivy nadpřirozenými.[2]

Nuže, bude-li se česká mládež řídit příkladem tohoto muže, „der für die grösste Zierde seines Geburtsortes, für eines der glänzendsten Glieder der Gesellschaft Jesu in Böhmen, ja für einen Stern der ersten Grösse der ganzen böhmischen Nation angesehen zu werden werdient" — pak dosáhl Vydrův spis svého účelu. Denn ihr allein stellte ich Balbins Bild auf, um sie zu überzeugen, was ein Böhme zu leisten fähig sei, und was er zu leisten habe, wenn er den rühmlichen Pfad seiner verdientsvollen Vorfahrer treten will". (Str. 52.)

Možno tedy směle tvrdit, že zájem romantiků o Balbína byl z velké části vzbuzen Vydrou, který takto dal silný impuls k národnímu sebevědomí české inteligence právě pro národní žhavost balbínovské tradice.

St. Vydra je zřejmým argumentem, že jiskra vlasteneckého citu neuhasla ani v nejkritičtější době — osvícenské, jsouc střežena jak posvátný oheň vestálek — jenom že jeho strážci byli katoličtí kněží — a proto se tak těžko uznávají jejich zásluhy u pokrokového národa.

[1] In seinen Religionsbegriffen konnte nie eine Revolution vorkommen, denn sie hiengen nicht von dem schvankenden Verstande, sondern von der Aussage der untrüglichen Kirche ab. (Str. 30.)

[2] Kein Gewinn oder Ruhmzucht, kein Streben nach Vorzügen beseelten seinen Geist, die einzige Beförderung der Ehre Gottes war die Triebfeder aller seiner Handlungen. (Str. 29.)

ČESKOSLOVENSKÉ CÍRKEVNÍ DĚJINY A PRAXE.

(Ukázka přednášek v „Jirsíku", kroužku českobudějovických bohoslovců.) Pokračování.

b) Mezi předměty v archivu uloženými zvláštní důležitost mají *matriky*. Velmi podrobně zabývá se matrikami C. J. C.;[1] zde chceme si jich všimnouti po stránce historické.[2] Při sepisování dějin farní osady jsou matriky pramenem velice cenným.[3]

[1] Ant. Postřihač: Co stanoví Codex iuris canonici o knihách farních. ČKD 1918, str. 324-327.

[2] O vývoji matrik srov.: Dr. Kupka: Hlavní pravidla správy matrik, str. 5-6. Brno 1924. — Dr. Markus: Rodinná kronika, str. 10-16. Praha 1926. — Dr. Horníček: Rodokmen. ČRSČ 1932 (IV), str. 48. — Borový: Sloh církevní str. 149-150. Ant. Postřihač: Staré matriky židovské. ČKD 1931, str. 451. — V. Oliva: Nejstarší matriky. Hlídka 1902 (XIX), str. 605.

[3] J. Vávra. Jak těžiti z farních matrik pro domácí historii. Pastýř duchovní 1886 (VI), str. 49-51.

Tak na př. mohou matriky přispět ku poznání pohybu obyvatelstva na území ČSR pro dobu před r. 1870.[1] V býv. Rakousko-Uhersku totiž sestavovala se o té věci přesnější statistika teprve od r. 1870. Až do té doby pro poznání pohybu obyvatelstva jsou starší matriky jediným pramenem. Nejsou tam sice všechny rubriky, které zjišťuje státní úřad statistický nyní, přesto však nalezneme tu ohromné množství materiálu historicky a statisticky skoro vůbec nezpracovaného. Milovníkům a znalcům farních archivů naskytá se nová příležitost upozorniti na význam jejich i po této stránce a zdůraznit zásluhy římsko-katolických farních úřadů o zachování a vedení matričních knih od století šestnáctého až po naši dobu. Sestavením statistických tabulek (sečtením počtu narozených pro každé desítiletí) poznají badatelé v matrikách místní populaci (v ohledu kulturním je zajímavo na př. v procentech sledovati počet nemanželských dětí), podobně sestaví si i statistiku sňatků a úmrtí. Z matrik nejlépe se také poznají změny národnostní na našem území, na př. poněmčování na Plzeňsku, Žatecku, Litoměřicku a jinde po válce třicetileté. Takové přehledné tabulky z matrik jednotlivých farních úřadů za delší dobu mohou býti také dobrým obohacením farních a obecních kronik, farních věstníků, krajinských časopisů, monografií a pod. Spojením takových přehledů podle jednotlivých vikariátů, diecésí a zemí můžeme pak získati data o přirozené měně obyvatelstva v těchto širších územích.[2]

Matriky jsou dále prvořadou pomůckou badání genealogického. Dnes o svůj rodokmen nezajímají se jenom šlechtici, i prostí lidé cítí touhu zvěděti, kdo byli, kde žili, odkud pocházeli jejich předkové. K tomu cíli, aby se šířil zájem o rodopis, byla r. 1929 v Praze založena Rodopisná společnost československá. Tato společnost vydává také svůj časopis,[3] kde se častěji setkáme se články katolických kněží, kteří zde uveřejňují jmenné rejstříky svých matrik. Duchovní správce ochotně by měl vyjít vstříc rodopisným badatelům, pátrajícím v jeho matrikách, a rád jim poradit. Mimo farní budovu půjčovati matriky není ovšem dovoleno.[4] Mnoho času, zlosti a námahy svým nástupcům i genealogům ušetří správce matrik, bude-li se snažit, aby jeho písmo bylo aspoň poněkud čitelné.

Není-li jiného seznamu, dá se z matrik zjistiti posloupnost duchovních správců, učitelů v osadě atd.; můžeme dále z nich vyšetřiti měnící se stav průmyslu (jaká řemesla tu byla provozována, jak zkvétala, jak zanikala) a pod.

c) Zbývá ještě zmíniti se o *farních pamětních knihách* (libri me-

---

[1] Jaromír Klíma: O důležitosti starších matrik farních úřadů pro statistiku pohybu obyvatelstva v zemích československých od r. 1620. ČRSČ 1930 (II), str. 105-107. — Klíma: O důležitosti starších matrik římskokatolických farních úřadů pro farní a obecní kroniky, jakož i pro statistiku pohybu obyvatelstva na území ČSR od r. 1620-1930. ČKD 1931, str. 180-182.

[2] O zaslání takových přehledů žádá redakce ČKD (1931, str. 181), která se postará o jejich odborné zpracování a zužitkování.

[3] Časopis rodopisné společnosti československé (ČRSČ), Praha od r. 1929.

[4] Nejnověji na dotaz konsistoře litoměřické zakázal to Zemský úřad přípisem č. 312.361-9B 4052. ČKD 1931. str. 909.

morabilium). Zapisují se v nich denní události a věci hodné paměti, čímž shromažďuje se bohatý materiál, který jednou bude vítán jako pramen dějepisného poznání nejen dějepisci místní farní osady, nýbrž i tomu, kdo bude líčit církevní minulost celé země, celého státu.

Významu pamětních knih je si vědom i stát, který po vzoru kronik farních zavedl obecní pamětní knihy již r. 1835 (výnosem čes. gubernia 31. srpna); v ČSR přikázány zákonem ze dne 30. ledna 1920 (č. 18. Sb. z. a n.) a 17. listopadu 1932 vydáno o nich nové vládní nařízení.[1]

C. I. C. sice knihu pamětní nepředpisuje, ale církevní předpisy ji předpokládají, alespoň příležitostně jak patrno na př. z Akt konc. Pražského 1860, str. 223., farní předlohy IV 4 p.[2] Namnoze započaty byly farní kroniky v době Josefa II. (někde ještě dříve), psány jsou většinou latinsky nebo německy, teprve v době novější česky. Vadou jejich bývá, že v nich není pokračováno souvisle, nýbrž jsou tu jen zápisky úryvkovité, často příliš stručné. — Aspoň od nynějška musí tomu býti lépe. (Pokračování.)

A. Šujan:

LÉKAŘSTVÍ V MISIÍCH.

V evangeliu u sv. Marka čteme příkaz božského Spasitele daný apoštolům a tím i jejich nástupcům: „Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření!“ Tohoto imperativu byli si plně vědomi apoštolové, kteří skutečně rozbili hradby pohanství v celém tehdejším známém světě, tohoto příkazu byli si vždycky vědomi i jejich nástupcové po celá staletí až do dnešní doby — misionáři.

Každý si představí pod pojmem „misionář” člověka statečného, obětavého hlasatele nauky boží v dalekých krajinách, který zaslouží úcty. A právem! Oč výše stojí misionář, který z čisté lásky k Bohu a bližnímu jde do nehostinných krajů bez civilisace, kde mnohdy musí snášeti četné útrapy a nezřídka i smrti pohleděti v tvář, oč výše stojí nad knězem, který zde doma žije zhoštěn všech těchto obtíží a nesnází.

Jaký úkol má misionář? Hlásat slovo boží těm, kdo tápou v temnotách pohanství, vnésti do jejich života víru v jednoho Boha, teplo lásky Kristovy, křesťanské, vnésti do jejich života i trochu té kultury a učinit jim život snesitelnějším. Ovšem dominujícím je v této činnosti kázání evangelia.

Ale vžijeme-li se do duše takového divocha, poznáme nutně, jak těžko pochopitelným je pro něho učení nové o jednom, neviditelném, nekonečném, nejvýš dobrotivém, milosrdném a za nás hrozně trpícím Bohu, který nesmírnou láskou zahrnuje i hříšníky, který nenapájí se mstou a krví lidských obětí jako bohové jejich, jimž rukou udělaným až dosud se klaněli, ale který jest Láska sama,

[1] Lid. Listy 4. února 1933.

[2] Cituje Dr. Stejskal ve článku. Jak psáti knihu pamětní. Sursum 1924 (IV), str. 85.

jež pozvedá ponížené a pohrdané na roveň vznešených a zpupné polobohy sráží na stupeň poslední.

Má-li ovšem misionář řádně a úspěšně učit a vyučit své svěřence nauce boží, musí nutně a výhradně se věnovati jen tomuto úseku práce a sotva mu zbývá čas na jinou ještě, byť i velmi důležitou část misijní práce, prakticky osvědčovati svým příkladem a skutky své učení. Tu práci musí přenechati již jiným, kteří prakticky mají dokázati platnost a správnost toho, čemu misionáři učí. Netřeba mnoho zde dokazovati, že pádným a srozumitelným důkazem pravosti učení Kristova a lásky k bližnímu jest především péče o časné blaho lidí, ať už je to pomoc těm, kdož jí potřebují po stránce hmotné, ať péče o lidi nemocné. Tím přicházíme na nový obor apoštolátu v misiích, k důležitosti spolupráce lékařů v misiích. Už z evangelií jest nám dostatečně známo, co táhlo lid za Kristem. Byla to snad pouze jeho nauka, jíž většina lidu ani dobře nerozuměla? To nelze hájiti. Ale jistě to byly zázraky Krista Pána, bylo to zpravidla uzdravování od neduhů tělesných, což celé kraje k němu lákalo. Prokaž člověku dobro hmotné a můžeš s větší jistotou očekávati od něho, že se tobě spíše nakloní a ochotněji přijme i dobro duchovní, chceš-li mu je poskytnouti. Jakékoliv dobro prokazovati vychází vždy ze vznešeného pojmu lásky blíženské. Pomáhati v potřebách životních dobré jest; pomáhati však lidem přímo ke zdraví, lidem ubohým, neschopným vlastní rukou svůj chléb si dobýti, jest dobro daleko cennější a každý je vysoce hodnotí. Vždyť právě zdraví jest zde na světě statkem nejcennějším. Tu pak už snadno pochopíme, proč lékařství tak mocně a účinně ke zdaru misií napomáhá. Domorodci dobře vidí a chápou dobrovolné oběti lékařů pro ně přinášené a velkou lásku, s jakou se lékaři i sestry sklánějí nad ubožáky všemi pohrdanými, odkopnutými, z lidské společnosti vyloučenými, vidí ty boží ruce misionářů, jež tak obětavě se věnují k zmírnění aspoň, ne-li k vyléčení jejich nemoci.

A tím vyrostl nám před zraky nový problém, problém lékařství v misiích. Jest otázka, jak třeba utvářeti činnost lékařů v misiích, aby bylo možno ji spojiti s činností kněží-misionářů, aby obě tyto složky daly jednu společnou výslednici. Na jedné straně stojí blok misionářů kazatelů, na druhé pak stejně mocný blok misijních lékařů. Celkem možno říci, že dnes už se podařilo z velké části ten problém tak rozřešiti, že díky tomu utvořil se mezi těmito zdánlivě protichůdnými bloky tak úzký vztah, že možno jej nazvati opravdovou jakousi symbiosou, jejíž činnost směřuje ke společnému poslednímu cíli, k záchraně nesmrtelných duší. Kněz káže vznešené pravdy božského Krále, učí účinné lásce k bližnímu, misijní lékař prakticky provádí to, co misionáři hlásají.

A tu vtírá se nám otázka, jaký má býti lékař, který chce se odhodlati položiti na oltář boží jako obět své vědění, dáti je do služeb apoštolátu v misiích.

Aby bylo možno otázku uspokojivě zodpověděti, nutno především věnovati pozornost klientům misijního lékaře. Kdo jsou jimi? Lidé docela jiného ražení nežli Evropané. Jsou to lidé tonoucí

v předsudcích, tápající v temnotách pohanství, primitivové, u nichž o nějaké kultuře v našem smyslu nemůže býti ani řeči. A k takovým lidem nemůže přijíti každý lékař. Není jedno vykonávati službu v evropských moderně vybavených nemocnicích, a konati ji v tropech, kde bývá lékař zpravidla odkázán sám na sebe, na svůj důvtip a na přírodu. U nás je na př. lékař na slovo vzatý odborník a v tropech by se stal nemožným. (Pokračování.)

KATOLICKÁ MLÁDEŽ EVROPY O SOBĚ:

Redakce požádala studentstvo a bohoslovce různých evrop. zemí o projevy o své činnosti. Tento příspěvek zaslal *Carlo Carbone* z Italie.

ČINNOST KATOLICKÝCH UNIVERSITNÍCH STUDENTŮ ITALSKÝCH.

Obraz organisační.

Katoličtí universitáni italští mohouce i nadále tvořiti součást mládeže v Katolické akci, jsou přece povoláni k zvláštnějšímu útvaru a k vlastnější činnosti ve dvou rozdělených organisacích pro studenty a studentky. Pro obojí jest jednotný organisační plán, jakož i pracovní směr; stejně nejdůležitější a všeobecné podniky (kongresy, studijní týdny, generální sjezdy) jsou společné pro obě organisace.

Hlavní buňkou jest Sdružení Katol. akce mezi universitními studenty, které jest v každém městě, v němž jest universita. V menších městech — bez universit — je-li tam zvláště během prázdnin více studentů, jsou t. zv. Sekretariáty, které pracují jako menší Sdružení.

V Římě jest ústředí (Presidenza Centrale), oddělení pro studenty a studentky, utvořené z předsedy a církevního asistenta, které jmenuje sv. Otec. Ostatní členové jmenovaní od předsedy a asistenta pro různé pracovní odbory, pomáhají říditi celé hnutí. Pro tento úkol jsou ještě zvláště vysíláni „radové“ (consiglieri) čtyř částí Italie (Severozápad, Severovýchod, Střed, Jih). Sdružení a Sekretariáty jsou řízeny předsedou a církevním asistentem, jmenovanými od biskupa. Kromě toho volí valná hromada několik radů, mezi něž se rozdělují funkce, t. j. (kromě předsedy, jednatele a pokladníka) vedení různých oborů (misijní, tiskový, oddíly studijní, knihovna, Konf. sv. Vincence pro pomoc chudým a j.) Pak jsou jmenováni přidělenci fakult, jichž úkolem jest propagace a organisace členstva na různých fakultách. Každá fakulta má též delegáta studijního oddílu.

Činnost Sdružení.

Sdružení rozvíjejí svůj mnohostranný program dle tří základních bodů: zbožnost, vzdělání, apoštolát.

Zbožnost. Duchovní život jest považován za základ a vrchol veškerého snažení univ. studentů. Nadpřirozený život, den ode dne více živený, jest řízen tak, aby se stále více shodoval s liturgií církevní. Každou neděli se studenti — zvouce profesory a přátele — účastní mše sv. ve zvláštní kapli, která jest někdy přímo v budově university (na př. v Římě „Sapienza" má slavnou kapli od Borrominiho). Liturgii sledují všichni s malým misálem v rukou.

Každý týden mívá některý kněz školu náboženství, pro kterou jsou vydávány na některých místech poznámky a přehledy — často opravdu vědecké, — které pak přináší studentský kat. časopis „Azione Fucina", nebo se sledují vhodné texty.

Jest snaha co nejvíce rozšířiti a pozvednouti myšlenku duchovních cvičení nebo aspoň jednodenních duchovních obnov (Ritiri Minimi). Toto hnutí dosáhlo v posledních letech výjimečného pochopení a rozmachu. V mnohých městech bývá každý první pátek v měsíci společná mše sv., sv. přijímání a večerní adorace. V době velikonoční se pečuje, aby všichni řádně přijali sv. svátosti. Přípravou k tomu bývá triduum, na něž jsou zváni profesoři a neorganisovaní studenti.

Vzdělání. Činnost kulturní jest velmi mnohostranná a věnuje se jí velká péče. Jest jasné, že mezi universitními studenty musí býti vzdělání jedním z předních úkolů. Za základ vší činnosti kulturní jest považováno týdenní vyučování náboženství. K tomu přistupují kursy scholastické filosofie, ve kterých jsou studentům vštěpovány její základní rysy. Věc jest tím důležitější, ježto na školách italských se nepřednáší filosofie, nýbrž jen historie filosofie. (Jest to dědictví idealistického tvrzení totožnosti mezi historií a filosofií podle názorů bývalého ministra Gentile-ho, původce školské reformy zavedené před osmi roky.) Filosofie se přednáší tak, že se příležitostně ukazuje na její vztahy k dějinám, umění a jiným vědám. Náboženství a filosofie dávají tak dobrý základ pro tvoření „Studijních skupin" (Gruppi di studio). Do každé skupiny vstupují pouze studenti jednoho odboru a probírají v debatách hlavně ty otázky, které mají přímý vztah k jejich studijnímu oboru. Všeobecně se tvoří čtyři skupiny: literatura a filosofie, přírodní vědy, medicina a právo.

Každý odbor jest řízen jedním členem, ale schůzím předsedá kněz a pak učitel, doktor nebo profesor toho oboru. Učitel řídí debaty, osvětluje námitky, ale obyčejně nemívá sám přednášku. Jest zřejmé, že při debatě má každý volnost slova. Stejně zřízené a dobrovolné jsou pro zájemce odbory pro studium misijních otázek a umění. V obou směrech se pracuje velmi horlivě. K vyplnění všech těchto úkolů jsou zřízeny při všech Sdruženích knihovny a čítárny, vybavené nejdůležitějšími knihami a vyznačnými časopisy. Čilejší Sdružení pořádají pro veřejnost vědecké konference, aby tak byl co nejvíce rozšířen a upevněn křesťanský názor světový.

Zvláště význačně je slaven začátek a konec akademického roku. Mše sv., sv. přijímání, schůze Sdružení, proslovy, přehled vykonané

práce a úkolů bývají vždy na programu. Během roku se slaví svátek sv. Tomáše Akvinského, patrona studií, při čemž se pečuje, aby tato oslava měla co největší ohlas ve vzdělaných vrstvách obyvatelstva.

Intimnějšího rázu jest t. zv. „Giornata Fucina" (Den Fucinů. „Fucino" znamená tolik, jako katolický universitní student.) Tím vstupujeme již na pole vlastního apoštolátu. Tato slavnost jest zřízena k tomu, aby sbratřila všechny, ale zvláště nové členy, aby ukázala ideální krásu rodiny „Fuci", její potřeby, snahy a cíle.

Povahy naopak hlučné a veselé jest tradiční „Festa delle Matricole", která se slaví každoročně s velikým veselím. Jest to obřad oficielního přijetí nových studentů do řad Sdružení Katol. akce, který vrcholí v t. zv. „Imberrectatio matricularum" (Očepičkování zapsaných) podle „rituálu" v makaronské latině.

Často bývají pořádány recitační, hudební a divadelní večery, obyčejně na podporu chudých a misií. Chudí, misie, tisk a umění jsou obory, v nichž hlavně pracují mladí „Fucini". Chudým věnuje se velká péče zvláště v posledních letech a nemožno si vůbec představiti Sdružení, v němž by chyběla Konference sv. Vincence pro hmotnou i mravní pomoc chudým. Celá akce jest zvýšena jednak pro světovou hospodářskou krisi, jednak proto, že letos — 1933 — jest tomu sto let, co byla založena univ. studentem F. Ozanamem první Konference v Paříži. Tak působí se nejen velké dobro, ale ještě více poučení má mládež pro sebe v tom, že vidí na vlastní oči velkou bídu lidskou. Pečuje se mnoho o poznání misií pomocí tisku a přednášek, obětují se modlitby a peníze. Studijní odbory studují důležité misijní otázky mající význam i pro vědu a výsledky studia uveřejňují v tisku.

Katolický tisk má v univ. studentech výborné obhájce, šiřitele, dopisovatele a čtenáře. Tu a tam se organisují „Trhy katolické knihy", pro které studenti věnují všechny své schopnosti. O umění pečují mladí umělci a kritikové, kteří pořádají s úspěchem menší výstavy a konkursy, rozdělují odměny za dobré práce v církevním umění. Konečně „Fucini" pracují nadšeně při všech projevech diecésní Katol. akce.

Všeobecná činnost.

Činnost všeobecná přesahuje okruh sídla university; jest řízena přímo ústředním vedením a podporována od funkcionářů jednotlivých oborů. Základnou této akce jest měsíčník „Studium" — nyní věnovaný pouze těm, kteří již dokončili studie — a týdeník „Azione Fucina". Oba časopisy jsou vydávány nakladatelstvím „Studium", vlastním to podnikem katol. universitních studentů. Vydavatelství toto pečuje též o vydávání poznámek náboženských kursů, sbírky papežských dokumentů „La Cattedra", krásně vypraveného, vědeckého výboru misijní literatury, sešitů o umění, básnictví a dobrých, časových knih.

Celkový život katol. univ. studentů během roku — podepřený touto vydavatelskou činností, ve které každá významnější událost má značný ohlas — může býti shrnut v tyto základní body:

1. Celostátní shromáždění scházející se každoročně v Římě, aby prodebatovalo otázku organisační, vyvolilo zástupce krajů, probralo a schválilo mravní a finanční výsledek práce.

2. Celostátní kongres, jehož se účastní členové z celé Italie, bývá každý rok v jiném městě. Kongres je středem kulturní práce celého roku a jeho pořádání se věnuje zvláštní péče. Obyčejně se na něm probírají — kromě ranních a večerních nábožensko-liturgických shromáždění — otázky významu všeobecného, náměty probírané během roku ve studijních odborech, konají se praktická shromáždění pro různé větve a pod. Akta Kongresu jsou vydána tiskem.

3. Sjezdy krajské ve střediscích čtyř zmíněných krajů, v nichž se vypracovává a připravuje látka pro Kongres celostátní. Sjezdů krajských účastní se i ti, kteří se z jakýchkoliv důvodů nemohou účastniti Kongresu. Každý „Sjezd" probere zvláště jednu otázku a výsledek studia přinese na kongres.

4. Kromě toho jednotlivé obory pořádají též své celostátní, roční sjezdy, které podléhají přímo ústřednímu výboru. Se sjezdem uměleckým jest obyčejně spojena výstava umělců „Fuci", vypisují se konkursy, rozhoduje se o účasti na národních výstavách umění, zvláště posvátného.

5. Řadu činnosti uzavírá „Studijní týden" pořádaný vždy v Římě během vánočních prázdnin. Tento není snad jen duplikátem Kongresu, který jest vlastní výslednicí činnosti, zatím co „Týden" je přípravou k činnosti. V posledních letech mají tyto sjezdy více scholasticko-filosofický ráz.

Závěr. Taková jest činnost katol. univ. studentů italských, kteří se snaží pracovati dle slov sv. Otce „vždy více a vždy lépe", kteří jsou ve své práci šťastni a radují se, mohou-li v některém směru práce býti vzorem bratřím ostatních národů, na něž pohlížejí se srdečným a křesťanským bratrstvím. Jsme bratři všichni, všichni bojovníci pro jedinou myšlenku království Kristova, jsme spoluobčané, dnes na zemi, zítra v blažené vlasti.

Šigut:

STOJAN A BOHOSLOVCI.

Vzdálen vlasti, umírá v Římě slovanský apoštol Konstantin-Cyril. Nemoc jej zachvátila, když přišel podati papeži zprávu o církvi Kristově na Moravě, sotva založené.

Odevzdán do vůle boží, loučí se svatý muž se světem. Dokonána jest jeho práce životní na líše slovanské, jíž s takovým zápalem zasvětil poslední léta svého života.

Dílo započaté, lícha nedooraná... Ohroženo je símě Kristovo. Bude-li opuštěno, zanikne. Moravané zbloudí s pravé cesty, budou-li osamoceni. Nedojdou cíle, nedojdou Boha, zahynou. Metoděj chce zůstati v Římě, zanechá je na pospas cizincům... A tu se sv. Cyril

s křečovitým vzlykotem obrací k bratrovi a prosí: „Spřežení jediné brázdu táhnoucí jsme byli... Lícha nedooraná... Bratře drahý, neopouštěj Moravany dobré. Vrať se a buď jim otcem. A ty, Pane Bože můj, který vždy vyslýcháš ty, kdo činí vůli tvou a bojí se tebe, vyslyš modlitby mé a ochraň stádo ti věrné. Rozploď Církev svou množstvím a všechny ve svornosti sjednoť. Spravuj je svatou pravicí svou a »pokryj je krovem svých křídel« (ž. 60, 5), aby všichni chválili a velebili jméno tvé..."

A zesnul v Pánu 14. února 869 a Metoděj se vrátil na Moravu.

* * *

Před deseti roky ležel v ložnici arc. residence v Olomouci nový apoštol Slovanů, arcibiskup Antonín Cyril, smrtelně nemocen. Celoživotní práce a utrpení posledních let podlomilo mu život a on se shroutil byv raněn mrtvicí. „Bylo tehdy na stolci arcibiskupském málo radosti, a nutno říci budoucím pokolením, že arcibiskup olomoucký Antonín Cyril Stojan, jindy samá sdílná radostnost, žalostí a hořem nad událostmi, jež se tehdy ve vlasti naší dály, předčasně zahynul. Trpěl, až dotrpěl, on, který se nám zdál nezničitelný", — napsal ve svém prvním pastýřském listě Stojanův nástupce, ndp. arc. Prečan.

Morava chtěla projeviti Dru Stojanovi nejvyšší uznání za všechnu jeho práci a proto jedním hlasem ho povolala na trůn sv. Metoděje. Avšak se skvostnou mitrou biskupskou byla mu nasazena na hlavu i koruna trnová. A on přijal ochotně utrpení, jako ochotně přijímal vše z ruky boží. A čím více se zabodávaly ostré trny do spánků, s tím větší oddaností a trpělivostí je nesl a se zdvojeným úsilím miloval Boha a ty, které mu Prozřetelnost svěřila.

„Žalostí a hořem nad událostmi, jež se tehdy ve vlasti naší dály, předčasně zahynul." On, který se svatým zápalem téměř po půl století pěstoval símě víry cyrilometodějské na nivách moravských, musel se dočkati koukole rozkolu mezi pšenicí, který nasel člověk nepřítel. Jeho citlivé srdce, žijící z ideálu svatého kněžství, muselo prožíti nešťastný odpad od odkazu sv. bratří právě těch, které nejvíce milovalo a pro které tlouklo — odpad z řad kněžstva. Rána, která strašlivě zasáhla na místě nejcitlivějším.

Jeho lásku ke kněžstvu nedovedly ani odpady, ani nic jiného utlumiti, ba ještě více ji upevnily a prohloubily. Jeho láska pojímala i ty nešťastné odpadlíky a často nad nimi zaplakal. Jen kdo znal lásku arc. Stojana k bohoslovcům a kněžím, dovede pochopiti velikost jeho utrpení, způsobeného mu odpady. M. Benedikta z kláštera sv. Voršily v Přestavlkách, kde byl arc. Stojan už jako probošt kroměřížský i jako arcibiskup superiorem, vypravuje ve svých vzpomínkách: „Byli jsme v klášteře často svědky, s jakou láskou lnul p. arcibiskup k bohoslovcům a kněžím. Vždy, kdykoliv začal o nich mluviti, hlas jeho zjemněl, počal se chvěti a z očí mu kanuly slzy. Bylo viděti, jakou neuhasitelnou bolestí je drásáno jeho srdce. A když odcházíval z kláštera a loučil se se sestrami, s pohnutím pronášel prosbu: Sestřičky, prosím Vás, modlete se za kněze."

A jak miloval bohoslovce! Při své všestranné, přímo zázračné činnosti dovedl si vždy nalézti dosti času, aby se mohl věnovati bohoslovcům. Téměř 50 let stál v čele ruchu bohosloveckého, všemožně jej podporuje mravně i hmotně. Právem možno, ba dlužno říci, že on vlastně byl pákou veškeré činnosti všech bohosloveckých spolků olomouckých, ať to byla Slovanská knihovna, Jednota „Velehrad", kroužek pro zakládání lidových knihoven, Literární Jednota atd. Více než 40 let byl vůdcem bohosloveckých sjezdů velehradských, dokud ho nemoc nepřinutila zůstati v posteli. Není divu, že při tak častém styku srostlo jeho srdce s bohoslovci a že na ně často myslel i v poslední své nemoci, která ho vší silou zachvátila v noci ze svátku Nanebevstoupení Páně na pátek 1923. Záchvat mozkové mrtvice byl tak mocný, že už se ani nečekalo, že ho přežije. Avšak jeho silný organismus vzdoroval smrti ještě čtvrt roku, až dne 29. září o 1. hod. odpoledne odevzdal svou šlechetnou duši do rukou Stvořitele.

Posledního sjezdu bohosloveckého, který se za jeho života konal, již se nezúčastnil. Ležel téměř stále jsa bez sebe nebo v horečkách. A když přišly jasné okamžiky, a bylo jich už málo, tu jeho rty šeptaly tichou modlitbu. Za koho? Za svěřenou arcidiecesi, za kněze, za bohoslovce, za lid, za sjednocení...

Spirituál kněžského semináře p. Dr. Cinek v Olomouci vypravuje dojemnou vzpomínku o účasti nemocného arcibiskupa na posledním bohosloveckém sjezdě:

„Před bohosloveckým sjezdem v červenci 1923 bylo nám hořce smutno. Ten, který byl po celá desítiletí duší bohosloveckých sjezdů, připoután byl smrtelnou chorobou na lože. A tušili jsme, že už jej nikdy mezi sebou na Velehradě neuzříme. Před odjezdem zastavil jsem se v residenci. Bylo mi řečeno, že pan arcibiskup je při dosti jasném vědomí... Za staženými záclonami ve žhavém parnu letního dne spočíval chorý bezvládně na svém loži. Rychle však tvář jeho obživla. Oznamuji, že odjíždím na velehradský sjezd bohoslovecký a táži se, nechce-li bohoslovcům něco vzkázat. Z očí trpitele vytryskly slzy a hořce se rozvzlykal. Znepokojen, aby si rozrušením neuškodil, chtěl jsem odejíti... Zadržel mne... A trhanými slovy, pláčem přerývanými, pravil: „Já už Velehradu neuvidím... Řekněte bohoslovcům, že jich prosím, jak to řekl sv. Cyril svému bratru, když umíral,... aby neopouštěli dobrého... našeho lidu..."

Bratři! Arc. Stojan odešel, aby vzal odměnu za život svůj! Odešel nám otec, zůstali jsme sirotky. A z jeho tichého hrobu v královské kapli zní stále hlas: „... neopouštějte dobrého... našeho lidu..." Toť jeho odkaz nám. Přicházíme každoročně pomodlit se k jeho hrobu. Letos uplyne deset let od jeho smrti. Kdo by nepřišel letos na Velehrad, aby mu zde poděkoval v tichu kaple za jeho lásku a námahu, kterou věnoval bohoslovcům?

* ROZHLEDY *

STAVENIŠTĚ NOVÉHO VĚKU.

(K 12. roč. „Die Schildgenossen")*

*Celá historie je ustavičně shrnuta v přítomném okamžiku, všechny konstelace států, moci, národů a násilí, duchovního panství, práva i reakcí, pravdy a lži, a rozepiala-li se tato spirála v jistých dobách do netušených prostorů ať už pod náporem pravdy nebo lži, dosvědčuje to jen pravdě, že přítomnost a budoucnost je nekonečně širší. Tolik možností se ukazuje, tolik rozhodnutí a faktů, jež mají býti základnou „pro lepší" život lidí budoucích a o všechno to rve se vědomí, řekli bychom, metafysické plnosti a had lhostejnosti, sobeckého požitku. Pravda a Zdání. Přítomný okamžik právě pro svou nevystihlou závažnost je neviditelným sudím všech formujících se hříchů dějinných. Okamžik hříchu Adamova rozsoudil všechnu historii a co dále se děje, jest jen příprava k vykonání rozsudku.**) Lidstvo po věky bloudí a konec každé fáze dějinné ukazuje, že jest jediná Neomylnost a Cesta. Také liberalismus a materialismus je u konce, člověk se pozvedl od hmoty, ale zabloudil v krajinách ducha. Pýcha a takřka řád lidské pýchy je znamením nové doby. Po trpkých zkušenostech teprve se pozná, že cíl života: Život je jediným pravoplatným a všeobecným zákonodárcem. Důvodem „rytmiky" dějinné není jen princip akce a reakce, nýbrž pravda či lež skutku. Organický vývoj je možný jen při dění pravdivém, lež, herese však je sterilní; zavede do postavení, z něhož není východiska, jehož „vyřešení" jest jen převrat, revoluce. Začíná pak nový stav věci, ale konce jsou podobné. Než všechno to svědčí o Jednom, jenž je, a Jehož by lidstvo rádo stihlo a Jenž mu popřává dobu, milost, ba jeho vůli se svěřuje. Sv. Augustin praví: „Omnis malus aut ideo vivit, ut corrigatur; aut ideo vivit, ut per illum bonus exerceatur." Člověk poznávaje zlobu zla, intensivněji snaží se dojíti ctnosti.*

Moderní doba je charakterisována pojmy vytříbenosti a synthese. Neobyčejný rozvoj věd positivních zřetelně odděluje jediný možný světový názor od všeho lichého vědění, klanějící se vědu od vášnivého řevu lidu, jenž volá po chlebě a hrách. Řád, jenž je vztah a nová forma správně rozložených příčin, jest jasně postaven proti libovůli artistů. Aristokrat proti chátře, klášter proti světu. Všechno dorůstá ke své pravé podobě a hlásí se k buď a nebo.

**) Monatsschrift aus der katholischen Lebensbewegung. Dr. Benno Filser Verlag, Augsburg.*

***) Toto obrazné vyjádření má pravdu jen do jisté míry. Ustavičně se odsuzuje a odděluje veškerá Lež, neboť právo je na straně Pravdy, ale až do posledního soudu bude znečišťovat Dobro. Dotud bude na místě shovívavost pro velikou cenu každého člověka. Na posledním soudu se však ukáže shovívavost jinak, jako svědek a ve vší své rozhodnosti. Soud bude účinné rozdělení pravdy a lži.*

Svěží katolický život v Německu přináší cenné ovoce. Zatím co protestantství se ztrácí v úzkém nacionalismu, katolické hnutí nabývá vyrovnanosti, vnitřní čistoty, jest nejspíše připraveno provésti synthesu, neboť na prvém místě pociťuje osvobozující vliv milosti. Nejdokonalejším obrazem tohoto nového života, všestranného, organického a vytříbeného jest časopis „Die Schildgenossen". Jest ho zapotřebí jmenovat spíše než knihy jeho redaktorů, neboť v něm je naznačena i vnějškově celistvost a úměrnost katolického hnutí německého. Mimo to stojí „Schildgenossen" nesporně nad úrovní všech ostatních časopisů. Jejich sláva není ještě u nás tak rozhlášena, jak by se slušelo, ba nejsou tu — až na několik výjimek — vůbec známy. Revue, můžeme-li tímto chatrným jménem označiti časopis tak čisté a vysoké úrovně, jest redigována a vydávána lidmi vesměs známými: R. Quardini, Helene Helming, Heinrich Kahlefeld, Rudolf Schwarz.

Jsou v ní shromažďovány kratší práce autorů ze všech oborů, zabírají tak, možno říci, celého člověka, inteligenci a srdce, a očistěním ducha i duše vedou k jejich nové synthese. Tento princip totality nebyl už od několika desetiletí takřka znám, neboť dědictvím francouzské revoluce dostalo se Evropě neblahého systému školského; ploché vyučování, zcela násilné, umořilo už v dítěti nejdrahocenější jeho vlastní nadání a uhnětlo z něho krátce postrach všeho duchovního (vyučování stalo se řemeslem, poučování stalo se žurnalismem). A tato zdravá svěžest „Schildgenossen" jest po tolika suchých rocích skutečnou novinou. Tím, že „Schildg." má propracování svých námětů nejodbornější, není nesrozumitelný a nudný, jak jsou odborné časopisy, naopak je nejvšeobecnější. Je nejkonkretnější a tím nejvíce zachovává celistvost života. Jeho kritický postoj sub specie křesťanské nauky ke všemu současnému životu, k umění, vědě, hospodářství, politice jest zároveň tvořivý, uvádí všechno v jednotu a určuje věcem své místo v Řádu. Jest zapotřebí takový tisk probírat a učit se, ale „netečnost je v duchu lidském silnější snad mocí než síla", poznamenává autor Slavné Nemesis. Ne nadarmo věnuje se tolik péče moderní paedagogice, o níž se u nás ještě ani nesní. Jsme jaksi příliš v zákampí starého režimu. Je spíš zvykem nové a nenadálé věci se vysmívat, protože se nenašla v starých autoritách a protože vystoupila z formulek a z břehů slušnosti. Starodávná nacvičenost gest a slov, zapomenutý cop, na okraji nového a tak distinkvovaného života může se shodovat s přehledy a kompendii, s těmito vědními kostlivci, v nichž nikdy krev nekolovala a dech nevanul. U nich se nám zdá, že lidský rozum k vyučení stačí, ale teprve na otevřeném poli života — před horou studia se pozná, že Bůh je vůdcem a dárcem: Principium sapientiae timor Domini. Umění roste s maličkými a jak je kdo založen a co má v plánu božím vykonávat, v tom se má cvičit a v tom růst. Dorůstá k věcem „odborným", ale ustavičně organickým, jichž reflexy padají do duší těch, kteří s nimi obcují, a obohacují je. V tom tkví sdělování a život společnosti. Aby život společnosti byl bez falše, aby nebyl zkažený a nekončil v pohromách, musí obcování být čestné, t. j. musí se mluvit a konat

jen pravda,) musí se znát cena slov a závažnost gesta, musí se mluviti jen „z plnosti srdce". Prostřednost lidská takové řeči se nepřiblíží, uzná a pochválí ji (tím se neskrblí, neignoruje-li se vůbec) jen proto, že „chce mít pokoj", že „není zrovna v dobré míře, aby oponovala" atd. — milující Hello, jak ten proto trpěl! Celistvost života v plnosti srdce nutně objevuje lásku. Teď poznáváme, jak básník hluboko vidí, jak O. Březina intuici pochopil tento mystický princip života: „Láska dává mluviti ústům příliš nesmělým."*

Z několika kritických článků o umění, psaných jasně a výstižně, vidíme, jak také umění tápe, střádá naději za nadějí a roste, obnovujíc se novými formami, nebo jak zaniká, nepovzneslo-li se nad neměnnou hladinu prostřednosti. Umění, které je v člověkovi nejjemnější tkání, září, smyslem skoro věštěckým, ukazuje, jak rychle se odstraňuje ssuť doby, jak se rýsují na obzoru naděje nové formy života. Jest třeba proniknouti ledví nového umění! pátrati ne po vkusné, libivé přijatelnosti, nýbrž po nových objevech! Proč se děsí řady lidí, uvidí-li obrazy Rouaultovy, proč jsou bezradni před Schamonim nebo X. Fuhrem? „Člověk musí býti rozbit, aby přišel k Slovu", praví J. Deml, musí trpěti, aby objevil hlubiny duše, musí být vyvrácen ze své lhostejnosti, aby se mu vrátil život. Ale tomu se zkomírající doba zdaleka vyhýbala. Musí být do toho strčena, abychom mluvili jejím způsobem. Doba jde za uměním, dýchavičná, nejmíň o 50 let později, nebo lépe nejde, neboť dostihnout je nikdy nemůže, nesmí. Umění je totiž povahy nebeské. A bloudící „lidstvo" mu vyhlásilo boj. „Lidé jsou pyšní na to, že neznají Pravdy, Bytosti, Krásy; opovrhují tím a jsou hrdi na své opovržení." (Arnošt Hello, „Člověk".) Je jisto, že umění (scientia) vychází jen z ticha, z „času", z kláštera, proto se skoro nedivíme, že není všeobecného zájmu, že lidé raději mají veřejnost, sport a „civilisaci", ale že se nenašlo v Německu aspoň tolik samotářů, aby se mohl tak vznešený časopis udržet, to jest přece jen ohromující. Pro nedostatek peněz (!) musel být zastaven po 12 vzácných ročnících. Nikde se Pravda a Krása nerentuje, nezbývá, než aby ji přijali do domů svých hladoví blázni.

Jaké jsou tituly některých článků? Baustelle Deutschland, R. Schwarz; Bildung der Jugend durch lebendiges Tun, F. J. Buytendiik; Unser Kinderhaus, Helene Helming; něžný obrázek z dětského domku z Montessori-Schule; Die revolutionäre Kirche, J. Sindermann; Die Dämonie des Nationalismus und die christliche Verkündigung, Walter Dirks; Der Glaube. Geistliches Wort, Romano Quardini (aspoň k němu se někdy vrátíme); Wirtschaftskrise, F. Lauterjung; Franz Kafka, Versuch eines Hinweises, Bern. Rang; Wirrwarr der Kunsturteile, Carl Linfert (o malířství); Grundlegung zur Existenzphilosophie, H. E. Hengstenberg; Erneuerung der Katholischen Kirchenmusik, Hein. Sambeth; Der Erschütterung des demokratischen

---

**) O činech lživých krásně praví R. Schvarz, „Schildg." č. 1. str. 2.: Es gibt auch Häresien der Tat, das sind willkürliche Beschneidungen des Werkkosmos, wie es häretische Auswahlen aus der Wahrheit gibt, und ihre Folgen sind Misswuchs und Verfall dieses Werks, das ja nur in Ganzheit sein kann, Unfruchtbarkeit, Verwirrung und Tod...*

Rechtstaates, Georg Freudenberger. To jsou jen zhruba vybrané tituly článků, jež by samy mohly býti ohniskem nových prací. „Schildg." Nemají omezený program úzké společnosti, jest v nich spojeno vše, co vytváří nového duchovního člověka. Jediné však je tu nepraktické, že totiž jednotlivé články nejsou od sebe oddělitelny; je to věc vnější, ale jest velmi prospěšna, jak to vidíme na Arších, jež jsou vydávány při Dobrém Díle. Vnitřním obsahem, úrovní jsou si s Archy velice podobné. Oboje slouží celým svým bytím křesťanství, kladou základy nového věku „pro příchod člověka tajuplného", podchycujíce tak a usměrňujíce mnoho sil, jež se zanedlouho rozproudí a kazíce tak zhoubný vliv budoucích heresí. „Langsam zeigen sich die neuen Inhalte in einer ganz unfraglichen und unbefangenen Weise... Es wird nicht mehr der arbeitende Mensch sein, auch nicht der wirtschaftende, sondern — in aller Härte der Form — eben doch der freie, der herrschende Mensch. Die neuen Werke sind noch oft solche der Arbeit und der Wirtschaft, aber gerade so zeigen sie, dass diese Welt eine sinkende Welt ist deren Elemente hier ergriffen, erhöht und geöffnet werden. Wirtschaft als Bemühung um ein allgemeines Wohlergehen, als Ökonomie, geht zurück... Es kommen neue Herren und es scheint, dass das in einem neuen Sinne die »Menschen« sein werden... Neue Kultstätten entstehen, neue Zentren der Herrschaft." (Schild. roč. 12. str. 7) *Jan Dokulil.*

ŘÁD, revue pro kulturu a život. I. roč. 1933.*) Revue sice velmi mladá, ale již nyní opravňující k nejslibnějším nadějím pro budoucnost; dosud vyšlá čísla i ohlášený obsah dalších čísel to plně potvrzují.

Značná plus této revue jsou: redakční kruh tvoří kvalifikovaní, mladí nadšení lidé, kteří se dovedou bít za Pravdu s pronikavostí a bujarou sílou a — nekompromisně! Už se skoro zapomnělo, jaký význam má toto slovo; a to zvláště v dnešní době hanebných kompromisů a ústupkaření nejrůznějšího druhu vůči falešným proudům kulturním, jak se zvláště v politice jeví. Politika si vůbec vzala kulturu do vlastní „režie" a učinila z ní služku svých sobeckých zájmů — toť už příliš mnoho!

Nuže, Řád si vytkl za úkol očistit kulturní snažení z nezdravého vlivu politiky a objevovat i ukazovat hluboké vztahy mezi kulturou a opravdovým životem. Taková očistná práce je ovšem možná jen lidem skutečně neodvislým a svobodným — a právě podmínka neodvislosti jest v tomto případě splněna.

Aby byla řečena plná pravda, k tomu třeba lidí duševně svobodných – a Řád je tribunou pro takové lidi.

Obsahový přínos Řádu spočívá v pracích z oboru umění, vědy, řešení otázek sociálních, národohospodářských a p.; ke konci jsou též kritiky a zajímavé poznámky o různých zjevech naší doby.

Kvalitu obsahu naznačíme, uvedeme-li aspoň jména některých autorů.

Z cizích jsou to zvláště: G. Bernanos, R. M. Rilke, P. Claudel, Fr. Kafka, F. Thompson, M. Berďajev, Ch. Péguy, L. Bloy, G. K. Chesterton a j.

Z domácích: St. Berounský, Jan Franz, Rudolf Voříšek, Fr. Lazecký, Tim. Vodička, V. Renč, J. Kostohryz; v příštích číslech též J. Vašica, z cizích Przyvara, Spann a j.

Co nejvřeleji doporučujeme. *-ský.*

*) Administrace revue ŘÁD: Praha XIII. Palackého 74/I. Ročně 10 čísel.

* NOVÉ KNIHY *

Frant. Cinek: MŠE SVATÁ V BOHOSLUŽEBNÉM ŘÁDU CÍRKEVNÍHO ROKU. Díl I. a II. Hlavní myšlenková hlediska. Proprium de tempore. Vydalo Lidové knihkupectví v Olomouci. 1931.

Když benediktin P. Marian Schaller nám dal překlad Misálu, byla naše radost úplná a jen kdesi v koutku srdce jsme si přáli – vždyť to bylo na naše poměry skoro neuskutečnitelné – aby nám k němu přidal někdo povolaný výklad. A ten krásný, cenný dar nám podává P. Cinek: nejlepší rozjímavou knihu u nás vůbec.

Mše sv. je ústředním úkonem na tomto světě, střediskem a srdcem vší bohopocty. Je podstatně totožná s vykupitelskou Obětí Kristovou na kříži kalvárském, kde boží láska nám otevřela nebe a dala nesčetné milosti. Ale boží dobrota tím nevyčerpaná chtěla, aby uprostřed lidstva až do skonání světa byla obnovována Jeho vykupitelská oběť, aby div Jeho lásky byl ustavičně zpřítomňován, aby ovoce jeho smrti nám ustavičně bylo přivlastňováno. A pak tomuto daru božímu vděčíme, že pramen milosti boží stále proudí v našem středu.

Porozumět tomuto daru, pochopit, co jím nám dáno, a dovést jím se sílit k věčnému cíli – toť naše nejlepší bohopocta. Není liturgie jen modlitba, ale »vitální činnost nadpřirozeného živoucího organismu, duchovního těla Kristova, které nadpřirozený život plodí a do duší vykoupených rozvádí«. Proto je také korunou vší naší úcty k Bohu, proto tak vysoko nad anthropocentrickou zbožností, nad osobní zbožností stojí liturgie Církve, inspirovaná Duchem sv.

A jak dosti poděkovat panu profesorovi za jeho vzácný výklad mnohotvárné krásy mešní liturgie v rámci církevního roku: během něho Církev nám dramaticky a dynamicky zobrazuje vykupitelské dílo v časovém sledu, ovšem značně omezeném a promítnutém jen do údobí jediného roku. A tuto tajemnou obnovu interpretuje spisovatel mistrným způsobem, svěžím slohem, plným krásy, který již takto formou dává tušiti, jak úchvatná je teprve základní pravda, jak sladké je pít z těchto pramenů.

Úprava arch. Štorma dává se opravdu do služeb Bohu, má půvab čistoty, jednoduchosti, jistoty. jp.

Blažej Ráček T. J. ČESKOSLOVENSKÉ DĚJINY. II. vyd. Ladislav Kuncíř v Praze 1933.

Na českých dějinách, bohatých na konflikty duchovních proudů, je zvláště patrno, jaký vliv má světový názor dějepisců na interpretaci historických fakt. Do nedávné doby positivismus činil je účinnou zbraní v proticírkevním boji; nyní se uplatňují již hlediska vyšší; ale jest třeba, aby i k československým dějinám se přikládalo měřítko absolutní, to jest katolické pravdy. V jednotlivých úsecích dějinných bylo v tom směru pracováno hojně; Ráčkovo dílo je přehlídkou výsledků. Jeho rozsah – zabírá dobu od pravěku do nejnovější doby – staví je v čelo podobných snah. Neseno tendencí popularisovat, hledí se životným podáním přiblížit širokým vrstvám a jest si přáti, aby obětavá práce dočkala se tam hojného ovoce.

Druhé vydání se neliší celkovým pojetím od prvního; sem tam je více prokreslen některý detail, opravena chronologie, ale zvláště bedlivější zřetel věnován dějinám Slovenska a vnitřním kulturním poměrům. Značně rozšířena je partie o boji národa za svobodu za světové války a o vytváření státu. Nakladatel věnoval vydání díla značnou péči; novum jsou reprodukce uměleckých slohů u nás.

x

Karl Adam: JESUS CHRISTUS, Augsburg 1933. Haas und Grabherr.

Předmětem této knihy jest otázka christologická. Prof. Adam se nevyhýbá ani těm nejtěžším otázkám o Kristu, avšak jeho odpovědi nejsou apologií – nechce přesvědčovat, nýbrž jsou to svědectví muže, který je pln věřící lásky ke Kristu, která mohla vyrůsti jen z jeho hlubokého vzdělání theologického. Nejdříve se zabývá překážkami, které bránily mentalitě vých. církve, aby správně pojímala postavu Kristovu. K poznání Krista dojdeme jen cestou víry. Tato víra vychází ze svědectví samého Krista o sobě: Credo Christum Christo. Víra ta jest výlučně dílem božím, nadpřirozená v celé své podstatě – fides infusa. – Dále zkouší prameny života K. zejména novozákonní, které podaly obraz K. jak mluvil a existoval. Z Evangelií béře postavu K., ukazuje na ní její duševní i tě-

lesné zdraví, heroismus a něžnost, její myšlení a chtění, hlavně však Kristovu lásku k lidstvu. Nejlepší porozumění osoby K. vyplývá z K. výpovědí o sobě samém. Zde se dává K. poznati jako Soudce světů, jako Trpitel boží, jako jednorozený Syn Boží stejné podstaty s Otcem.

Zmrtvýchvstáním Kristovým ustupuje v Jeho učednících dojem lidské postavy K. a nastupuje dojem Jeho božství. Tajemství kříže se snaží Adam objasnit leskem velikonočního světla; Bůh umírá – stává se bratrem člověka, aby ho vykoupil.

Kniha vyniká dogmatickou hloubkou a hlavně tím, že všude ukazuje vztah Krista k Církvi, ve které žije dále.

Mach –

LAIEN-RITUALE, Pius Parsch, Klosterneuburg.

Obdivuhodná je vynalézavost vůdců liturgického hnutí klosterneuburgského, jehož cílem jest zasvětiti laiky do symbolické plnosti a životnosti církevních úkonů. Nový důkaz: rituál pro laiky. Důležitost a cena je vyjádřena podtitulem »Das Buch des Lebens«. Obsahuje obřady a modlitby všech svátostí a svátostin, jimiž Církev své členy od kolébky až do »Heimreise in die Ewigkeit« posvěcuje. Kniha tato otevře mnoha lidem oči a oni užasnou, co Církev z Pokladu Kristova dává prostřednictvím modliteb a žehnající ruky kněze, sv. olejů a svěcené vody svým živým údům. Nebudou v žehnání už vidět jen pohyb ruky, ale příchod milosti, okamžik posvěcení. – Zápisy v symbolické listy (8) se kniha stane intimním dokumentem působení Milosti (den 1. sv. přijímání, obrácení k Bohu, zasvěcení...). Milý zevnějšek knihy odpovídá obsahu; cena S 7·80 (Rm 4·70).

–sil.

Dr. Virgil Redlich: RELIGIÖSE LEBENSGESTALTUNG. Anton Pustet, Salzburg.

Kniha podává výstavbu nábož. života na základech liturgie. Liturgické hnutí není, jak se často myslí, jen záliba pro formy liturgie, nýbrž živé vědomí božského života v nás (milosti). Tento život musí v nás rozkvésti a nésti užitek. V tom spočívá podstata křesť. svatosti. Slovo boží, svátosti, círk. rok, to vše má velký význam pro duch. život. Vzácná je kapitola o mši sv. Knihu doporučujeme všem, kdo chtějí poznati liturgické hnutí v jeho podstatě.

Dr. Maria Maresch: EHE UND FAMILIE AUF KLEINSTEM LEBENSRAUM – DAS BUCH VOM EINFACHEN LEBEN. Verlag Ferdinand Schöningh, Paderborn 1933. Str. 208.

Kořen dnešních poměrů sociálních je v rodině. Jediné východisko je obnova šťastného života rodinného. A jak může důstojně lidsky žít i četnější rodina, kterou živí výdělečná práce, ukazuje návod daný v této knize.

I při menších příjmech lze důstojně žít, nutno však zjednodušit život a odstraniti veliké a přece zbytečné ztráty vznikající nepraktickými nákupy, stravováním a oděvem, neúčelným rozdělením práce v domácnosti, výchově a p.

Veliká přednost a cena rad autorky této knihy spočívá nejen v tom, že ukazuje, co třeba vědět a činit, nýbrž také, jak třeba zařídit život v rodině, aby mohla i při malých příjmech žít a ne živořit.

w

Albinus Jaroszewicz: L. A. Senecae philosophi et s. Thomae Aquinatis »DE MORALITATE ATQUE EDUCATIONE AFFECTUUM« doctrina exposita et critice comparata, Libraria S. Adalberti, Vilnae 1932. Str. 153.

Tato důkladná disertační práce je jakousi srovnávací anatomií stoicismu pohanského filosofa Seneky, pantheistického materialisty, a scholastické filosofie sv. Tomáše Akvinského, pokud jde o psychologickou a morální stránku afektů.

Autor analyticky ukazuje, že sv. Tomáš má sice některé věci materiálně shodné nebo velmi podobné se Senekou, ale vlivem psychologického materialismu Senekova, který neuznává individuální a od těla jen zevně odvislé úplně spirituální duše, je Senekův stoicismus zvláště v distinkci jevů duševních a smyslových při své nesprávnosti též neurčitý.

Kniha pěkně systematicky podává, jak filosoficky i morálně stojí výše světec sv. Tomáš, učitel andělský, než stoik Seneka, učitel Neronův.

w

D. Paulus Renaudin: ASSUMPTIO B. MARIAE VIRGINIS MATRIS DEI. Casa Editrice Marietti, Torino, Via Legnano 23.

První obšírnější a úplnější pojednání o otázce nanebevzetí P. Marie. Poznamenáno již na počátku, že dá se odůvodniti důkazy theologickými, nikoli historickými. Celé rozvržení knihy slouží tomuto cíli, postupuje jasně, stručně, avšak při tom operuje bohatým materiálem.

Theologické argumenty: z autority církve, svědectví církev. Otců, liturgií, theologů, ordinarium magisterium, náznaky Písma sv., ratio theologica, důvody kongruence. Též ukázky z apokrytů.

Objevuje se nám dogmatické pozadí otázky nanebevzetí P. Marie ve svědectvích plných půvabu, obdivu a poesie, jak jen světci dovedou mluvit o své Královně.

Celá řada analogií, dogmat. vztahů, kongruencí, textů hutných, jasných a plných úcty k Neposkvrněné je zajisté bohatou studnicí pro kněžská kázání místo všelijakých rozředěných a prázdných kazatelských náhražek. Ka.

Dr. Pavel Šebesta: »BAMBUTI, DIE ZWERGE VOM KONGO«. F. A. Brockhaus, Leipzig, 1932.

Ethnologická a náboženskosrovnávací literatura je zase rozmnožena a obohacena o cenný vědecký spis československého misionáře Dra Pavla Šebesty, docenta ethnologie na universitě v Bonnu. Dr. Šebesta, který si vzal za životní úkol studium nejprimitivnějších trpasličích národů – Pygmeů, aby dokázal původní jednobožskou náboženskou představu lidstva, podává v tomto díle obsáhlé vědecké zprávy o sociálním, náboženském a mravním životě trpaslíků konžských. Autor je ostatně znám i jinými svými pracemi a spisy toho druhu jako odborník a tímto dílem si jistě získá ještě větší sympatie a vážnosti. Kniha je vkusně vypravena; text doprovázen krásnými fotografiemi a přiloženy také příslušné mapky. Pl.

Dr. Max Meinertz: EINLEITUNG IN DAS NEUE TESTAMENT. Verlag Ferd. Schöningh, Paderborn 1933, 4. přeprac. vydání.

Toto dílo poskytuje výborný přehled a plod dosavadního vědeckého badání úvodní vědy do Nového zákona. Již 4. vydání tohoto díla svědčí o jeho přednostech. Zvláště kritické zpracování a četné údaje literatury zvyšují cenu této příručky, která se velmi hodí pro studium novozákonních knih. Theologům zabývajícím se hlubším studiem biblistiky doporučujeme. –er.

Müller: PAULUS, EIN APOSTEL ROMAN. Verlag: Ferdinand Schöningh, Paderborn.

Sv. Pavel je hodně znám jako velký duch křesťanského světa. Rádi bychom však trochu hlouběji se zahleděli v bohaté taje jeho duše. To nám umožňuje právě Müllerův román. Spisovatel rozvíjí nám jeho bohatý život. Čerpá ze znalostí kulturní historie jeho doby, Písma sv. apokryfní literatury. V lehké, přístupné formě oživuje autor rytířskou duši velkého Apoštola a – líčí první konflikt křesťanství a jeho názoru s tehdejším pohanským světem.

Co téměř skoupě nám Písmo sv. utajuje ze života sv. Pavla, to bohatě naší fantasii vynahradí tento román. Th.

Dr. Stanislaw Trzeciak: TALMUD, BOLSZEWIZM I »PROJEKT PRAWA MALZENSKIEGO W POLSCE.« Warszawa, Ksiegarnia »Przegladu katol.« Krakowskie przedmiescie 71.

Návrh zákona o civilním manželství podaný v Polsku v květnu 1929 vzbudil po celé Polsce velký odpor. Trzeciak ukazuje a rozvádí názory Talmudu na manželství a ukazuje, že zákoník sovětský a »Projekt« polský se mnoho od Talmudu neliší, a to znamená útok na katolicismus se strany židů. Trzeciak jest stručný, ale dovede přesvědčit i strhnout.

ŻYD JAKO OBRONCA SLUBÓW CYWILNYCH I ROZWODÓW DLA KATOLIKÓW. *Dr. Stan. Trzeciak.* Warszawa, Ksiegarnia »Przegladu Katol.«

Dr. Trzeciak první brožurou, v níž kritisoval návrh zákona o civilním sňatku, ťal do živého. Kniha: Žyd jako broňca... používá Talmudu i spisů některých rabínů (Dr. Samuela Kraussa), aby důkladněji osvětlila názory Talmudu a židů na ženu, manželství, nežidy a zvláště na křesťany. A závěr je stejný se závěrem knihy první: Kdyby nebylo v Polsku židů, nebylo by snah laicisačních a nebylo by také Projektu polskiego prawa malzeňskiego.

O. P. Manna: ZA MALO ŽNIWIARZY. Z italského přeložil X. S. P. M. Předmluva J. E. dra A. J, Nowowiejskiho. Vydali Pallotini Varšava 1932. Str. 268.

Poláci nemají nedostatek kněží a proto mohou spolupracovati na šíření království Božího v misiích lépe než my. Čilý a oblíbený řád Pallotinův pracuje na prospěch myšlenky misijní a vydává původní i přeložená díla, jež úspěšně propagují jejich dílo. »Žencův je málo« – pod tímto heslem mluví kniha Mannova k mládeži a to opravdu účinně, prakticky, zrovna přitažlivě. Je to nezbytná zrovna učebnice pro ty, kdo chtějí mezi pohany působiti. Doufejme, že i u nás bude kniha brzy časovou! –rgl.

Johannes Beeckmann: DIE KATHOLISCHE MISSIONSMETHODE IN CHINA IN NEUESTER ZEIT (1842-1912). Naklad. Missionshaus Bethlehem Jmmensee (Švýc.). Cena 9 fr. šv.

Autor snesl ve svém díle množství posudků o misiích v Číně. Veliké množství citovaných pramenů umožňuje snadnou orientaci v příslušných literaturách. Kniha objektivně hodnotí ráz práce katol. misionářů v Číně, jejich činnost, ukazuje na překážky. Spisovatel roztřídil celý tento vědecký materiál do čtyř kapitol: Obtíže a hledání metody; Misionář a jeho pomocníci ve styku s pohany; Prostředky k získávání pohanů; Vlastní obrácení a jeho prostředky, a dochází v závěru k úsudku, že správné umění je v novější době misijní metoda v Číně, totiž že se přechází od prostředků materielních k prostředkům více duševním jako je škola a tisk a že se větší důraz klade na domorodý klérus v čele s domorodým biskupem. Ovšem jsou to zatím počátky a zbývá ještě velice, velice mnoho práce.

Victor Marmoiton S. J.: PIER GIORGIO FRASSATI. Apostolat de la Prière. Toulouse 1933.

Ve francouzském zpracování vychází životopis italského studenta Petra Jiřího Frassatiho, jenž zemřel r. 1925 těsně před dosažením inženýrského diplomu. Italský originál způsobil rozruch, jemuž se rovnal jen úspěch Papiniho Života Kristova. Tajemstvím vlivu Frassatiho, jímž působil na studentské okolí a jenž se teprve po jeho smrti spontánně projevil ve svém mimořádném významu, byl život z víry. V Petru Jiřím má naše mládež výrazný a blízký vzor, jak náboženství má pronikati a motivovati život v celé jeho integritě. Pocházeje z vyšších společenských vrstev a jsa bezvadným gentlemanem a fysicky vyspělým sportovcem, byl zároveň mužem hluboké víry a modlitby, pokory a obětavé lásky k bližnímu. Eucharistie mu byla zdrojem hlubokého životního klidu a strhující radosti. Informativní proces stran pověsti jeho svatosti byl již zahájen.

Kniha sleduje volně italský originál (Don A. Cojazzi, Pier Giorgio Frassati) a má předmluvu P. Gilleta, gener. dominikánského řádu. y

Bernard Arens S. J.: »ÉTAT ACTUEL DES MISSIONS CATHOLIQUES«. Louvain, Museum Lessianum.

Toto nejnovější dílo o misiích podává celkový přehled práce misionářů jakož i vývoje a vzrůstu misií v posledních letech. Jest to vlastně pečlivě vypracovaný doplněk k dílu: Manuel des Missions Catholiques, vydanému 1925. V prvé části: Řím a vývoj misií od r. 1922–31, jsou vypočteny nově zřízené misijní stanice za pontifikátu Pia XI. Druhá část: Celkový přehled misií v r. 1929 přihlíží hlavně k otázce domorodého kněžstva a ke vzrůstu katolíků v misijních územích. Statistiky jsou zde uváděny s přesností, jaká při takovém díle jest možná, a sice dle stavu misií, jaký byl v r. 1929. Všem, kteří se zabývají misiemi, nebo se zajímají o rozvoj Církve katolické v misiích, prokáže tato kniha velké služby. am

Jón Svensson: DIE FEUERINSEL IM NORDMEER, NONNIS FAHRT ZUM ALTHING. Herder & Co. Verlagsbuchhandlung Freiburg im Breisgau.

V roce 1930 dostal autor srdečné pozvání od islandské vlády, aby navštívil Island. Stalo se tak z vděčnosti, poněvadž Svenssonovy oblíbené cestopisy učinily Island ve světě známým. Slavili tehdy právě tisící výročí islandského parlamentu a proto stařičký spisovatel s radostí vydal se na cestu do své vlasti. Dojmy a různé zajímavé příhody vypisuje v této knize, v níž pěkným a lehkým slohem jsou také popisovány všechny krásy severské přírody. –id–

H. R. Knickerbocker: DEUTSCHLAND SO ODER SO? Rowohlt Verlag, Leipzig C 1., Schliessfach. 1932.

Dle amerického originálu »German Crises« sepsáno známým americkým žurnalistou Knickerbockerem, přeložil Franz Fein, je vskutku zajímavým obrazem sociálního života německého, analysou životnosti německého lidu, ať již vrstev nejvyšších, či nejnižších, těžce zápasících o skývu chleba. Autor rozmlouvá s vedoucími velkých závodů německých, což u mnohých je jedinečným zjevem. Jeho odpověď na otázku o hospodářské zdatnosti Německa, po jeho jistě důkladné »prohlídce«, vyznívá kladně. Kl.

Prof. Dr. Ludwig Berg: WAS SAGT SOWJET-RUSSLAND VON SICH SELBST? Köln, Katholische Tat-Verlag, 176 str.

Autor byl za války – a tři léta po ní – v Rusku; nyní je organisátorem ruských emigrantů v Berlíně. Autor podává velmi dobře obraz dnešního Ruska, píše o národním hospodářství, kultuře, etice, o stanovisku Sovětů k náboženství a ke křesťanským církvím zvlášť. Je to populární

pomůcka k přednáškám o sovětském Rusku. Dr. Ivan Pusino, známý z VI. union. kongresu vel., bývalý universitní prof. v Petrohradě, napsal, že je vše správné, co autor v této knize píše.

P. Jan Hrubý T. J.: ŠŤASTNÁ POUT ŽIVOTEM. (Rodinná čítanka). Tiskem Českoslov. akc. tiskárny Praha. 120 Kč.

Autor vyplnil svým vzácným dílem mezeru v nábož. naší literatuře. Kniha je určena hlavně rodičům. V rodině se pout začíná a v rodině se pravidelně končí. Zde je tedy poučení a pokyn nejpotřebnější. To má autor na mysli; proto chce svým dílem do spleti zmatků a hesel uvést trochu světla, chce ukázat na jejich nesprávnost.

V sedmi oddílech: Svatyně lidstva, V prvním rozpuku, Vesna života, V zralém věku, Rodina a církevní rok, V jeseni života, Na konci pouti, ukazuje autor, čím chtěl Tvůrce rodinu mít. Svatyní lidstva ji chtěl mít, která Církvi a vlasti dá nové, silné a zdravé členy. Při tomto bodu ukazuje autor na nesprávnost různých směrů snažících se rodině dítko vyrvat a utvářet je podle svých zvrácených principů. Dotýká se poměru rodiny a školy. Děti a ostatní členové rodiny jsou vedeni příkladem otce a matky, mladší starších, a tak se vychovávají a upevňují navzájem. Jako členové Církve, s ní mají žít, s ní cítit bolest, s ní se radovat, s ní konat pokání, s ní děkovat a prosit, jak ona během církevního roku to koná.

Je nutno číst a znovu číst a přece vždy se naleznou věci nové. Myšlenky jsou tak jasné, forma tak prostá a jednoduchá, že kniha je přístupna všem. Každé poučení, myšlenka je podepřena příkladem vybraným z děl našich spisovatelů. To hlavně dodává knize zcela původní ráz.

Jindřich Denifle a Regin. Schultes: CESTA K VĚČNÉ LÁSCE. Přel. Ant. Stříž. Vydal Ladislav Kuncíř v Praze 1932.

Kniha obsahuje vybrané stati ze spisů mystiků a přátel Božích 14. stol. Praktické uspořádání těchto článků nám jasně ukazuje cestu, kterou Bůh vede duše, aby se s Ním dokonale spojily. »Blažená duše, kterou jsi Ty, nejlepší Pane, vyvolil, abys u ní a s ní odpočíval! Jaký pokoj srdce nalezne v čase, jakou náplň radostí a poct v životě věčném.« Tato kniha pro svou vnitřní krásu a hloubku myšlenek zaujímá čestné místo vedle »Následování Krista« a neměla by nikde chybět, zvláště ne v rukou kněze, bohoslovce a studenta. –ál.

Dominik Pecka: SKRYTÉ PAPRSKY. Str. 140. Kč 9·60. Vydala Edice Krystal v Olomouci, Slovenská 14.

Vítáme nové dílo známého katolic. spisovatele D. Pecky. Úspěšné filosoficko theologické řešení otázek, týkajících se podstaty světa, lidské duše a vůbec celého vývoje lidského života. Ukazuje, jak máme žíti, abychom pronikli tajemství boží, sjednotili se s Kristem. »Přítomnost Kristova ve Svátosti a přítomnost jeho v duších zobrazují se navzájem, nepřestávajíce býti tajemstvím lidský rozum převyšujícím.« Z jednotlivých oddílů: Pravda a slovo, K pahrbkům věčným, Z hlíny země, Synové Evy, Vidění světa, vane duši osvěžující a posilující záchvěv pravdy. Kniha je psána, jako ostatní Peckovy knihy, slohem velice srozumitelným. Doporučujeme ji všem, kteří touží po dobré a hodnotné četbě. v.

Dr. Jan Hejčl: LIST SV. JUDY TADEÁŠE A DVA OKRUŽNÍ LISTY BISKUPA ŘÍMSKÉHO. Olomouc 1933.

Dr. Hejčl vzal si za úkol podat veřejnosti Písmo sv. v překladu odpovídajícím duchu a rytmice textu původního. Nedávno vydal tři listy Miláčka Páně, nyní pokračuje těmito dalšími třemi listy. V úvodech k jednotlivým listům uplatňuje své bohaté vědomosti starozákonní, jež nám pomáhají pochopit úmysl, s jakým apoštol okružní list věřícím posílal. Forma překladu a rozčlenění listu činí tyto katolické listy jasnějšími a pro dnešek aktuelními. –lf–

Dr. Jos. Miklík, C. SS. R.: UMUČENÍ PÁNA NAŠEHO JEŽÍŠE KRISTA. Vydali redemptoristé, Obořiště. L. P. 1933.

Myšlenka na lidský nevděk k nejsv. Srdci Ježíšovu a vroucí přání aspoň poněkud nahraditi urážky, jichž se Mu dostává místo lásky, vedla autora k napsání o největší události v dějinách lidstva – o umučení Pána našeho Ježíše Krista-Spasitele. Po svědomité přípravě, vyčerpav všechny prameny, jež objasňují tajemství golgotské, sestavil autor zprávy o umučení v souvislý celek.

Tuto knihu, opravdový skvost, měli by v tomto roce, kdy oslavujeme 19tisté výročí smrti Krista Pána, čísti všichni, prostí i učení, chudí i bohatí, aby oživili svou víru, posílili naději ve znamení spásy sv. kříži a vzpláli láskou k svému Spasiteli a k bližnímu, neboť všichni jsou

vykoupeni jeho krví. Kniha si zaslouží několika vydání.

Dr. M. Habáň, O. P.: SEXUÁLNÍ PROBLÉM. Olomouc, edice »Krystal«.

V dnešní době je tak vážná a důstojná otázka sexuální pojímána často velmi nesprávně a lehkomyslně. Poučení potřebují nejen vychovatelé, ale i mládež sama. Neměli jsme díla, které by tak krásně ukázalo prostředek, jak vychovati člověka čistého, silného, připraveného vyplniti svůj životní úkol. Pojednání Habáňovo může vykonati velmi mnoho. Doporučujeme všem, hlavně vzdělaným, jiným by byla četba těžkou. Az.

Prof. Fr. Spirago: NOVÁ KÁZÁNÍ, II. díl. Přeložil Dr. F. Odvalil. Nákl. R. Prombergra, Olomouc 1933.

V druhém dílu sbírky kázání známého spisovatele nalézáme velmi mnoho časových themat. Kázání, jak po stránce obsahové, tak po stránce úpravy, jsou vskutku pěkná. Jejich časovost je patrna už z toho, že uváděné příklady jsou brány téměř ze současného života a co je zvláště dobré, že je udán pramen, odkud jsou příklady brány. Knězi velmi usnadní přípravu na kázání, poněvadž všechna kázání jsou pečlivě vypracována. –ál.

LEGENDY UKRAJINSKÉ. Přeložil a vydal Otto F. Babler v edici Hlasy. Svatý Kopeček u Olomouce. Dřevoryty vyzdobil Rudolf Michalik.

Legendy jsou většinou vybrány z Hnatinkovy sbírky »Halicko-ruski narodni legendy«. – Je zde třicet obrázků, vyrůstajících z půdy živené hlubokými spodními vodami víry a lásky ukrajinského lidu. Fantasie hluboce zpestřila si stvoření světa, starozákonní události a život Krista Pána; některé legendy dýší prostou něžností slovenských pohádek o tom, jak to bylo »když Kristus Pán chodil ještě po světě...« s postavou sv. Petra, tak hluboce lidskou. I úkazy z obyčejného života dotkly se prosté duše; jsou to lesky, ukazující se na hladině hluboké moudrosti a umělecké tvořivosti lidové.

Překlad Bablerův je pečlivý; totéž lze říci o zevní úpravě knížky. mb.

Alexěj Remizov: NAROZENÍ PÁNĚ. Přeložil O. F. Babler. Vyšlo jako soukromý tisk pro O. F. Bablera, R. Kolbého a Fr. Macuru. Kresbami vyzdobil Karel Kinský.

Velká a radostná událost betlémská táhne k sobě tajemnou silou. Spisovatel přenáší onu noc, kdy nebe k zemi se sklání, přes věky do ruské zimy a sněhu; kůň a vůl, pastýři, babička Simonida a tři laponští čarodějové-králi jdou studenou zemí a zjevují lásku boží ubožákům. – Hned první den nového života nového zákona je posvěcen krví nevinňátek. S dědouškem Josefem pochopíme »slova – předpovídající zemi do nového života: velikou radost a kruté hoře –«

Kniha je posílána přátelům pro útěchu v dobách svízelných. mb.

DEVĚT BALAD ze sbírky Arnima a Brentana »Des Knaben Wunderhorn«. Přeložil O. F. Babler.

Knížka neobyčejné krásy. Je těžko říci, která balada je nejkrásnější, zda Ztracený plavec či Zaklínání ohně. Jsou jako utržené proutky lýkovce, vůně jejich omamuje. Temná noc, která se blýská bludičkami, v níž zpívá její sestra úzkost. I všechny ostatní balady jsou schopny čistého očarování. A skoro všechny jsou doprovázeny původními rytinami Alberta Schamoniho, moderního německého umělce. Čistota výrazu, forma legendární spirituálnosti nedá vám na ně zapomenout. a.

Dr. Josef Kratochvil: PROBLÉM POLITICKÉ MOCI. Historický příspěvek k soudobé záhadě. V Brně 1933. Lidová akademie. Stran 46. Cena 6 Kč.

Autor provádí důkaz, jak jasně a přece důkladně dovede odpovědět scholastická filosofie – tak podceňovaná – na palčivé otázky současné doby. Vybral si problém politické moci a osvětluje jej z učení a spisů jesuity Suareza. Předesílá historický úvod. Konfrontuje státní filosofii Suarezovu s ideou demokratickou – lépe – s naším pojetím demokracie. Stručně probírá též některé specielní otázky: většina v demokracii, hlasování, výchova – meze politické moci. Pěkně, přehledně pracováno, ale snad se dalo více vytěžit z bohatého pramene scholastické státní filosofie. ff.

P. Fr. Žák T. J.: O SOCIALISMU A SOCIALISTECH. Kropáč a Kucharský, Praha (6·50 Kč).

Devatero přednášek, v nichž se autor zabývá myšlenkovým podkladem socialismu. Ukazuje na jeho práci bezbožeckou a protináboženskou. Proti stanovisku socialismu staví jasné stanovisko Církve vyjádřené v encyklikách, která žádajíc lásku a spravedlnost může jedině přinést nápravu řádu sociálního.

MUSEUM ROČ. LXIV.
V BRNĚ V ČERVNU 1933 ČÍSLO 5

J. Olbrovec:

HVĚZDO Z LISIEUX!

Úsměve božího snu v objetí karmelských růží,
milostná světice, zářivá hvězdo z Lisieux,
pokorná mučednice mládí, o, svatá Terezie!

Na šerý Karmel přinášíš jas,
ozvěnou ráje sladký tvůj hlas
v posvátné samotě klášterní zní,
o, paprsku slunce polední!

V hlubinách zraků máš tajemný lesk,
svatost tvé duše v nich spočívá
jak v půlnočním snění bělostné lilie
vzpomínka tichá, vzpomínka blaživá,
o, hvězdo z Lisieux!

Krása tvých ctností rozkvétá v růžový sad,
bolestí rosa jej svlažuje,
v obětech učíš nás život milovat,
i když snad trpký je,
o, hvězdo z Lisieux!

Krutenství bolů tě spaluje,
leč v závrati úzkostí
výkřik tvé duše modlitbou radosti
jak mocný fénix k hvězdám se vzpíná
a prosba žhavá, jediná
plane v tvém srdci, které již sotva jen bije:

Ježíši, za kněžské štěstí
každou svou bolest v oběť chci nésti!

O, světice kněží! O, hvězdo z Lisieux!

J. Svoboda, Řím:

KNĚZ A PROLETARIÁT.

V prvním čísle „Musea" byl uveřejněn zajímavý interview s P. M. Klementem o otázce komunismu. O komunismu proletariátu, komunismu inteligence, o jeho světovém „mesiášství" a poměru k Evangeliu a Církvi. Zdá se však, že naděje redakce, že o tomto výstižném a důležitém článku rozvine se čilá debata, zůstala jen nadějí. Snad mnozí stále ještě nevidí důležitost a hloubku této otázky, kterou bude řešit historie snad celé jedno století a jejíž poslední slovo bude slovo Církve. Je-li pravda, že na světě jest aktuálních věcí velice málo, a že nejaktuálnější věci jsou ty, o nichž mluví jen nejméně lidí, jest jisto, že právě tato otázka jest a bude jednou z nejaktuálnějších, protože se tak hluboce dotýká světového poslání Církve. Jest skutečně nutné, aby klérus přistoupil příměji a otevřeněji k řešení této otázky, protože její nebezpečí roste stále víc a každý ztracený rok znamená velikou ztrátu duší. Napravení této ztráty nelze již konat obvyklou cestou pastorace, protože se setkáváme s lidmi zcela originelního, neoblomného světového názoru, plných cynismu vůči malicherným choutkám bohatých a plných nadšení pro oběť pýchy. A potřeba doby nás naučí, že kněz musí sáhnout zpět k hlubokým a ukrytým pravdám v lůně Církve, které *jediné jsou schopny* přinést nápravu oné světové nemoci. Jest skutečně na nás, abychom prohlédli, že je nejvyšší čas.

Sv. Otec ve svém rozhovoru s organisátorem křesťanského dělnictva v Belgii kanovníkem Cardijnem naznačil, jak velice nebezpečná jest otázka proletariátu, a nazval jeho cynické postavení vůči Církvi „le plus grand scandale du XIX. siècle". Jest potřeba jen maličko rozvinout tato slova, abychom poznali příčiny a důsledky toho, co Sv. Otec tak výstižně nazývá *scandalum.*

Komunismus sahá svými nejhlubšími kořeny do prostředí materialistické a positivistické filosofie, která nebyla ničím jiným než opětovanými signály k starému útoku proti Bohu. Vznikl z ní nepřímo jako reakce na liberalistický egoism a proto vždycky nesl jako charakteristické znaky hesla odboje, vzpoury a revoluce. Ostatními kořeny tkví skutečně v bídě a krisi dnešního století. Z ní bude vždy jako bakterie v prostředí špíny a plísně čerpat důvody k své existenci. Propast mezi ním a opačným názorem světovým neustále roste a nebude vyřešena nikým leč Církví, která stále má v pokladu svých Pravd slova Toho, jenž prostými větami Evangelia vyřešil otázku bídy a chudoby lidstva. Jaké bylo postavení Církve a kléru vůči dělnictvu a jeho pánům po dobu vývoje komunismu? Plnil vždy klérus všechna slova Evangelia, týkající se nejvznešenějšího altruismu křesťanského? Klonil se klérus spíše na stranu chudých? Odezíráme-li od oběti a práce velikých a svatých jedinců, dali bychom si ztěží positivní odpověď. Stojíme před hrozným faktem, že miliony křesťanů stali se znovu vyslovenými *bílými pohany*, mezi nimiž budeme

musit začít skutečně novou misijní činností. Kde je vina? Kdo zavinil toto scandalum? Bděli *pastýři* dobře nad svěřenými stádci? Ukazovali jim vždy jako vůdci správné směrnice? Nestávalo se, že pod záminkou staré tradice nebo zvyklostí báli se pohledět do očí skutečnosti a raději se klonili ke straně těch, kteří jsouce mocnější, skýtali jim bezpečnější ochrany?

Odpovědí na tyto otázky může být jen skutečná náprava zamlčených chyb. První podmínka jest opravdová a křesťanská metamorfosa sociálního smýšlení všech křesťanů, která musí vyjít od kléru. Sociální reformu mohou dělat jen křesťané proniknutí až do morku kostí pravým křesťanským duchem. Jest jisto, že katolíci, jejichž jedinou sociální prací jest snaha otupit hrozné ostří slov Evangelia o bohatství a chudobě, sociální reformy nikdy neprovedou. Jest na knězi, aby on *první* podával laikům zásady pravého křesťanství, které oni budou dávat svým bratřím. To jest první úkol kněze a jeho první a veliká zodpovědnost před soudnou stolicí boží.

Mnohdy bude potřeba zahodit škrabošku a učinit krok zpět k pravým zdrojům sociální nápravy. První podmínka pro kněze jest tedy opravdová metamorfosa sociálního smýšlení. Taková metamorfosa už skutečně nastala v Církvi v reformě pokorného milovníka Chudoby — Františka, jak výtečně poukazoval ve svých pastýřských listech pravý sociolog a filosof Dr. František Kordač.

Mnohým se zdá, že by mohla přinést nápravu idea železné moci státu symbolisovaná ať již hákovitým křížem, nebo svazkem prutů. Bylo by skutečně žádoucno, aby zdravé vzepětí nacionalismu přineslo nové síly do stagnace národohospodářského života. Ale jest jisto, že Církev skrývající se za železné rameno státu nepronikne nikdy k srdci těch, proti kterým se toto rameno obrací. Bylo by hrozným omylem domnívat se, že je správný postup železné moci státu proti proletariátu, který v komunismu vidí jediné východisko ze své ochablosti a bezmocnosti proti bohatým. Krev dělníkova je nejhroznější prostředek propagace! Není jistě posláním Církve, aby rozhodovala o tom, která státní forma, která politická moc je lepší. Jest však určitě jejím posláním, aby plnila věrně příkazy svého zakladatele. A spojení se státní mocí, která se nestaví nestranně ke všem sociálním třídám, nebylo by asi v intencích jejího zakladatele.

A jaké je výslovné poslání kléru vůči třídě proletariátu? Celá tato moderní pastorace dala by se shrnout ve dva pojmy křesťanské hierarchie: diakonát a apoštolát. Diakonát, přisluhování chudým, organisovaná charita, je první nevyhnutelná podmínka ku proniknutí k proletariátu. Slova Spasitelova „rozdej vše, co máš, chudým" — nevyhnutelná podmínka pravého apoštolátu a základní myšlenka křesťanské charity — jest nevyhnutelnou podmínkou pastorace mezi proletariátem. Jenom touto cestou lze překonat hrozný materialismus dělníků, kteří ve skývě chleba nevidí již daru Božího, nýbrž poslední cíl svého života, který staví i nad svou *vlastní krev!* Tento cíl dosáhl u nich téměř řádu nadpřirozeného, takže jest dle slov známého německého apoštola dělníků téměř bezúčelné

mluvit k proletáři o hříchu, milosti a oběti. Nepochopitelný materialismus, proniknutý duchem oběti, zamezuje jim zcela poznati pravý nadpřirozený řád křesťanské oběti. Nezbývá než použít téhož prostředku, protože skýva chleba darovaná v duchu Ježíše Krista, nedobývá žaludku, nýbrž srdce. Příklady dělnických apoštolů poslední doby podávají jasné svědectví o tom, že kněz srdce rozdaného proniká všude.

Jenom v tomto duchu a po dokonalém splnění této podmínky přistoupit lze k pravému účelu naší pastorace — k apoštolátu. „Induere Christum" sv. Pavla jest nejlepším vyjádřením křesťanské dokonalosti v duchu velikého apoštola národů. Jen apoštolé srdce Pavlova mohou zkypřit světový úhor nepoddajného proletariátu. Jest nutné postavit v osobě *každého kněze* před oči dělnictva osobu Ježíše Krista. Jenom tehdy bude matná a zmatená idea o Spravedlivém Revolucionáři nahražena pojmem ideálu vší naší dokonalosti — osobou Ježíše Krista. Touto cestou lze jedině získávat duše Kristu, který sám po třicet let v dílně nazaretské jako dělník vydělával denní chléb prací rukou svých. Ukažme každý svým životním příkladem proletariátu tento ideál Krista! Toť vrcholným úkolem našeho apoštolátu mezi dělnictvem.

BOŽSKÝ ŽIVOT.

Několik myšlenek o podstatě křesťanské svatosti.[1]

Dnešní doba se vyznačuje snahou zkoumati podstatu věcí: hledá se pevné stanovisko, z něhož se dá vše správným způsobem uspořádati. Tak jest tomu i v ohledu náboženském. Dříve se málo dbalo na rozdíl mezi podstatným a nepodstatným, vedlejší převyšovalo dokonce podstatné a důležitějšímu bylo často ustoupiti před méně důležitým. Liturgické hnutí chce dáti opět jasný pohled na základní křesťanská dogmata a vše mimopodstatné uvésti na patřičné místo.

S tohoto hlediska si chceme blíže všimnouti cíle náboženského života, podstatné svatosti Církve. Kristus, Bohočlověk, překlenul svým vykupitelským dílem propast, která povstala hříchem mezi Stvořitelem a tvorstvem. V Kristu stali jsme se opět dítkami božími; ve skutečném smyslu: „Slujeme dítkami božími a jsme jimi".[2] Stali jsme se jimi milostí, božským životem v nás. Kristus sám praví: „Já jsem přišel, aby měli život a měli hojnost".[3] Jeho posláním bylo přinésti nám život. Také Eucharistii ustanovil pro tento život. (Přečtěme si 6. kap. sv. Jana s touto myšlenkou!) „Život" je tedy to nejhlubší z Kristova poselství, jemu je vše ostatní podřízeno. Toto uspořádání

[1] Hlavní popud k tomuto pojednání mi dala vzácná kniha: Pfliegler: „Heilige Bildung". Poukazuji na recensi str. 184.

[2] 1. Jo. 3, 1.

[3] Jo. 10, 10.

ukazuje zcela jasně začátek křestních obřadů: N., co žádáš od Církve boží? Odpověď: Víru. — Víra co tobě dá? Odpověď: Život věčný. — Chceš-li tedy vejíti do života, zachovávej přikázání... Základ, na němž spočívá život, je víra; cestou, která vede k plnosti života, jsou přikázání, cílem a středem ale je život sám.

Jak hluboký to byl dojem pro první křesťany, když přijímali křest jako lidé dospělí! Odumřeli starému člověku, stali se v Kristu „novým stvořením",[1] novými, nadpřirozenými lidmi. Bylo to směrodatné pro celý jejich další život. Křtem dětí jest pro nás tento zážitek psychologicky ztracen. Ale že jsme křtem obdrželi mimo tělesný a duševní život také i nadpřirozený život, že zárodek božského života byl do nás vložen, to platí ještě dnes tak neomezeně jako tehdy. Musíme si uvědomiti, že křtem jsme se stali svatými. Nepotřebujeme si tedy svatosti sami teprve svými silami vydobývati; bylo by to také marné namáhání. Jako přirozený život člověka musí růst, tak i život nadpřirozený. Naší hlavní úlohou jest, abychom pečovali o to, aby se v nás mohl božský život organicky vyvíjeti, musíme dbáti, aby každá překážka byla zavčas odstraněna. Musíme si býti vědomi, že svatý život jest skutečným životem, že tento život se musí na všechny strany a podle všech schopností vyvíjet organicky podle zákonů života, ne podle zákonů logických, kterými bychom mu chtěli stanovit cestu. Proto mnoho systematiky, mnoho logiky bude často tomuto životu jen překážeti nebo dokonce jeho přirozený vzrůst znemožňovati. Často nebudeme moci nic jiného činiti než naslouchati vzrůstu života a býti připraveni.

Jen jedno veliké nebezpečí hrozí životu: smrt a nemoc. S toho stanoviska musíme se dívati na hřích. Smrtelný hřích není pouze těžkou mravní chybou; ne, jest mnohem více. Těžký hřích jest smrtí božského života v nás, jest vraždou Boha v naší duši, jest samovraždou našeho nadpřirozeného života. Tuto hroznou skutečnost si musíme vrýt v duši, pak teprve zcela pochopíme podstatu těžkého hříchu a budeme se ho chrániti. Z toho ale neplyne, že bychom měli býti stále v úzkosti před hříchem. To by bylo nezdravé stejně jako hypochondra trápí neustále úzkost před nemocí; nemá radosti ze života a konečně tím ničeho nedosáhne. Ustrašené vědomí hříchu je neplodné. Snažme se rozvinouti božský život v sobě a nebezpečí pak padne samo sebou.

Božský život v nás je zároveň naší životní úlohou: připodobniti se ve svém životě Kristu, státi se druhým Kristem. Jako semeno a jádro stromu má v sobě již schopnost vzrůsti v řádný strom, tak také božský život v nás vštípený má schopnost v mravním ohledu žíti životem „Prvorozence nade všechno tvorstvo",[2] Krista.

Aby tento život v nás nezeslábl a nezanikl, o to se postaral Kristus. Božský pokrm má ten život sílit. „Kdo jí mé Tělo a pije mou krev, ten má život věčný... ten zůstává ve mně a já v něm".[3] Tak vidíme, jak veliký význam má Eucharistie pro náš skutečný křesťanský život. Jako jest důležitý pokrm pro pozemský život,

[1] II. Cor. 5, 17. — [2] Col. 1, 16. — [3] Jo. 6, 54, 56.

právě tak důležitá jest Eucharistie jako pokrm pro božský život. Pokračujme v tomto srovnávání. Člověk, který jest správně živen a zdráv, bude toužiti sám po práci a bude pracovati, chce-li dáti svému životu nějaký smysl. Práce jest plodem jeho zdravého života. S životem nadpřirozeným jest tomu taktéž: čím silnější a vyvinutější jest v nás tento život, tím drahocennější budou jeho plody. V čem se na venek má život osvědčiti a činně projeviti, jsou naše práce, naše stavovské povinnosti, naši bližní a každé postavení, v něž nás postaví Bůh, abychom je utvářeli z poslušnosti k Němu podle Jeho vůle. Tak i nejnižší práce bude velice záslužná, bude-li konána nositeli božského života. Nebe pak není jednostranně „mzdou" za dobré skutky, nýbrž jest plným rozvinutím božského života v nás, který zde ještě byl omezen pozemskými hranicemi, zastřen a v očekávání, k patření na Boha tváří v tvář.

Z toho, co bylo řečeno, vyplývá několik důležitých důsledků pro praktický náboženský život.

Svatost bývá často špatně chápána a zkreslena. Posvěcující milost, božský život, je tu samozřejmým základem, o nějž se dále nikdo nestará; ale mimo něj a za ním počíná teprve pro mnohé „zbožné" život „svatý". Představují si jej jako spoustu modliteb, pobožností, mimořádných cvičení atd. Svatost takovým lidem roste tehdy, když jsou jednoduše tato cvičení zvětšována a stupňována. Zapomínají ale při tom na to, že božský život jest tou svatostí, že všechny zbožné úkony mohou býti jen projevem toho života, že nutně tyto všechny souvisí vnitřně se životním impulsem a jsou mu podřízeny. Proto strom nese více ovoce, že jeho vzrůst jest podporován dobrou zemí, zaléváním atd. Tak budou plody svatého života bohatší, když ten život bude více podporován ve svém rozvoji. Řádné poznání pravé svatosti brzy odstraní pobožnůstkářství umodlených lidí, které jen odpuzuje a skutečný ideál svatosti uvádí ve špatnou pověst. Tací lidé samými cvičeními nedojdou k tomu, aby projevili svatost v činnosti denního života, v němž zklamou často úplně a naprosto.

Neměli bychom připomínati křesťanům stále onu velkou chvíli jejich života, kdy byli přivlastněni Bohu, kdy Bůh si je vyvolil a dal jim podíl na svém životě? Nemělo by nás stále povzbuzovati vědomí, že křtem jsme se stali svatými? Křest by pak neměl býti udělován tak na kvap v kostelním zákoutí, lidé by dobře měli znáti nádherné křestní obřady a vždy s radostí v srdci obnovovati křestní slib. Musili bychom také lidem vrátiti a dáti jim prožívati dobu postní, dobu křestní přípravy staré Církve, jako dobu obnovy křtu, obnovy božského života.[1]

Je-li tedy milost středem a základem náboženského života, pak nemůže stačiti, jednou za rok, „protože se musí", jíti ke zpovědi a přijímání, jednou v roce vyplout z ledu hříchu a pak zase na celý rok v něm utonouti a býti nadpřirozeně mrtev. Lidé musí býti vychováni k uvědomělému nadpřirozenému životu. Chybí-li pramen života, milost, pak nemůže stačit zachovávat přikázání. Nemůžeme

[1] Jen tak porozumíme mnoha mším postním a tak jim vrátíme původní smysl.

si také slibovati velkých výsledků od sjezdů, schůzí, průvodů atd., je zde sice počet na venek, ale musíme uvážiti, že snad většina jich je nadpřirozeně mrtva. Na venek stojí sice na straně boží, vnitřně ale žijí od Boha vzdáleni. Kdyby si byli toho rozpoltění vědomi, pak by si připadali jako herci, kteří se na venek o něco zasazují, uvnitř však smýšlejí zcela jinak. Nemůžeme zde jednoduše kopírovati metody světa. „Mé království není z tohoto světa",[1] platí i zde. Nadpřirozeno je první známkou křesťanství.

Nebylo by třeba podporovati více hnutí, které žádá nadpřirozený základ a na něm staví (časté sv. přijímání, hnutí exerciční, liturgické atd.)? Z nadpřirozena musí přijíti síly, které nám vytvoří živé, skutečné křesťany. Ti pak se ukáží i ve veřejném životě celými muži a naplní svět duchem Kristovým. Nedobyli tak i první křesťané světa? S této strany bychom se měli dívati i na Kat. akci, se strany nadpřirozena, se strany oltáře.

Stále musíme odmítati mínění, že křesťanství je světovým názorem rovnocenným s mnoha systémy. Křesťanství je něco jedinečného, nadpřirozeného, božského. Dnes je právě doba, kdy máme silně zdůrazňovati nadpřirozené hodnoty a síly svého náboženství, abychom své okolí, kleslé v materialismus, vytrhli opět na svět, který je mu zcela cizí, na svět boží.

Mnoho velkých úkolů čeká tu na kněze, úkolů, které patří k jeho vlastnímu poslání, které mají býti nejsvětějším kruhem jeho práce: Býti prostředníkem mezi Bohem a člověkem, mezi řádem přirozeným a nadpřirozeným, rozdavačem mysterií božích. Aby všichni plně pochopili toto svaté poslání, za to se můžeme jen modliti:

Emitte Spiritum tuum et creabuntur et renovabis faciem terrae.

J. Z. Brno.

Pl.:

BŮH V NÁS!

„Miluje-li kdo mne, slovo mé bude zachovávati a Otec můj ho bude milovati a přijdeme k němu a příbytek si u něho učiníme."
(Jan 14, 29, 23.)

Komu z nás napadlo uvažovati o tom, jak nenahraditelný význam má pro život vzduch. Poněvadž je to stále trvající a se opakující zjev, zevšedněl, a zapomínáme na tuto nejzákladnější skutečnost. Podobně je tomu i se vznešenými a podivuhodnými věcmi, jež v sobě chová naše náboženství: chodíme kolem nich a neuvědomujeme si jejich význam, jako je na př. vznešenost pojmu křesťana, velikost kněze, účinky oběti mše sv., sv. svátostí a podob. Jako fysický, přirozený život je nemožný bez vzduchu, tak i nadpřirozený život duše je nemožný bez posvěcující milosti, jíž se Bůh bezprostředně stává přítomen a žije v duši. Tato základní pravda

[1] Jo. 20, 36.

je mnohým katolíkům neznáma, nedosti ceněna a přehlížena. Přihlédneme blíže k tomuto útěšnému tajemství a ukážeme si jeho význam a blahodárné účinky v praktickém životě.

Podnět k této práci mi dala četba knihy franc. jesuity P. Raoula Pluse „Bůh v nás", kterou přeložily a vydaly sestry N. P. P. Marie v Přerově. Autor v ní krásně rozvádí nauku katol. Církve o milosti posvěcující, jíž se Bůh stává v člověku přítomen zvláštním způsobem, rozdílným od substanciální přítomnosti Boha jako stvořitele a zachovatele, společné všem věcem. Aby se tato zvláštní přítomnost nejsv. Trojice v nás výstižněji vyjádřila, užívá dogmatika výrazu: habitat in anima (sídlí v duši), jež znamená více než pouhé: est praesens (jest přítomen). Dogmatika na základě svědectví Písma sv. a učení sv. Otců vypočítává šest hlavních účinků milosti posvěcující. Pro nás má zde význam, když si zdůrazníme první tři účinky, neboť ostatní vyplývají z těchto, totiž, že milostí posvěcující jsme adoptováni za syny Boží, že se stáváme účastni božské přirozenosti a hlavně, že se stáváme chrámem nejsv. Trojice.

Tedy prvním účinkem posvěcující milosti jest obdržení adoptivního synovství božího. Četná svědectví o tom, nehledíme-li k jiným místům Písma sv., podává sv. Pavel ve svých listech, zvláště pak v listě k Římanům, kde vykládá nejdůležitější křesťanské pravdy a zejména pravdu o nutnosti ospravedlnění všech lidí, jež se děje posvěcující milostí. Učí nás synovské oddanosti a lásce k Bohu, k němuž voláme důvěrně „Otče". „Všichni ti, kteří se dávají vésti Duchem božím, *jsou synové boží.* Neboť nepřijali jste ducha služebnosti, abyste se zase strachovali, nýbrž přijali jste ducha synovství, ve kterém voláme: „Abba, Otče"! Ano i Duch vydává svědectví s duchem naším, že jsme dítkami božími." (Řím. 8, 15-16). Zde sv. Pavel praví totéž, co sv. Jan v úvodu svého evangelia 1, 12: těm, kteří uvěří v jeho jméno, dá moc státi se dítkami božími. Těmi jsme se skutečně stali na křtu svatém, byvše včleněni do rodiny Církve svaté, a zůstáváme jimi, pokud se sami nezřekneme svého Otce těžkým hříchem. To se však nestane, pokud se podle sv. Pavla dáváme poslušně vésti Duchem božím, dbajíce věrně jeho vnuknutí a jsouce jím posvěcováni, neboť žádný, kdo se zrodil z Boha, nečiní hříchu a po té věci (zda činí, či nečiní hřích) jsou zjevny dítky boží a dítky ďáblovy (1. Jan 3, 10). Toto synovství dává našim prosbám větší oprávněnost na vyslyšení (Luk. 11, 10-13) a ukládá Otci nebeskému zvláštní povinnost starati se o nás a milovati nás eminentněji, než miluje ostatní své děti jako Otec-stvořitel. Podle P. Fabera není slova, které by výrazněji vyjadřovalo onen úzký, něžný vztah nás k Bohu, nežli jsou slova Otec-syn! Záleží jen na nás, abychom si toto synovství udrželi, a proto musíme pokorně a plni důvěry volati: „Otče, veď nás Tvoje ruka do domu, v němž nás očekáváš, a nedopusť, abychom se zřekli Tvé otcovské lásky těžkým hříchem!"

S prvním účinkem posvěcující milosti souvisí zároveň účinek druhý — býti účasten božské přirozenosti, podle slov sv. Petra (2. Petri 1, 3—4): „Vždyť přece všecko, co náleží k životu a zbož-

nosti, jeho božská moc nám darovala skrze poznání toho, jenž nás povolal vlastní slávou a silou, kterými nám dal převeliké a drahocenné dary zaslíbené, abyste se stali skrze ně účastni božské přirozenosti, uniknouce té zkáze, která je ve světě skrze zlou žádostivost." V čem spočívá toto účastenství duše na božské přirozenosti? Jistě to není ono účastenství přirozené, které činí člověka podobným Bohu jistými duševními vlastnostmi — rozumem, vůlí a nesmrtelností duše, neboť toto je společné (podle úradku nejsv. Trojice; „učiňme člověka k obrazu a podobenství svému", Gen. 1, 26) všem lidem, bez rozdílu, zda jsou, či nejsou ve stavu posvěcující milosti. Ježto nelze brát v pochybnost pravdivost slov Písma sv. o skutečném účastenství duše na božství nejsv. Trojice a poněvadž každý bližší přirozený výklad tohoto tajemství selhává, uchýlíme se, abychom si to aspoň nějak zpřístupnili, k podobenství. Sv. Otcové rádi přirovnávají duši, obdařenou posvěcující milostí, k železu, vloženému do ohně. Jako toto, byvši rozpáleno, přestává býti takřka železem a stává se ohněm, co do vnější tvářnosti i co do účinku, tak je tomu podobně i s omilostněnou duší. Posvěcující milostí je duše jakoby vnořena do žáru božství nejsv. Trojice a jak svědčí sv. Terezie, stává se účastnou veškeré její činnosti a obráceně — nejsv. Trojice participuje na činnosti duše. V tomto stavu dostávají naše skutky (samy v sobě přirozené) nadpřirozenou cenu, stávají se záslužnými pro věčně blažený posmrtný život a poněvadž láska Boží je vylita v našich srdcích skrze Ducha svatého (Řím, 5, 5), týž Duch nám dává naději, že jednou budeme na Boha patřiti tváří v tvář, jehož nyní jen nedokonale poznáváme a požíváme věrou ve svém srdci.

Největším účinkem posvěcující milosti, vrcholem všeho je spojení duše s Bohem, přeměna duše v obydlí, chrám nejsv. Trojice. Tato pravda, mnohými mystiky (sv. Jan z Kříže, sv. Mark., Marie Alacoque, sv. Terezie a j.) prožívaná a dosvědčovaná, zvláště sv. Terezií, které dal Bůh zvláštní milost, že jí ukázal duši ve stavu posvěcující milosti, jest velmi zřetelně vyslovena samým Kristem Pánem a je vyloučena jakákoli pochybnost nebo její zúžení. Klasickým dokladem tohoto tvrzení jsou, kromě svědectví sv. Pavla, slova Krista Pána, která pronesl při poslední večeři v řeči na rozloučenou k Apoštolům: „Miluje-li kdo mne, slovo mé bude zachovávati a Otec můj ho bude milovati a přijdeme k němu a příbytek si u něho učiníme" (Jan 14, 23). Kristova slova, nesoucí na sobě pečeť božské neomylnosti, zaručují duši zvláštní přátelství Otce a Syna a podle principu vzájemného pronikání i Ducha sv. Toto přátelství vlévá duši nový, nadpřirozený život, obdobný blaženému životu vyvolených, a jak píše P. Galtier S. J. (cit. u P. L. Roure S. J.: „L'Au-delà" p. 161) uschopňuje ji, aby byla účastna vlastního života tří božských osob a jejich vlastní blaženosti. Vysvětliti blíže toto tajemství je nemožno. Sv. Terezie (u ní se ovšem jedná o mimořádné mystické spojení s Bohem) vyznává svou nemohoucnost vyjádřiti slovy to, co se událo v její duši. Co o tom napsala, jest jen nejasná, zkreslená ozvěna toho, co viděla a zakoušela. Naše tělo je závojem, který nám překáží, že nemůžeme přímo patřiti na Boha ve svém srdci, ale můžeme na něho patřiti

očima víry, a faktum je, že posvěcující milostí v nás skutečně žije Bůh — Otec, Syn a Duch svatý! „Nevíte-li, že tělo vaše je chrámem Ducha svatého, jenž je ve vás", oslovuje svatý Pavel Korinťany (1. Kor. 6, 19), a to platí i nám.

V pochopení a prožívání tohoto tajemství spočívá plnost křesťanského života. Duše nežije sobě, nýbrž jedině Bohu. Ponořena v nekonečnost svatosti a velikosti boží, poznává svou nicotu, čím by byla, kdyby se Bůh nad ní nesmiloval a ji nepodporoval. Jsouc přes svou nedokonalost a nevěrnost zahrnována přízní dobroty a lásky boží, usiluje o to, aby se i jiným dostalo tohoto daru a pokladu a snaží se jim ukázat k němu cestu. Jako Kristus řekl: „Můj pokrm jest činiti vůli toho, jenž mne poslal a dokonati dílo jeho" (Jan 4, 33), tak i jejím pokrmem se stává čest a sláva boží. Co dovedl vytrpěti sv. Jan Zlatoústý pro Boha a nesmrtelné duše, a kde jedině čerpal sílu a útěchu? — ve svém srdci, co nejúžeji spojeném s Bohem posvěcující milostí. „Duc in altum et laxate retia" — „zajeď na hlubinu a rozestřete sítě!" (Luk. 5, 4) velí Kristus Pán sv. Petrovi. Podobně se obrací i na nás — zajeď, ponoř se do hlubin své duše, chceš-li nalézti Boha, na mělčině neulovíš nic, leda nějaké mořské traviny, řasy — několik citových vznětů, přeludů fantasie. Jsme tak skeptičtí, že chceme míti všechno ověřeno zázrakem, a ještě bychom snad plně nevěřili, — a zde se dějí v naší duši divy větší, než jakýkoliv fysický zázrak; budeme pochybovat o tom, že tomu skutečně tak? Kněz, rozdavatel tajemství božích, by měl častěji rozjímati o tomto tajemství, je studovati, prožívati, a jsa jím sám proniknut, měl by je vštěpovati i v srdce věřících. Začíná se u nás podle vzoru ciziny propagovati liturgické hnutí, ale myslím, že nenalezne širšího, opravdového pochopení, poněvadž zde ještě není pro ně připravena půda, pro velkou nevědomost a z toho plynoucí lhostejnost v náboženských věcech. Začněme napřed s touto základní pravdou, abychom žili vnitřním životem milosti, spojeni s Bohem, pracujíce s Ním, v Něm a pro Něho a ostatní z toho vyplyne. Nemohu, než zakončiti slovy kardinála Merciera (cit. P. Plus, u. d. p. 15), jež pravil kněžím při exerciciích: „Přítomnost boží v nás je jediným potřebným. Mnoha křesťanům je toto vnitřní tajemství po celý život cizí a neznámé. Ani kněží, jimž bylo dáno Bohem poslání, aby je hlásali světu, nevěnují mu dosti pozornosti, nikdy na ně nemyslí, a jestliže se jím připomene, diví se. Věřte, že je Bůh stále ve vás, dokud Ho nedonutíte smrtelným hříchem, aby opustil vaše nitro. Vzbuzujte rádi, výslovně a často víru ve skutečnou, ustavičnou přítomnost boží ve vás! Nehledejte Boha mimo sebe, nýbrž uvnitř, v sobě samých; tam bydlí pro vás, tam vás volá, tam vás očekává, uvnitř, kde trpí tím, že jste rozptýleni a na Něho zapomínáte!"

Liturgie má za úkol vnořit do duše křesťana Kristův život, ducha a vládu, křesťana přeměnit v druhého Krista. (Herwegen „Lumen Christi".)

Frant. Musil:

PÍSEŇ ANEBO MISÁL?

(Jak býti přítomen a účasten Mše sv.?*)

O. Březina: „Chci, aby byla pojata má slova jen jako mocné mlčení před modlitbou a jako soustředění duševních sil před její tajemnou prací."

Prolog k Otčenáši Frant. Bílka.

Liturgické hnutí — metoda rekatolisace společnosti — má dvě složky: oživení gregor. chorálu a seznamování laiků s misálem a rituálem. První je přáním i Sv. Otce, druhé je šířeno u nás z Klosterneuburgu u Vídně a česky některými jednotlivci. Obojí má nadšence, ale kdežto chorál se zdá i jim zatím utopií, druhé se slibně začíná ujímat. Cíl je stejný, metody však různé, ba — si odporující. Na jedné straně chorál, zpěv, hudba, na druhé však meditace, silentium...

Požehnaným přičiněním našich liturgiků stal se římský misál čímsi exoterickým, knihou opouštějící úzký kruh kléru a přístupnou i laikovi, ba i neznajícímu latinu. Mnohým tak byla dána možnost žíti intimně s Církví dle jejího ročního koloběhu, možnost býti přítomen Mši sv. nanejvýš dokonale: v úplném kontaktu s celebrantem. Kněz — offerens ministerialis, přítomný věřící — coofferens ministerialis! Není jednoty pevnější, spojení užšího než takovéto skoro úzkostlivě současné spoluobětování. *Laik se stává jaksi knězem!* Větší důvěrnosti není: Obětovaný a Obětující, obětující, spoluobětující, čili: Kristus, kněz, laik... — Uvědomujeme si jistě, že účast a přítomnost je rozdíl, a ne malý. — Situace: jsme na Kalvarii. Nejpřiměřenější atmosféra: silentium...

Jiným však jiné se líbí. Zpěvem chtějí vyjádřit, čím srdce přetéká, zpěvem — hlasitě se chtějí disponovat na Proměňování a sv. Přijímání, zpěvem chtějí za ně děkovati... Konflikt je nutný: jeden zpívá, druhý medituje nebo chce meditovat...! Šťastni, kdož rozjímajíce — neslyší!

Dva — dobré — způsoby přítomnosti na Mši sv. — který je lepší, pro duši výnosnější, žádoucí?

Co by řekli naši Schallerové a Cinkové na to, že po jejich práci *liturgický život* našich věřících spočívá ve střídání písní „Vyros, nebe, Spasitele", „Radostné noviny", „Již jsem dost pracoval", „Pozdvihni se, duše, z prachu" a jiných ještě několika podobných? A nezhrozili by se, kdyby věděli, že toto stačí i některým akademikům, i bohoslovcům? Není trpění tohoto liturgického živoření zkracováním a šizením o bohatství, jež Církev nabízí duším?

Většina věřících na venkově i v městech (!) žije tímto přiškrceným životem. Takoví lidé nemohou přilnout k Církvi, oni ji nemohou spravedlivě oceňovat — nevědouce, co jim nabízí, ona se jim

*) Autor podal zde mnoho pravdy. Nemůžeme však vše podepsat. Směrodatnými jsou pro liturgii výnosy Pia X. a Pia XI. o církevní hudbě. Věc zasluhuje pokračování! (Red.)

nikdy nestane životní podmínkou, nutností, pokladem. Oni stále by dovedli žíti bez ní! — a nic by jim nechybělo! — Je sice pravda, že modlitba z misálu předpokládá jistou erudici v rozjímání a že vyžaduje i finanční »oběť«, takže všeobecně zavést to nelze přes noc, ale zde jde předně o ústavy duchovní a o akademické a studentské bohoslužby (překlad i text lat. kanonu vyšel v brožurkách hlučínských č. 102 — za 0·50 Kč!) — takže řešení problému zpěvu a silentia úží se na princip: buď mešní modlitby jsou mešními kat' exochén — a pak je záhodno, aby všichni se je modlili, anebo nejsou nejdokonalejší — a pak prosím odpovězte, proč se neopraví, nebo které modlitby jsou tedy dokonalejší! Nakonec zbude jen fakt, aby jedna generace kněžská poznala poměrnou mělkost zpěvu dosavadního k hutnosti a hloubce misálu a dala se do práce mezi dušemi lačnějícími. Přestane se chodit do kostela zazpívat si a začne se chodit na Mši sv. Vnější zbožnost ustoupí zbožnosti vnitřní. Nač mluvit, nač zpívat, vždyť s oltáře mluví Slovo boží, mluví řečí sice božskou, ale duši srozumitelnou! A není-li ještě Slovo na oltáři, pak třeba se mlčením a rozjímáním připravit. Návštěvy velikánů — i lidských — se očekávají mlčky, usebraně...

Kdo by chtěl na Kalvarii křičet? Kdo by se, prosím, vůbec odvážil ozvat? Jediným předmětem naší pozornosti a zájmu je celebrant, pak — po konsekraci — Chléb s nebe! Kéž by nás nic nerušilo. Je nutné „soustředění duševních sil", ježto modlitba jest kolokviem Boha s námi, nebo nás s Bohem! Nesmí nás nic rušiti, smysly musí býti bez objektu, *jediná schopnost duševní se nesmí tříštit* v poslouchání, mluvení či zpívání, dívání a j. Taková soustředěná modlitba ovšem vysiluje, — jeť „tajemnou prací"! Škodí i příliš nádherný, „okatý" oltář: je příliš smyslový, dráždivý, — rozptyluje: chce aspoň kousek pozornosti i pro sebe. A to je chyba. Oltář musí zůstat jen fysickou scenerií metafysického Pokoření a nám musí a musí záležeti jen a jen na Pokořujícím se! Nic nesmí odvraceti naši pozornost jinam, ani ozdoby (oči), ani zpěv a hudba (sluch)... Doba Mše sv. je chvílí duševního vzrůstu, obohacení, zisku — ne vylévání citů, sdělováním nálady. Ve Mši sv. Slovo boží hovoří k nám — tedy si Je (Ho!) intensivně, napiatě poslechněme! Při svátostných požehnáních a j. příležitostech naopak my adorujeme Slovo, — pak Mu zazpívejme ku chvále, díkům, prosbě a smíření Jeho s námi!

Déšť — jinak nutný a blahodárný — v době květu a „metání obilí" (O. Březina) škodí! *Zpěv* měl býti zpestřením liturgie, vzpružením při dlouhých obřadech... a zvrhl se! Zpyšněl. Chce strhnouti pozornost sobecky na sebe, celebranta téměř ignoruje (při tichých mších sv.!), nedbá ve své samolibosti na to, že mnoho lidí je hudebně nenadaných, hudebně zanedbaných a mnoho těch, kteří se chtějí dokonaleji modliti! Mešní písně sledují kněze jen v nejdůležitějších momentech mešní liturgie — to je málo, chóry a sbory snad více, ale pokládají se při tom za něco důležitějšího a pozornosti hodnějšího než celebrant: varhany a ne oltář. Ostatně: kolikrát kněz musí respektovat sbor i na úkor integrity liturgické! Mnohdy se zdá, že chrámy naše jsou příliš pod vlivem umělců a paumělců!

místo světců... — Smyslový hluk místo „sacramentale silentium"! — Je to paradoxní: nejlépe se modlíte o nejvšednějších dnech (festa simplicia), které nejsou uznány za „hodné" zpěvu! — Zpěv měl býti kořením a stal se jídlem, měl býti jen pomazánkou výživného chleba — a nyní se servíruje samostatně. To není ani zdravé, ani chutné, ani výživné. Zdraví a hladovící jedí chléb „nepomazaný"! A slouží jim!

— V příloze čas. „Der Seelsorger" 1933 str. 153. v kázání „Gedanken zu einer kirchlichen Ansprache am Tage der Musikpflege" najdete celý hymnus na hudbu kostelní, jsou citovány žalmy (95., 99., 104), přísloví (Wer singt, betet doppelt...") ...a konkluse: „die Kirchenmusik fördern heisst, in besonderer Weise zum Lobe Gottes beitragen". — V našem „Cyrilu" č. 1.—2. 1933., nějaký nadšenec rozčiluje se nad nařízením pražského ordinariátu, jež vylučuje některé druhy hudby z chrámů: „...panu arcibiskupovi jde snad o to, anebo chce svým nařízením způsobiti, že inteligence a to ať již dělníci nebo úředníci, kteří často za hudeb. produkcemi do kostela šli, teď vůbec kostel opominou..." dále mluví o „jenom" starcích v kostele, o zbytečnosti hudebních archivů, velikých varhan... a hrozí: „takové vyhlášky v inteligentním člověku musí vzbuditi odpor a vedení církevní musí počítati s tím, že se budou lidé odvraceti. A já jsem jeden z prvních!" — Dva případy přestřelení: první platí, ale jen s určitým vymezením, druhý je nad to bláhový a úplně necírkevní (však autora redaktor Dr. Perlík poněkud srazil) — Labužníci nestojí už o chléb!

Při Mši sv. je nutné soustředit se, být způsobilý dojmům Golgoty otevřít duši. Zpívající však toho nedovede nebo aspoň ne tak dokonale: vždyť jeho pozornost je zaujata tóny, tempem, melodií a textem — to je příliš mnoho činností, a výsledek: prchavý afekt. Rozum zůstává nedotknut, ačkoliv právě tento nás — při dobré vůli — vede k Bohu. Měli bychom si snad počínati více po dominikánsku: „naplniti *rozum* a srdce Bohem, nabýti vytržení nad božstvím; to je ovocem usebraného rozjímání" (Na hlubinu VIII. str. 229). Mělké a lidské písničky na to sotva stačí! [V misále mluví. Písmo sv. a Církev.] — Či je náboženství přece jen věcí především srdce? Mají tedy pravdu fideisté a intuicisté?

Poznáváním Boha se k Němu blížíme. Toto poznávání je při Mši sv. „bezprostřední". Každá modlitba mimo Kanon se zdá zřeďováním, okrádáním, neporozuměním...

Nechci vyprovokovat ctitele Euterpy či Polyhymnie, sám nejsem misomusem. Jen o redukci nebo i elisi zpěvu při Mši sv. se přimlouvám, v zájmu věci lepší, užitečnější. Píseň může zůstati vhodným (citovým) disponováním přede Mší sv., anebo milým vyznívání po ní. Jinak zůstává — proti misálu — přece jen mělkostí, naivitou, netečností k bohaté hostině liturgické, nemístným a vždy zarážejícím spokojením s málem, s drobty... Quod Deus avertat!

— Vše toto snad se bude někomu zdáti novým extremem, bořením, destrukční negací dosavadních hodnot, utopií... Je to a není! Vycházím ze slov Sv. Otce Pia X.: *„Nemodlete se při Mši sv., ale modlete se Mši svatou!"*

Fr. Stehlík:

UNIONISMUS NA ZÁPADĚ.

„Ex umbris et imaginibus in Veritatem". Ta slova čteme na náhrobku zvěčnělého kardinála J. H. Newmanna. Neplatí však toliko o něm, ale i o jiných vzdělancích anglických, kteří hlubokým studiem dospěli k pravdě, k pravdě Církve katolické.

Jak vznikla církev anglikánská? Kolik příkoří tím učiněno Církvi katolické? Božský zakladatel své Církvi předpověděl, že bude pronásledována. I na půdě anglické vytrpěla Církev mnoho. Papež Klement VII. nepotvrdil illegitimní manželství krále Jindřicha VIII. s Annou Boleynovou. Nastává roztržka mezi papežstvím a trůnem anglickým. Pýcha a smyslnost popudily uraženého krále k odpadu. V listopadu 1534 dává se prohlásiti za hlavu anglikánské církve. Násilím a krutostí udržoval se tento anglický „papež" na trůně. Rozpustil řehole; zabral církevní jmění. Nevinná krev věrných katolíků tekla i za vlády královny Alžběty, jež chtěla katolictví vyhubit úplně. Ano, právem byla nazývána Anglie „ostrovem mučedníků". Katolíci krváceli na popravištích, trpěli v žalářích i na hranicích. Po kratičkém klidu za prvých Stuartovců nastává r. 1688 pronásledování mnohem horší. Katolíkům zakázán přístup do státních úřadů, služba vojenská i námořnická jim znemožněna. Nesmějí býti obhájci, diplomaty ani lékaři. Jest jim zakázáno budovati kaple, obcovati mši svaté. Kolik jich zbylo po tomto krutém pronásledování? Jen šedesát tisíc.

Na počátku minulého století poměry se mění ve prospěch katolíků. Občanská rovnost katolíků s protestanty, kterou ministr Pitt slíbil při zrušení irského parlamentu r. 1801, ale neprovedl, byla konečně vybojována duchaplným bojovníkem za katolickou věc Danielem O'Connellem. Dík jeho neobyčejné výmluvnosti a pomoci katolických biskupů, kteří vysvětlili spornou otázku o neomylnosti papežské, byla r. 1829 prosazena emancipační osnova zákona. Katolíci stávají se poněkud svéprávnými a odtud počíná doba rozkvětu Církve v Anglii. Počet katolíků stoupá irským přistěhovalectvím a konversemi. Již r. 1850 mohl Pius IX. zříditi zde znova hierarchii církevní. Zřízena metropole westminsterská s dvanácti biskupstvími. Poštvaní anglikáni pořádali tehdy „meetingy", jimiž přímo vyzývali k boji proti katolíkům. V parlamentě bylo nazváno jednání sv. Otce „papežskou agresivností". Arcibiskup westminsterský Wiseman napsal do „Times" obsáhlou obhajobu. Katolíkům pomáhalo nejvíce objektivní hnutí oxfordské. Vyvracelo předsudky proti katolíkům a otřásalo silně základy anglikanismu. Nestranným studiem hledalo pravdu. Hnutí hledělo odprotestanštit anglikanismus, zatím nevědomky blížilo se katolicismu, až v něm úplně zakotvilo. Arcibiskup Wiseman přál si vlíti katolicismu novou sílu, proto hnutí oxfordskému byl velice nakloněn. R. 1911 zřídil papež Pius X. další církevní provincie v Birminghamu a Liverpoolu.

Anglikánská církev nezůstala jednotná, nýbrž prošla různými změnami. Dělí se dnes na tři frakce. Přívrženci t. zv. *Low-Church* stojí zásadně na stanovisku protestantském. Jsou zde zastoupeni hlavně konservativní živlové, proto je to strana eminentně státní. Frakce modernistů zvaná *Broad-Church* má mnoho přívrženců mezi prostým lidem. Někteří stoupenci její kloní se k racionalismu, bezvěří. Popírají základní pravdy křesťanské: zjevení, božství i vzkříšení Syna božího.

Třetí strana *High-Church* jest nejblíže katolicismu. Proto nazývá se též anglo-katolickou. Její víra ve skutečnou přítomnost Krista v Eucharistii, úcta k Panně Marii a svatým, zpěv i liturgie to jasně dokazují. Zavádí do kostelů katolické obřady, mši svatou, proto nazvána ritualistickou. Nedávno zavedli do kostelů i svatostánky a nařídili ušní zpověď. Doznávají též neomylnou autoritu nejstarších církevních sněmů. Při anglické uzavřené povaze žárlí na svou národní neodvislost, proto neuznávají primát a neomylnost římského papeže. Zde ovšem katolicismus ustoupiti nemůže. Tvrditi však, že unie je nemožna, nelze. Hle, v jakém rozporu byly obě církve před sto roky. Co zde vykonal jediný kardinál Newmann. Tradice katolické žijí stále v lidu, a bludy anglikanismu nejsou s to je zničiti. Jako každý náboženský blud zatemňuje mysl a neudrží se ve své originalitě, tak i anglikanismus. Co to sekcí, které se vzájemně potírají a mísí. Jen tolik je jisto: přemnozí jsou na zpáteční cestě k Církví katolické. Může se říci, mnoho jest těch, kteří quoad corpus přináleží ještě církvi anglikánské, ale quoad animam přináleží Církvi katolické. Vždyť katolící mají stále příznivce, mezi učenci i duchovními anglikánskými, kteří studiem docházejí pravdy.

Jak již bylo řečeno, k rozvoji katolicismu nejvíce přispívá hnutí oxfordské — *puseysm* zvané. Členem jeho se stal i pozdější kardilnál *J. H. Newmann.* Pln touhy po pravdě, chtěl s Drem E. Puseyem, zakladatelem tohoto hnutí, dokázati, že anglikanismus pochází od Krista. Pilně studoval křesťanský starověk. R. 1837 upadl do pochybností o pravosti církve anglikánské a byl toho názoru, že anglikanismus je cosi jako arianismus za starověku. Puzen vnitřním hlasem, odvolal roku 1843 vše, co napsal proti Církví katolické. Zůstal však ještě anglikánem, maje jediný předsudek, že Církev katolická porušila původní učení apoštolské. I toho se zbavil během roku a přestoupil, stav se členem řádu Oratoriánů. Papež Lev XIII. jmenoval ho r. 1878 kardinálem. Z jeho literárních prací vyniká „Mluvnice souhlasu“, kde podává své ujištění o pravosti víry.

Newmann měl mnoho následovníků, jak mezi duchovními anglikánskými, tak mezi laiky. Byl to především nástupce Wisemanův, kardinál Manning. O obrodu katolicismu se mnoho zasloužil i jesuita *P. Bernard Vaughan.* Pocházel z četné rodiny; matka anglikánka po svatbě konvertovala a ve zbožnosti vychovávala svých čtrnáct dětí. Byla za svou námahu bohatě odměněna; šest synů stalo se kněžími, pět dcer vstoupilo do řádu. Bernard, vstoupiv k jesuitům, v třiceti letech byl vysvěcen na kněze. Stal se kazatelem v Manchestru, pak v Londýně. Jeho kázání jsou očekávána s napětím. P. Bernard nepůsobil ovšem jen u londýnské elity, ale i chudiny.

Navštěvuje nejbídnější, pomáhá duchovně i hmotně. Sbližuje v lásce chudinu s elitou. Pořádá v největším londýnském sále koncert ve své režii, výtěžek věnuje chudině.

Mezi laiky-konvertity vyniká publicista a romanopisec světové pověsti, Gilbert Keith *Chesterton*. Vyšel z anglikánské strany High Church, studoval výtvarnictví. Ve 20 letech hledal světový názor, který by ho uspokojil. Prošel všechny filosofické a mravní systémy, nikde však nezakotvil. Vrátil se k anglikanismu, studoval jeho nauku a poznal, že je protestantskou sektou. Počal útočiti na náboženské sekty a útoky tyto spojil ve sbírce „Heretikové". Jako uvědomělý apologeta se projevil v essayích „Orthodoxie".

Vedle Chestertona řadí se i Robert Hugh *Benson*, syn anglikánského arcibiskupa v Canterbury. Po studiích theologických působil v duchovní správě. To, co v kněžství hledal, tam nenašel. Vysvětlení u spolubratří nedosáhl, proto po důkladné úvaze konvertoval. Důvod své konverse zanechal ve spise „Jakým právem". Jeho nejlepší práce, jako Obyčejný člověk, Zkouška, Pán světa a jiné, jsou přeloženy i do češtiny.

Zprávy o konversích jsou velmi radostné. Během posledních deseti roků konvertovalo na 120 tisíc jinověrců. A katolíci jsou svěží, jednotní, podnikaví. Jak radostně oslavovali stoleté výročí emancipace, co to práce vykonáno. A v brzku bude se vypínati v Liverpoolu, největší katedrála křesťanská, po basilice svatopetrské v Římě.

Snahy po unii jsou na obou stranách. Tolik co Velehrad platí pro unii s východem, tolik Malines platí pro unii s anglikanismem. Mezi anglikány jest několik soukromých unionistických společností. Biskupové anglikánští pracují o unii na biskupských konferencích. R. 1888 zvláštní komité vypracovalo osnovu sjednocovací. Ovšem všechny snahy o unii budovaly na předpokladu platnosti svěcení anglikánských biskupů. Když se dokázalo, že za Eduarda VI. byl obřad svěcení změněn tak, že ordinace byly neplatné, prohlásil papež Lev XIII. anglikánskou posloupnost za falešnou. Tím nebyl zastrašen Lord Halifax, zástupce anglikánů na malineských konferencích. Předpokládá platnost anglikánských svěcení, žádá jakousi samosprávu církve anglické v případě unie. To jsou doposud sporné body. Představa Halifaxova o unii není důsledkem rozumovým, ale jest jeho vnitřním ideálním obrazem. Halifax doufá, že dojde k změně rozhodnutí Lva XIII. Přes tyto neshody Halifax nejvíce pracoval o sjednocení.

A. Šujan:

LÉKAŘSTVÍ V MISIÍCH.

(Dokončení.)

Lékař musí býti hluboce *věřícím křesťanem* a obeznámen do jisté míry i s theologií. Je nutno, aby si byl vždy plně vědom krásy svého povolání. Musí míti na mysli, proč ošetřuje, proč léčí, nesmí nikdy zapomínati, že činnost jeho má býti praktickým prováděním

učení o velké lásce křesťanské k Bohu a bližnímu a že celá jeh práce jest jen *prostředkem*, aby získal lidi pro vznešené učení Kristovo, jež jest lékem ceny nekonečně veliké, léčíc duše nesmrtelné a povznášejíc je k cíli nejvyššímu, na úroveň dítek božích.

Tím přicházíme k dalším dedukcím, jež značně napomáhají k rozřešení problému synthese lékařství a misií. Obtíž je ve věci samé. Lékařství obírá se výlučně tělem lidským, misie v podstatě výlučně duší. Na jedné straně hmota, na druhé straně duch, tedy pojmy vlastně se vylučující, takže se zdá téměř nemožným spojiti v jednotu činnosti tak rozdílné. Ale to jen zdánlivě. Ve skutečnosti však přece za určitých podmínek dají se spojiti tak, aby daly novou hodnotu, obě činnosti svou cenou převyšující. Aby však toto sloučení bylo možné, je nutno, aby obě činnosti vycházely z téhož pramene a směřovaly k témuž cíli. Těmito styčnými body jest caritas. Má-li opravdu živou víru v Boha, musí se snažiti dáti jí průchod i na venek ne jen pouhým vyznáváním, nýbrž i prakticky svým působením. Kdo ne z lásky k žokům zlata, ale z křesťanské lásky k bližnímu věnuje se lékařství, aby mohl člověku zachovati nebo vrátiti cenný statek, jakým je zdraví, ten jest dobrým lékařem a ten může být i dobrým misionářem. Kdo vidí v člověku obraz boží a má na zřeteli jeho nesmrtelnou duši, ten se nedívá, jakou má barvu pleti, na jakém stupni vzdělanosti stojí, do které kategorie lidské společnosti patří, ale snaží se mu v první řadě dáti to, nač má jako člověk právo, t. j. zdraví tělesné.

Tři tedy jsou základní podmínky, za kterých se může lékař v misiích uplatniti: nezištnost, živá víra v Boha, láska k bližnímu. A k tomu přistupuje ještě jedna ne už tak akutní podmínka, týkající se už samé činnosti lékaře v misiích.

Misijní lékař musí býti *v neustálém kontaktu s misionáři.*

Když totiž lékař věnuje se s největší péčí opovrhovanému chuďasovi, tu snadno nakloní se tento svému ochránci a ošetřovateli, jenž jej může zvolna disponovati k přijetí i nového náboženství.

Netřeba připomínati, že zvláště v misiích se plně uplatňuje známé axioma: „slova zní, příklady hřmí". Neboť lásku a péči misionářů o zušlechtění domorodců, námahu s ošetřováním a léčením jich vidí i zdraví; uvažují, přemýšlejí a docházejí k závěru, že nové učení o velké Lásce, doložené takovými obětmi, přece je jen krásné, dobré, užitečné a pravé a výsledkem jest, že řady lidí příkladem strženy přijímají křest a s ním víru a nezřídka i své služby nabízejí. Možno tedy bez obalu říci, že takový způsob řešení problému jest nejpřijatelnější a nebylo snad šťastnější myšlenky, jako utvořit v misiích z víry a vědy profánní vznešenou a krásnou synthesu, jejímž účelem jest dáti člověku vedle dobra časného i dobro věčné, nejvyšší.

A nyní všimněme si blíže prakse lékařů v misiích a pokroku v tomto směru. Obraťme svou pozornost na ty choroby, které jsou čistě tropické a nezadají si v ničem svou povahou s nemocemi u nás běžnými jako jsou tyfus, rakovina, příjice a j. Metlou tropů jsou hlavně malarie, lepra, spavá nemoc a j. V čem záleží, už víme, nyní, jak se dnes léčí. Omezíme se hlavně na malarii, z části též něco o lepře.

Malarie (či bahenní zimnice) jest infekční horečnatá choroba, jejíž zárodek, zvaný Plasmodium, vyvíjí se v krvi a přenáší se bodnutím komára ze sekce Anophelinae. Dle druhu komára jest i různá zimnice, a sice malaria terciana, quartana a tropica či perniciosa, ze všech nejhorší, těžko léčitelná. Symptomy: pravidelně remitující horečky i značně vysoké, jež pak někdy mají za následek i progresivní paralysu.

Co se tedy týče léčení malarie, podává nám zprávu profesor na ústavě v Hamburku *Dr. Mühlens*. Nežli se přikročí k léčení malarie, nutno nejprve s bezpečností zjistiti, že skutečně se jedná o malarii, neboť jsou i jiné nemoci horečnaté, projevující se na venek za těchže symptomů jako malarie, na př. typhus, paratyf, pyelitis. Diagnosa provádí se jednak mikroskopicky, jednak, a to s jistotou 99%ní, reakcí na chinin. Neobjeví-li se při podobné nemoci horečnaté reakce na chinin, nejedná se o malarii.

Dnes užívá Dr. Mühlens k léčení téměř výlučně bezbolestných intramuskulárních injekcí do svalstva horní (pravé) končetiny. Nejlépe se tu osvědčily preparáty chininurethan; solvochin, chinincardiazol a j. Tyto se s výhodou uplatňují i u chřipky a pneumonie. Naproti tomu nerad doporučuje injekce intravenosní. Ovšem v tropech se podává chinin i per os, a to v těžkých případech až 2 gr denně. Velmi se doporučuje a zavádí chininová profylaxe, záležející v denním užívání večer 0,2—0,4 gr chininu (t. zv. denní profylaxe). Velmi důležitým se stalo zavedení nového cenného preparátu, zv. Chinoplasmin a jiný Aterbin, které se velmi úspěšně osvědčily při léčení malaria tropica. Po aplikaci těchto preparátů stává se pacient během 5 až 6ti dnů úplně negativním. Nutno doznati, i tyto pokroky mají cenu nemalou.

Co se lepry týče, bylo o ní už dříve jinde pojednáno. („Museum" roč. 63, č. 5.) Proto zde o ní jen několik slov.

Lepra byla do nedávna považována za nejobávanější, protože nevyléčitelnou a v průběhu strašlivou. Proto medicina věnuje dnes této chorobě zvýšenou pozornost a nepřestává konati všemožné pokusy o její zdolání, a námaha její přece dočkala se jakéhosi úspěchu; medicina totiž obrátila svou pozornost na prozkoumání lidového léku, totiž oleje stromu zvaného Chaulmoorga, v Indii rostoucího, jenž má tu znamenitou vlastnost, že působí při malomocenství hojivě. Ovšem jsou to teprve prvé kroky, ale přece jen hodně nadějné, že s pomocí boží přece jen bude možno v budoucnosti tuto hroznou nemoc aspoň lokalisovati.

Z uvedeného plyne přesvědčení, jakým požehnáním se stalo misijní lékařství a jsou zřízeny četné nemocnice pro necivilisované kraje, kde v důsledku toho úmrtnosti neobyčejně ubývá. Domorodci už se nebojí bílých čarodějů a rádi svěřují svá nemocná těla rukám misionářů, ba dokonce i jejich operačním nožíkům, žádá-li toho nutnost. Už téměř ani není případů, že by domorodci s hrůzou prchali před bělochy, ba naopak ochotně jim pomáhají i v ošetřování svých soukmenovců, i ve stavění nemocnic. Dnes takový divoch skoro více věří lékaři těla než lékaři duše, a v tom opět tkví ohromná důležitost a odtud i nutnost lékařů misijních.

Církev sv. plně ocenila důležitost misijního lékařství, horlivě je podporuje a propaguje, takže v poslední době vzniklo velké hnutí v tomto směru nejen v Evropě, ale i v Americe. Zřízeny jsou četné ústavy pro misijní lékařství zejména v Německu (Strassburk), Francii (Lille), rovněž v Italii a v Anglii. Ovoce této práce mluví již samo za sebe.

Netřeba ani připomínati, jak hluboký význam mají misie pro vědu. Na jedno ovšem nesmí se zapomínati. Že totiž celá ta práce v misiích, léčení, podpora chudiny a práce neschopných jsou jen prostředky k cílům vyšším, a běda, kdyby se tyto prostředky staly samy cílem. Tu by ovšem padl přívlastek „misijní" a celá ta práce by pak skončila v osobním prospěchu a politickém zotročení toho kterého národa. To však přece není cílem misií. Cílem jejich jest obrátiti národy k víře v jednoho Boha a uvésti je křtem svatým do ovčince Kristova. Vše, co k tomuto cíli napomáhá, jsou a musí zůstati jen prostředky. Toho musí si býti vědom jak misijní kněz tak i lékař.

Jen Bůh ví a vidí obětavou lásku nejen kněží, nýbrž i laiků, která je pudí do nehostinných cizích krajů plnit velký příkaz božského Spasitele, bez ohledu na nezdary, nebezpečenství a jen Bůh může jedině plně ve prospěch člověka zhodnotiti tuto hřivnu, jež je vlastně dluhem Bohu. Bůh nezklame. Dobré skutky člověka jsou jisté depositum u Boha.

ČESKOSLOVENSKÉ CÍRKEVNÍ DĚJINY A PRAXE.

(Ukázka přednášek v „Jirsíku", kroužku českobudějovických bohoslovců.)
(Dokončení.)

Než promluvíme o tom, co by v pamětních knihách mělo býti zapisováno, zmíníme se o tom, co by tam být nemusilo a nemělo.[1]

Jsou pamětní knihy, kde jsou vypsány s největší zevrubností celé české dějiny již od Markomanů, vylíčeny pohanské modloslužby, války, ba nalezneme tu i povšechné úvahy o cizích národech. Takových důkladných zpráv není třeba psáti do knihy pamětní, zvláště nemají-li žádného vztahu k místu, pro něž tato byla napsána.

V pamětní knize zaznamenáváme zvláštní a nápadné zjevy přírodní (velká voda, požár, krupobití, neúroda), neuděláme však z ní deník k zapisování počasí nebo práce domácího personálu, jako v jednom městě v jihovýchodních Čechách. Několik zápisů: „Dne 21. května 1897. Ráno pršelo, pak bylo pošmourno, odpoledne byla bouřka a pršelo hustě. Čeledín vozil hnůj na pole u Popelovic

[1] K dalšímu srov.: Al. Dostál: Některé myšlenky o vedení pamětních knih na farních úřadech. Pastýř duchovní 1891 (XI), str. 573—575 a 632—633.

kopce. Farář měl mši sv. v 7 hod. a kaplan v půl 9. hodině. U zpovědi byli tři kajícníci. . . . 1898, 17. srpna. Krásné počasí, jasno, obloha lazůrová. Sekal jeden sekáč žito na Počtovém kopci. Vozilo se ozimní žito. Mše sv. byly dvě, kaplan v 7 hod., p. farář vedl pohřeb z domu pekaře V.; pohřeb jeho dítěte na hřbitov, v 9 hod. mše sv. Selo se žito u Studánky. . . . 13. září. 3 sekáči sekali a dosekali žito, jasno, odpoledne bouřka. Čeledín vláčil, sušila se otava — přivezly se 2 fůry. Ve 12 hodin oddavky. Bylo již ½ po poled., když farář přišel domů. Pak byl oběd." Na jiných stránkách téže knihy nalezneme velmi důležité zprávy, kam pozvali faráře na svatební hostinu (zda-li je tam také jídelní lístek, nevím), v kolik hodin přišel kaplan z hospody a pod.

Nikdy nemá pamětní kniha obsahovat zprávy osobní. Jeden pan farář prý zvěčnil svou povahu průpovídkami, jaké o něm kolovaly, na př. „farářem . . . ychem odbude se všechno smíchem."[1] Pisatel farní kroniky nebude též svědomitě zapisovati každý hřebík, který ze svého do kostela zakoupil.

Nejhorší však je, když nalezneme v pamětních knihách poznámky, jimiž si kronikář zchladil žáhu na nemilých osobách, ač běží o věci jenom soukromé, které pro budoucnost žádného významu nemají. V jisté pamětní knize lze prý čísti: „Nástupce ať se chrání zdejšího hrobaře, neboť jest to jeden pomlouvač a celá jeho rodina. Tráva na hřbitově patří faráři a ne hrobaři; on nedá za to faráři ani půl žejdlíka mléka . . . Kostelník je úslužný, dobrý a užitečný. . . . . Ať se nedá farář lichocením toho hrobaře oklamat."[2] V jiné obci osadníci nebyli spokojeni se svým farářem a třikrát podali ke konsistoři žádost o jeho přeložení. Občana, který se akce ujal, častuje za to farář v kronice (sám jsem ji četl) těmito epitety: „zbůjník, mstivec, lakotář, závistník, farizeus", na jiném místě: „rouhač náboženství a tupitel kněžstva, nyní vůdce pobožnosti či pravý farizeus". Žádost o farářovo přeložení podepsal také starosta obce a „poslal do C. (přifařená obec) p. t. p. půlbohu starostovi X., atheistovi, socialistovi, ne posměvači, ale přímo ubijci 4. Božího přikázání. A ten, uviklý(!) přitisknouti pečeť třeba i kohoutu na ocas, když by měl vypraven býti od slavného úřadu v C. na smetiště, rozumí se, že . . . . podepsav žalobu . . . . přimáčkl k tomu pečeť . . ." Konflikt faráře s jedním rolníkem je s epickou šíří v téže kronice vylíčen takto: „X. ze závisti, že za několik zlatek neobdržel louku na statek jeho hraničící od . . . velkostatku, ale že byla pronajata faráři, při pohřbu své matky, již mimochodem řečeno, miloval jako páté kolo u vozu, stropil veřejně škandál, aby mohl odpoledne na mne do bytu přijíti, za vrácení peněz žádati, pak hluk ztropiti, mně vynadati, žebych jej byl okradl mi přezdíti, posléz ruku či pěst zaťatou proti mně namířiti se slovy »Tak Vám dám jednu«, a když i tak nenechal jsem se k nějakému činu ukvapiti, si mne k . . . starostovi Y volati tam znovu nadati, konečně i na vys. důst. p. vikáře se žalobou se obrátiti." Pro faráře

[1] Dostál, l. c. str. 574.
[2] tamtéž.

příznivé rozhodnutí ovšem uloženo jako důležitý dokument pro budoucnost ve farním archivu. — Tyto zápisy jsou z doby již dávno minulé; dnes by jistě nikdo takovým způsobem nepsal. Plyne však z toho pro nás všechny poučení, abychom zásadně osobní záležitosti nechali stranou a nikdy nepsali v rozčilení — raději delší čas počkáme, až se dostaví klidná rozvaha.

Vyjmenovati všechno, co by mělo býti zapsáno v pamětní knize, je skoro nemožno; mnohé nepatrné podrobnosti mohou míti značnou historickou cenu v době pozdější. Přehled nejdůležitějších věcí podává prof. Dr. Stejskal ve článku: Jak psáti knihu pamětní (Sursum 1924, str. 84—87 a 93—96); tento výčet však nechce nikterak pisatele farní kroniky omezovati — ať píše co nejvíce, jenom když to budou události opravdu hodné paměti. Velmi praktická je brožura Dra Markusa: Pamětní kniha obecní (Praha 1922, nákladem m. š. a n. o.), která i duchovnímu správci dá mnohou dobrou radu. Čsl. Zemědělské Museum v Praze (Smíchov, Zahrada Kinských, č. 97) vydalo též „Návod k vedení pamětních knih". Dr. Borový mluví o farní pamětní knize ve „Slohu církevním" (str. 248—250).

K naznačené činnosti (farní archiv, matriky, pamětní kniha) budeme mít všichni dříve či později příležitost a při dobré vůli můžeme hodně vykonati pro pokrok v poznání našich církevních dějin. Dejme se do této práce. Je to jistě také přání nynějšího Svatého Otce, bývalého prefekta Ambrosiány a knihovny Vatikánské, který sám horlivě se zabýval historií (paleografií, ediční činností) a jak je vidět z různých záslužných, v úvodu zmíněných i jiných[1] opatření, i ve svém vysokém úřadě má stále živý zájem o tento obor teologického studia.

Jozef Vávrovič-Osvaldov:

SLOVENSKÝ KATOLÍCKY SKAUTING.

Niet hádam inteligentného človeka, ktorý by nebol počul o skautingu. V tomto ohľade je skautské hnutie všeobecne známo, no, ďaleko menej je tých, ktorí aj plne chápu krásu a prednosti skautskej ideologie.

Skauting je pedagogický systém mládeže. Jeho cieľom je spojiť v harmonickom súlade výchovu duše a tela a pripravovať tým pre život schopných jedincov. Od iných spolkov mládeže líši sa metodami. Vychováva prírodzene a v prírode. Je systémom doktríny v čine, systémom skutkov.

Pri hodnotení skautského hnutia je najvýš závažnou tá okolnosť, že svojím pestrým programom vie mládež upútať a ušľachtilým spôsobom zaplniť jej volný čas, čo najmä v dobe prechodu z veku detského do mladíckeho je vecou neocenitel'ného významu. „Mnoho

[1] Na př. Josef Hronek: Papež Pius XI. a jeho péče o archivnictví. ČKD 1926, str. 355—356.

zlého naučila ľudí zahál'ka", platí všeobecne a vo zvýšenej miere o dobe puberty. Každodenný dobrý skutok, ktorý vykonať zaväzuje sa každý skaut slávnostným sľubom, je vhodným prostriedkom k výchove sociálneho cítenia, dnes tak naliehave potrebného.

V letných táboroch, ktoré sú korunou celoročnej práce v spolkových miestnostiach, dostávajú sa mladí adepti skautingu do intímneho styku s prírodou. Pre pravého skauta nie je táborenie, iba odpočinkom, ale je dobou praktického použitia vedomostí behom roka načerpaných. S hľadiska spoločenského má táborenie ten význam, že pod bedlivým dozorom vedie k bratskému spolužitiu chlapcov z rozmanitých vrstiev, učí ich, aby poznávali svoju pravú hodnotu bez ohľadu na postavenie rodičov, aby si uvedomili potrebu spolupráce s inými, slovom pestuje ducha zdravého demokratizmu.

Skauting stojí v zásadnej protive s šedivou masovosťou. Nechce strhnúť za sebou ohromné zástupy, ktoré nemôžu zpracovať. Jeho ideálom je konať drobnú prácu s jednotlivcami, vychovávať ich k samostatnému počínaniu jako ľudí povedomých vlastných povinností a práv, postaviť ich do života a odovzdať tým štátu žulové kvádry celonárodnej budovy.

Za dnešnej doby, keď na niektorých miestach je národná duša otravovaná ideami prehnaného nacionalizmu, skauting odchováva generáciu, ktorá podržujúc si ušľachtilé národné cítenie v duchu kresťanskom, respektuje práva príslušníkov iných národov a je tak dôležitým faktorom mezinárodného sblíženia.

*

Nechcem sa sám rozpisovať o začiatkoch a doterajších zkušenostiach so SKS (Slov. katol. skauting), nech o tom hovorí muž najpovolanejší, sám iniciátor SKS prof. Joz. Lukačovič. V úvodnom článku 10. čísla „Skauta" z r. 1932, oficiálneho časopisu Ústredia SKS, venovaného oslave päťročného jubilea SKS svoje reminiscencie podáva nasledovne:

„Sedím pri Dunaji. Náš starý, hučiaci Dunaj je rozvodnený. Ťažké vlny predbiehajú jedna druhú. Hrabivé vlečú so sebou svoju korisť. Nie sú to lode, pred ktorými sa musia pokoriť a pustiť ich i proti prúdu, nie ale celý rad pozostatkov zelených stromov. Nesú ich z Bavorska, z Rakúska. Rozvodnená rieka ich strhla so sobou.

Hľadím na ubohé, ešte zelené vetve a kmene, zahrúžené v špinavých vlnách. Sú bezmocné! Snáď ešte včera ráno vesele vítaly jarné papršlenky slnka a tešily sa svojmu rozkvetu. Dnes sú už vodou strhnuté a kto vie, kam ich voda zahodí.

Tu mi prišla na um prítomná doba a naša mládež. Koľkých vidíme z mladej generácie, ktorí sú presvedčení, že pevne stoja ako kedysi tie mladé stromky. Pocit istoty sa ich zmocní natoľko, že nepríjmu prípadné rady zkúsenejších, starších. Idú samostatne, ojedinelí po svojej ceste. A čo vidíme? Smutné tragédie, zúfalé výkriky a bolestné volania o pomoc, keď ich už víchor života nesie bezmocných so sebou.

Veľmi časté boly také prípady v prvých rokoch po svetovej vojne. I hľadaly sa spôsoby ako zachytiť tých mladých. Metody

starých nezodpovedaly. Svetová vojna značne vzdialila mentalitu mladých od starých. Starí a mladí sa stali veľmi rozdielnymi pojmami.

Roky bežaly... Pokusy sa robily... Mnohý vykrváceli... Iní sa zase skepticky všetkého vzdali.

Tu sa zrodila myšlienka: „Dajme im skauting." Mladí sa dali intenzívne do práce. Vedeli dobre pochopiť mládež, čo prispelo z rozvoju našej skautskej organizácie.

Boly to časy veľmi ťažké. Dnes sa už sotva kto pamätá na priekopnícku prácu, ktorá spočívala na ramenách zakladateľa. V prvom roku organizátor, vodca, tajomník, žurnalista, osvetový pracovník atď. — v jednej osobe. Na vidieku boli dvaja-traja pomocníci, ale vzdialení.

Kým sa myšlienka prebila stálo to mnoho článkov, rečí a práce. V druhom — treťom roku sa už hnutie vzmáhalo. Prihlasovali sa viacerí vodcovia, mladí kňazi, učitelia, praví pedagogovia a aj úradníci.

Všetko išlo v poriadku. Hnutie sa krásne rozvíjalo. Tu prišla svetová kríza, ktorá zastihla nielen burzy, svet obchodný a priemyselný, ale začala hamovať i každú spolkovú prácu. Zbadal som, že hnutiu treba pevného finančného základu. Čo nám osoží krásny idealizmus, keď budeme stále odkázaní na iných a na mozole svojich nemajetných skautov. Začal som preto akciu za postavenie stáleho Študentského domova a za prenajatie kúpeľov v Beluši. Nech má naša mládež svoje pevné stredisko, kde by sa mohla každoročne zotavovať a kde by mohli aj rodičia pokojne letovať.

Začali sme sbierať v najťažšej dobe. Vďaka našim skautským rodičom a priateľom nášho hnutia, v prvom rade krajinským poslancom, ktorí presvedčení súc o ideálnom počínaní, s veľkou ochotou — nielen morálnou ale aj peňažnou — išli nám na pomoc. Dnes už stojí náš Študentský domov v Beluši.

Pominulo 5 rokov. Boly to začiatky. Iní mali prednosť pred nami. My sme ich museli doháňať. Nechcem byť sudcom ani štatistikom. Nech si každý náš skaut a skautka pozrú do svojho svedomia a nech zistia, či sú spokojní so svojou doterajšou prácou.

Pozerám sa na celé hnutie z centra, z Ústredia, kde sa sbiehajú všetky zprávy. Môžem smelo vyznať: áno, bratia a sestry, môžeme byť spokojní. Vykonali sme toľko, čo neurobili iní v pokojných, bohatých časoch. Čo znamená naše hnutie pre vieru a národ, to nám už zrejme dokazuje verejnosť. Na náš popud sa pohli bratia v Čechách a na Morave a založili si tiež svoj katolícky skauting. V Podkarpatskej Rusi už tiež jestvuje.

Prvá päťročenka — najťažší začiatok — prekonaná. Kým iným snáď vatra dohára, my sme na úsvite! Pevnou vierou, šľachetným idealizmom a ďalšou drobnou prácou zaženieme prípadné hmly, ktoré by hádám chcely zahaliť svit našej druhej päťročenky.

V júni r. 1928 boly schválené ministerstvom vnútra stanovy Ústredia SKS a prvé valné shromaždenie zvolilo za krajinského starostu Msgra Jozefa Šrobára, bratislavského kanoníka a za kraj. veliteľa dp. Jozefa Lukačoviča, prof. náboženstva. Obaja zastávajú svoje funkcie až doteraz.

*

Úspech každého hnutia je neodlučne spiaty s vedúcimi či jeho propagátormi. Toto platí i o skautingu, kde vodca alebo velitel' sú takrečeno stelesnením všetkých skautských zásad. Vodca je zrkadlom, v ktorom malý skaut pozoruje, nakol'ko pokročil na ceste skautskej sebavýchovy. Preto výchova vodcov je životnou otázkou hnutia. Ústredie plne chápe tento význam a preto posiela svojich členov do lesných škôl (skautské prázdninové kurzy pre vodcov) či zahraničných (rakúských, francúzských, belgických) alebo do domácich, poriadaných Sväzom Junákov RČS.

Výchova skautského vodcu nie je dielom jednoho dňa. Najlepšie vie pracovať medzi mládežou a chápať ju ten, kto prekonal všetky tri fázy skautskej výchovy. Úplná skautská príprava je rozvrhnutá na desať rokov v troch vekových skupinách: 8—12 roční, 12—14 roční, 14—18 roční. Nakol'ko však najstaršie slov. katol. odbočky sú iba päťročné, nemožno dosial' plným právom rozbiť závery o tom, či a jakých sie SKS odchovať vodcov. To nám ukáže blízka budúcnosť, až sa v radoch pracovníkov objavia tí, ktorí v slov. kat. skautingu začali od najnížšieho stupňa-vl'čat.

*

Ak si všimneme dnešných pomerov v SKS, zbadáme, že prevažnou väčšinou je v rukách kňazov: profesorov náboženstva, katechetov, mladých kaplánov. Sú velitel'mi i duchovnými vodcami odbočiek, pretože pomery tak rozkazujú. Niet totiž posial' potrebný počet katol. laikov, ktorí by mohli prevzať patričnú časť skautskej práce na seba. Najvlastnejším úkolem kňaza v SKS by bolo duchovné vedenie, dodávanie impulsov k čisto náboženskému podnikaniu, určovanie smerníc ideologických a zjednávanie spolupráce s ostatnými složkami Katolickej akcie.

Disputovať za daných pomerov o tom, či má kňaz miesto v kat. skautingu, bolo by zbytočným. Kňaz si naozaj nesmie dať ujsť tak významný pastoračnì prostriedok. Skauting mu umožňuje individuálnu pastoráciu, privádza mu mladé duše, dáva mu možnosť priamého styku s nimi a to nie takého, v ktorom by sa javil ostrý rozdiel profesora a žiaka, lež styku otvoreného, priamého, povedal by som srdečného, styku pri ktorem sa javí mladíkova duša, akou je v skutočnosti, nezastretá formalitami. Udalosti každodenného života v tábore ukážu pravú jeho povahu a bystrý kňaz-vodca má bohatú psychologicko-pedagogickú žatvu, ktorej može neskor mnoho použiť v svojom učinkovaní.

Jako majú pracovať bohoslovci-skauti? Čítajú domáce i cudzozemské skautské časopisy a příručky, na schôdzach debatujú o skautských aktualitách, uvažujú o metodách skautskej práce v našich pomeroch, vypracovávajú jednotlivé body skautského programu, informujú verejnosť — slovom pripravujú sa za vedúcich tým, že sa čo najlepšie oboznamujú so skautským hnutím po stránke ideovej. V ohl'ade praktickom by zaiste bolo velmi účelné, aby sa poriadaly skautské tábory bohoslovcov. Pri vhodnej vol'be miesta a obratnom vedení by podnik musel skončiť úspešne. O veci sa bude jednať,

vedla iných aktuálnych otázok SKS súvisiacich najmä s duchovným momentom jeho práce, na pracovnom sjazde SKS, poriadanom v rámci Pribinových osláv v Nitre. Z bohoslovcov, ktorí si osvojili potrebné teoretické praktické vedomosti o skautingu, stávajú sa potom prvotriední kňazi-vodcovia.

Skautingom sa dá získať mládež a kto má mládež, toho je i budúcnosť. Najmä v tomto ohľade si treba veci všimnúť, keďže toľko pokrokárskych organizácií bojuje o mládež, aby odkojivší ju mliekom svojich nevereckých hesiel, využili ju neskor proti náboženstvu a Cirkvi. Či teda nie je povolaný na prvom mieste kňaz-pedagog za vedúceho činiteľa v kat. skautingu?

*

Pri zakladaní SKS nechýbaly nepriaznivé hlasy, poukazujúce na množstvo rôznych organizácií a stavajúce sa proti nemu s poukazom, že ide vlastne iba rozmnožiť tento počet. No, jeho zakladatelia mali pred očami jasný cieľ so zodpovedným poľom pôsobnosti a nedali sa zastrašiť nepriaznivými vešťbami. Katol. skauting neprišiel trieštiť jestvujúce katol. organizácie, lež zachytiť tú časť mládeže, ktorú nevedely získať spolky iné. A potom, či katolicizmus nemá práva vyhovieť túžbe mládeže po rozmanitosti? Či to má byť vyhradené iba t. zv. „priateľom dietok", ktorí poskytujúc jej zábavu, odvádzajú ju od plnenia náboženských povinností? Nech je nám i v tomto ohľade vzorom pokročilejšia katol. cudzina.

Pomer SKS k ostatným slov. katol. organizáciam v prvom rade k Orlu je čo najuprimnejší. Veď cieľ je spoločný: zachrániť mládež od škodlivého ducha modernej doby. Rozdiel je iba v metodách. Orol zachycuje duše spolkárením a cvičením, skauting tým, že vychádzajúc v ústrety šľachetným sklonom mládeže, vedie ju do prírody, na výlety, do táborov, aby sa tuná učila poznávať mohutné dielo Stvoriteľa. Zatiaľ čo sa Orol venuje hlavne mládeži roľnickej, robotníckej a remeselníckej, je doménou skautingu mládež študujúca. Skauting zachovává prísnu politickú nestrannosť.

*

Skauting tak ako bol formulovaný svojím zakladateľom Baden-Powelom obsahuje vo svojom zákone i povinnosti k Bohu, teda stojí na pevnom náboženskom základe. Keďže však moderné pedagogické smery snažia sa vylúčiť Cirkev z výchovy mládeže, je celkom prírodzeným dôsledkom, že sa aj skauting rozdelil na konfesionálny, ktorému môže rodič spokojne sveriť svoje dieťa a na skauting nábožensky indiferentný.

Je viacero momentov, v ktorých skytá skauting príležitosť k náboženským impulzom. Skautský zákon, predovšetkým jeho druhý a desiaty bod „Skaut je verný a oddaný Bohu, Cirkvi a vlasti svojej", „Skaut je čistý v myšlienkach, slovách a skutkoch", dávajú možnosť duchovnému vodcovi, aby uplatnil svoj vliv v záujme katolíckej výchovy. Sľub, ktorým sa skaut zaväzuje plniť svoje povinnosti voči Bohu, Cirkvi a vlasti, pomáhať za každých okolností

blížnemu a zachovávať skautský zákon, odbavovaný často v kostole nemálo vplýva na vnímavú dušu mladíkovu. Každodenný dobrý skutok, ktorý patrí k podstate skautingu, u skautov katolíckych samozrejme konaný z pohnútok náboženských, vedie pod bedlivou rukou duchovného radcu k plodnému cvičeniu v ctnostiach. Pri výletoch do prírody velitel'-kňaz učí skautov hl'adieť na ňu očami kresťana, poukazuje na vel'koleposť diela Stvoriteľovho a tak v nich prehlbuje vieru v Boha. I celý táborový život má u kat. skautov úplne iný ráz než u skautov t. zv. sväzových. Pri večerných táborových vatrách se často nadhodia mravné a náboženské myšlienky.

Zaujímave si v tomto smere počínajú francúzski katol. skauti. Každý piatok večer majú rekolekciu a spytovanie svedomia. V tento deň namiesto obyčajného programu pri vatre po exhorte duchovného radcu tábora rozídu sa skauti po jednom do okolitých lesov, kde až do polnoci v úplnej samote a mlčanlivosti zaobierajú sa vlastným svedomím... Nočná chvíl'a, tichosť, samota akiste neostanú bez blahodárného vlivu na mladé duše. Francúzski kňazi sa o týchto rekolekciach vyjadrujú vel'mi pochvalne.

Spoločná účasť na náboženských úkoloch, spoločná spoveď a sv. prijímanie, miništrovanie (každý skaut-nováček musí vedieť miništrovať) vel'mi dobre pôsobily. V niektorých odbočkách boly založené i eucharistické a misijné krúžky. Krásne sa vynímajú spoločné modlitby pri schôdzkach a najmä vo vol'nej prírode pred táborovým krížom.

Upozornenie skauta nielen na vlastenecké ale aj na eminentne katol. povinnosti je bez zvláštneho katol. skautingu nemožné. Týmto je nútený aj nekatol. skautský Sväz (indiferentný), aby si všímal katol. smýšl'ania a mentality svojho členstva a respektoval ju. Ukázalo sa to na pražskom slovanskom jamboree v r. 1931, kde vzhl'adom na zastúpených tam katol. skautov boly usporiadané verejné katol. skautské bohoslužby, ktorých sa zúčastnil aj ríšský náčelník Sväzu Junákov RČS Ant. B. Svojsík.

*

V tomto článku som iba útržkovite naznačil, snahy skautingu vo všeobecnosti, začiatky a skusenosti s SKS, dôležitosť vedúcich hnutia, úlohu bohoslovca a kňaza v katol. skautingu, pomer SKS k iným katol. organizáciam a výhody nábožensky podloženého skautingu. Bližšie o katol. skautingu poučí klasické dielo jezuitského pátra: P. J. Sevin: Le Scoutisme (Étude documentaire et applications), „Action Populaire" Paris XVI; 51, Rue Saint-Didier. Najnovšie vyšlo i v nemčine.

Fr. Staněk:

DVACETILETÉ VÝROČÍ SMRTI P. TOMÁŠE ŠILINGRA.

P. T. Šilinger byl velmi významnou osobností v životě katolickém, národním i politickém. Byl mužem nevšedních dobrých vlastností a občanských ctností, kterých zvláště nynější chamtivá a sobecká doba nanejvýš potřebuje. Šilinger byl velkým a nadšeným knězem — buditelem.

Narodil se v Tučíně na Přerovsku 16. prosince 1866 a již jako dítě-sirotek zakusil mnoho strastí mezi cizími lidmi. Po studiích gymnasijních v Olomouci a Přerově vstoupil do starobrněnského kláštera, kde složil řeholní sliby 28. září 1890; na kněze byl vysvěcen 26. července 1891. Již v roce 1894 vstoupil do redakce deníku „Hlas" a r. 1896 převzal vrchní jeho řízení. Zajímavo jest, že byl vzdáleným příbuzným lidumila Moravy A. Stojana.

R. 1906 zvolen byl zemským poslancem za všeobecnou kurii hodonínsko-hustopečskou, roku 1907 vyslán voličstvem na říšskou radu za okresy Břeclav-Hustopeč-Židlochovice, kteréžto poslanecké mandáty zastával nepřetržitě až do své smrti (17. června 1913). Vážně začal churavěti r. 1908, již tehdy bylo patrno, že zlá choroba podrývá jeho život. On sám však churavosti nedbal, pracoval vytrvale dále. 1912 dostavily se velké bolesti hlavy a těžké zápaly krku; pak konstatovali lékaři zápal ledvin, k němuž se přidružil v lednu zápal plic. Teprve nyní si uložil reservu a počal se šetřiti. Avšak bylo již pozdě. Ještě před smrtí 8. června 1913 obrovskou majoritou byl zvolen ve všeobecné kurii voličské do zemského sněmu moravského, ač vůbec nekonal volebních schůzí. (Pro zajímavost uvádím výsledek volební: Šilinger dosáhl 13.059 hlasů, zatím co jeho odpůrci sociální demokraté (Fr. Konečný a J. Koranda) pouze 6.516 hlasů.) Lid mu tím osvědčil věrnost i vděčnost. A jak ho tento projev lásky lidu těšil. Chtěl se odvděčiti, ale pokynul Pán... Dle sdělení J. M. ndp. opata Bařiny, který právě dlel s P. Šilingrem na léčení v Luhačovicích a v posledních okamžicích jeho života stál u jeho lože, P. Šilinger byl velice roztrpčen velkou porážkou strany katolicko-národní v doplňovacích volbách do zemského sněmu moravského, byl raněn mrtvicí a zakrátko skonal 17. června 1913.

Toť tedy kratičký běh jeho života, ale zato bohatý činy a skutky. T. Šilinger, muž plný síly, života, chuti k práci, skosen byl předčasně zákeřnou nemocí v životním svém rozkvětu, v plné práci v životě veřejném. Než přes to vyoral hlubokou brázdu. Možno krátce říci, že Šilingrem odešel na věčnost věrný sluha Páně, horlivý bojovník za práva národa, kněz-vlastenec, politik, řečník, žurnalista, jenž všechny své síly až do úplného vyčerpání věnoval službě Církve a svého národa. Ano, myšlence křesťanské a národní zasvětil Šilinger celý svůj život.

Šilinger byl milým člověkem a příjemným společníkem, který takřka neměl osobních nepřátel. Každého získal, s kým se setkal. Jeho šlechetnou a obětavou práci pro blaho lidu uznával každý, i nepřítel. Musil ji uznati a hlavu skloniti před ní i před Šilingrem, jehož bystrá hlava a pilná ruka vždy pracovala ráda a pro každého. Nikoho nezarmoutil, i v dobách zlých humorem kořenil trpké chvíle doby. Kdo by neznal jména Šilingrova? S úctou je všichni vyslovovali, s důvěrou všichni se k němu obraceli. A on vždy pomohl, poradil.

Měl srdce šlechetné, jež nehledělo na osobu ani na stranu. Stům ba tisícům pomohl rád a ochotně, bez rozdílu stavu a politického přesvědčení. Nedivme se, že ho miloval lid, pro tuto jeho šlechetnost a práci. Práci zasvětil celý život, vlasti a lidu obětoval vše. K posl. Šilingrovi se dveře netrhly. Když se vědělo, že je v Brně, pak ze všech koutů Moravy přicházeli, kdož porady a podpory potřebovali. A Šilinger vyhověl, potěšil a potom spěchal, aby zakročil, oč byl ústně či písemně požádán. Na každý dopis odpověděl a o všem petentům dal zprávu. Jak ho bolelo, když zákeřná choroba mu zničila zrak. Ale pomohl si. Zavolal si některého přítele, dal si od něho poštu přečíst a diktoval pak dopisy a odpovědi. Když se mu v Badenu trochu zrak zlepšil, psal sám. „Po paměti" říkal. A měl se šetřiti, měl si dopřáti naprostého klidu.

Šilinger žil v těžkých poměrech pro náš národ. Školství, dráhy a vůbec celá státní správa byla v rukou Němců, kteří nedopustili, aby český člověk dosáhl vlivnějšího postavení. Proti této nespravedlnosti P. Šilinger nebojácně vystupoval. Germanisace na drahách měla v něm vždy bdělého, nejvýše agilního odpůrce. O tom, jak byl velice oblíben u železničního personálu v Brně, protože jako člen železniční rady hájil neohroženě jejich práva, svědčí zajímavý příběh: P. Šilinger jednou se zpozdil o několik minut, zaspal. Den před tím totiž oznámil na nádraží, že ráno odjede rychlíkem na zasedání říšské rady do Vídně. Ač rychlík měl již odjet a dokonce lidé netrpělivě již čekali, zřízenci nevypravili dříve vlaku z nádraží, dokud Šilinger nepřišel.

Šilinger byl tmelem, jenž spojuje a koncentruje. Jako politik vždy litoval rozháranosti v českém táboře, snil vždy o společném postupu slušných lidí, kteří kladou věc národní nad zájem stran a osob. Každý neúspěch české politiky, zaviněný roztříštěností českého tábora, ho hluboce bolel. A těch neúspěchů bylo bohužel tolik. — Šilinger patřil ke tvůrcům strany katolicko-národní, stál při jejím počátku, patřil k jejím vůdcům a nejlepším parlamentářům. Byv zvolen poslancem do sněmu i na říšskou radu, uplatnil se tu rychle svým nadáním politickým i svou pohotovostí řečnickou, jakož i neobyčejnou pílí a svědomitostí. Ve sněmovně a na jiných zodpovědných místech nescházel nikdy. Byl zářivým vzorem plnění povinností poslaneckých, jak v parlamentárních sborech, tak i ve styku s voličstvem. Velikost politického profilu Šilingerova byla a jest všeobecně uznávána. Jeho řeči vynikaly hloubkou, věcností a prozíravostí. Řečníkem byl účinným, mluvil také na několika všeobec-

ných katolických sjezdech. Stejně plodným a obsahovým byl žurnalistou. Od r. 1896 zastával důležité místo chefredaktora „Hlasu", jediného tehdy deníku Katol. strany na Moravě. Svými jasnými a bystrými postřehy dovedl jasně a výrazně vystihnouti politickou situaci. Jeho úvodníky jsou propleteny i jemnými ironiemi vládního systému. V zahraničních otázkách byl opravdovým mistrem, politiku světovou dokonale ovládal. „Hlas" za Šilingrova vedení stál na vrcholu. Šilinger vždy dbal, aby byl časový. Zdůrazňoval již tehdy apoštolát tisku, neboť dobře věděl, že katolíci bez tisku nic nezmohou. Považíme-li, že již tehdy bylo třeba dobrého a časového deníku, jak teprve dnes v době lživého materialismu postrádáme moderně vybaveného katol. listu. Uvažujme, jak je dnes roztříštěn katolický tisk: jenom strana lidová měla v r. 1926 celkem 49 pol. časopisů v záp. zemích. Zajisté víc než dost! Dr. B. Vašek v Sociální práci, str. 220 ve stížnostech na katol. tisk uvádí „i přílišnou roztříštěnost. Nikdo nemůže na př. pokládati za zjev zdravý, když v jediné Praze vycházejí 4 české katolické deníky."*) Není třeba různého množství časopisů a časopejsků, nýbrž katolíci potřebují jednoho moderně vedeného katol. listu! (Dle debat sociol. kroužku Stojanovy lit. jednoty boh. olom.) V letech devadesátých zvláště přičiněním novojického kaplana P. J. Šrámka začalo se u nás slibně šířit hnutí katol. dělnictva. Zajisté to vliv a ohlas dělnických encyklik Lva XIII. Šilinger také záhy pochopil význam odborových organisací dělnických a dal se ochotně do služeb myšlenky dělnické. Ujímal se kde mohl utlačovaného dělnictva, zvláště jako poslanec. Často mluvil na dělnických schůzích. Z dělnických organisací také vyšel popud k založení „Katol. tělocvičných jednot", protože v Sokole začal ponenáhlu převládat duch protináboženský. Kněží katoličtí, kteří byli velkými spolupracovníky v Sokole, který byl organisací všenárodní, ponenáhlu ze Sokola začali vystupovat nebo byli přímo vyprovokováni, protože nemohli souhlasit s protináboženskou tendencí. Tak ponenáhlu se tvořila náboženská, národní a kulturní organisace Orla, který sice musel prodělat křest krve, avšak již vzklíčené símě neuschlo... Šilinger neopomenul nikdy zdůrazňovat a upozorňovat, že Sokol přestal býti organisací všenárodní pro svoji zášť a boj proti katolickému náboženství a že katolík nemůže býti členem Sokola. Jeho častou kritikou neblahých poměrů v Sokole nemálo přispěl k rozšíření orelské myšlenky. Myslím, že zcela právem byla pojmenována jihomoravská orelská župa župou Tomáše Šilingra, která je dnes jednou z nejsilnějších a nejvyspělejších. Svou vytrvalou a houževnatou prací pro rozmach orelské myšlenky nejlépe uctí památku velkého vůdce.

Šilinger dále usiloval a pracoval pro vzájemnost slovanskou, zvláště se ujímal neohroženě Slováků a odsuzoval nespravedlivé jejich utiskování od Maďarů. Kdyby dnes Šilinger žil, jistě by nesouhlasil s poměry v katol. táboře. Kdyby *katolíci čeští a slovenští* postupovali společně alespoň v otázkách kulturních a náboženských, nemusili

*) Nyní jsou v Praze tři, čtvrtý je na jihu.

bychom dnes bojovat za katol. školu, za katol. ráz rodiny a celého státu. Poznají katolíci význam a nutnost Katolické akce? Proto každý katolík musí s radostí uvítat rozhodnutí biskupské konference, aby se v roku 1935 pořádal v Praze všeobecný katol. sjezd. Dále jak mocně zapůsobilo v naší veřejnosti neohrožené a mužné slovo J. E. dra K. Kašpara proti zvráceným názorům na morálku a výchovu mládeže. Biskupové byli a jsou opravdovými vůdci a pastýři našeho národa. Svatou povinností kněží jest, aby vždy a všude dbali hlasu svého biskupa. I zde Šilinger může býti kněžím vzorem, neboť zůstal ideálním knězem až do posledního svého dechu... Šilinger na smrtelném loži právem mohl zvolati s Knížetem apoštolů: „Dobrý boj jsem bojoval, života běh dokonal, víru zachoval!" Ano, dobrý boj to byl, za vše šlechetné a krásné! Šilinger bojoval vždy neohroženě za spravedlnost pro drahý národ, bojoval za lepší budoucnost Moravy, za křesťanský ráz života národního...

* ROZHLEDY *

PHILOSOPHIA PERENNIS.

Na okraj Sborníku mezinárodních tomistických konferencí v Praze.)*

Kdo si dnes vytkne za cíl šířiti známost a uznání tomistické filosofie, může se setkati s nepochopením u několika skupin lidí; u těch, kteří vidí ve filosofickém badání uzavřený myšlenkový svět pro sebe, nechápajíce, že dynamika lidského konání (dr. Habáň) vychází z latentního fondu principů a zásad, jež, třeba neuvědomeny, jsou přece rudimentární filosofií; u těch, kteří přisahají na některý z moderních směrů; ale i u těch, kteří vidí, že novodobá filosofie v dějinné zkoušce neobstála, ale zdá se jim kontradikcí, aby filosofie simpliciter, která má býti konstruktivní oporou myšlení a vitální silou každé akce — života, a za kterou se tomismus prohlašuje, se mohla někdy ocitnouti v úpadku, opovržení, zapomenutí, z něhož by musila býti znovu volána k životu. Tomista však je si vědom, že jeho principy jsou a byly vždy živé a není pro něho těžké dokázat, že bez jejich uznání nelze proti nim ani bojovat; ví že na roztržku novověkého myšlení s tomismem neměl vliv jen rozum (náhle probuzený až v Descartesovi?), nýbrž převrat v celém lidském nitru, jež porušilo svůj náležitý vztah k řádu jsoucna, jež nemůže vytvořiti svůj obraz v duši lidské řádem myšlení, nestaví-li se k němu člověk s disposicí, již bychom mohli nazvati pokorou, vnímaje jej bez jakéhokoliv zaujetí v celé jeho integritě, s jeho Příčinou i s důsledky v řádu ethickém (a právě to se lidskému egocentismu příčí), Cartesiánskou filosofií začíná doba subjektivismu; rozum, nejsa řízen strukturou

**) Sborník mezinárodních tomistických konferencí v Praze 1932. Sestavil dr. Metoděj Habáň O. P., Olomouc 1933.*

jsoucna, zabíhá do antinomií. Stav ten ovšem, byť trval již dlouho, není pro vždy možný, neboť duše tíhne za pravdou, i když rozum ještě pod vlivem obecného myšlenkového úpadku pravé cesty nezná; tato immanentní logika (dr. Régis Jolivet) hlásí se v nejnovějších filosofiích (ontologismus) zcela zjevně k právu.

Tím jest dána nová možnost pro dnešního tomistu. Sv. Tomáš vymezil, co v předcházejícím myšlení bylo pravdivého a velkorysou koncepcí zbudoval pevný systém; dnes je možno ukázati, že právě v něm je odpověď na otázky, jež se v moderní fil. projevily jako životně vážné, ale nerozřešené; že v něm je vše, co kladného je jinde; že to, co se jinde víc tuší jako nutné, než dokazuje, je v tomismu skvěle odůvodněno. Především ovšem nutno znovu postavit rozum do správného světla. Vhodný okamžik jest zde; úzkost doby mírní staré zaujetí a posměšky.

Kruh Filosofické revue podjal se té práce a slovo, jímž působí revue již pátý rok, podtrhuje i akcí — Mezinár. konferencemi, za nimiž má následovati Akademický týden. Tím spíná svůj název s dobou, již možno považovati za dobu obratu; dnes to ještě nemusí být zřejmo, aby to bylo pravdivé. Má všechny výhody nového činu (vzhledem k starším zastáncům kř. fil.) a vědomí pravdy proti tříšti mod. směrů. Soustřeďuje oddané dělníky slova, domácí i zahraniční (z cizích přednášeli: dr. J. M. Bochénski, Krakov, dr. H. Boškovič, Záhřeb, dr. R. Jolivet, Lyon, dr. C. Kowalski, Hnězdno, P. K. Kremer, Lovaň, P. Erich Przywara, Mnichov). Vytváří předpoklady další práce; proto tolik místa věnováno v konferencích ozřejmení teorie poznání a pravdy. A ze správných předpokladů možno dospěti k správné synthese — životnímu názoru, správnému poměru k Absolutnu, k Bohu. *jv*

K STOJANOVU HROBU.

Stojan byl muž činu, proto ne nasládlým vzpomínkovým řečem, ale uskutečnění jeho odkazu bude věnována hlavní část programu letošího

bohosloveckého sjezdu na posv. Velehradě, konaného ve dnech 28. až 29. července t. r.

Stojan vložil celou svou duši do Apoštolátu sv. C. a M., v jehož rámci snad by šla nejlépe u nás provést Katol. akce, která je bohužel doposud v našich zemích jen krásným snem. Aby byla skutečností, to je naším úkolem. Jak k realisaci pracovat, to nám na Velehradě poradí zkušení řečníci. Přijeďte!

---

* Z NAŠEHO RUCHU *

Zpráva o činnosti „Růže Sušilovy", literární jednoty čes. bohoslovců v Brně za rok 1932-33.

Uzavíráme a účtujeme. Nemůžeme podat přesný a úplný obraz práce, pokusů a snah. Jsme ještě blízko svého díla, abychom je mohli posoudit. Neznáme ještě celého výsledku práce, který přichází často po delším čase. Pak teprve bude možno lépe soudit o tom, co jsme vykonali nebo vykonat měli.

Nový správní rok k předchozím padesáti pěti padesátý šestý.

Jakýsi neklid, patrný již dříve, bylo možno pozorovat i ve výboru zvoleném na valné hromadě 22. května 1933. Bylo to hledání nové cesty, nových směrnic pro činnost vnitřní i vnější – hlavně pro »Museum«. A to bylo znamením celého správního roku. Pod tímto zorným úhlem je nutno se dívat na práci výboru, který z největší části činnost sám řídil, i předsedovu a redaktorovu.

Nově zvolený výbor připravil ještě do konce roku dva důležité podniky: veřejnou duchovní akademii a zájezd na Velehrad. Mimo to pořádala R. S. spolu s brněnskými stud. »Studentský meeting«, na němž bohoslovci vypomáhali ve sborech.

Zástupci R. S. zúčastnili se jednání o spojení Slováků s Čechy a vytvoření Ústřední rady kat. stud. v Č. S. R., odezírajíce od veškerého politického pozadí.

Na Velehradě zúčastnila se R. S. delegáty valné hromady ÚKSČs, v hojném počtu navštívilo členstvo bohoslovecký sjezd a mnozí byli přítomni ještě VI. unionistickému kongresu, který byl vzácnou příležitostí k poznání unijní myšlenky a čelných pracovníků tohoto hnutí.

Na studentské pouti do Polska zastupoval R. S. kol. Klement Lahodný.

Samostatně vystoupila R. S. na veřejnost ve dvou duchovních akademiích: 12. června 1932 pořádána byla, na paměť 650. výročí smrti blah. Anežky České, akademie, která byla zároveň ukončením tridua bl. Anežky, které měl P. Josef Rybák, T. J. – druhou u příležitosti Pribinových oslav připojila se R. S. k oslavám, v nichž žije letos starobylá Nitra a celé Slovensko. K této akademii dostalo se R. S. blahopřání a požehnání J. E. nejdp. biskupa Dra Karola Kmeťka. Obou akademií zúčastnila se řada vzácných hostí.

Pokud se týká činnosti vnitřní, byla dána přednost individuálním zájmům členstva, takže činnost doma se vyvíjela hlavně v kroužcích.

Byl to zvláště samostatný a velice činný kroužek misijní, který pod vedením kol. Nolla seznamoval členstvo s myšlenkou misijní, tak časovou a přece tak opomíjenou.

A druhý – v rámci R. S. – kroužek sociologický, za předsednictví kol. Poula, přibližoval otázky sociální. Bližší data podávají zprávy zmíněných kroužků.

Hudební kroužek, který účinkoval na akademiích a slavnostních schůzích R. S., byl podporován zakoupením několika nástrojů.

V ústavní aule pořádány byly dvě slavnostní akademie: na oslavu 28. října s přednáškou Dra Boh. Chudoby, na níž zpěvní a hudební čísla přednesl ústavní sbor a orchestr; druhá byla akademie svatotomášská v obvyklé formě. Obou akademií se zúčastnil profesorský sbor.

V březnu 1933 navštívil nás p. Karel Mihula, dělník, který se vrátil z Ruska a ve formě vzpomínek na cestu a několikaměsíční pobyt v SSSR seznámil nás s nesnesitelnými poměry a potvrdil krach sovětského ráje.

V květnu pořádána byla vzpomínková slavnostní schůze, na níž bylo vzpomenuto nezapomenutelného kukátkáře P. Václava Kosmáka (35. výročí smrti) a P. Tomáše Šilingra, poslance (20. výročí smrti), kteří se tolik zasloužili o duchovní i hmotné blaho moravského lidu.

Aby členstvo bylo informováno o důležitosti Mariánských družin, uspořádána byla přednášková schůze, na níž p. spirituál P. Al. Kopal promluvil o velikém významu jejich v posvěcení duší. O historickém rozvoji Družin promluvil kol. Konečný.

K doplnění a prohloubení vzdělání přispívala hojnou měrou i knihovna a čítárna Jednoty, které doznaly značných změn. Knihovna byla péčí redaktora kol.

Skalníka a Malíka rozšířena o řadu vynikajících děl theologických, čítárna přemístěna byla do zvláštní místnosti a obsahovala 132 časopisy.

Museum – střed celé činnosti – věnovalo se věcem aktuálním, takže nalezlo ohlas doma i za hranicemi (Lid, Lidové Listy, Den, Život, americký Hlas, slovinský Slovenec). Je to jistě potěšitelné a projev dobré vůle, který dává doufat ve splnění všech přání ve věci ideového směru Musea, časopisu majícího spojovat všechny slovanské bohoslovce. Na tomto místě děkujeme všem těm, kteří radou, příspěvky neb jinak ukázali. že je jim Museum drahé a že jim na jeho prospěchu záleží.

Přátelské styky udržovány byly s jednotami bohosloveckými v Olomouci, Trnavě, Nitře, s bohoslovci v Záhřebu a v Nepomucenu v Římě. Všem děkujeme co nejsrdečněji za ochotu, s níž přání redaktora vždy vyhověli.

Dílo P. Jos. Zemana »Hlas z Číny« je rozebráno.

Na konec děkuje R. S. všem příznivcům, zejména vldp. regentovi Dru Karlu Skoupému za laskavou pomoc a radu ve všech nesnázích.

Slavíce letos památku smrti Ježíše Krista, přejeme si jen srdce velikého a nadšeného, abychom se naučili lásce, kterou oslavujeme, a stali se všem vším – sebe nedbajíce.

Stria Josef, jednatel.

Sociologický kroužek.

Nahlédneme-li do denního tisku, poznáme, kolik vážných a důležitých otázek volá po řešení, po zodpovědění, ať jest to světový mír či hospodářská krise a p. V chaosu úvah a názorů ozývají se víc a více hlasy i z řad nekatolíků, které zdůrazňují důležitost a význam papežství a katol. Církve pro nynější dobu. Uznávají, jak neohroženě hájí papež Pius XI. právo a spravedlnost mezi národy a jak volá k lidem dobré vůle, aby přiložili ruce k dílu a pomáhali vyvésti lidstvo z krise mravní a hmotné. A kde by měl býti více slyšen hlas náměstka Kristova, ne-li mezi katol. kněžími a mezi těmi, kdož jimi býti chtějí? Ano, jest třeba, aby si kněz a bohoslovec všímal sociálních otázek. A náš sociologický kroužek se snažil vzbudit o ně zájem mezi bohoslovci.

Při větším počtu bohoslovců v ústavě vzrostl i počet členů v kroužku. Přihlásilo se do něho 74 bohoslovců. Bylo pořádáno 5 schůzí se 7 přednáškami, při nichž šlo především o bližší poznání politických stran čs.

Kol. Fr. Falkenauer promluvil o katolických stranách. Zmínil se o počátcích katolického hnutí v našich zemích a pojednal o ideologii čs. strany lidové a l'udové. Program strany agrární rozvedl a objasnil kol. Fr. Malík. Kol. Vladimír Krček v přednášce o počátcích dělnického hnutí u nás podal přehled dějin strany soc. demokratické, nár. socialistické a komunistické. Týž pak v druhé přednášce promluvil o ideologii socialistických stran. Dvě přednášky byly z oboru peněžního a sice přednáška kol. Fr. Stehlíka o základních pojmech národohospodářských z oboru peněžního a kol. K. Otýpky o inflaci a deflaci. Zajímavá byla přednáška o diktátoru sovět. Ruska Stalinovi, kterou měl kol. V. Skalník.

Před vánocemi byla vykonána sbírka mezi bohoslovci, při níž bylo sebráno 500 Kč. Peníze byly dány jednak sestrám Nep. Početí P. Marie pro brněnskou periferii, jednak sestrám Těšitelkám pro chudé nemocné. Kromě toho sebráno něco odloženého šatstva a botů, což bylo dáno rovněž pro periferii. Toť praktické řešení sociální otázky!

Práci v dalším období žehnej Bůh! Vladimír Krček, jednatel.

Zpráva o činnosti „Unio pro missionibus" v Brně za rok 1932-33

Otázka misijní je stále akutní, stojící v popředí zájmů katolické Církve. Nynější sv. Otec Pius XI., »papež misií«, si zvolil rozšíření a zvelebení misií za heslo svého pontifikátu a také se je snaží všemožně uskutečnit. Ve své encyklice »Rerum ecclesiae« se obrací důtklivě na všechny věřící o účinnou podporu a práci pro sv. misie, zdůrazňuje, že je to jejich povinností pracovat pro »miserrimis ethnicis«. Když, podle slov sv. Otce, je to povinností obyčejných věřících, aby měli zájem a pochopení pro sv. misie a je podporovali, tím spíše tato povinnost spadá na kněze, »qui participant sacerdotium et apostolatum Christi«, jenž chce všechny spasit.

Budit a udržovat zájem o misie mezi bohoslovci a tím i mezi budoucími kněžími, je úkolem »Misijního kroužku«. Spolek, čítající asi 63 členy, sdružuje členy české i německé národnosti a proto i přednášky na členských schůzích jsou pořádány v obou jazycích. Celkem bylo pořádáno šest řádných a dvě mimořádné přednáškové schůze se světelnými obrazy (přednášel P. A. Florián S. V. D. o svých cestách v sev. Americe a Africe a na druhé dp. P. Fr. Všetečka, spirituál v chlap. semináři, o »Misijní výstavě ve Vatikáně«, kterou osobně navštívil).

Přičiněním předsedy kol. Nolla volena na přednášky témata časová, zajímavá a poučná, jak vysvitne z uvedených nadpisů několika přednášek. Informativní poučnou přednášku »Stav a práce misijní v zemích pohanských« přednesl kol. předseda. Místopředseda kol. Tauwinkel měl něm. přednášku »O malomocných a jejich ošetřování«. Postavení inteligence k otázce misijní podáno v přednášce býv. předsedy Schneidra »Inteligence a ofensiva misií«, obsahující řadu námětů ke hlubšímu zpracování. Vzor misionáře a vůbec opravdového apoštolského pracovníka postaven ve sv. Pavlu přednáškou kol. Konečného »Rysy apoštolátu sv. Pavla«. Něm. přednášku na podobné téma »Heiliger Paulus als Missionär« měl kol. Katzer. O významu misií a nutnosti spolupráce všech věřících v misijní věci podal důkladné poučení, na základě encykliky »Rerum ecclesiae«, kol. Kamínek. O tom, jak možno lékařství zapřáhnout do služeb misií, měl odborný referát kol. Šujan v přednášce »Poměr profánních věd, specielně lékařství, k misiím«. Nebudu unavovat dalším vypočítáváním nadpisů témat, jen se ještě zmíním, že na oslavu sv. Frant. Xav., patrona kat. misií, byla uspořádána slavnostní schůze, jejíž bohatý program ochotně vyplnili členové. Na schůzích, kromě stanovených přednášek, čteny také nejnovější zprávy z misií, všímáno si všech důležitějších událostí v mis. světě, zvláště srdečně vzpomenuto našich prvních misionářek, ctih. sester Neposkvr. Poč. P. Marie, věnována vzpomínka zemř. prefektu »Propagandae fidei« kard. van Rossum-ovi a t. d. Spolek, kromě probouzení zájmu o misie mezi bohoslovci přednáškami, půjčováním mis. knih a časopisů, se snaží mravně i hmotně podporovat misie modlitbou, peněž. příspěvky, sbíráním známek a staniolu. Všem, kteří se jakkoli přičinili o vyplnění programu schůzí nebo jinak pamatovali na sv. misie, zvláště papírníkovi kol. Korcovi, který převzal papírnictví po kol. Navrkalovi, děkuji a Pán Bůh zaplať!

Další činnosti kroužku žehnej hojně Pán!

P. Bartoš, odst. jednatel.

Výtah z jednatelské zprávy Stojanovy literární jednoty bohoslovců olomouckých za správní rok 1932-33.

Ačkoliv činnost Jednoty byla mnohostranná, přece se podařilo výboru uskutečniti to, co si vytkl na začátku své činnosti: připravit Jednotu na desáté výročí úmrtí arcibiskupa dra Stojana. Proto hlavní směr předprázdninové činnosti byl: připraviti důstojný sjezd bohoslovecký na Velehradě, jenž měl býti jakýmsi předvojem sjezdu unionistického. Bohosl. sjezdu ve dnech 13. a 14. července se súčastnilo 238 bohoslovců – číslo, jehož dosud nebylo dosaženo – téměř ze všech seminářů Č. S. R.

Celkový jeho ráz byl unionistický, kteréhož směru byly i přednášky: msgra Jemelky, dra Salajky, dra Vilinského. dra Grivce. Na ukončení sjezdu bohoslovecké a zahájení unionistického byla pořádána akademie za součinnosti bohoslovců z Brna.

Jednota se též snažila dáti členstvu možnost připraviti se na budoucí povolání v četných přednáškách (16). Tak o školských problémech byly dvě přednášky (odb. uč. Hrbáček a tajem. Papica). Z moderní pastorace své poznatky sdělili v zajímavých přednáškách P. Hlouch (Jak získati duše odcizené zpět Kristu) a P. Kunovský (Kaménky úrazu v duchovní správě). Zájem o misie posílila pěkná přednáška P. Floriána o jeho misiích v Kanadě a Africe. S Irskem seznámil členstvo obětavý protektor dr. Cinek ve třech přednáškách o euch. kongresu v Dublíně. Průběh tomistických konferencí v Praze sdělil dr. Matocha. Na činnost prázdninovou připravil členy ve zvláštní přednášce dr. Vašek.

Poučení členstvu též v mnohém směru daly kroužky. Tak Cyrilometodějský ve 12 schůzích se zabýval otázkami unionismu a dnešními v Rusku. Připravoval tak členstvo na unionistický sjezd na Velehradě. – Sociologický v devíti přednáš-

kách skýtal poučení o různých zjevech sociálních a budil zájem o katolický tisk, o jehož reorganisaci přednášel P. Chýlek. – Tělocvičný kroužek se uplatnil na orelských závodech, kde ve voleyballu dosáhl mistrovství Čsl. Orla, dále se uplatnil na oslavě 28. října spolu s pěveckým kroužkem, který účinkoval též mimo jiné při oslavě korunovace Pia XI.

Mimo přednášky pořádala jednota výstavku knih v čítárně. Vystaveny byly práce dra Podlahy, dra Grivce, Dobrého Díla, literatura o dru Stojanovi. bl. Anežce České, literatura mariánská, o Duchu Svatém. Významem svým i počtem svazků největší byla výstava prací prof. sboru C. M. fakulty bohoslovecké, již zahájil prof. Cinek přednáškou o dějinách C. M. fakulty olomoucké.

Do čítárny docházelo v minulém roce celkem 68 různých časopisů a novin. Z toho bylo 18 novin českých a 34 časopisů. Z časopisů byly 4 slovenské, 5 chorvatských a slovinských, jeden polský, jeden lužický a dva francouzské.

Mnoho členů jednoty pracovalo literárně v našich katolických denících a časopisech. Činnosti členstva a duševnímu jejich obohacení napomáhá Slovanská knihovna, jež vzrostla o 154 svazky.

Nejvíce péče se v Jednotě věnovalo přípravě na důstojnou oslavu 10. výročí úmrtí nezapomenutelného arcibiskupa dra Stojana.

Josef Konvička v. r., odstupující jednatel.

Cyrilometodějský kroužek.

Kroužek měl ve spr. roce 1932-33 celkem 10 schůzí, z nichž dvě byly pro celou Jednotu. Prvních pět věnováno přípravě na sjezd unionist. na Velehradě, jehož se většina členů kroužku zúčastnila. Na ostatních schůzích se zabýval kroužek ve svých přednáškách nynějšími poměry na Rusi. Unionist. práce, má-li býti positivní, musí navazovat na dané poměry.

Mimo to kroužek udržoval CM hlídku v Jitře, zasílal informace sdružením SSS o otázce cyrilomet., vedl korespondenci s bohoslovci v Lublani, řídil v semináři apoštolát modlitby za unii, vystavoval v čítárně unionist. literaturu, sbíral známky a staniol pro ACM a j.

Kroužek na konci správního roku měl 63 členů, což jistě svědčí o velkém zájmu o otázku unionistickou.

Na valné hromadě kroužku (21. II. 1933) zvolen předsedou ctp. Stanislav Sedlák, jednatel ctp. Oldřich Beránek a kolportérem ctp. Jan Vitásek. Zdar idei unionistické!

Stanislav Sedlák, předseda.

Kroužek sociologický.

Zvlášť živý zájem vyvolaly přednášky s tématy o našem katolickém tisku. Z devíti přednášek věnovány tisku čtyři, z nich poslední (P. Ferd. Chýlka) byla pro celou Jednotu. Ozvěna, jakou vzbudily, jasně mluví o skutečné všeobecné bolesti našeho veřejného života. Nepomůže než být nespokojeni! Když některé deníky naše mohou státi na výši, proč ne ostatní? Kdo nám zreformuje týdenní tisk? Kdo sjednotí kulturní věstníky? Bohoslovci si ovšem musejí napřed zreformovat časopis svůj! Otázka tisku se nesmí zanedbávat. Postavení, jakého si dobyl a dobývá katolicismus za dnešních dnů, musí být úměrně representováno též u nás. A to i výší tisku. Zde je pole pro mladé lidi. Kde má být život, tam třeba mládí – a třeba tam též mladých! Mládež katolická si toho musí být vědoma. Vědom si toho musí být v prvé řadě dorost kněžský. – Některé schůze byly oživeny přehledy o situaci v Japonsku–Číně, Rusku a zvlášť v Německu a Španělsku. Zájmu se těšily přednášky P. L. Šrámka (O Kreugerovi, O přebudování liberálně-kapitalistického řádu).

Členů měl kroužek 44.

Richard Prokop, předseda,

Literární kroužek.

V období 1932-33 bylo snahou vzbuditi větší zájem o pravou uměleckou literaturu a o poměr etických a estetických hodnot uměleckého díla. Tato práce spočívala hlavně v šíření hodnotných knih. Hojnému zájmu se těšila výstava knih

Dobrého Díla. Zároveň však nebyly ztráceny se zřetele otázky praktické, doplňující studium. Z těch velikého ohlasu došla výstižná přednáška o Komenského poměru ke katolické církvi.

Práce v tomto období byla většinou tichá, vedená jednotlivci.

Fr. Němec, předseda.

Tělocvičný kroužek.

Je nejsilnějším kroužkem Stojanovy literární jednoty. Letos čítal 70 členů. Pravidelná cvičení ve středu a v sobotu po večeři byla dosti četně navštěvována. Členové kroužku zpestřovali program podniků Stoj. lit. jednoty a jejich vystoupení byla vždy vděčně kvitována.

Upraveno voleyballové hřiště v seminární zahradě. V letním období docházeli jsme dvakrát týdně na orelský stadion. Největšímu zájmu těšil se voleyball, pak házená. V lehké atletice objeveno několik talentů, které přislibují mnoho do budoucna.

Radostné překvapení připravilo všem závodní voleyballové družstvo, které se stalo mistrem Čsl. Orla. Byla to věru skvělá apologie Církve »nepřející sportu«!

Na schůzích zdůrazňována spolupráce všech členů, má-li býti docíleno plně účelu kroužku: »Pěstováním tělocviku pečovati o tělesné zdraví svých členů, šířiti zájem pro orelskou myšlenku a vychovávati pracovníky pro spolkový život«.

Václav Šimíček, odstupující předseda.

Dominikánské bohoslovné učiliště v Olomouci.

Vlivem vnitřního vývoje našeho učiliště nebyly už delší dobu podány zprávy o životě na něm. Přihlašujeme se tedy zase do bratrských řad bohoslovců, ovšem jen formálně, poněvadž ve skutečnosti jsme se snažili sledovat celý váš postup a život. Dovolujeme si uvésti především mimořádnější věci ze studia letošího roku:

Kosmologie: (Dr. Habáň) zvláště důkladně jsme probrali poměr scholastické kosmologie k nejnovějším výzkumům přírodních věd. Ukázalo se, že jejich poznatky (vyzařování radioaktivních prvků, rozbíjení atomů R, U, Tov-a j.) potvrzují a vysvětlují učení sv. Tomáše o tom, že sloučeniny tvoří novou vlastní podstatu, nikoli nahodilou skupinu prvků (Non additivitas proprietatum proti mechanismu).

Logika: (Dr. Habáň) poukázáno mimo jiné na to, že filosofické soustavy, ať materialistické či idealistické, nemohou dáti pro svou jednostrannost (jen hmota – jen duch) uceleného názoru na život a svět. Dovede to jen filosofie aristotelsko-tomistická, jež na základě hmotného světa stoupá do oblasti ducha. (2 scholastické disputace doma – jedna na učitelském ústavu v Řepčíně.)

Církevní dějiny: (prof. P. W. Schlössinger, P. Aug. Scherzer.) V duchu přání P. generála O. P. byl výstižně podán zvláště vnitřní vývoj a příprava východního rozkolu od apoštolské doby až za Fotia (příprava pro unionistickou činnost).

Dějiny filosofie: (prof. P. M. Kameníček.) Nezávisle na učebnici byl brán zřetel na náš positivismus (Masaryk, Krejčí, Drtina). To svědčí o veliké svěžesti P. profesora, jenž loni tiše překročil sedmdesátku života, zasvěceného práci.

Sociologie: (Dr. Habáň.) Nejprve všeobecně o společnosti podle zásad Lva XIII. Pak rozebrána společnost vzhledem ke členům, k účelu a původu. Nemalá pozornost byla věnována i moderním směrům, které se snaží podrýti nerozlučnost rodiny a jednotu státu. V našem ročníku (III.) jsme měli 7 scholastických disputací (Mysteria sunt analogice intelligibilia, Regnum coelorum non est mere spirituale neque mere eschatolog., sed est societas veri nominis, Nota apostolicitatis Ecclesiae competit, Ex fine habetur ratio vivendi, In s. scriptura invenitur sensus spiritualis, Necesse est dare ultimum finem, De vera religione).

Exegese: (Dr. Škrabal.) Šlo se podle nejnovější metody římského doktora Písma sv., Vostèa (stvoření a moderní názory, doba Abrahamova ve světle vykopávek v chald. Ur atd.).

Mystika: (Dr. Braito.) Přehled duchovního života, jenž nesmí ulpět na slově. V neuvedených předmětech se postupovalo podle přesně dané osnovy. Zmínit se však musíme ještě o homiletice (prof. Em. Soukup): Probrali jsme podle všech do-

stupných pramenů techniku duchovní řeči, její vnější a vnitřní stavbu a zdůrazněno, že to vše je marné, chybí-li svatý život a rozjímavá modlitba.

Knihovnu máme krásnou, dík našim dobrým představeným a dobrodincům. V uplynulém roce bylo zaznamenáno 340 nových knih, českých i cizojazyčných. (Cinek, Čep, Deml, Durych, Foerster, Musil, Pecka, Vašek a j. Cizí: Benson, Bloy, Clerissac, Dostojevskij, Fahsel, Garrigou-Lagrange, Gillet, Hello, Janvier, Maritain, Sertillanges, Scheeben, Ruysbrock, Vostè a j.) Časopisů nám chodí 55. (4 slovenské, 5 jugoslávských, 2 ruské, 2 francouzské, 2 latinské, 1 polský, 3 maďarské a 1 ukrajinský.)

Unionismus nás poutal vždycky. Ale loni byla české dominik. provincii nařízena příprava na union. apoštolát generálem řádu, S. M. Gilletem, a proto se mu věnuje větší pozornost. List P. generála znamenal vlastně jen posílení dosavadního nadšení: Jeden z nás (P. J. Jurák) studuje už na pap. orient. ústavě v Římě – a zaveden byl též u nás celoroční kurs ruštiny. Máme také pěvecký kroužek: na kostelním kůru a při různých příležitostech (domácí slavnosti a j.) jsme zpívali přes 40 sborů, z nichž asi 20 nově nacvičeno. (Cizí hudba: Mozart, Haydn. Kothe, Witt: hlavně však dbáno domácích skladatelů: Smetana, Foerster, Říhovský, Nešvera, Křížkovský.)

Obroda také nastává v liturgickém zpěvu (chorál); podle encyklik papežských a nových studií o chorálu.

Svátek sv. Tomáše Aq. byl oslaven v arcib. semináři za činné účasti arcib. semináře a našeho učiliště. (Přednáška dra Aug. Neumanna O. S. A. »Čeští dominikáni ve XIV. a XV. stol. jako strážcové víry«. – Prof. Em. Soukup O. P. »Sv. Tomáš jako učitel církevní«. – Ctih. p. Fr. Němec: »Úkol uměni v lidském životě. – Dominikánská česká schol. disputace o posledním cíli člověka.) Zpěvy a hudbu obstarali ct. bohoslovci.

Máme účast na pracích i radostech svých učitelů a představených, žijeme jako bratři anebo rodiče a děti. Proto se můžeme zmínit i o jejich činnosti, ve které jim podle možnosti pomáháme. V našem studij. konventě vycházejí tyto časopisy:

»Filosofická Revue« (red. Dr. Habáň), jejíž knihovna vydala letos »Sborník mezinárodních filosofických konferencí v Praze 1932« – (souhrn přednášek sjezdu, o jehož hodnotě a významu více ví a mluví cizina než naše kruhy). – »Na hlubinu« (red. Dr. Braito), vydalo se letos: Život (Braito), Paprsky (Pecka), Sexuální problém (Habáň).

Dr. Habáň a dr. Braito přednášejí též na akadem. filosoficko-teologických kursích Fil. Revue v Praze.

Pro prázdniny připravuje se do Prahy–Břevnova akademický týden, na který vás všecky ze srdce zveme.

Ředitel našeho studia. prof. P. Em. Soukup O. P., řídí překlad Summy sv. Tomáše Aq. Měl na počátku mnoho hlásících se pomocníků, ale jeden za druhým odcházejí od únavné a odpovědné práce, a tak zůstává celý nesmírný podnik vlastně na jeho bedrech. Je také redaktorem »Pán přichází«. Jako kněží nenajdete asi vhodnějšího časopisu pro svou školní drobotinu. Jeho letošní kniha je také na př. »Mluvil v podobenstvích« (praktická a působivá pomůcka pro kněžská kázání).

Do příštího šk. r. se nás chystá 24 mimo br. novice; dále u nás studoval též člen rakouské provincie. Pět studentů studuje v Římě.

Zpráva o činnosti českého kroužku bohoslovců ve Vidnavě.

Srdce nám všem bušilo radostí, když jsme po prvé vítali tváře sice neznámé, ale zanícené stejným nadšením. Kdo by se netěšil, vždyť kroužek sedmi bohoslovců se rozmnožil na počet dvanácti apoštolů Páně. Jsme v tomto odlehlém koutku naší vlasti jako odříznuti od světa, ale při tom jsme přece jen zde na stráži a právem se můžeme nazvat »Zapadlými vlastenci«. Jen z novin a časopisů sledujeme ruch světa a naší vlasti. Nezapomínáme ani všímati si nejnovější literatury, nýbrž pilně sledujeme nejpřednější díla a obohacujeme jimi naši knihovnu.

Předsedou byl až do dubna 1933 br. Pšeidl, po jehož odstoupení převzal vedení kroužku br. Jaroš. Schůze se konaly pravidelně, a to každou první neděli v měsíci, v nich se projednávaly záležitosti, týkající se čistě kroužku. Jako jiná léta, tak i letos zúčastňovali jsme se přednášek polských bohoslovců. Kromě toho pořádali jsme tři mimořádné schůze s přednáškami, na které byli pozváni bratři Poláci. První přednášku měl br. Mališ: »Židozednářská otázka ve světle protokolů«; v ní nastínil plány židozednářských lóží a jejich vliv na dnešní morální i hospodářskou krisi. Druhou

měl br. Pšeidl: »Bl. Jan Sarkander«; úvodem vylíčil obšírně dobu a pak přikročil k vlastnímu tématu. Třetí měl br. Jaroš: »Sv. Jan Nepomucký«.

Vlastní pěvecký sbor jsme dosud neměli, protože jsme postrádali dirigenta. Zúčastňovali jsme se však zpěvu polských bohoslovců, kde byly zpívány i české písně.

V závěru této zprávy nemám jiného přání, než aby Pán Bůh vzbudil v mladých srdcích slezských českých abiturientů hojně kněžských povolání.

Karel Blahut, v. r., jednatel.

Apologet. kroužek bohoslovců »Jirsík« v Čes. Budějovicích.

Letos čítal náš kroužek 49 členů. Proti loňskému roku jevila se aspoň poněkud horlivější činnost. Členských schůzí bylo 10, při první bylo promluveno o kněžském charakteru (podle »Písmo sv. v životě knězově«, str. 50, Hejčl), při třetí promítány byly světel. obrazy (»Indie«, »Sv. Cyril a Metoděj« a »Sv. Alois«); při jiné promluveno na téma »Církevní dějiny a prakse«, o sociálních encyklikách a jejich významu; jednáno o účasti na příštím sjezdu bohoslovců v Praze, o vztazích bohoslovců ke spolkům katol. studentstva a katol. mládeže. Náš kroužek zúčastnil se též činně oslav 50. výročí smrti ndp. biskupa-vlastence J. Val. Jirsíka – také tím, že vydal slavnostní pohlednice památek na ndp. biskupa Jirsíka. – Pěvecký odbor zahajoval a končil schůze podle možnosti vhodným sborem. Na všeobecné přání členstva bylo zakoupeno několik nových sborů.

K ještě horlivější činnosti v příštím roce »Zdař Bůh!«

Frant. Boudal, jednatel.

Výroční zpráva Brynychovy jednoty bohoslovců v Hradci Králové za rok 1932-33.

Nejvýznačnějším podnikem naší Jednoty tohoto správního roku bylo uspořádání krásné akademie na pamět 30. výročí smrti velkého biskupa královéhradeckého, zvěčnělého Jana Nep. Eduarda Brynycha, jež se konala dne 20. listopadu 1932 v sále »Adalbertina«, rovněž to díle Brynychově. Program byl pečlivě upraven a pietně proveden, takže zanechal hluboký dojem v srdci všech přítomných.

Jednota letos opět vzrostla o nové členy; celkem čítá 60 členů. – Schůzí bylo 10 organisačních a přednáškových, 4 výborové. Zvláště potěšitelný je zjev, že členové z vlastní iniciativy si vypracovali přednášky o zajímavých a aktuelních tématech.

Při Brynychově jednotě jsou nyní 3 kroužky, které čile pracují za vedení vlastních výborů. Jest to Kroužek misijní a Kroužek esperantský, které se vzájemně podporují. (Zejména zaslouží zmínky navázání styků s misionáři v dalekých zemích na př. v Indii, Japonsku, Rusku a jinde.) Dále kroužek sociologický, jehož přednášek se zúčastnila celá jednota. Velmi čile fungoval i odbor pěvecko-hudební.

Počet svazků v knihovně byl značně rozšířen.

Stav Brynychovy Jednoty jest v ohledu morálním i materielním, chvála Bohu, velmi utěšený. Dej Bůh, aby byl i dále stále jasnějším ohniskem, vlévajícím žár a plamen nadšení do srdcí mladých pracovníků, kteří se připravují na dílo na vinici Páně pro blaho Církve a vlasti.

J. Filip, t. č. jednatel.

Theologický ústav C. Ss. R. v Obořišti.

Kvapem blížil se 9. listopad 1932, den každému redemptoristovi drahý, a tohoto roku drahý dvojnásob, v němž slavila naše drahá máti Kongregace svoje dvousté narozeniny. Společnému našemu úsilí podařilo se uspořádati velkolepou jubilejní akademii. Popředí ústavní auly obloženo blankytnými závěsy, uprostřed velký znak kongregační, umístěný jako podnoží Panny Neposkvrněné, naší patronky. Vše tonulo v záplavě elektrického světla, jež vyzařovalo asi 100 žárovek, ladně rozložených po dekoraci, dílo našich bohoslovců-elektromontérů.

Akademie zahájena Velkým válečným pochodem od Richarda Wagnera. Zpěvy (Na aréně, Jubilejní sbor kongr., Žalm 150.) střídaly se s produkcemi hudebními; dále byly prosloveny dvě řeči, z nichž jedna uveřejněna v Museu, báseň, melodram a jiné. Kromě akademie konalo se v kostele triduum pro lid, na jehož zdaru měli největší díl opět bohoslovci.

Druhá krásná akademie, ovšem v rozsahu menším než předešlá, byla ke cti sv. Tomáše Akvinského. Při ní promluvil k nám prof. dr. Konst. Miklík, C. SS. R. z Prahy na théma: »František Brentano o pojmu Boha a dobra se zřetelem na sv. Tomáše«. Z čísel programu kromě hudby a básní bych uvedl hymny Akvinátovy v hudebním rouše od Perosiho a Dominiho.

Pěvecký kroužek.

Zvýšený zájem o chorál umožnil nacvičiti nové chorální mše. Z téhož důvodu byly zakoupeny pro ústav gramofonové desky, na nichž je zachycen gregoriánský chorál Bílých Otců z Trevíru. Kromě zpěvů liturgických bylo nacvičeno 12 sborů obsahu nábožného a 15 s obsahem vlasteneckým a pod. Sbor pokládá si za velikou čest, že mohl přispěti k oslavě jubilea korunovace Panny Marie svatohorské. Byly mu svěřeny všechny liturgické zpěvy při bohoslužbách v sobotu 11. června 1932. V 8 hodin pontif. mše sv. východního obřadu, kterou celebroval J. E. dr. Mik. Czarneckyj, biskup-redemptorista, v 10 hodin latinská pontif. mše sv. J. E. dr. Zapletala a odpoledne pontif. požehnání J. M. opata Vavrouška, O. Prem. ze Želiva.

Naši hudebníci nacvičili a provedli s velikým zdarem svá hudební čísla programů akademií, oslav jmenin představených a jiných příležitostných slavností.

Homiletický kroužek,

který vychoval již řadu dobrých kazatelů a misionářů, zaznamenal v tomto období 32 řečnických cvičení.

Činnost literární, ukládaná do dvou psaných měsíčníků (čes. »Alfonsa« a něm. »Klemens«), rozšířila se i na tištěné časopisy, určené pro veřejnost, hlavně věstník Matice svatohorské, »Apoštolát sv. Cyr. a Meth.« a »Věstník Sdružení sv. Josefa«.

Naši výteční herci předvedli nám u příležitosti jmenin našich představených dvě ušlechtilá dramata, mimo to při jiných slavnostech řadu žertovných výstupů kratších i delších a 3 opery, ovšem menšího rozsahu.

Kroužek včelařů,

který svojí sladkou prací vyplňuje volné chvíle hlavně prázdnin, počítá vytěženého medu 190 kg.

Promítací přístroj »Filmosto« přenesl nám na plátno řadu obrazů rázu vědeckého, náboženského i zábavného ve 20 přednáškách. Letos byl našemu ústavu darován menší kino-aparát, který nám předvedl již několik vzdělávacích filmů.

Pečliví představení zpříjemnili nám prázdniny krásnými výlety a vědecky cennými exkursemi, z nichž zvláště vynikají 2. Cílem jednoho byla Planá u Mar. Lázní – sídlo německého juvenátu – a odtud prvého dne do Mariánských Lázní a do premonstrátského kláštera v Teplé a druhého dne do Chebu. Druhý výlet byl podniknut na hrad Křivoklát. Na zpáteční cestě jsme si prohlédli světoznámé sklárny p. Rückla v Nižboru. Cesty konali jsme najatým autobusem.

Těšíme se, že nové síly plně zastoupí obětavé bratry-kněze, odcházející z ústavu, aby využili ke spáse duší toho, co za doby studií pracně nasbírali.

Laudetur Jesus et Maria semper Virgo!

Zpráva o činnosti Osvaldovho literárneho krúžku slovenských bohoslovcov v Trnave za správny rok 1932-33.

Má byť znovu podaná zpráva o celoročnej práci, o práci tichej, nehlučnej, ktorú sme v našom krúžku vykonali. Začala sa 13. marca 1932, keď na valnom shromaždení bol zvolený prevažnou väčšinou hlasov nový výbor, na čele ktorého stál br. Štefan Hudec, dobrý a osvedčený krúžkový pracovník.

Výbor hneď sa dal s vel'kou chuťou do práce a ešte v tom istom šk. roku boly vydržiavané dvojtýždenne riadne vzdelávajúce schôdzky. V novom šk. roku čerstvými silami pokračovalo sa v započatej práci. Počet členov sa značne zväčšil príchodom nových bratov prvoročiakov. Medzi nimi bolo mnoho dobrých krúžkových pracovníkov z tunajšieho Radlinského vzdelávajúceho krúžku klerikov. Vel'kú nádej sme v nich skladali, mnoho sme od nich očakávali a v našich nádejach sme neboli sklamaní, ako sa to neskôr ukázalo.

Za správny rok 1932-33 náš krúžok vykazuje nasledujúcu činnosť. Celkom bolo zadržaných 19 schôdzok. Z nich 13 bolo vzdelávajúcich, 2 slávnostné, 4 členské a 1 mimoriadné valné shromaždenie.

Hlavné body vzdelávajúcich schôdzok tvorily samostatné prednášky z najrôznejších oborov (dogmatické, apologetické, historické, sociálné, právnické, hudobné, 1 unionistická a 1 zábavná). Jedna schôdza bola venovaná 1900ročnej pamiatke nášho vykúpenia. Br. Pernecký vo svojej krásnej prednáške nám podal, čo získalo l'udstvo smrťou nášho Božského Spasitel'a na potupnom dreve kríža. Potom bol prečítaný preklad z francúzského časopisu článok: Sväté jubileum a prednesená báseň od Kovalíka-Ústianskeho.

Akoby prípravou na nitrianske slávnosti bola informačná prednáška br. Balažovjecha »Jubileum staroslávnej Nitry«. Podal nám v nej, čo budeme oslavovať, načo máme byť hrdí a čím sa máme oduševňovať. – Celkový počet prednášok je 31, z ktorých 27 bolo vlastných prác. Ostatné boly preklady. Počuli sme tiež referát o sjazde v Banskej Bystrici. Okrem prednášok bolo zarecitovaných 12 básní, z nich jedna vlastná; ostatné boly volené zo Sládkoviča, Javora, Žarnova a iných. Aktívne sa zúčastnil krúžkovej práce aj spevácký odbor, ktorý pod vedením horlivého a činného dirigenta br. Ližbina zaspieval viac piesní. Hudobný odbor tiež vystúpil 6krát. Toho roku prvý raz bol usporiadaný mikulášsky večierok, ktorý sa skvele vydaril.

Krúžok zadržal aj dve slávnostné schôdzky, na ktorých boly prednesené príležitostné prednášky a básne. Program doplňoval svojimi číslami hudobný a spevácký odbor.

Na mimoriadnom valnom shromaždení 6. XII. nastala vo výbore zmena, keďže br. predseda a podpredseda vzdali se svojej funkcie pre blížiacu sa ordináciu. Za nového predsedu bol zvolený br. Jozef Šimúth a zastávaním funkcie podpredsedu bol poverený br. tajomník. Za nového predsedu sa pokračovalo v práci ďalej.

K vypracovaniu prednášok pramene poskytovala členom bohatá knižnica, ktorá na konci minulého správneho roku mala 1003 sväzky. V novom správnom období pribudlo do knižnice či už zakúpením alebo darovaním 183 sväzkov, tak že knižnica na konci správného roku má celkom 1186 sväzkov. Krúžok odoberal 33 časopisov. Spomeniem len niektoré: Kultúra, Slovenské Pohl'ady, Rozvoj, Čas. Kat. Duchovenstva, Duchovný Pastier, Filosofická Revue, Akord, Apoštolát sv. Cyrila a Methoda, Museum, Jitro, Hlasy z domova a misií a iné. Väčšina časopisov prichádzala krúžku zdarma. Z inojazyčných odoberal krúžok časopis La Vie Catholique.

Čulé boly styky krúžku hlavne s ÚSKŠ a s ostatnými slovenskými bohosloveckými krúžkami. Toho roku sa prihlásil náš krúžok i za člena Matice Slovenskej.

Hodný kus práce vykonali členovia krúžku preložením francúzskej knihy »Le Christ dans la banlieue de Paris« od P. Lhanda S. J. V knihe autor živými barvami líči metody sociálnej práce parížského kléru za účinnej spoluúčasti katolíckej Francie medzi najnižšími vrstvami parížských predmestských štvrtí a periferie. Preklad je už úplne hotový a budúceho roku aj vyjde, ak sa medzitým nevyskytnú nejaké prekážky.

Keď porovnáme výsledok tohoto roku s minulými obdobiami, vidíme, že sme o mnoho väčšiu prácu vykonali, a dúfame, že po budúcom správnom roku budeme môcť účtovať o ešte väčšej činnosti.

Osvaldov literárny krúžok slovenských bohoslovcov v Trnave na svojom riadnom valnom shromaždení dňa 30. apríla si vyvolil nasledujúci výbor: Predseda Anton Frtús, podpredseda Anton Botek, tajomník Jozef Vávrovič, pokladník František Voska, knihovník František Šimek, 1. zapisovatel' Jarolím Sedlák, 2. zapisovatel' Ferdinand Ňukovič, revisori Vojtech Balažovjech a Jozef Hrušecký.

Jozef Vávrovič, tajomník.

Ako pracovali bohoslovci „Bernoláka" v Nitre.

»Bernolák« v poslednej dobe začíná vážne chápať svoje poslanie i navonek, vstupuje do popredia, začíná reprezentovať všetky literárne jednoty bohoslovcov na Slovensku. Svojho času bol uponižovaný a upodozrievaný z neznalostí a z nezáujmu, dnes však koriguje i túto svoju prípadnú chybu výsostne.

Svoju schopnosť k prácam reprezentačným prejavil už v minulých rokoch, keď poriadal za sebou dva sjazdy slov. bohoslovcov v rámci USKŠ a preto i tretí v rámci Pribinových slávností musí len dokumentovať opravdovejšie túto schopnosť. Ale nielen toto je dokladom jeho agilnej práce. Ostatné literárne jednoty prekvapil svojím návrhom vydať Almanach, ktorý s ich pomocou chce dedikovať k zvečnelej pamiatke kniežaťu Pribinu. Zaiste tuto najlepšie prejaví výšku svojej roviny názorovej, svoje nivo, ktoré musí zostať v ekvilibriu s ostatnými dielami toho druhu.

Čo však priniesol nové vo svojom grémiu? Kto prezrel len letným pohl'adom zápisnice minulých rokov a porovnával ich s tohoročnými, vidí k vel'kému svojmu údivu a pravdivosti svojho omylu apriorne postaveného, že »Bernolák« prešiel celkom na iné pole, že zaujíma ho dôležitosť zodpovednejšia, že začal pracovať novými metodami. A tu práve vidím novosť jeho práce, jeho prínos. Lebo prednášky neboly vydržiavané len členstvom samým. Zasedaní zúčastnili sa l'udia odborne vzdelaní, ktorí už majú svoje meno (prof. Dr. K. Durček, prof. M. Štechová, básnik R. Dilong), aby svojím svetlom pomohli lúštiť nové problémy, aby sme my v ich perspektívach videli terajšie usilovnie vedý a poezie.

Celkom novým obohatením programov boly hudobné čísla, spevy sboru sriadeného dosial' len ad hoc, provizorne br. A. Poloczkom. Jeho dielo, jeho svedomitá práca odvážnej gradácie prinútila všetkých vysloviť uznanie a zrodila myšlienku formálneho založenia sekcie speváckej.

Zásluhou mladších bola uvedená na programy krúžku celá katolícka moderna básnická. Boly prednesené básne aj našich domácich poetov. Taký A. Furjel viac typizujúci ako melodický a J. Milov rozkolimbajúci sa citami lásky a nehy ku Bohu sú zárukou lepšieho zdravia a života »Bernoláka«.

Ostatné práce, ktoré venovaly pozornosť potrebám časovým ako otázka sociálna (br. Kúsek), výchovná (br. Daniš), pohl'ady do izolujúceho sa Ruska v ohl'ade náboženskom (br. Borkovič), analýza ideovej základne Sokola (br. Drozd), Schopenhauer jako typ jednostrannej a neudržatel'nej filozofie (br. Michalík) vel'mi ukazujú na porozumenie plamenného dneška. Že niekedy v nich nastolený problém nebol prekreslený a obzretý z každej stránky, že niekedy polámané idey a priamočiarosť v úsudkoch konvergovaly až ku nule, som si dobre vedomý. Ale vcelku, summatim práce boly uspokojivé.

V poslednom zasadnutí predsedom bol zvolený A. Beňuš, tajomníkom Št. Drozd, I. zapisovatel'om A. Čaládi, pokladníkom Št. Hudec, knihovníkom P. Macko, II. zapisovatel'om Št. Benko, referentom misiovej sekcie V. J. Máchal, referentom speváckeho odboru A. Poloczek.

Zvolený výbor očakávajú vážne práce. Jeho nosnosť a duchovné potencie sa najlepšie prejavia pri usporiadaní sjazdu slovenských bohoslovcov v rámci Pribinových osláv a vydáním sborníku. Pevne veríme, že bude pracovať v smysle a v intenciách »Bernolákovi« zodpovedných.

Keď v tomto krátkom duchovnom priemete konštatujem určité plus porovnání s inými rokmi, vyslovujem len dôveru k mladším, aby tento čerstvý náplav, ktorý azda časový prúd si na nás vynútil a jemu asnáď môžeme ďakovat, že sme v štádiu vývojovom a neviazneme v stagnácii, zmeliorizovali, aby sa definitívne usadil, zkvitol a priniesol sladšie a väčšie plody.

–an, Nitra.

Referát o činnosti Školy sv. Tomáša Aquinského rožňavských bohoslovcov.

Uplynulý školský rok značil pro nás pokrok. Nielen život Školy bol intensívnejší, ale aj úroveň schôdzok sa zvýšila.

Výbor tohoročný pozostával z nasledujúcich členov: predseda: A. Horák, tajomník: K. Štefko, knihovník: Ľ' Hruboš; pokladník: A. Sklenárik, zapisovateľ: I. Macko, sekcionári: I. Čáji, Š. Kováč, Š. Tokárčik a Š. Kaššay.

Všetkých schôdzok tohoto roku bolo 35. Z nich 9 riadnych, 5 mimoriadnych, 4 slávnostné, 14 sekčných a 3 výborové.

Na riadnych schôdzach odznelo 9 kázaní a 14 prednášok najrozmanitejšieho druhu.

Zpomedzi mimoriadnych schôdzok si zaslúžia zmienky tieto:

20. októbra sa previedol súbeh kázní, vypísaný vdp. Dr. Jánom Belickým na téma: »Nie ten bude spasený, kto dobre začne, ale, kto dobre skončí«. Prvou cenou bol odmenený A. Horák.

30. novembra přednášal v našej Škole vdp. A. Richter, jelšavský farár na téma: »Pastorácia mládeže«.

5. januára zavítal medzi nás vdp. Belo Petrovský, kanonik, zvláštny znalec ruských pomerov. Vo svojej prednáške rozoberal téma: »Bolševizmus a náboženstvo«.

26. februára bol druhý súbeh na kázne, vypísaný vdp. Dr. I. Svejkovským, vicerektorom. Na kázniach bol prítomný aj J. E. osv. pán biskup Michal Bubnič. Ako víťaz vyšiel zo súbehu V. Károlyi.

Slávnostné schôdze sme zadržali pri nasledujúcich príležitostiach:

28. októbra, vo štátny sviatok v prítomnosti všetkých pp. predstavených. Slávnostní řeč povedal V. Károlyi. Vlastní báseň predniesol Ľ'. Hruboš.

15. januára, v náš »misijný deň«, prednášalo sa na témata: »Misijná otázka – dôležitý problém nášho cirk. života« (K. Štefko), »Modlitbová oktáva« (A. Sklenárik), »Slovenské rehole v misiach« (P. Svorad). Program ozdobily rôzne spevy.

7. marca vo sviatok sv. Tomáša Aqu., patróna našej Školy, boly tieto prednášky: »Anjelsky doktor« (Š. Kaššay), »Sv. Tomáš a Cirkev« (Z. Sykora). Sbor bohoslovcov zaspieval niektoré príležitostné spevy.

2. apríla, z příležitosti začiatku 1900 ročného jublilea. Slávnostné reči povedali A. Horák a J. Csáji. Štvorsbor zaspieval: Říhovský: Adoramus te Christe.

Čulý život javila Škola vo svojich sekciach. Mali sme tieto sekcie: misijní, sociálnu, apologetickú a asketickú.

Sekcie sa schádzavaly na riadnych schôdzach a preberali sme na nich príslušné dôležitejšie otázky, podávali referáty o knihách a prehľady z časopisov.

Do knižnice sme si tohoto šk. r. zakúpili 40 kníh. Naša čitáreň mala 34 časopisov, medzi ktorými bolo viac francúzskych a nemeckých.

To by bol v hlavných rysoch obraz minuloročnej práce.

Koloman Štefko, tajomník.

Zpráva o činnosti „Spolku sv. Pavla apoštola", literárnej jednoty slov. bohoslovcov v Spiš. Kapituli za rok 1932-33.

Podávame zprávu o tohoročnej našej činnosti a podávame ju s pocitom duševnej spokojnosti. Veď každého musí blažiť vedomie vykonanej práce.

Spolok tohoto roku, za čestného predsedu p. prof. dr. M. Mrkvu, vyvinul všestranú a bohatú činnosť. Činnosť spolku sa nejavila len v rámci riadných schôdzí, ale prijala širší rámec, prejavila sa i na vonok. Spolok usporiadal 8 riadnych schôdzí, dve výborové, dve valné shromaždenia a jednu vianočnu akademiú. Program na schôdzach bol veľmi pestrý zásluhou hudobnej odbočky pod vedením J. Ondzíka a spevokolu pod vedením J. Šimku a J. Hutyru. Prednášky boly časové a čo do obsahu pestré. Pre posúdenie hlavné témata: Vľdp. prof. dr. Št. Šach: Pôvod Evanjelií; Jožo Kútnik: Kat. umenie a slov. umenie, – Symbol spásy; Šimon Záhora-Pavlov: Význam unio-

nizmu; P. Zoles: Špiritizmus; K. Hudáč: Kat. Cirkev je jedine pravá Cirkev Kristova; Jožo Harajevič: Slov. otázka s hľadiska národnostnej suverenity; Ján Fábian: Katolícky skauting.

Na vianočné sviatky usporiadal spolok akademiu s nasledujúcim programom: 1. Preslov – Šimon Záhora-Pavlov, predseda. 2. P. Wetzger: Weihnachtstraum – kvartet, zahrála hudobná odbočka. 3. Jožo Kútnik: Vianoce ako historický fakt. 4. Haendel: Cantate domino – muž. sbor, dir. J. Šimko. 5. Noc pastierov – melodráma, pred. Fero Bujna pri klavíri J. Hutyra. 6. L. Bella: To deň – muž. sbor, dir. J. Šimko. 7. Stolz: Victoria, zahr. hudobná odbočka.

Spolok má tri odbočky a to: hudobnú, literárnu a spevokol. Hudobná odbočka pod vedením J. Ondzíka previedla na schôdzach nasledujúce kusy: 1. Gurger: Mein liebes Bayerland. 2. Novák: U babičky o posvícení. 3. Stolz: Pozdrav z Innsbrucku. 4. Stolz: Za Dunaj. 5. Mozart F-dur sonata. 6. Novák: Vzpomínky. 7. Piquet: Mamon chérie. 8. Novák: Zmužile vpřed. 9. Oberstetter: Mazurka. 10. Dubský: Jará mysel'. 11. Říhovský: Rej maličkých. 12. Beethoven: Trauermarsch-a-moll. 13. Říhovský: Dumka. 14. Gillet: Menuet. 15. Oberstetter: Serenada. 16. Stolz: Kúzlo.

Činnosť spevokolu nebola síce vel'ká, čoho príčinou boly mimoriadne okolnosti, ale predsa program bol častejšie spestrený sborovými číslami. (Štátne hymny, národné hymny, papežská hymna, Hojže Bože, Barcarola, J. V. Dolinský: Keď vôňou dýchal ružoker, Stanček: Skaut junák, pre sbor upravil J. Šimko, Zabil otec sojku, M. Lihovecký: Husičky.)

Prostredníctvom literárnej odbočky bolo uverejnené hodne prác s pseudonymom Pavlista v rôznych časopisoch.

Spolok odebral 35 rôznych časopisov, medzi inými tiež francúzské, nemecké, maďarské a pol'ské.

Spolok je členom Ústredia slov. kat. študentov, Spolku sv. Vojtecha, Matice slov. a Zbožného sdruženia saleziánských spolupracovníkov.

Spolková knižnica vzrástla toho roku na 810 sväzkov.

Tohoto roku národ slovenský si pripomíná 1100 ročnú pamiatku založenia prvého kresťanského kostola na Slovensku a spolu s celým kresťanským svetom si pripomína 1900ročné výročie smrti nášho Vykupitel'a. Z príležitosti týchto dvoch vel'kolepých jubileí sa Spolok podobral previesť cez prázdniny prednáškovú akciu. Do každej dedinky Spiša, Liptova a Oravy sa vyšlú draja rečníci, aby vzbudili lúdské srdcia k boju za katolicku Cirkev a slovenský národ. To náš program na prázdniny. Uskutočnenie tohoto programu má korunovať celú našu tohoročnú činnosť.

Spolok sv. Pavla apoštola v Spiš. Kapituli.

Zpráva o činnosti Bohosloveckého literárneho krúžku sv. Jána Zlatoústeho v Košiciach za šk. rok 1932-1933.

Sme po záverečnom shromaždení. Za nami zas jeden rok krúžkového života. Zpytujeme si svedomie; účtujeme a porovnávame s predošlým rokom.

Mýlil by sa, kto by tvrdil, že minulosť nás odsudila. Lebo veď počet členských schôdzok je ten istý ako vlani. Totiž sa ich konalo sedem (so záverečnou). A hoci by sa mohlo na prvý pohl'ad uzatvárať, že sme nič zvláštneho nedosiahli, jednako tento rok ku predošlému z našeho hl'adiska sa má inakšie. Nemýlim sa, bo o skutočnosti ma naisto presvedčujú aspoň v hlavných rysoch naše zápisničné záznamy. Z tých plynie, že život v krúžku bol; časové námety k prácam sa objavovaly a zpravidla uskutočňovaly. Ba, najmakavejšou známkou našej vnútornej činnosti krúžkovej bol ruch, čulosť životná v príležitostných prejavoch. Naozaj, cenna bola účasť na kritikách a snaha najmä tých pánov, ktorí o krúžok mali zájem.

Lež pravá a všetka náplň celoročnej práce spočíva hlavne vo využívání témat časových a príležitostných. Sem prináležia dve prednášky zaoberajúce sa školskou otázkou, »O nových školských osnovách« (Št. Ducko) a »Boje« (Anton Harčár); potom dve práce súvzťažne určeného rázu, »Odluka Cirkvi od štátu« (Vinc. Potočňák) a »Katolicizmus na Slovensku« (L'ud. Ortuta). V programe zaujímaly miesto početné úvahy rôzného druhu, ako prednáška o semitskej otázke (Jar. Tuleja), o slov. Orle (A. Kapušanský), informačná práca o náboženských pomeroch pri vojsku (Jur. Macák), spomienka na sv. Otca (A. Harčár), ďalej pekná reflexia Joz. Prokopa: »Rím či Moskva?«

K príležitostným sa priamo pojí prednáška (v októbri) o Kristu Král'ovi (G. Bessler), o význame vel'kého jubilea pribinovského v Nitre (J. Macák) a spomienka na Björnstjerne Björnsona (Andr. Marinko).

Nechybovala nám ani práca z teologie. No, len jedna, a to z mystiky sv. Bonaventúru (A. Pulík). Jedna tiež z literatury slovenskej odznela na téma: »Cesty mladých« (A. Marinko). Ešte k tohoročnej činnosti prislúcha (hoci už nemohla byť prednesená) práca: »Ako by sa dalo odpomôcť alkoholizmu na Slovensku a účasť vysokoškolskej mládeže pri tejto práci«.

Vedl'a načrtnutých si zasluhuje spomienky recenzia L' Ortutu o nedávno vyšlej knihe »Slovensko kdysi a teraz«, ba, aj dobrý referát A. Tkáčika o poslednom sjazde ÚSKŠ.

A v poslednom čase z nášho krúžku bolo zaslaných niekol'ko prác na výber pre budúci almanach bohoslovcov.

Spolu je hodné spomenutia, že členstvo krúžku v rámci samovzdelávania malo opravdivý záujem o čitárňu, najmä však v období zimnom. Nie inakšie sa má vec s knižnicou, odkial' sa zavše týždenne horlive vypožičiavaly knižky. – Hoci tohto roku si krúžok kúpil nepatrne málo kníh, jednako si obohatil knižnicu, keďže sa našli štedrí mecenáši, ktorí nás skvele podporili. Vďaka im aj touto cestou – Nuž, a stav pokladnice je nateraz priaznivý. Pravda, ťažko hovoriť o nejakých lepších vyhliadkach do budúcnosti.

Konečne, nech môžem ešte podotknúť, že predsedníctvo udržiavalo potrebný písomný styk úradný s inými bratskými sdruženiami.

Súčasne nijako nemôžem nespomenúť, že popri našom literárnom krúžku úspešne pôsobil aj náš zvlášť samosprávný Bohoslovecký abstinentný krúžok sv. Jána Krstitel'a. Táto jednota sl'ubne v prvom roku svojho jestvovania rozvinula vzácnu činnosť. Má už jedenásť činných členov (úplných abstinentov). V ich počiatočnú prácu možno zahrnúť šírenie protialkoholných propagačných tlačív (brošúrok, letákov atď.). Ba, len pred nedávnom práca Št. Sninčáka na téma vyššie spomenuté (»Ako by se dalo odpomocť alkoholizmu . . .) bola vyznačená a odmenená prvou cenou na súbehu vysokoškolákov (abstinentov).

Misiový odbor našich bohoslovcov si rovnako zasluhuje zmienky. Pravda, aby sme si mohli utvoriť akú takú predstavu o úspechoch tejto sekce, stačí spomenúť nezriedkavé predstavovanie diapozitívov zo života v misiách, domáca slávnosť s informačnými přednáškami v poslednú októbrovú nedel'u a využívanie každej vhodnej príležitosti k halierovým sbierkam na misie. Okrem toho sa traja členovia účastnili misiového súbehu vypísaného v »Posle Božsk. Srdca«. Z nich L'. Ortutovi bola udelená prvá cena za prácu o nevyhnutnej potrebe podporovania misií, ktorou sa vzmáha duch náboženský aj u nás.

No, a charitatívne sdruženie tiež plnilo svoj úkol, budiac záujem o potreby sociálne z pohnútok náboženských.

Len tol'ko. Spísavši túto zprávu za krúžok ex offo, som si istý, že je to iba menej dostatočné objasnenie v hlavných ťahoch, ktoré azda postačí pre verejnosť.

Nakoniec vďaka všetkým funkcionárom starého nášho výboru za akúkol'vek službu ochotne preukázanú krúžku!

Na záverečnom valnom shromaždení (19. V. t. r.) sa ujal kormidla tento zvolený výbor: predseda L'udovít Ortuta (IV. roč.), tajomník Štefan Sninčak (IV. roč.), zapisovatel' Štefan Ducko (III. roč.), knihovník Ernest Winter (III. roč.), pokladník L'udovít Sabol Palko (IV. roč.), II. zapisovatel' Anton Harčár (II. roč.), II. knihovník Andrej Marinko (II. roč.), posudzovatelia: 1. Andrej Pulík (V. roč.), 2. Juraj Macák (IV. roč.).

Keďže sa týmto už začalo jeho pôsobenie, želáme mu pre budúcnosť vel'a pracovitosti a nie menšieho úspechu.

Kiež však u členstva i na rok bude aspoň taký záujem o krúžok, aký sa javí teraz!

Štefan Sninčák, tajomník.

* NOVÉ KNIHY *

Dr. Alb. Meyenberg: LEBEN JESU WERK ve 3 sv. Sv. I. 724 str., 20 fr. švýc., sv. II., 704 str., 20 fr., sv. III. ve 2 dílech 1851 stran, 35 fr.; celé dílo 4 svazkové v plátně vázané 70 fr. Verlag Räber & Cie, Luzern, Lipsko 1922-1932.

Dílo opravdu monumentální, přísně vědecké, vystižně informující a přesto srozumitelně a zajímavě psané. Spisovatel jako bohoslovec poslouchal biblistu Primma a Apologetu Hettingra. Ovocem jejich vědeckých a nadšených přednášek byla touha v srdci mladého kněze napsati důkladný život Páně. Sbíraje látku k této své práci nemohl nechati bez povšimnutí a kritického zhodnocení názory o Kristu, ať již byly proneseny od jeho vyznavačů nebo nepřátel. A tak vzniklo toto veliké dílo, které podrobně informuje o dosavadním badání v životě Páně od II. stol. až po dobu naši. Hlavní obsah I. dílu: Význam badání o životě Páně. Názor o Kristu od doby poapoštolské přes boje kristologické až po sv. Tomáše Akv. II. díl: Pojetí Krista u Luthera a ostatních reformátorů, Voltaira, Rousseaua, Reimara, Goetha, Kanta a D. Straussa. III. díl 1. sv.: Pojetí zázraku u Straussa a pozdějších spisovatelů. Názor na Krista u F. Ch. Baura, A. Harnacka, eschatologický výklad života Páně. III. díl 2 sv.: Pojetí Krista u novějších spisovatelů v Anglii, u modernistů, u J. Wittiga, u spisovatelů katolických starších i novějších. Popírání historičnosti Ježíšovy. Důkazy pro ni. Život Páně dle evangelií.

Spisovatel v díle svém se ukázal mistrem: nesmírné množství látky dovedl podivuhodně zvládnouti a zpracovati. Věrně dle původních pramenů podává odchylné názory, které pak s vědeckou přesností kritisuje a hodnotí. Při četbě tohoto díla čtenář jakoby znovu a znovu slyšel základní otázku P. Ježíše: Co se Vám zdá o Kristu? Čí jest Syn? (Mt. 22, 42), a musí dát za pravdu spisovateli, praví-li, že život P. Ježíše znepokojuje všecky doby, ovládá všecky doby, boj o něho vine se všemi stoletími.

Dějiny života Páně, psané jak nepřáteli tak i obhájci, studuje a hodnotí autor nejen se stanoviska přísně exegeticko-filologicko-dějepisného, nýbrž věnuje pozornost i jejich základům i důsledkům filosofickým i jejich působení kulturnímu, čímž dílo získalo nejen na objemu, nýbrž i na vnitřní hodnotě.

Spisovatel jeví se svým dílem jako spolehlivý vůdce, který spletí bludných názorů nesnadno proniknutelnou přes balvany, které nevěra nahromadila, vede nás jistě a bezpečně k výšinám, na nichž nám ukazuje pravý život Páně, jak k němu všestranným studiem dospěl. A právě tyto partie ke konci. III. dílu, v nichž hodnotí pravost, neporušenost, význam našich evangelií a s vřelým porozuměním, nadšením a láskou popisuje život Páně, jsou nejkrásnější a nejcennější.

Žasneme, že spisovateli neušlo nic pozoruhodného, co o životě Páně bylo napsáno ať »pro« nebo »proti«. Zajímati bude n. př., jak zhodnotil život Kristův od Papiniho i do češtiny přeložený. Uznává mnohé jeho přednosti, ale dodává: Nesmíme ovšem knihu jeho všude klásti na zlaté vážky exegese a dogmatiky. Církevní autorita byla k němu shovívavá, neboť některé partie na př. Petr-skála octly by se na indexu, kdyby je byl psal theolog – ale psal je laik, který se nedávno navrátil do domu otcovského, hledal pravdu a probudil u světa zájem o Krista P.; proto mírnost autority církevní zde byla vysvětlitelna.

Nebo jiný příklad: V r. 1929 a 1930 vyšlo dílo Rob. Eislera v Heidelbergu ve dvou sv. s řeckým titulem: *Ἰησοῦς βασιλεὺς οὐ βασιλεύσας*, o němž prof. Stiebitz referoval v Lid. novinách jako o velikém objevu v oboru badání o životě Páně. A zatím Meyenberg rozebrav jeho důvody a zhodnotiv kriticky celou práci zakončuje svou kritiku lapidárními slovy: »Grandes passus extra viam. Riesenarbeit, grosse Schritte mit kleinlichen Methoden, fern vom gesunden Weg«.

V krátkém referátě nemožno ovšem strhnouti veškero bohatství látky snesené do čtyřsvazkového díla, nemožno vypočítat všechna krásná a významná místa. Spis dlužno pozorně číst a studovat. Zasluhuje ještě zmínky, že spisovatel hlavně pro tento spis byl vyznamenán od kat. university v Frýburku čestným doktorátem.

Spis vřele doporučujeme a přejeme mu hodně čtenářů z řad kněží a bohoslovců. dr. Sk.

Kniha IJJÓB. Podle kriticky upraveného textu hebrejského přeložil *Jos. Heger.* Ladislav Kuncíř, Praha 1933.

Naší veřejnosti dostává se do rukou kniha Job, patřící k nejkrásnějším, jaké kdy byly napsány; perla starozákonního písemnictví. Překladatel spojuje v sobě, co od skutečného překladatele požadujeme: hluboce ovládá biblický jazyk hebrejský, ale dovede též zvládnout struny jazyka mateřského. S důvěrou, jež není zklamána, sáhne každý i po tomto překladě, kdo zná jeho překlad Velepísně ve sborníku Moravana. (Velepíseň vyjde též u Kuncíře v podobné úpravě jako Job). – Kniha uspokojí toho, kdo hledá a čte Písmo pro své posvěcení a útěchu, neboť plody jsou podávány na mísce křišťálové. Ale uspokojí i vědce, neboť je doprovázena rozsáhlým aparátem kritickým, vysvětlivkami, poznámkami, ke konci je snesena literatura od r. 1900. Vřele doporučujeme.

Univ. prof. Dr. Bedřich Vašek: ŽIVOT SOCIÁLNÍ. Nákladem »Universum« v Praze II. Karlovo n. 5, 1933.

Tímto svazkem ukončil Dr. Vašek veliké své dílo Křesťanské sociologie. Podal národu dílo, na němž pracoval věru se zápalem, nadšením a hlavně houževnatou pílí. Psát knihy sociologické je jistě věc velmi těžká. Sociolog nemůže psáti výhradně v abstrakcích a spekulacích, neboť by stavěl dobrodružné konstrukce ve vzduchu, ale musí psáti o životě a pro život. Sociolog musí znáti všechny příčinné momenty sociálního dění, výsledky a fakta běžících a křížících se sil hospodářských, zkrátka, musí počítat s přirozenými silami praxe a rozumu. Nesmí však spolehnouti se na prosté rozumové poznatky, jež ponechány ve své terminologii samy sobě, by musely zklamat právě tehdy, když je pomoci nejvíc třeba, ale musí jako zdroj a stálou argumentaci čerpat ze zjevení Božího. Vašek spojil skutečně mistrně obojí prvek v krásnou a živou synthesi, takže jeho dílo může býti bezpečným průvodcem po cestách sociálního života.

Vašek vydal tento svazek naposledy, ač je to díl první, neboť podává v něm celé ideové skupiny (společnost, rodina, stát, společnost mezinárodní), jež chtěl napřed podložit zpracováním jednotlivých jejich složek, což učinil v Sociální práci III. a v druhém svazku:

SPRAVEDLNOST V ŽIVOTĚ HOSPODÁŘSKÉM.

Zde důkladně rozebral ideové prvky k oprávnění soukromého vlastnictví, jeho práva a povinnosti, ukázal na nesprávnost kapitalistického liberalismu, ale zároveň odmítl i socialismus a komunismus, a vytkl společnosti cíl solidaristický. Životní směrnice lidstva musí nutně spočívat na podkladě ethickém, aby bylo možné klidné soužití všech složek. Křesťanství je jediným pramenem činorodé práce.

Vaškova sociologie chce sloužit velké věci sociálního dění. Pro katolíky, stavitele a průkopníky nového společenského řádu, je nutným a věrným vůdcem.

f. f.

P. Frant. Žák T. J.: EUCHARISTIE. Nakladatelství Slezské lidové tiskárny v Opavě. Str. 468. R. 1933.

Známý náš dogmatický spisovatel obohatil českou nábož. literaturu zase hodnotným spisem. Kdo četl jeho trojdílné dílo »Pán Ježíš Kristus«, jistě sáhne s radostí i po nejnovějším díle Žákově: »Eucharistii«. »Eucharistie« je plodem hlubokých rozjímání a studií autorových. Skládá se z 75 samostatných úvah o ústředním tématě křesťanských dějin.

Spisovatel vychází od starozákonních předobrazů, rozebírá zaslíbení a ustanovení Velebné svátosti a dějiny. Přechází na úvahy o chrámu, oltáři, misálu, staré slavné bohoslužbě a pojednává o mši sv. Opravdu šťastně podané jsou úvahy o hlavní úctě eucharistické: o úctě božského Srdce Páně.

Dílo výborně poslouží všem a je vzácným pro eucharistické kroužky a ligy.

S.

Stephan Berghoff: EIN GANG DURCHS EVANGELIUM. Fünfzig nichtperikopische Sonntagspredigten über Christus. 2. Auflage. Herder, Freiburg im Breisgau 1933.

Berghoff, známý kazatel, podává ve své knize mimoperikopní úryvky z evangelií, které jsou širším vrstvám téměř neznámy. Styl i obsah upoutá jak učeného, tak prostého. Pojednávaje o osobnosti Kristově, neoddává se slepě fantasii, ale zůstává vždy na půdě evangelií, v jejichž světle rozvinuje moderní život, nevěru, její prameny a methody. V rouchu homilií mluví o nerozlučitelnosti manželství, dítěti, chudobě a bohatství.

fa

DIE APOKALYPSE ODER DIE OFFENBARUNG DES HL. JOHANNES. Volksliturgisches Apostolat, Klosterneuburg bei Wien.

Jediná prorocká kniha N. Z. »Zjevení« nám zůstává dále zahaleno, nemáme-li

k němu důkladných poznámek a církevně schváleného výkladu. Toto vydání je překlad a výklad Dra Jak. Schäfera, jehož jméno už nám dílo toto nabízí a obrazy prof. Gebharda Fugela nám je téměř vnucují. Obrazů je 25, jsou mistrné, imponující a disponující, zkrátka: jsou dílem prof. Fugela. Adorace Majestátu božího, vyvolení, 7 andělů s pozouny, žena a drak, oznámení soudu, vítězný Kristus, spoušť posledního soudu a jas vábný nového Jerusaléma a j. – toť ovoce zralých meditací malíře, jenž vidí dále a vidí více než ostatní, jenž tedy může, ba má druhým porozumění umožnit a usnadnit. – Str. 160, cena váz. RM 2·60, neváz. 13·– Kč. –sil.

BIBLE, německý překlad (z původ. textu s ohledem na Vulgatu). Klosterneuburg.

Prodává-li jistá společnost biblická překlady Bible lacino, dávají je klosterneuburgští zadarmo. Lidové vydání toto vychází čtrnáctidenně jako příloha čas. »Lebe mit der Kirche« v arších 32 stránkových; dosud vyšel Pentateuch. Takové možnosti – co se Písma sv. týká – má lid německý! Kde jsme my Češi? –sil.

Dr. Jos. Dillersberger: WER ES FASSEN KANN. Verlag Anton Pustet, Salzburg.

Myšlenky o panenství a celibátě z Písma sv. a liturgie. V mnohých knihách již bylo o tomto tématě jednáno příliš vědecky a bezživotně. Zde je tomu jinak. Spisovatel mluví s posvátnou smělostí a životnou, strhující řečí o celibátě jako o velké náboženské skutečnosti. Čistota není něčím mimořádným, nýbrž se stanoviska nadpřirozeného něčím zcela samozřejmým, zdravým, k čemuž člověk musí přijíti – jenž zcela z Boha a pro Boha žije. Krátké a poutavé kapitoly nepojednávají o celibátě jako oběti jednostranně, nýbrž líčí se zde positivní a radostný život pro Boha. Obsah tím více přesvědčuje, ježto jest vytvořen ze slov božích, života Církve, liturgie. Kniha vskutku podává pravý smysl celibátu.

Dr. Ant. Stonner: BRIEFE AN PRIESTER. Verlag Ant. Pustet, Salzburg.

Autor vybral ze spisů sv. Otců právě nejlepší myšlenky a nauku o ideálu kněze a zpracoval vše tak mistrně, že i dnes ještě se nám ukazují úplně moderně ve svém významu, kráse a síle.

Knížka je nezbytnou pro bohoslovce a mladého kněze, neboť jim skýtá to, co pro nedostatek času v semináři neslyšeli. Buduje ideál kněze v jeho kněžské a pastýřské horlivosti – zástupce Kristova – zachránce a vykupitele zbědovaných, a o takové kněžstvo prosí doba.

Anton Antweiler: VOM PRIESTERTUM. Fredebeul & Koenen, Essen.

Paralela mezi životem a dílem Velekněze Ježíše Krista a jeho nástroje – kněze. Aforismy a obrazy široce založenými hledí autor dosíci hloubky pohledu a proniknutí smyslu slov tak často nechápaných; ale obsažnost by neměla býti na újmu stylu a soustředěnosti myšlenkové stavby; není to četba lehká. r

Bentele A.: VON ADVENT BIS OSTERN. (Kázání a homilie.) Bader'sche Verlagsbuchhandlung, Rottenburg a. N.

Kázání Bentelova, který je duchovním otcem své obce, ovlivněna jsou bystrým postřehem pro potřeby přítomné doby, vřelým zájmem pro vše, co jakkoli dotýká se jeho farníků. Podávaje jim staré pravdy v novém rouše, působivě dociluje toho, co musí býti cílem každého kazatele: obnoviti vše v Kristu. Oc.

P. Helmut Fahsel: KONNERSREUTH, Przyczynek do teologji mistycznej filozofji religijnej – přeložil do polštiny P. Alois Majewski P. S. M. Vydáno: Wydawnictwo ksiezy Pallotynów Warszawa 1933. Str. 151.

Autor nepodává biografie Teresie N., nýbrž ptá se po příčině, po druhu a vlastnostech zjevů konnersreutských. Promlouvá o řadě darů a milostí, kterými Bůh obdarovává stigmatisovanou. Opět se uplatňují slova Pavlova »co nezrozené jest ve světě a co opovržené a čeho není, to vyvolil Bůh, aby zkazil to, co jest, aby žádné tělo se nechlubilo před Bohem«...

Právě pro statě pojednávající o mystice a poměru těchto zjevů k ní, bylo by záhodno, aby kniha Fahslova byla tlumočena do češtiny.

Ks. Aleksander Żychliński: SACERDOS. Rozważanie teologiczne o kapláństwu i jego zadaniu. Nakl. »Unitas«, zwiaz kaplanów, Poznań.

Stačí uvést jako characteristicon dvě místa z této krásné knihy, která je psána z rozhledů vyšších. Autor zná mnoho duchovních velikánů, na př. sv. Jana z Kříže, Fabera, je dobrý teolog a proto co mluví, je živá řeč.) Motto ke knize jsou slova polského primase: »My, milovaní kněží, jsme povinni ustavičně vystupovat na vyšší příčle vnitřního kněžského

vzdělání...« Druhé místo je na str. 45: »Kdo przyczynia sie do tego, by Kościol mial choč jedna dusze prawdziwie doskonala, ten przyniasie do zbawienia wielu dusz«. Jak vzácné místo proti žurnalismu.

Dr. Pfliegler: »HEILIGE BILDUNG«. Verlag A. Pustet, Salzburg, Leinen RM 2·90.

Člověk má vedle pozemského života ještě nadpřirozený. Tento je mu dán od Boha při křtu sv., s úkolem, by jej přivedl k dokonalosti. Mistrně ukazuje spisovatel, co je v podstatě přirozený a nadpřirozený život, jaké jsou zákony tohoto dvojího života, jak nadpřirozený život, vystavěný na přirozeném, musí míti zcela podobný vývoj jako tento. Zde teprve pochopíme, jak pravdivá, mnohokráte citovaná, ale málo chápaná a ještě méně následovaná je věta: gratia supponit et perficit naturam.

Ne systémy a konstrukce, ne umělkované a sešroubované poučky a prostředky mohou nám zde správnou cestu ukázati, nýbrž jen náboženská výchova, beroucí ohled na zákony života.

Všem, kdo chtějí řádně budovati náboženský život, zvláště všem, kdo jsou činni v duchovní správě a ve škole, toto dílo života zkušeného pedagoga a vůdce mládeže vřele doporučujeme. *Za–*

Jan Tanner T. J.: ŽIVOT A CTNOSTI P. ALBRECHTA CHANOVSKÉHO. Vydal L. Kuncíř v Praze.

Doba »temna« se povážlivě rozjasňuje a pokrokářům a sentimentálním historikům přebíhá už chvílemi mráz po zádech. Co se to objevuje, jak krásné věci! Národ zbičovaný, odražený, tiše se usebíral a zdraví se vracelo duši a tělu. Balbín, Chanovský, Bílovský, Bridel, Tanner, Šteyer vraceli národu sebe sama. Tento svazeček věru patří do »Národní knihovny« (sv. 8.). Doklad »jesuitského nepřátelství« je z r. 1680. Stručné, ale cenné poznámky připsal Dr. J. Vašica, jenž sám knihu k tisku připravil. Nutno číst.

Jacques Maritain: UMĚNÍ A SCHOLASTIKA. Přeložil V. Renč. Knihovna filosofické revue, Olomouc 1933.

Autor nad jiné povolaný podává zde scholastickou nauku o umění, jak je roztroušena po jednotlivých spisech velkých filosofů středověku. V hluboce soustředěných pojednáních staví umění na místo, jež mu náleží; tu teprve spatříme, jak úžasně vysoko stavěli tito kontemplátoři Pravdy, Umění, umělce, jenž je jim nadán habitem, který je jakýmsi metafysickým šlechtickým titulem, působícím nerovnost s jinými lidmi.

Bylo potřebí tohoto spisu proti pustému břídilství realismu a naturalismu, který chtěl učiniti z umění ubohého oslíka, jenž měl nésti všecky výměty doby; ale také se staví autor proti těm, jimž umění se stalo náboženstvím. Blízký přítel velikého umělce a křesťana Leona Bloy podává myšlenky, jak se dívati na křesťanské umění a co jest pod tím názvem rozuměti. Také otázka o poměru mravnosti a umění je osvětlena. – Je připojen obsáhlý aparát poznámek a citací z autorů starých i nových. Kniha je vypravena arch. Břet. Štormem.

DER GROSSE HERDER. Nachschlagewerk für Wissen und Leben. Vierte, völlig neubearbeitete Auflage von Herders Konversationslexikon. Fünfter Band: Ganter bis Hochrelief. 1680 textových sloupců s 2004 vyobr. Lex. 8⁰. 34·50 a 38 RM.

Polovice celého díla – 5 dílů Herdrova nauč. slovníku s atlasem je ve 20 měsících dokončeno. Pátý díl je po stránce formální upraven stejně skvěle jako předešlé díly. Obsahově je všestranný a spolehlivý, a co nejdůležitějšího, je zpracován se stanoviska katolického. Katolické pojetí života zvláště v otázkách mravoučných dodávají slovníku jasnosti a ceny i v otázkách výchovy. *ω*

Dr. Jan Hejčl: CHLÉB S NEBE. Olomouc 1933.

Těžko oceniti několika slovy významnou knihu, v níž věhlasný autor pojednává o Eucharistii, ve které nám Bůh zanechal památku svého umučení a Sebe za pokrm. Na jednu myšlenku právě v nynějších poměrech třeba upozorniti. Je jisté, že tělo lidské společnosti stůně hroznou nemocí. Rakovina nevěry a nemravnosti rozleptává společnost v jejím základě – v rodině. Lékem, který vlévá sílu, radost, lásku věrnou, obětavou, milosrdnou, lék, jenž zachrání všechno, je Nejsv. Svátost oltářní – Chléb s nebe.

SLNCE NAD NITROU. Příručka přednášek a recitací k oslavám tisícstoletého výročí postavení Pribinova chrámu v Nitře. Vydal Spolek sv. Vojtěcha v Trnavě. Cena 15·– Kč.

Dělí se na dvě části. Část prosaická vypisuje dějiny Slovenska, přistěhování a utrpení Slováků, život Pribinův a jeho syna Kocela. Svědkem dějin je Pribinův kostelík, odkud prýštila a prýští míza do

života nejen náboženského, ale i hospodářského a národního. Básně v druhé části sbírky opěvují ponejvíce Nitru, kostelík Pribinův, národní a náboženské snahy Slováků. Milý doklad slávy Slováků.

Pierre l' Ermite: AKO SOM ZABILA SVOJE DIEŤA. Nákladem Spolku sv. Vojtěcha, Trnava.

Knězi Firminovi přivede bohatá vdova Yholdyová syna Dominika na vychování. Dominik pracuje s Firminem na předměstí. Tam poznává svoje povolání ke stavu kněžskému. Jeho matka však nechce dovoliti, aby se stal knězem a donutí ho k manželství s Lolitou – atheistkou. Po dlouhých duševních bojích a nesnázích světové války hyne Dominik ve vlnách moře.

Kniha ukazuje, jak řídké je povolání kněžské v bohatých městských rodinách.

Přeložil Val. Kalinay, jemuž, jakož i Spolku sv. Vojtěcha, náleží dík za podání krásného díla z bohaté životní zkušenosti Pierre l' Ermite, v jehož kanceláři se schází ztělesněná hmotná a duševní bída předměstí, ale i vznešené duše z bohaté společnosti.

Sigrid Undsetová: HOŘÍCÍ KEŘ. Přeložil K. V. Rypáček, vydal Lad. Kuncíř, Praha 1932.

Umělecké pokračování románu »Gymnadenia«. Autorka staví před oči protestanta Pavla Selmera s jeho touhou po katolictví. Pavel, vstoupiv do manželství po životě plném radosti, plném napětí a zábavy, pozná, že život není jen zábavou, a hluboké jeho nitro, které bylo prázdným místem neklidu a pochyb, nachází pravé štěstí v katolické Církvi. Vystupoval-li v »Gymnadenii« prvek rozkošnického mládí, vidíme v »Hořícím keři« úplný obrat. Lidstvo potřebuje Boha. Lidem nezbývá nic jiného, než voliti mezi katolicismem nebo komunismem. Celé vypravování plyne mohutným proudem, kterým jsme při četbě unášeni, cítíme opravdový život, který nás vzrušuje. Nepathetický sloh je právě tak krásný a dokonalý jako v ostatních dílech Sigrid Undsetové. –ch.

Jaroslav Durych: OHNĚ V MLHÁCH. Vydání III. Melantrich a. s., Praha 1932. Stran 198. Cena Kč 25·– (35·–).

Durychovy povídky jsou stále svěží pro kouzlo absolutní krásy, dýšící z nich jako opar z tatranského vodopádu a pro témata vždycky časová, jež odívá básník tajemným rouchem láskyplných pohádek a legend: »melodické a křehké sny vedle démonických vidění z pozemského předpeklí. Kniha, v níž jest zobrazen život jako heroismus pokory, odříkání i oběti«. Ohně v mlhách je souborným vydáním dřívějších sbírek Cestou domů, Obrazy, Smích věrnosti. Sympatická osnova A. Lískovce a tisk Müllera a spol. jsou důstojným rámcem knihy pod Kuncířovou aegidou »Non deserit alta«. vjr

Jaroslav Durych: BLOUDĚNÍ. Vyšlo ve vzácné úpravě pod aegidou »Úroda«. Melantrich, Praha.

Durychova Větší valdštejnská trilogie je historický román jiné ražby, než na jaké jsme zvyklí v naší literatuře; není to jen snaha o popularisování dějin s nacionální tendencí. Durychův román je pohled pod slupku vnějších událostí, pohled hluboký a vidoucí. Stojí tu proti sobě postava Valdštýnova – cosi děsného, co není z tohoto světa z ní vyzařuje – a císař, loutka v rukou všech možných dvorských kreatur. Na straně Valdštýnově pevnost vůle, vědomí vlastní síly, na straně druhé bezradnost a nemohoucnost. Ale to je jen vnější rámec, plný zrady a úskoků, neupřímnosti a bídy, krve a zoufalství. V strašné bouři třicetileté války, uprostřed ohně, krve a smrti, odehrává se román mezi Andělkou, květem románského světa, a českým rebelem Jiřím. Andělčina jistota, stavěná na víře v Boha, je jako chomáč světla vržený do temných propastí Času. Román je stavěn na extrémech. Peklo i ráj stýkají se tu v těsném sousedství místním i časovém. Durychova kouzelná lampa hledá a nalézá hvězdy i v tom největším kalu.

SLOVINSKÉ ROMANCE A BALADY. Přeložil a vydal Otto F. Babler v edici Hlasy. Sv. Kopeček Samotišky 1933.

Otto F. Babler sám překládá a vydává ve své sbírce »Hlasy« prosté květy poesie cizích národů, hlavně slovanských. Naše knížka je přeložena ze sbírky Štrekeljovy. Jsou v ní zastoupeny náměty jasné i chmurně baladické. Vnější vkusnou úpravou řadí se knížka k předcházejícím číslům sbírky »Hlasy«. Dřevoryty vyzdobil Al. Schamoni. db.

Frant. Dohnal: STUDIE A PROFILY. (Družina lit. a uměl. Olomouc 1933.)

Dílo ukazuje, jak jednotlivé doby podivuhodně vtiskují ráz soudobému umění, vždy podle toho, jaký je poměr člověka k Absolutnu. Autor podává skvělý přehled různých směrů francouzského umění

literár., hlavně poesie. Je úzký vztah mezi uměním a nábož. cítěním národa. »Umělec«, praví krásně Maritain, »je jako společník Boha ve výrobě krásných děl; odhaluje mocnosti, vložené v něj Tvůrcem...« Jsou zde i četné ukázky z franc. poesie a posudky našich význač. kritiků, takže dílo orientačně je velmi vzácné.
–ek.

Miloš Krejza: GOTICKÉ KVĚTY. Edice »Jitra«, Praha II., Spálená 15.

Je to sbírka lyrických básní, vnitrných nálad, v nichž mladý básník ve vzpomínkách maluje rozechvění a opojný van gotických tajemství. Jeho tužby jako gotické stavby pnou se od trpké země do závratné výše s chvějící se melodií chvály a proseb o shovívavou lásku, naději, víru a spásu v Boha s pevnou důvěrou v odpuštění minulosti a ve vyslyšení.

Sbírka je vkusně vypravena a opatřena krásnými linoleoryty archit. Jiřího Votýpky.
–ek.

Dominik Pecka: SVATÍ A LIDÉ. Edice Jitra 1933. Praha.

Mladý člověk, a student zvlášť, musí si vyřešit otázku svatých, kteří mu byli dosud zkreslováni v osoby zachvácené náboženským blouzněním, v postavy ztrnulé, k nimž však jej přece táhlo divně milé kouzlo jejich osobností. V nich hledá prvky k zdokonalení. A na ně jako na vzory duší milých Bohu ukazuje Dominik Pecka. Leckde za odstavcem, vyjadřujícím něžnou krásu životů svatých, rozstřikne se najednou krátká vlna výsměchu moderním ztřeštěncům. Ale je v tom výsměchu i hořkost, že dosud nerozumíme velkým duším milých Páně a je za nimi oběma láska a snaha ukázat k ideálům křesťanského života a zapálit oheň obdivu a nové cesty. Slova pevně ztvárněná, přísná a jadrná dovedou zasáhnout srdce, jež musí na ně odpověděti.
Sa.

Xaver Dvořák: MYSTICKÉ MELODIE. Vytiskla a vydala svým nákladem knihtiskárna Emila Šprongla v Pelhřimově 1933. Cena 12 Kč.

Sbírka básní motivovaných církevním rokem, perikopami svátků, úctou k svatým, modlitba a volání duše, jež pracovala slzami a krví, zachycení jejich vibrací, jak bily na membránu nitra. Kristus, jejž »stigma ran k stádu víže«, je zlatou osou sbírky, Kristus Láska, Milosrdenství, Pán. Náměty jistě bohaté a dokonalé, aby hlas básníkův zjihl láskou a obdivem, ale také aby převřel bolem nad svou vlastní vinou. Forma básní však někdy neodpovídá motivu: rým skoro násilný a snaha poučovat sráží na hodnotě.
as.

J. Š. Baar: HLOŽÍ A BODLÁČÍ. Mžikové obrázky II. »Novina« Praha II. Havlíčkovo nám. 10.

Jsou to obrázky z kněžského působení Baarova. Spisovatel ukazuje na lidské chyby, pijáctví, lakotu, jež nezůstanou bez zlých následků. Výjevy plné života zaujmou jistě každého. Čtenář zapamatuje si mnohé momenty, z nichž může těžiti pro život jak svůj, tak bližního, na jehož chyby včas může upozornit.
St.

H. Traub: ČERVENCOVÁ REVOLUCE FRANCOUZSKÁ A JEJÍ OHLAS PO SVĚTĚ. Nakladatel Šolc a Šimáček v Praze. Kč 42.

Dílo velice obsáhlé, budované na historické pravdě. Spisovatel čerpá z četných dopisů vyměněných mezi vládami a vůdčími jejich činiteli. Tím se spis stává zajímavějším a poutavějším. Před duševním zrakem čtenáře vystupuje pohádková Paříž, zářící revolučním národním nadšením a ověnčená slávou, kterou si ve třech dnech získala a jí se opájela. Neméně poutavě jest líčen průběh revolucí v jiných státech, na něž měl vliv francouzský »Velký týden červencový«. Realistické líčení osob a děje jest však skoro úplně zkaženo namnoze tendenčně protináboženským zabarvením, což nestranného čtenáře zaráží a jinak dosti dobrý jeho dojem velice kazí.
Rr.

Th. Dr. P. Augustin A. Neumann, O. S. A.: PIARISTÉ A ČESKÝ BAROK. Společenská knihtiskárna v Přerově. 1933.

Dílo jest pomníkem činnosti řádu sv. Josefa Cal. u nás v 17. a 18. století. Piaristé mají lví podíl na rekatolisaci obyvatelstva a jeho národním sebevědomí, neboť při své činnosti respektovali lidovou řeč – češtinu, což dokazuje, že řád a jeho kněží v celku měli vždy na zřeteli jen blaho nesmrtelných duší. Mohutně se vyvíjel v řádě s náboženskou činností související barokní kult, s nímž ruku v ruce šla i barokní kultura. Autor probírá jednotlivé druhy umění, v nichž piaristé vynikli a navždy se tak zapsali do náboženských a kulturních dějin baroka. Důkaz, jak Církev a zvláště řády přály umění a vědám. Historik nalezne v knize cenný, důkladným studiem sebraný materiál.
Z.

SBORNÍK SUŠILOVY KOLEJE. Brno 1923-1933.

Sušilova kolej v Brně, dílo mnohých obětí a naděje laického apoštolátu, podává tímto sborníkem retrospektivu svého desítiletého trvání. Svěže psané historické náčrty (dr. Chudoba, Uher) a vzpomínky odchovanců koleje zachycují její vznik, vývoj a pracovní ruch i veselý život v ní. Studie z oboru lit. historie, filologie a práva mají býti ukázkou vědeckého snažení jejích akademických obyvatel; k poslední však nutno poznamenati, že základní problém státovědecký, jímž je otázka o původu a podstatě právního řádu, řeší křesť. filosofie zcela jasně a nelze ji ignorovati. r

Dr. Frant. Přikryl: CESTY SV. CYRILA A METODA. Vydala Matice Svatoklimentská v Praze-Břevnově. R. 1933. Str. 142.

Dr. Přikryl staví tímto dílem před oči obraz apoštolských cest sv. Cyrila a Metoděje, kteří tak neúnavně šířili nauku Kristovu mezi Slovany. Spisovatel vede nás po stopách sv. bratří a podrobně sleduje památky, které připomínají jejich horlivou práci.

Spis jest pěkným památníkem činnosti sv. bratří mezi Slovany (hlavně na Moravě) a zaslouží velkého rozšíření. K-k.

Dr. Josip Srebrnič: CÍRKVI SVOBODU! Přeložili Ferd. Pokorný a Josef Prnka. Nákl. Vl. Kučery, Brno, Francouzská 34.

Obsah knížky je vyjádřen již obálkou. Paragraf, přetržený čarou, ukazuje, že neexistuje právo – a sice pro katolíky. Biskup Srebrnič jasnými a pádnými důkazy potvrzuje pravdivost všech stížností katolíků proti královské diktatuře v Jugoslavii, jež, opírajíc se o liberalistického vnuceného státního Sokola, neštítí se žádných násilností vůči katolíkům. Po přečtení této knížky pozná člověk cesty protikatolického teroru v Jugoslavii. ff.

Dr. Jan Hořejší: JAK STUDOVAT? Racionalisace sebevzdělání. Nákl. autorovým – Hradec Králové, Nábř. Elišky Pom.

Kniha má podat nástin praktického studia, ovšem studia až do posledního bodu zracionalisovaného. Je zřejmé, že musí kniha obsahovat mnohé věci dobré a praktické, mnohdy však ta přílišná racionalisace vede k plochosti, prostřednosti; na př., když čtu rozvrh dne pro neděli, vidím: v zimě bohoslužba, v létě procházka.

Celou knihou vane zásadní odpor proti všemu katolickému, který se stupňuje i k nepravdám, a to musím autorovi nutně vytknout. Dílo takového obsahu musí být naprosto objektivní – a zde to jistě není, ovšem na škodu knihy, jinak dobře informativní. ff.

J. Kopta: ADOLF ČEKÁ NA SMRT. Čin, Praha.

Adolf, cementárenský dělník, touže uniknout osudu, který nedovoluje přežít »40«, hledá smrt v zápase za vznešenou ideu, ne pro chorobu. Jsa sláb zničit cementárny, odchází na vojnu. Vrací se, když Anežka, žena jeho, zbavila se následků nevěry, avšak týž osud nepřijímá obětí jeho života. Adolf umírá na schodech sanatoria, když žena hyne v troskách stavby.

Příliš materialistické pojetí života zahlušuje jemné postřehy v dravém boji sociálních ústrků.

A. H. M. Card. Lépicier, O. S. M.: INSTITUTIONES THEOLOGIAE SPECULATIVAE. Marietti, Torino, Via Legnano 23.

Není každému možno prostudovat Summu sv. Tomáše. Dílem tímto dostává se náhrady, aniž by bylo něco z nauky Andělského učitele opomenuto. Je zbudováno dle textu Summy tak, aby žádný článek nebyl vynechán, čímž je zachován i postup sv. Tomáše.

V devíti traktátech – de Sacra Doctrina, de Deo Uno, de Ss. Trinitate, de Angelis, de opere sex dierum, de prima hominis formatione, de gubernatione rerum – probírá a vysvětluje celou svatou nauku, čímž se dílo stává vhodnou studijní a informační pomůckou.

Em. Žák: ŘEČI NEDĚLNÍ A SVÁTEČNÍ. Cyrillometodějské nakladatelství V. Kotrba v Praze.

Themata: Eucharistie, Maria, vzor matky, manželky, rodiny křesťanské, kázání o blahosl. Anežce České atd. opravňují k nejlepším nadějím na časovost tohoto doplňku Řečí nedělních a svátečních. Eucharistie byla od nejstarších dob křesťanských středem veškerého snažení. Maria ukazuje cestu k Eucharistii. Tak také se k ní lid křesťanský za všech okolností životních utíkal. Řeči P. Žáka jsou bohaty příklady vzácnými pro kázání. -av.

Sinclair Lewis: JESTŘABÍ STOPOU. Komedie o vážnosti života. Kvasnička a Hampl, Praha 1932. 448 str.

Hrdinou knihy je Karel Ericson, pravý typ Američana, který již od svého mládí má sklon k dobrodružství. Jako mladý hoch studuje v koleji v Plato, ale pro své ideje socialistické byl vyloučen. Aby se uživil, pracuje jako dělník v továrně, pak se ale věnuje letectví, kde si pro svou odvahu a smělost získává titul »Jestřáb«. Svou podnikavostí se stává ředitelem továrny, seznamuje se s dívkou Ruth, která se stává jeho chotí.

Spisovatel pěkně líčí pestrý život mladého člověka, jeho houževnatost, jakou projevuje i v největší bídě, aby se uživil. Náboženstvím jeho jest věrné přátelství, obvyklá fráze lidí, kteří neznají cenu pravého náboženství. Kc.

Ar. Oliva: NEDĚLNÍ KÁZÁNÍ O KRISTU. Ze »Sbírky časových kázání.« Vyd. a tiskne Družstvo Vlast v Praze.

Spisovatel podává kázání o Kristu Pánu od prvního veřejného vystoupení, jak shromažďuje učedníky, jak poučuje lid a jak jim prokazuje různá dobrodiní. Kristus Pán je nám vzorem, jak v utrpení a radosti, tak také v různých okolnostech životních. Mnozí bolestně zraněni s neštěstím v srdci jdou kolem nás, vyhledávejme je a přivádějme ke Kristu! .–ál.

Schouppe Ferenc S. J.: A POKOL. Přeložil do maďarštiny Jankovics Sándor. Vydal Sajó Vidék, Rožnava, 1933.

Spisovatel se snaží dokázat skutečně zaručenou existenci pekla důkazy, jež musí každého přesvědčit. Své doklady bere z Písma sv. a z praktického života, jež mravně vedou k důkazu existence pekla.

Jako druhá část knihy je Egy szükséges – jedno potřebné ku spáse. Dokázav existenci pekla, podává spisovatel prostředky, jak dosáhneme spásy.

Ant. Melka: SLOVO CÍRKVE DO DNEŠNÍ TÍSNĚ. Postní řeči. Vyšlo jako první svazek homiletické knihovny »Živé slovo«, roč. 1933. Vydalo »Universum« Praha. Brož. 5 Kč, váz. 10 Kč.

Autor myšlenkově navazuje na mešní liturgii jednotlivých postních pátků, zdůrazňuje lásku Kristovu k bližnímu a smysl pro spravedlnost. Originelním tohoto cyklu jest, že skýtá naučení a útěchu pro současnou duchovní a hmotnou krisi u nás. Právě tímto zřetelem na přítomnou dobu se kázání vřele doporučují. St.

V. Kotrba, Praha II., Pštrosova 200. 3. čís. »Ludmily« přineslo ukončení románu *V. Hradského*: OKLIKY. Látka z velkoměstského prostředí strhuje svou životností.

Další práce je *B. Bečvářové*: PŘED DVANÁCTOU HODINOU. Dobrodružný i vážný děj propletený národnostním bojem. – Získávat odběratele »Ludmile« je záslužným dílem.

Hans Lietzmann: GESCHICHTE DER ALTEN KIRCHE. Verlag Walter de Gruyter, Berlin. 1932.

Autor začíná dějinami židovství těsně před vystoupením Kristovým, pak se obírá osobností Jana Křtitele a přechází na Ježíše. Dále pojednává o vývoji křesťanství, o židovské diaspoře a podrobuje kritice spisy Pavlovy a Janovy. Na konci se obírá bludy z dob prvokřesťanských.

Vše je pojednáváno v duchu protestantského racionalismu Harnackova.